

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

 #rodinyvkrajích

Analýza úrovně a fungování opatření v oblasti rodinné politiky a sladění pracovního a rodinného života v krajích ČR

2021

Dokument vznikl v rámci projektu Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů (reg. č. CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_009/0006233), který je financován z Operačního programu Zaměstnanost a ze státního rozpočtu ČR.

Obsah

Úvod.....	3
1. Analýza statistických dat a údajů o krajích	4
1.1 Hlavní město Praha	6
1.2 Středočeský kraj	13
1.3 Jihočeský kraj	20
1.4 Plzeňský kraj	27
1.5 Karlovarský kraj	34
1.6 Ústecký kraj.....	40
1.7 Liberecký kraj.....	47
1.8 Královéhradecký kraj	54
1.9 Pardubický kraj.....	61
1.10 Kraj Vysočina.....	68
1.11 Jihomoravský kraj	75
1.12 Olomoucký kraj.....	82
1.13 Zlínský kraj	89
1.14 Moravskoslezský kraj.....	95
2. Dotazníkové šetření.....	101
2.1 Metodologie výzkumu.....	101
2.1.1 Složení výběrového souboru	103
2.2 Hlavní výstupy dotazníkového šetření	106
2.2.1 Služby péče o děti do 6 let.....	106
2.2.2 Zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let.....	111
2.2.3 Služby pro osoby se zdravotním či sociálním hendikepem a seniory	114
2.2.4 Poradenské a preventivní služby	116
2.2.5 Sladňování pracovního a rodinného života.....	118
2.2.6 Oblast regionální podpory rodin a komunikace	126
2.2.7 Oblast rodinné politiky obecně.....	129
3. Závěry.....	132
Seznam použitých zdrojů	135
Seznam tabulek a grafů	145
Příloha č. 1: Dotazník.....	148

Úvod

„Analýza úrovně a fungování opatření v oblasti rodinné politiky a sladění pracovního a rodinného života v krajích ČR“ (dále „Analýza“) vznikla v rámci systémového projektu Ministerstva práce a sociálních věcí (dále „MPSV“) „Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů“ (registrační číslo CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_009/0006233). Projekt je financován z Evropského sociálního fondu až do 31. prosince 2021, přičemž jeho hlavním cílem je vytvořit základ systémového uchopení rodinné politiky na úrovni samosprávy ve spolupráci s MPSV. Projekt zaměřuje systematickou pozornost na podporu samospráv při plánování prorodinných aktivit dle místních potřeb rodin, a to s ohledem na základní hodnotová východiska rodinné politiky v České republice (tj. ocenění péče, mezigenerační solidarita, odstranění diskriminace a rovné příležitosti žen a mužů).

Analýza je zaměřena na zmapování oblasti rodinné politiky v jednotlivých krajích z hlediska rodinné politiky a sladění pracovního a rodinného života, kdy je členěna do následujících částí:

1. analýza statistických dat a údajů v jednotlivých krajích,
2. výstupy dotazníkového šetření,
3. závěry.

V první části je na základě dostupných dat a informací analyzována demografická a socioekonomická situace rodin. Dále byl sledován např. počet škol a školských zařízení, dětských skupin a mikrojeslí, finanční náklady kraje spojené s realizací opatření rodinné politiky (včetně financování prorodinných aktivit např. v rámci dotačních titulů), institucionální, personální a koncepční nastavení rodinné politiky (včetně příkladů obcí, které mají pro účely rodinné politiky vytvořené koncepční dokumenty).

Druhá část obsahuje výstupy dotazníkového šetření¹, které bylo v rámci projektu realizováno s cílem identifikace potřeb rodin v jednotlivých krajích z hlediska rodinné politiky.

Třetí část je věnována shrnutí a propojení výsledků první a druhé části Analýzy. Tato závěrečná část obsahuje:

- analýzu aktérů zapojených do implementace rodinné politiky a sladování rodinného a pracovního života v kraji,
- analýzu slabých a silných míst v oblasti rodinné politiky a sladování rodinného a pracovního života v regionu,
- souhrn zjištění z první a druhé části Analýzy.

Výstupy Analýzy budou sloužit jako podklad pro krajské poradce projektu a pro jejich další činnost v krajích. Dále tyto podklady využije MPSV v následujících několika letech pro účely tvorby opatření a koncepčních dokumentů v oblasti rodinné politiky. Výstupy Analýzy budou v rámci této oblasti využitelné i v jednotlivých krajích.

¹ Během dotazníkového šetření bylo dotazováno celkem 2 382 respondentů z celé České republiky. Hlavním cílem šetření bylo identifikovat potřeby rodin, které zajišťují péči o závislé děti ve věku do 26 let (pokud studují), zdravotně či sociálně hendikepované osoby, či seniory vyžadující péči, v jednotlivých krajích. Více viz kapitola 2.

1. Analýza statistických dat a údajů o krajích

V rámci realizované deskriptivní analýzy statistických dat a informací (za období 2016 až 2019) byly sledovány ukazatele u jednotlivých krajů, a to zejména v následujících oblastech:

- demografická situace rodin,
- socioekonomická situace rodin,
- školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle,
- finanční náklady vynaložené krajem na rodinnou politiku,
- institucionální nastavení rodinné politiky v kraji.

V rámci **Demografické situace rodin** byl sledován počet obyvatel (celkem, muži a ženy), počet živě narozených dětí, průměrný věk matky při narození dítěte, podíl úplných a neúplných rodin v procentech (úplné rodiny čisté a úplné rodiny smíšené, neúplné rodiny smíšené a neúplné rodiny čisté²), počet uzavřených sňatků, počet rozvodů aj.

V rámci **socioekonomické situace rodin** byl sledován podíl nezaměstnaných osob³ (v %, muži a ženy), počet zaměstnaných osob (celkem, muži a ženy), průměrná hrubá mzda fyzických osob (v Kč, celkem, muži a ženy), podíl základního vzdělání (v %, muži a ženy), podíl středního vzdělání bez maturity a s maturitou (v %, muži a ženy), podíl vysokoškolského vzdělání (muži a ženy), průměrné měsíční náklady domácnosti na bydlení (v Kč), počet osob s příjmem pod hranicí chudoby/osob ohrožených chudobou, míra chudoby (v %), populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením (celkem v %).

V rámci **škol, školských a dětských zařízení** byly sledovány počty mateřských škol (dále jen „MŠ“), základních škol (dále jen „ZŠ“), středních škol (dále jen „SŠ“), konzervatoří, vyšších odborných škol (dále jen „VOŠ“), vysokých škol (dále jen „VŠ“), dětských skupin, mikrojeslí, školních družin, školních klubů a počty dětí, žáků a studentů v těchto zařízeních.

V rámci **finančních nákladů** kraje na rodinnou politiku (v Kč) jde o ukazatel vyjadřující množství financí, které kraj vynaložil na jednotlivé aktivity, jež zařazuje do oblasti rodinné politiky.

V rámci **institucionálního nastavení** rodinné politiky bylo sledováno, zda je na krajském úřadě zřízeno oddělení či konkrétní pracovní pozice, která by byla zaměřená na rodinnou politiku, a dále také, zda má kraj schválený strategický dokument zaměřený na téma rodinné politiky či nikoliv.

V poslední kapitole jsou shrnuty **silné a slabé stránky kraje a klíčové priority kraje**.

² Úplnou rodinou rozumíme domácnost, která je tvořena manželským párem (druh, družka), a to buď s dětmi nebo bez dětí.

Čistou úplnou rodinou rozumíme domácnost, v níž nežijí žádní další příbuzní ani ekonomicky aktivní děti. V opačném případě se jedná

o rodinu smíšenou. Neúplnou rodinou rozumíme domácnost, kterou tvoří rodič s jedním nebo více nezaopatřenými dětmi, případně s dalšími členy (prarodič, zaopatřené dítě). Čistou neúplnou rodinou rozumíme domácnost, která se skládá jen z rodiče s nezaopatřeným dítětem (dětmi).

³ Včetně **obecné míry nezaměstnanosti**, která je uvedena v úvodních informacích ke každému kraji za poslední rok. Obecná míra nezaměstnanosti vychází z definice Mezinárodní organizace práce. V případě obecné míry nezaměstnanosti a míry nezaměstnanosti jde o metodickou odlišnost v rámci definic nezaměstnanosti. Obecnou mírou nezaměstnanosti rozumíme ukazatel s procentuálním podílem počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle. Ukazatel se získává z výsledků výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) podle mezinárodních definic a doporučení. V druhém případě jde o nezaměstnané registrované na úřadech práce v ČR. Obecná míra nezaměstnanosti tedy může zahrnovat i ty, kdo v evidenci úřadu práce nejsou a zároveň nemusí zahrnovat ty, kdo v této evidenci jsou. In ČSÚ. *Statistická ročenka hl. m. Prahy*. 2019.

<https://www.czso.cz/documents/10180/91605915/330120.pdf/101cd92f-350e-4971-9c04-8ff8fa299f1f?version=1.15>.

Kapitoly jsou věnovány zvlášť jednotlivým krajům, kdy jsou nejdříve uvedeny základní statistické údaje kraje⁴ a následně jsou popsány vybrané statistické ukazatele, u nichž došlo ke statisticky významnějším změnám⁵.

⁴ Jednotlivé kapitoly vždy ve své úvodní části obsahují přehledovou tabulku se základními statistickými údaji daného kraje. Kompletní tabulka se všemi sledovanými statistickými údaji kraje je uvedena vždy v závěru příslušné kapitoly.

⁵ Za statisticky významné jsou v této deskriptivní analýze myšleny změny, u nichž došlo k růstu nebo poklesu většímu, než 5 %. Jednotlivé ukazatele je však nutné posuzovat zvlášť dle možného vlivu na ostatní proměnné.

1.1 Hlavní město Praha

Hlavní město Praha mělo ke konci roku 2019 celkem 1,3 mil. obyvatel (viz Tabulka č. 1). Průměrný věk v kraji byl 41,9 let. Z hlediska věkových kategorií bylo 15,8 % obyvatel ve věkové škále 0 až 14 let, 65,3 % ve věku 15 až 64 let a 18,9 % ve věku 65 a více let. Náklady na bydlení činily 19,1 % z čistých příjmů domácností. V kraji byla dále nízká míra nezaměstnanosti (1,9 %; viz Tabulka č. 1). Obecná míra nezaměstnanosti⁶ činila jen 1,3 %. Nejvyšší nezaměstnanost byla sledována u osob se základním vzděláním a bez vzdělání (5 %), u ostatních kategorií se pohybovala mezi 0,8 až 1,7 %.⁷ V rámci celé ČR byla obecná míra nezaměstnanosti v hl. m. Praze nejnižší. Míra zaměstnanosti v hl. m. Praha byla 64,4 %, což je naopak nejvyšší hodnota mezi kraji.⁸ Hlavní město je zároveň krajem s nejvyšší průměrnou mzdou (tj. 45 928 Kč/měsíc v roce 2019).⁹ Míra chudoby v kraji dosahovala 5,1 % a podíl osob v exekuci byl 7,6 % (viz Tabulka č. 1), což jsou sedmé nejnižší hodnoty v porovnání s ostatními kraji.

Tabulka č. 1: Přehled základních údajů o kraji hl. m. Praha (k 31. prosinci 2019)

Počet obyvatel celkem	1 324 277 ¹⁰
Počet živě narozených dětí	14 933 ¹¹
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	1,9 % ¹²
Průměrné měsíční náklady domácnosti na bydlení (v Kč)	8 100 ¹³
Míra chudoby (v %)	5,1 %
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením (v %)	7,9 % ¹⁴
Podíl domácnosti, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží (v %)	16,8 % ¹⁵
Podíl osob v exekuci (v %)	7,6 % ¹⁶

⁶ ČSÚ. *Statistická ročenka hl. m. Prahy*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/91605915/330120.pdf/101cd92f-350e-4971-9c04-8ff8fa299f1f?version=1.15>.

⁷ S výjimkou počtu obyvatel jsou údaje za rok 2018. In tamtéž.

⁸ ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>.

⁹ Vlastní srovnání dle ČSÚ. Veřejná databáze. https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=MZD09&f=TABULKA&z=T&katalog=30852&c=v3~8_RP2019&&str=v265.

¹⁰ ČSÚ. Obyvatelstvo. Tab. D.1 Počet obyvatel v kraji hl. m. Praha podle 22 správních obvodů v 1. až 4. čtvrtletí 2019 (předběžný údaj) in *Statistický bulletin - hl. m. Praha - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo--pon8txuqns>.

¹¹ ČSÚ. Tab. D.3 Narození v kraji hl. m. Praha podle 22 správních obvodů v 1. až 4. čtvrtletí 2019 in *Statistický bulletin - hl. m. Praha - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo--pon8txuqns>.

¹² ČSÚ. Tab. G.1 Nezaměstnanost v kraji hl. m. Praha k 31. 12. 2019 in *Statistický bulletin - hl. m. Praha - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/g-nezamestnanost--vn0kdfr4hf>.

¹³ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností - 2019*. Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část: d/ Charakteristiky bydlení a vybavenost domácnosti (%). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

¹⁴ Data byla poskytnuta na žádost: ČSÚ, Informační služby, odd. šetření v domácnostech, Mgr. Helena Kovářová, E-mail: helena.kovarova@czso.cz, tel: 274 052 304.

¹⁵ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností - 2019*, Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část, e). <https://www.czso.cz/documents/10180/125571069/16002120141e.pdf/09a925e3-b934-4870-822f-de61bb0c097c?version=1.0>.

¹⁶ Mapaexekuci.cz. <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>.

1.1.1 Demografická a socioekonomická situace rodin

V případě **demografických ukazatelů** byl vývoj většiny ukazatelů velmi mírný, bez výrazných výkyvů. V případě **počtu obyvatel** došlo ve sledovaném období k růstu z 1,28 mil. na 1,32 mil. osob. U **živě narozených dětí** byl sledován růst z 14,9 tis. (rok 2016) až na 15,5 tis. (rok 2018), avšak následně došlo k poklesu na 14,9 tis. dětí (rok 2019). **Průměrný věk matky** při narození dětí se mírně zvýšil z 32,5 let (rok 2016) na 32,6 let (rok 2019). V případě **počtu sňatků** došlo též ke kolísání, a to mezi 6,4 tis. a 6,8 tis. **Počet rozvodů** se pohyboval kolem hodnoty 2,7 tis.

V kategorii **Socioekonomické situace rodin** většina ukazatelů rovněž nevykazuje v letech 2016 až 2019 významné odchylky. Mírný růst bylo možné sledovat u **počtu zaměstnaných osob** u obou pohlaví, kde u **mužů** došlo k nárůstu z 363,2 tis. na 391,7 tis. osob, tedy o 7,3 %, u **žen** došlo k růstu z 300,1 tis. na 321,9 tis. osob, tedy o 6,7 %. Celkem počet zaměstnaných stoupl z 663,3 tis. na 713,6 tis. osob, tedy o 7 %. Výraznější nárůst byl zjištěn také v případě **průměrné hrubé mzdy** fyzických osob (v Kč), kde celková částka u obou pohlaví stoupla ve sledovaném období z 37 387 Kč na 45 928 Kč, u **mužů** z 41 991 Kč na 51 097 Kč a u **žen** z 32 085 Kč na 39 971 Kč. Nárůst mezd byl u mužů 22 %, u žen 25 %.

K dalším výraznějším změnám došlo u **počtu osob s VŠ vzděláním**, a to u obou pohlaví. U **mužů** byl ve sledovaném období sledován nárůst ze 197,0 tis. na 213,7 tis., tedy o 8,5 % a u **žen** ze 187,9 tis. na 208,2 tis., tedy o 10,8 %.

K významnějším změnám došlo rovněž u **počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**, kde došlo k poklesu z 90,3 tis. na 64,1 tis., tedy o 29 %.

U ukazatelů v kategorii **populace ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením** (v %) došlo ve sledovaném období k poklesu z původních 10,1 % na 7,9 %.

Významnější změny jsou zřetelné u ukazatele **Materiální deprivace**, kdy data ukazují, že v roce 2016 si 30,8 % osob nemohlo dovolit zaplatit neočekávaný výdaj, avšak v roce 2019 šlo pouze o 16,9 %. Rovněž se snížil podíl osob, které si nemohly dovolit zaplatit dovolenou mimo domov na jeden týden v roce, a to z 21,6 % v roce 2016 na 14,3 % v roce 2019.

1.1.2 Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle

U ukazatelů v kategorii **Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle** došlo k výraznějšímu vývoji u **počtu žáků ZŠ**, kdy jejich počet stoupl z 98,1 tis. na 108,6 tis., tj. o 9,7 %. K tomu lze doplnit, že v kraji přibýlo 15 **ZŠ** (k původnímu počtu 269 škol). Dále v kraji klesl **počet studentů VOŠ** z původních 5,6 tis. na 4,7 tis. osob, tj. o 16 %. Mírně klesl i **počet studentů VŠ** (občané ČR s místem výuky v kraji) z 97,4 tis. na 89,0 tis. osob¹⁷, tj. o 8,6 %. **Počet studentů veřejných a soukromých VŠ s trvalým bydlištěm v kraji** klesl z 38,2 tis. na 34,6 tis. osob¹⁸, tj. pokles dokonce o 9,5 %. K tomu lze doplnit, že v kraji 2 **VŠ** zanikly¹⁹. K výrazné změně dále došlo u **dětských skupin**, kterých bylo v roce 2016 celkem 54 a v roce 2019 se jejich počet navýšil na 167. Ve školním roce 2018/2019 byl odhad počtu dětí do 3 let potřebujících

¹⁷ K 31. 12. 2018.

¹⁸ K 31. 12. 2018.

¹⁹ K 31. 12. 2018.

místo v zařízení péče o děti cca 9,4 tis. Zároveň bylo v tomto školním roce 8,5 tis. odmítnutých žádostí a zápisů do MŠ, což je 197 odmítnutých žádostí na 1 000 dětí v MŠ.²⁰

1.1.3 Finanční náklady vynaložené krajem na rodinnou politiku

U **finančních nákladů** vynaložených krajem na rodinnou politiku částka v kraji vzrostla ze 14,4 mil. Kč na 20 mil. Kč. V roce 2019 šlo již o částku 24 mil. Kč, tj. nárůst během sledovaného období o cca 10 mil. Kč. K tomu je potřeba dodat, že jde o údaj velmi orientační, jelikož agenda nákladů na opatření pro oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života není samostatně sledována.

1.1.4 Institucionální nastavení rodinné politiky

Na Magistrátu hl. m. Prahy (dále „MHMP“) je od roku 2008 zřízena pozice **Specialista rodinné politiky**, která je zařazena pod oddělení ekonomické a metodické a Odbor sociálních věcí MHMP. V kraji byla zpracována **Koncepce rodinné politiky hlavního města Prahy 2009–2010**, která byla schválena usnesením č. 263 Rady hlavního města Prahy ze dne 10. 3. 2009. Tato koncepce je již staršího data, v současné době vzniká nová aktualizovaná verze koncepce rodinné politiky hl. m. Prahy. Vlastní **koncepci rodinné politiky** mají některé městské části (např. Praha 7, Praha 13, Praha 18 a Praha 22).

1.1.5 Silné a slabé stránky kraje

Dle *Koncepce rodinné politiky pro období 2009–2010* patří mezi **silné stránky** kraje zejména dobrá úroveň infrastruktury, široká nabídka zaměstnání²¹ a nižší podíl příjmové chudoby v porovnání s ostatními kraji ČR²². Zde je však nutné poznamenat, že zdrojem těchto informací, vyjma konstatování o nižším podílu příjmové chudoby, je materiál určený pro období 2009 až 2010.

Dle *Podkladové studie o situaci rodin v hlavním městě Praze, o životních podmínkách a potřebách rodin a možnostech jejich uspokojování* mezi **slabé stránky** patří zejména zhoršující se demografická struktura obyvatel, stárnutí populace, vzrůst podílu sociálně problémových skupin, vysoký podíl monofunkčních panelových sídlišť s nízkou technickou a stavební kvalitou domovního fondu, vysoký podíl monofunkčních panelových sídlišť s nízkou technickou a stavební kvalitou domovního fondu, bariéry bránící volnému pohybu osob s handicapem²³. Opět je nutné zmínit, že zdroj je z roku 2008. Dle novějšího dokumentu, tedy dle *Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb na území hl. m. Prahy pro období 2019–2021* je v kraji nedostatečná integrace skupin ohrožených sociální exkluzí, malá spoluúčast občanů na rozhodování o veřejných záležitostech, nedostatečná kapacita příslušných sociálních služeb s ohledem na demografický vývoj (stárnutí populace) a neexistující systém podpory neformálně pečujících osob.²⁴

²⁰ MPSV. *Analýza dostupnosti zařízení péče o děti v předškolním věku: Se zaměřením na mateřské školy a dětské skupiny*. 2020.

²¹ *Koncepce rodinné politiky hlavního města Prahy 2009–2010*. Str. 13.

http://socialni.praha.eu/jnp/cz/rodina/rodinna_politika/koncepce_rodinne_politiky/index.html.

²² *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na území HMP pro období 2019–2021*, pražská SWOT analýza sociálních služeb. Str. 22. http://praha.vupsv.cz/Fulltext/Do_1506.pdf.

²³ VÚPSV. *Podkladová studie o situaci rodin v hlavním městě Praze, o životních podmínkách a potřebách rodin a možnostech jejich uspokojování*. Str. 59 (je přílohou *Koncepce rodinné politiky hlavního města Prahy 2009–2010*). http://praha.vupsv.cz/Fulltext/Do_1506.pdf.

²⁴ *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na území HMP pro období 2019–2021*. Str. 59. http://praha.vupsv.cz/Fulltext/Do_1506.pdf.

Mezi **klíčové priority** patří dle *Programového prohlášení hl. m. Prahy* vytvoření koncepce rozvoje sociální politiky, která bude reagovat na společenský vývoj, demografické změny a příležitosti. Záměrem je, aby sociální politika zahrnovala i bytovou politiku města a další služby pro veřejnost, především zdravotní služby. Problém s obtížnou dostupností bydlení, spojenou s vysokými náklady na bydlení, chce hlavní město řešit úpravou bytové politiky, aby bydlení bylo dostupné zejména pro neúplné rodiny s dětmi a seniory.²⁵

V rámci rodinné politiky má vedení hlavního města v plánu identifikovat potřeby těch, kteří pečují o druhé, zejména o děti nebo rodiče, a to za účelem návrhu a realizace programů efektivní pomoci pečujícím. Dále má hl. m. Praha v plánu podporu úplných a neúplných rodin, dětí a mládeže v nepříznivé sociální situaci formou adekvátních sociálních služeb, a to ve spolupráci s městskými částmi.²⁶

1.1.6 Závěr

Demografické údaje v hl. m. Praha nevykazují v letech 2016–2019 významné změny. Socioekonomická situace rodin se v tomto období v hlavním městě zlepšila, což dokládá **růst průměrné hrubé mzdy, počet zaměstnaných osob a osob s VŠ vzděláním**, ale také pokles osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou a osob potýkajících se s materiální deprivací. V kraji stoupl počet žáků ZŠ, **poklesl počet studentů VOŠ a studentů VŠ**, a to souběžně se zánikem dvou VŠ. **Došlo k nárůstu počtu dětských skupin**, kdy v roce 2016 bylo v Praze celkem 54 zařízení a v roce 2019 již 167. Hl. m. Praha vynakládala v roce 2019 na podporu rodinné politiky 24 mil. Kč, přičemž již od roku 2008 má zřízenou pozici Specialista rodinné politiky. Praha má pro oblast rodinné politiky schválenou *Koncepci rodinné politiky hlavního města Prahy 2009–2010*, avšak v současnosti připravuje nový aktuální koncepční dokument.

²⁵ *Programové prohlášení rady hlavního města Prahy.*

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/primator_a_volene_organy/rada/programove_prohlaseni_rady_hlavniho_1.html.

²⁶ *Programové prohlášení rady hlavního města Prahy.*

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/primator_a_volene_organy/rada/programove_prohlaseni_rady_hlavniho_1.html.

Tabulka č. 2 – Základní statistické údaje a informace o kraji - hl. m. Praha

Ukazatel	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Počet obyvatel celkem	1 280 508	1 294 513	1 308 632	1 324 277
Muži	621 565	629 550	638 009	647 286
Ženy	658 943	664 963	670 623	676 991
Počet živě narozených dětí	14 929	15 324	15 460	14 933
Věk matky při narození dítěte	32,5	32,4	32,6	32,6
Počet úplných/neúplných rodin (v %)				
úplné rodiny čisté	47,6	48,8	46,8	49,3
úplné rodiny smíšené	5,3	5,2	5,2	5,3
neúplné rodiny čisté	3,6	4,2	3,6	3,2
...z toho: svobodný rodič	1,2	1,8	1,4	1,3
...z toho: rozvedený rodič	1,7	1,4	1,7	1,2
neúplné rodiny smíšené	3,5	3,7	3,6	3,8
nerodinné domácnosti	2,5	1,6	2,1	1,8
jednotlivci – muži	15,0	13,9	14,9	14,9
jednotlivci – ženy	22,4	22,6	23,9	21,7
Počet uzavřených sňatků	6 415	6 604	6 549	6 841
Počet rozvodů	2 715	2 860	2 798	2 743
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	3,4	2,3	1,9	1,9
Muži	3,2	2,2	1,8	1,8
Ženy	3,5	2,5	2,0	2,0
Počet zaměstnaných osob celkem (v tis.)	663,3	685,9	706,8	713,6
Muži	363,2	376,5	387,1	391,7
Ženy	300,1	309,4	319,7	321,9
Průměrná hrubá mzda – fyzické osoby celkem (v Kč)	37 387	39 782	42 502	42 553
Muži	41 991	44 473	47 739	45 928
Ženy	32 085	34 304	36 570	51 097
Podíl základního vzdělání muži (v %)	6,7	6,3	6,7	39 971
Podíl základního vzdělání ženy (v %)	8,5	8,4	8,7	6,8
Podíl středního vzdělání bez maturity muži (v %)	20,6	20,6	19,6	8,0
Podíl středního vzdělání bez maturity ženy (v %)	15,4	15,3	13,8	18,9
Podíl středního vzdělání s maturitou muži (v %)	34,6	32,8	33,1	14,6
Podíl středního vzdělání s maturitou ženy (v %)	42,6	40,6	41,0	34,2
Podíl VŠ vzdělání muži (v %)	38,0	40,2	40,4	40,9
Podíl VŠ vzdělání ženy (v %)	33,5	35,7	36,4	40,0
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ muži (v tis.)	518,4	522,6	528,3	36,4
- ZŠ a bez vzdělání	34,8	33,1	35,5	534,2
- střední bez maturity	106,6	107,9	103,7	36,8
- střední s maturitou	179,6	171,7	175,0	101,0

- VŠ	197,0	210,0	213,4	182,7
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ ženy (v tis.)	561,6	564,8	568,5	213,7
- ZŠ a bez vzdělání	47,8	47,6	49,6	571,8
- střední bez maturity	86,5	86,2	78,3	45,9
- střední s maturitou	239,4	229,5	233,3	83,8
- VŠ	187,9	201,5	207,1	233,9
Průměrné měsíční náklady domácností na bydlení (v Kč)	7 359	7 313	7 593	8 100
Počet osob s příjmem pod hranici chudoby / osob ohrožených chudobou	90 311	76 937	75 194	64 137
Míra chudoby (v %)	7,4	6,2	6,0	5,1
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením celkem (v %)	10,1	9,4	8,5	7,9
Podle pohlaví (v %)				
– ženy	10,8	10,7	11,4	12,1
– muži	8,5	7,6	7,8	8,1
Podle věku (v %)				
– mladší než 18 let	14,1	11,6	11	11,2
– 65 let +	8,1	10,7	14,2	16,6
Podle složení domácnosti (v %)				
– bez dětí	7,9	8,7	9,7	10,8
– s dětmi	11,5	9,6	9,5	9,5
Podle ekonomické aktivity (v %)				
– zaměstnaní	3,8	3,5	3,4	3,5
– nezaměstnaní	52,2	48,6	53,2	52,7
Materiální deprivace: dovolená mimo domov jeden týden v roce (v %)	21,6	20,0	16,4	14,3
Materiální deprivace: zaplatit neočekávaný výdaj (v %)	30,8	26,5	22,2	16,9
Počet osob v exekuci	87 264	90 062	87 050	82 443
Podíl osob v exekuci (v %)	8,1	8,4	8,1	7,6
Počet MŠ	410	426	427	427
Počet dětí v MŠ	42 711	43 147	43 288	43 260
Počet ZŠ	269	271	279	284
Počet žáků v ZŠ	98 126	102 077	105 887	108 638
Počet SŠ	185	183	185	185
Počet studentů SŠ	63 262	64 060	65 022	66 762
Počet konzervatoří	8	8	8	8
Počet studentů konzervatoří	1 704	1 681	1 690	1 703
Počet VOŠ	37	36	37	37
Počet studentů VOŠ	5 644	5 151	4 945	4 676
Počet VŠ	30	29	28	28
Studenti VŠ s trvalým bydlištěm v kraji	38 210	36 457	34 583	33 920
Počet studentů VŠ – občané ČR s místem výuky v kraji	97 447	94 146	90 758	89 048

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Počet dětských skupin	54	85	155	167
Počet mikrojeslí	0	8	8	5
Počet škol. družin	259	261	272	272
Počet škol. klubů	78	80	76	72

Zdroj dat: Český statistický úřad, Exekutorská komora ČR, MŠMT, MPSV – projekt IDS

1.2 Středočeský kraj

Středočeský kraj měl ke konci roku 2019 celkem 1,4 mil. obyvatel (viz Tabulka č. 3). Průměrný věk v kraji byl 41,2 let. Z hlediska věkových kategorií bylo 17,7 % obyvatel ve věkové škále 0 až 14 let, 64,1 % ve věku 15 až 64 let a 18,2 % ve věku 65 a více let. Náklady na bydlení činily 14,0 % z čistých příjmů domácností. V kraji byla dále nízká míra nezaměstnanosti (2,44 %; viz Tabulka č. 3). Obecná míra nezaměstnanosti²⁷ činila jen 2,0 %. Nejvyšší nezaměstnanost byla sledována u osob se základním vzděláním a bez vzdělání (8,9 %), u ostatních kategorií se pohybovala mezi 1,0 až 2,0 %, kde nejnižší míra nezaměstnanosti byla u osob s vysokoškolským vzděláním.²⁸ Míra zaměstnanosti (15letých a starších) ve Středočeském kraji byla 60,9 %, což je naopak druhá nejvyšší hodnota mezi kraji.²⁹ Míra chudoby v kraji dosahovala 7,5 % a podíl osob v exekuci činil 7,8 % (viz Tabulka č. 3).

Tabulka č. 3: Přehled základních údajů o Středočeském kraji (k 31. prosinci 2019)

Počet obyvatel celkem	1 385 141 ³⁰
Počet živě narozených dětí	14 836 ³¹
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	2,44 ³²
Průměrné měsíční náklady domácnosti na bydlení (v Kč)	5 576 ³³
Míra chudoby (v %)	7,5
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením (v %)	9,6 ³⁴
Podíl domácností, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží (v %)	14,5 ³⁵
Podíl osob v exekuci (v %)	7,8 ³⁶

1.2.1 Demografická a socioekonomická situace rodin

V případě **demografických ukazatelů** byl vývoj většiny ukazatelů velmi mírný, bez výrazných výkyvů. V případě **počtu obyvatel** došlo ve sledovaném období k růstu z 1,33 mil. na 1,39 mil. U **živě narozených dětí** byl sledován nejprve růst z 14,7 tis. (rok 2016) na 15,3 tis. (rok 2017) a poté pokles na 14,8 tis. dětí (roky 2018 a 2019), tj. téměř na původní hodnotu. **Průměrný věk matky** při narození dětí vzrostl z 31 let na 31,3 let. Naopak statisticky významnější byl vývoj následujících ukazatelů. Míra úplných rodin čistých

²⁷ ČSÚ. *Statistická ročenka Středočeského kraje*. 2019. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-stredoceskeho-kraje-2019>.

²⁸ S výjimkou počtu obyvatel jsou údaje za rok 2018. In tamtéž.

²⁹ ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>.

³⁰ ČSÚ. Obyvatelstvo. <https://www.czso.cz/csu/xs/obyvatelstvo-xs>.

³¹ ČSÚ. Tab. D.3 Narození ve Středočeském kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 in *Statistický bulletin – Středočeský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-jd9cjmabqt>.

³² ČSÚ. Tab. G.3 Nezaměstnanost podle krajů a okresů. (K 31. 12. 2019) in *Statistický bulletin – Středočeský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/documents/10180/90635242/33011119q4g3.pdf/778e22d9-d375-4a99-8dcf-8313df545cda?version=1.7>.

³³ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*. Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část: d/ Charakteristiky bydlení a vybavenost domácností (%). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

³⁴ Data byla poskytnuta na žádost: ČSÚ, Informační služby, odd. šetření v domácnostech, Mgr. Helena Kovářová, E-mail: helena.kovarova@czso.cz, infoservis@czso.cz, tel: 274 052 304.

³⁵ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností - 2019*, Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část, e). <https://www.czso.cz/documents/10180/125571069/16002120141e.pdf/09a925e3-b934-4870-822f-de61bb0c097c?version=1.0>.

³⁶ Mapaexekuci.cz. <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>.

stoupla z 50,7 % v roce 2016 na 54,6 % v roce 2019. V případě **počtu sňatků** došlo též k růstu z 6,2 tis. uzavřených manželství v roce 2016 na 6,9 tis. sňatků v roce 2019. **Počet rozvodů** nejprve stoupl z hodnoty 3,5 tis. (v roce 2016) na 3,8 tis. (rok 2017), avšak následně klesl až na 3,4 tis. (rok 2019).

V kategorii **Socioekonomické situace rodin** většina ukazatelů rovněž nevykazuje v letech 2016 až 2019 významné odchylky. Mírný růst bylo možné sledovat u **počtu zaměstnaných žen**, kde došlo k růstu z 284,8 tis. na 311,4 tis. osob, tj. nárůst o 8,5 %. Výraznější nárůst byl zjištěn také v případě **průměrné hrubé mzdy** fyzických osob (v Kč), kde celková částka u obou pohlaví stoupla ve sledovaném období z 29 338 Kč na 36 960 Kč, u **mužů** z 32 896 Kč na 40 559 Kč a u **žen** z 24 854 Kč na 32 171 Kč. Nárůst mezd byl celkově o 18,9 %, u mužů o 23,3 %, u žen o 29,4 %.

K mírnému vývoji došlo u **počtu žen se základním vzděláním a bez vzdělání**, kdy v roce 2016 jich bylo v kraji 93,9 tis., v roce 2017 hodnoty poklesly na 90,5 tis., v roce 2018 naopak stouply na 95,2 tis. a následně poklesly na 88,1 tis. osob. Výraznější změny je možné sledovat také u **počtu osob se středním vzděláním bez maturity**, a to u obou pohlaví. U **mužů** došlo k poklesu z 235,8 tis. (rok 2016) na 220,3 tis. (rok 2018) a následnému růstu na 235,4 tis. (rok 2019). U **žen** počet nejprve stoupl o ze 154,9 tis. (rok 2016) na 158,4 tis. (rok 2017) a následně klesl na 146,1 tis. (rok 2019), tj. pokles ve sledovaném období o 5,7 %. U mužů dále výrazně stoupl **počet osob se středním vzděláním s maturitou**, a to ze 160,4 tis. na 173,5 tis., tj. o 8,4 %. K dalším výraznějším změnám došlo u **počtu žen s VŠ vzděláním**, jejichž počet byl v roce 2016 činil 95,3 tis. a v roce 2019 již na 107,7 tis., tj. nárůst o 13,0 %.

K významnějším změnám došlo rovněž u **počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**, kde došlo k růstu z 84,5 tis. (rok 2016) na 102,3 tis. (rok 2018), tedy až o 21,1 %, a následnému poklesu na 100,5 tis. v roce 2019.

U podílu **populace ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením** (v %) došlo k poklesu ve sledovaném období z 10,4 % na 9,6 %.

Významnější změny jsou zřetelné u ukazatele **Materiální deprivace**, kdy data ukazují, že v roce 2016 si 33,7 % osob nemohlo dovolit zaplatit neočekávaný výdaj, avšak ve sledovaném období došlo k poklesu na 23,7 % v roce 2019. Rovněž se snížil podíl osob, které si nemohly dovolit zaplatit dovolenou mimo domov na jeden týden v roce, a to z 28,9 % v roce 2016 na 20,5 % na v roce 2019. Ke kolísání došlo rovněž u **počtu osob v exekuci**, kdy v roce 2016 se jednalo o 95,1 tis., v roce 2017 pak o 100,3 tis. osob a v následujících letech nastal mírný pokles na 86 tis. osob (rok 2019), tj. pokles o 9,6 % během sledovaného období.

1.2.2 Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle

U ukazatelů v kategorii **školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle** došlo k výraznějšímu vývoji u **počtu žáků ZŠ**, kdy jejich počet stoupl ze 120,4 tis. na 133,1 tis., tj. o 9,6 %. K tomu lze doplnit, že v kraji přibýlo 10 ZŠ (k původnímu počtu 549 škol). Dále v kraji klesl **počet studentů VOŠ** z původních 1,7 tis. na 1,3 tis. osob. Mírně klesl i **počet studentů VŠ** (občané ČR s místem výuky v kraji) z 2,8 tis. na 2,3 tis. osob. **Počet studentů veřejných a soukromých VŠ s trvalým bydlištěm v kraji** klesl z 31,5 tis. na 29,7 tis. osob, tj. o 6,7 %. K výrazné změně dále došlo u **dětských skupin**, kterých bylo v roce 2019 celkem 187, oproti 47 skupinám v roce 2016.

1.2.3 Finanční náklady vynaložené krajem na rodinnou politiku

V případě **finančních nákladů** vynaložených krajem na rodinnou politiku se tato agenda v kraji samostatně nesleduje. K tomu však lze uvést, že v rámci Rané péče a Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi bylo v roce 2018 ze Středočeského humanitárního fondu podpořeno 5 organizací v celkové výši 1,8 mil Kč. Dále byly propláceny náklady projektu *Středočeské jízdné* na dopravu žáků a studentů, kteří dojíždí do školy v rámci kraje, a to ve výši 4,2 mil. Kč³⁷. V rámci spolufinancování kraj proplácel kontaktní místa organizace POSEZ, která poskytuje služby seniorům a osobám se zdravotním postižením, a to do výše 300 tis. Kč na jedno kontaktní místo ročně (v roce 2019 v kraji fungovaly 4 kontaktní místa).

1.2.4 Institucionální nastavení rodinné politiky

Oblast rodinné politiky na Krajském úřadu pro Středočeský kraj (dále též „KÚSK“) **není institucionálně ani personálně zajištěna**. Řešení této oblasti je pouze zahrnuto jako jedna z více činností jedné personální pozice v rámci odboru sociálních věcí. Kraj prozatím **nemá vlastní koncepci rodinné politiky**. Částečně se rodinnou politikou ve sledovaném období zabýval *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na období 2015–2019* a navazující *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Středočeském kraji na období 2020–2022*. Vlastní **strategický dokument** pro oblast rodinné politiky **má např.** město **Kouřim** (*Plán rozvoje rodinné politiky města Kouřim na období let 2014–2020*).

1.2.5 Silné a slabé stránky kraje

Dle informací z KÚSK patří mezi **silné stránky** kraje zejména zvýhodněné vstupné pro rodiny s dětmi na kulturní akce a dále zvýhodněné vstupné pro různé věkové skupiny do muzeí a galerií zřízených krajem; podpora kulturních a edukačních programů pro rodiny s dětmi, podpora projektů pro děti a seniory za účelem snížení rizik kriminálních jevů (kyberšikana, edukační programy, bezpečné město); zajištění dopravní obslužnosti kraje autobusovou a vlakovou dopravou objednanou krajem, jednotný integrovaný dopravní systém po celém kraji; zvýhodněné předplatné jízdného, slevy na jízdném pro žáky a seniory; projekt *Středočeské jízdné* k podpoře středočeských žáků, studentů a seniorů nad 65 let; rozvoj bezbariérové dopravy; vytvořené síť cyklostezek; dostupná síť škol a školských zařízení, podpora spolupráce škol se zaměstnavateli; široká nabídka volnočasových a mimoškolních aktivit; stabilní síť sociálních služeb včetně služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením a odborného sociálního poradenství; existující grantová a dotační politika kraje.³⁸

Mezi **slabé stránky** kraje patří dle informací z KÚSK zejména existence sociálně vyloučených lokalit; nerovnoměrná dostupnost pracovních příležitostí (závislost na pracovních nabídkách v hlavním městě Praze a v Mladé Boleslavi), vysoký podíl prostupnosti služeb mezi Středočeským krajem a hlavním městem Praha (obtížné plánování sítě); nedostatek dostupného bydlení – např. startovací byty pro rodiny, nedostatek návazných služeb péče o děti po ukončení náhradní rodinné péče; zvýšený podíl kriminality; pokles pediatrie; nerovnoměrnost v dostupnosti terénních sociálních služeb (např. služeb sanace rodin s riziky vzniku sociálně patologických jevů).³⁹

³⁷ Zaokrouhleno z 4 240 025,60 Kč

³⁸ MPSV. *Metodika rodinné politiky na krajské a místní úrovni*. 2019. s. 89.
http://rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/novinky/Metodika_RP_2_1.pdf.

³⁹ MPSV. *Metodika rodinné politiky na krajské a místní úrovni*. 2019. s. 90.
http://rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/novinky/Metodika_RP_2_1.pdf.

Mezi **klíčové priority** kraje patří dle *Strategie rozvoje územního obvodu Středočeského kraje na období 2019–2024, s výhledem do 2030* oblasti ekonomického rozvoje, (včetně výzkumu a vývoje), cestovního ruchu, životního prostředí, sociálních služeb, zdravotnictví, kultury, dopravy, energetické infrastruktury, infrastruktury informační a komunikační technologie a také lidské zdroje a vzdělanost, kde je jedním z cílů zlepšení vybavenosti a kapacit škol (zejména kapacit předškolních zařízení).⁴⁰

1.2.6 Závěr

Demografické údaje ve Středočeském kraji nevykazují v letech 2016 až 2019 významné změny. Socioekonomická situace rodin se v tomto období v kraji v některých aspektech mírně zlepšila, viz např. **růst průměrné hrubé mzdy, počet osob s VŠ vzděláním a se středním vzděláním s maturitou**, ale také **pokles osob potýkajících se s materiální deprivací a počtu osob v exekuci**. Negativní vývoj je spojen např. s růstem počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou. V kraji vzrostl počet žáků ZŠ, vzniklo 10 ZŠ, **poklesl počet studentů VOŠ a studentů VŠ. Došlo k nárůstu počtu dětských skupin**, kdy v roce 2016 bylo v kraji 47 zařízení a v roce 2019 již 187. Kraj vynakládá na podporu rodinné politiky pravidelně určité finanční částky, avšak samostatně se tato agenda v kraji nesleduje a není možné jednoznačně určit celkovou výši nákladů. Středočeský kraj nemá pro oblast rodinné politiky strategický dokument ani institucionální zajištění. Tuto oblast v současné době řeší zaměstnanec odboru sociálních věcí jako jednu z více svých činností.

⁴⁰ *Strategie rozvoje územního obvodu Středočeského kraje na období 2019–2024, výhledem do 2030.* <https://www.kr-stredocesky.cz/documents/20541/17031810/SRK+2019+-+2024/d59a9153-ec0c-47ce-a8a8-d3cb03f7097c>.

Tabulka č. 4 – Základní statistické údaje a informace o Středočeském kraji

Ukazatel	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Počet obyvatel celkem	1 338 982	1 352 795	1 369 332	1 385 141
Muži	660 919	668 102	676 696	685 199
Ženy	678 063	684 693	692 636	699 942
Počet živě narozených dětí	14 748	15 323	14 776	14 836
Průměrný věk matky při narození dítěte	31	31,1	31,2	31,3
Počet úplných/neúplných rodin (v %)				
úplné rodiny čisté	50,7	49,3	54,9	54,6
úplné rodiny smíšené	15	12,2	12,5	13,0
neúplné rodiny čisté	3,2	3,8	3,8	3,8
...z toho: svobodný rodič		1,2	1,3	1,2
...z toho: rozvedený rodič		2,1	2,1	2,0
neúplné rodiny smíšené	4,7	5,6	5,2	5,1
nerodinné domácnosti	0,5	0,8	0,8	0,7
jednotlivci – muži	10,5	10,9	9,7	9,4
jednotlivci – ženy	15,3	17,3	13,2	13,3
Počet uzavřených sňatků	6 154	6 524	6 656	6 872
Počet rozvodů	3 524	3 768	3 397	3 381
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	4,3	3,2	2,6	2,4
Muži	4,0	2,9	2,4	2,3
Ženy	4,6	3,4	2,9	2,6
Počet zaměstnaných osob celkem	652,0	666,6	680,0	692,4
Muži	367,2	373,1	375,4	381,1
Ženy	284,8	293,5	304,6	311,4
Průměrná hrubá mzda – fyzické osoby celkem (v Kč)	29 338	31 457	34 390	34 900
Muži	32 896	35 059	38 244	40 559
Ženy	24 854	26 776	29 444	32 171
Podíl základního vzdělání muži (v %)	9,3	9,1	9,1	9,3
Podíl základního vzdělání ženy (v %)	16,6	16,0	16,7	15,2
Podíl středního vzdělání bez maturity muži (v %)	43,7	40,8	40,2	42,5
Podíl středního vzdělání bez maturity ženy (v %)	27,6	28,0	25,6	25,4
Podíl středního vzdělání s maturitou muži (v %)	29,8	32,3	32,5	31,3
Podíl středního vzdělání s maturitou ženy (v %)	38,8	39,4	39,3	40,5
Podíl VŠ vzdělání muži (v %)	16,9	17,7	18,0	16,7
Podíl VŠ vzdělání ženy (v %)	17,0	16,6	18,4	18,7
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ muži (v tis.)	539,1	542,4	547,3	553,6
- ZŠ a bez vzdělání	52,1	49,9	50,4	51,9

- střední bez maturity	235,8	221,1	220,3	235,4
- střední s maturitou	160,4	175,0	177,7	173,5
- VŠ	90,9	96,1	98,4	92,5
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ ženy (v tis.)	562,1	565,5	569,8	575,4
- ZŠ a bez vzdělání	93,9	90,5	95,2	88,1
- střední bez maturity	154,9	158,4	145,9	146,1
- střední s maturitou	218,0	222,9	224,0	232,9
- VŠ	95,3	93,7	104,7	107,7
Průměrné měsíční náklady domácností na bydlení (v Kč)	5 306	5 330	5 482	5 576
Počet osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou	84 463	93 560	102 311	100 486
Míra chudoby (v %)	6,5	7,2	7,8	7,5
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením celkem (v %)	10,4	10,4	9,9	9,6
Podle pohlaví (v %)				
– ženy	10,8	10,7	11,4	12,1
– muži	8,5	7,6	7,8	8,1
Podle věku (v %)				
– mladší než 18 let	14,1	11,6	11	11,2
– 65 let +	8,1	10,7	14,2	16,6
Podle složení domácnosti (v %)				
– bez dětí	7,9	8,7	9,7	10,8
– s dětmi	11,5	9,6	9,5	9,5
Podle ekonomické aktivity (v %)				
– zaměstnaní	3,8	3,5	3,4	3,5
– nezaměstnaní	52,2	48,6	53,2	52,7
Materiální deprivace: dovolená mimo domov jeden týden v roce (v %)	28,9	20	22,6	20,5
Materiální deprivace: zaplatit neočekávaný výdaj (v %)	33,7	26,5	24,0	23,7
Počet osob v exekuci	95 103	100 327	91 323	86 090
Podíl osob v exekuci (v %)	8,6	7,1	8,3	7,8
Počet MŠ	762	785	789	797
Počet dětí v MŠ	49 771	50 315	50 797	51 347
Počet ZŠ	549	553	557	559
Počet žáků v ZŠ	120 393	125 416	129 519	133 141
Počet SŠ	153	153	152	150
Počet studentů SŠ	39 885	39 468	39 506	39 706
Počet konzervatoří	0	0	0	0
Počet studentů konzervatoří	0	0	0	0
Počet VOŠ	19	19	19	18
Počet studentů VOŠ	1 695	1 481	1 365	1 284

Počet VŠ	2	2	2	2
Studenti VŠ s trvalým bydlištěm v kraji	31 468	30 625	29 654	29 680
Počet studentů VŠ – občané ČR s místem výuky v kraji	2 845	2 657	2 433	2 343
Počet dětských skupin	47	102	170	187
Počet mikrojeslí	0	9	10	13
Počet škol. družin	540	546	550	551
Počet škol. klubů	96	100	101	104

Zdroj dat: Český statistický úřad, Exekutorská komora ČR, MŠMT, MPSV – projekt IDS.

1.3 Jihočeský kraj

Jihočeský kraj měl ke konci roku 2019 celkem 644 tis. obyvatel (viz Tabulka č. 5). Průměrný věk v kraji byl 42,7 let. Z hlediska věkových kategorií bylo 15,8 % obyvatel ve věkové škále 0 až 14 let, 64,2 % ve věku 15 až 64 let a 20,0 % ve věku 65 a více let. Náklady na bydlení činily 14,0 % z čistých příjmů domácností. V kraji byla dále nízká míra nezaměstnanosti (2,3 %; viz Tabulka č. 5). Obecná míra nezaměstnanosti⁴¹ činila jen 1,4 %. Nejvyšší nezaměstnanost byla sledována u osob se základním vzděláním a bez vzdělání (7,6 %). U osob se středním vzděláním bez maturity šlo o 1,6 %, u osob se středním vzděláním s maturitou byla hodnota dle dostupných údajů nejnižší, tj. 1,1 %. U osob s vysokoškolským vzděláním šlo o 1,6 %.⁴² Míra zaměstnanosti v Jihočeském kraji byla 58,5 %.⁴³ Míra chudoby v kraji dosahovala 8,1 %, podíl osob v exekuci byl 7,9 % (viz Tabulka č. 5).

Tabulka č. 5: Přehled základních údajů o Jihočeském kraji (k 31. prosinci 2019)

Počet obyvatel celkem	644 083 ⁴⁴
Počet živě narozených dětí	6 665 ⁴⁵
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	2,3 ⁴⁶
Průměrné měsíční náklady domácnosti na bydlení (v Kč)	5 103 ⁴⁷
Míra chudoby (v %)	8,1
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením (v %)	9,8 ⁴⁸
Podíl domácností, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží (v %)	10,7 ⁴⁹
Podíl osob v exekuci (v %)	7,9 ⁵⁰

1.3.1 Demografická a socioekonomická situace rodin

V případě **demografických ukazatelů** byl vývoj většiny ukazatelů velmi mírný, bez výrazných výkyvů. V případě **počtu obyvatel** došlo ve sledovaném období k růstu z 639,8 tis. na 644,0 tis. U **živě narozených dětí** bylo sledováno kolísání mezi kolem hodnoty 6,7 tis. **Průměrný věk matky** při narození dětí poklesl z 30,5 na 30,6 let. V případě **počtu sňatků** došlo též ke kolísání, kdy v roce 2016 bylo uzavřeno 3,1 tis.

⁴¹ ČSÚ. *Statistická ročenka Jihočeského kraje*. 2019. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-jihoceskeho-kraje-2019>.

⁴² S výjimkou počtu obyvatel jsou údaje za rok 2018; u osob s vysokoškolským vzděláním údaj za rok 2018 ve zdroji chybí (míra nezaměstnanosti v roce 2017 činila 1,6 %, byla ale v tomto roce z hlediska dosaženého vzdělání v kraji druhá nejnižší, v roce 2016 měla 1,8 % a byla nejnižší). In tamtéž.

⁴³ ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>.

⁴⁴ ČSÚ. Obyvatelstvo. Tab. D.1 Počet obyvatel v Jihočeském kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 (předběžný údaj) in *Statistický bulletin – Jihočeský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-udaje-426e3vihzu>.

⁴⁵ ČSÚ. Tab. D.3 Narození v Jihočeském kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 in *Statistický bulletin – Jihočeský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-udaje-426e3vihzu>.

⁴⁶ ČSÚ. Tab. G.2 Podíl nezaměstnaných osob a pracovní místa v evidenci úřadu práce v Jihočeském kraji a jeho okresech in *Statistický bulletin – Jihočeský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/g-nezamestnanost-s5tqxix6u0>.

⁴⁷ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*. Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část: d/ Charakteristiky bydlení a vybavenost domácnosti (%). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

⁴⁸ Data byla poskytnuta na žádost: ČSÚ, Informační služby, odd. šetření v domácnostech, Mgr. Helena Kovářová, E-mail: helena.kovarova@czso.cz, infoservis@czso.cz, tel: 274 052 304.

⁴⁹ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností - 2019*, Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část, e). <https://www.czso.cz/documents/10180/125571069/16002120141e.pdf/09a925e3-b934-4870-822f-de61bb0c097c?version=1.0>.

⁵⁰ Mapaexekuci.cz. <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>.

sňatků, v roce 2018 celkem 3,4 tis. a v roce 2019 pak 3,3 tis. sňatků. **Počet rozvodů** mírně poklesl ve sledovaném období z 1,5 tis. na 1,4 tis.

V kategorii **Socioekonomické situace rodin** většina ukazatelů rovněž nevykazuje v letech 2016 až 2019 významné odchylky. Výraznější nárůst byl zjištěn v případě **průměrné hrubé mzdy** fyzických osob (v Kč), kde celková částka u obou pohlaví stoupla ve sledovaném období z 26 591 Kč na 32 707 Kč (tj. o 23,0 %), u **mužů** z 29 288 Kč na 35 784 Kč (tj. o 22,2 %) a u **žen** z 23 299 Kč na 29 267 Kč (tj. 25,6 %).

K dalším výraznějším změnám došlo u **počtu osob s VŠ vzděláním**, a to u obou pohlaví. U **mužů** byl sledován růst z 36,3 tis. (rok 2016) na 40,4 tis. (rok 2017) a následně pokles na 38,7 tis. a u **žen** nárůst během sledovaného období ze 42,3 tis. na 47,5 tis., tedy o 13 %. U **počtu mužů se středním vzděláním s maturitou** došlo ve sledovaném období k poklesu z 87,9 tis. na 83,1 tis. (tj. o 5,5 %). U **žen** u těchto ukazatelů významné změny, s výjimkou osob s VŠ vzděláním, nebyly sledovány.

K významnějším změnám došlo rovněž u **počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**, kde došlo k poklesu z 50,7 tis. (rok 2016) na 43,8 tis. (rok 2018), tedy o 13,6 %, avšak následně došlo k růstu na 51,4 tis. osob (rok 2019). Míry chudoby ve sledovaném období činila 8 % až na rok 2017, kdy krátkodobě poklesla na 7 %.

U podílu **populace ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením** (v %) byl sledován pokles z hodnoty 9,9 % v roce 2016 na 8,5 % v roce 2018, a následně růst na 9,8 % v roce 2019.

Významnější změny jsou zřetelné u ukazatele **Materiální deprivace**, kdy data ukazují, že v roce 2016 si 31 % osob nemohlo dovolit zaplatit neočekávaný výdaj, avšak v roce 2019 šlo pouze o 17,8 %. Rovněž se snížil podíl osob, které si nemohly dovolit zaplatit dovolenou mimo domov na jeden týden v roce, a to z 29,9 % na 24,1 %.

Ve sledovaném období došlo jak k poklesu u **počtu osob v exekuci**, a to z 47,0 tis. na 42,4 tis. (tj. pokles o 10 %), tak k poklesu podílu osob v exekuci z 8,7 % na 7,9 %.

1.3.2 Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrosesle

U ukazatelů v kategorii **školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrosesle** došlo k poklesu **počtu studentů VOŠ** z 1,3 tis. v roce 2016 na 0,9 tis. v roce 2019. K tomu lze doplnit, že v kraji 2 VOŠ ve sledovaném období zanikly. Pokles byl sledován i u **počtu studentů VŠ** z 14,9 tis. na 12,8 tis. **Počet studentů veřejných a soukromých VŠ s trvalým bydlištěm v kraji** klesl z 18,3 tis. na 16,5 tis. osob, tj. o 9,8 %. V kraji přitom působily po celou dobu 4 VŠ. K výrazné změně dále došlo u **dětských skupin**, kterých bylo v roce 2016 celkem 12 a v roce 2019 již 51.

1.3.3 Finanční náklady vynaložené krajem na rodinnou politiku

U **finančních nákladů** vynaložených krajem na rodinnou politiku činila během sledovaného období částka každý rok 2,5 mil. Kč. Jedná se o částku, kterou kraj každoročně uvolňoval z dotačního programu *Podpora rodinné politiky Jihočeského kraje*. K tomu je potřeba doplnit, že Jihočeský kraj má i další dotační programy, ze kterých financuje např. oblasti práce s dětmi a mládeží apod.

1.3.4 Institucionální nastavení rodinné politiky

Na Krajském úřadu Jihočeského kraje je od května 2017 zřízena pozice **Referent pro rodinnou politiku a politiku stárnutí**, která byla zařazena pod oddělení projektů a plánování sociálních služeb a odbor sociálních věcí. Tato pozice však byla k 1. lednu 2020 zrušena. V kraji byla zpracována *Koncepce v oblasti rodinné politiky a SPOD na území JČK na období 2010–2015*. Tato koncepce je již staršího data, v současné době vzniká nová *Koncepce rodinné a seniorské politiky Jihočeského kraje na období 2021–2025*⁵¹. Vlastní **strategický dokument pro řešení rodinné politiky** mají některé obce (např. Dub u Prachatic, Nové Hradky, Vrábče a Křemže).

1.3.5 Silné a slabé stránky kraje

Z jednání regionální platformy projektu⁵² (dále též „platforma“) vyplynulo, že mezi **silné stránky** kraje patří zejména existující nabídka služeb a center podporujících rodiny především ve větších městech (mateřská a rodinná centra, církevní organizace, krizová centra, střediska pro mezilidské vztahy apod.); dostatečná kapacita péče o děti předškolního věku – mateřské školy, soukromá zařízení a dětské skupiny; realizace plánu dopravní obslužnosti; provázanost rodinné politiky a existující sítě sociálních služeb, jež mohou vést ke zkvalitnění rodinného života (asistenční služby, pečovatelská služba, SAS – návazné sociální služby); podpora vzniku nových služeb péče o děti do 6 let věku; existence dotačních programů *Podpora rodinné politiky* a *Podpora práce s dětmi a mládeží*; podpora prevence; existence výukových a vzdělávacích programů v prostředí ZŠ zaměřených na rodinu a výchovu k rodičovství; dostatek pracovních příležitostí v kraji.⁵³

Mezi **slabé stránky** patří dle platformy zejména nedostatečná nabídka možností trávení volného času pro děti a mládež; nedostatečná nabídka flexibilních forem zaměstnávání ze strany zaměstnavatelů a nedostatek flexibilních forem zaměstnávání a nedostatečná osvěta v této oblasti; nedostatek finančně dostupného bydlení pro rodiny (startovací byty apod.); nedostatek lékařů a specialistů; nedostatečné povědomí o rodinné politice a službách pro rodiny a o příkladech dobré praxe; nedostatek uceleného a komplexního systému preventivní péče; nedostatečná podpora/nabídka možností ke sladění pracovního a rodinného života; slabý fundraising a nedostatečné vícezdrojové financování služeb pro rodinu; nedostatečná dopravní infrastruktura v rámci kraje a menších obcí; nedostatečně rozvinuté programy s orientací na mezigenerační vztahy; nedostatečná pomoc pro osoby s problémy v rodině a nedostatek odlehčujících služeb (např. v situacích, kdy je dítě s ADHD, dítě dlouhodobě nemocné či s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem, dítě či člen rodiny jako oběť trestného činu, závislosti v rodině apod.); nedostatečná podpora rodin ze strany veřejné správy; roztržičnost rodinné politiky mezi odbory.⁵⁴

Mezi **klíčové priority** patří dle regionální platformy projektu zejména podpora rodin, včetně podpory služeb pro rodiny; podpora sladění pracovního a rodinného života a ekonomické stability rodiny; mediální podpora rodinné politiky a vznik dlouhodobě udržitelné rodinné politiky Jihočeského kraje.

⁵¹ Sociální portál Jihočeského kraje. Koncepce v oblasti rodinné politiky. <https://socialniportal.kraj-jihocesky.cz/?konceptce-v-oblasti-rodinne-politiky>.

⁵² **Regionální platformu projektu** organizuje MPSV, a to zvlášť v každém kraji. Jedná se o platformu, kterou tvoří aktéři rodinné politiky ze soukromého a veřejného sektoru. Cílem platformy je řešení rodinné politiky na úrovni krajů a obcí.

⁵³ MPSV. *Metodika rodinné politiky na krajské a místní úrovni*. 2019. http://rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/novinky/Metodika_RP_2_1.pdf.

⁵⁴ Tamtéž.

1.3.6 Závěr

Demografické údaje v Jihočeském kraji nevykazují v letech 2016 až 2019 významné změny. Socioekonomická situace rodin se v tomto období v kraji zlepšila s ohledem na **růst průměrné hrubé mzdy** a na **růst osob s VŠ vzděláním**, ale také **pokles osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou, osob potýkajících se s materiální deprivací a osob v exekuci**. V kraji **poklesl počet studentů VOŠ a studentů VŠ**, a to souběžně se zánikem dvou VOŠ. **Došlo však k nárůstu počtu dětských skupin**, kdy v roce 2016 bylo v kraji 12 zařízení a v roce 2019 již 51. Jihočeský kraj vynakládá na podporu rodinné politiky ročně 2,5 mil. Kč, přičemž v letech 2017 až 2019 měl zřízenou pozici **Referent pro rodinnou politiku a politiku stárnutí**. Kraj má pro oblast rodinné politiky schválenou *Koncepci v oblasti rodinné politiky a SPOD na území JČK na období 2010–2015*, v současnosti připravuje nový aktuální koncepční dokument.

Tabulka č. 6 – Základní statistické údaje a informace o Jihočeském kraji

Ukazatel	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Počet obyvatel celkem	638 782	640 196	642 133	644 083
Muži	315 113	316 013	317 268	318 468
Ženy	323 669	324 183	324 865	325 615
Počet živě narozených dětí	6 747	6 880	6 748	6 665
Věk matky při narození dítěte	30,5	30,5	30,3	30,6
Počet úplných/neúplných rodin (v %)				
úplné rodiny čisté	47,1	44,9	48,4	51,4
úplné rodiny smíšené	12,0	12,9	12,3	14,1
neúplné rodiny čisté	4,5	3,6	3,2	4,0
...z toho: svobodný rodič	1,3	1,1	0,6	0,9
...z toho: rozvedený rodič	3,0	2,5	2,2	2,3
neúplné rodiny smíšené	6,3	6,7	5,9	4,3
nerodinné domácnosti	1,0	0,4	0,2	0,3
jednotlivci – muži	11,9	12,7	11,9	8,8
jednotlivci – ženy	17,1	18,7	18,1	17,1
Počet uzavřených sňatků	3 175	3 145	3 407	3 284
Počet rozvodů	1 532	1 498	1 439	1 433
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	4,3	3,1	2,4	2,3
Muži	4,2	3,1	2,4	2,3
Ženy	4,3	3,1	2,4	2,3
Počet zaměstnaných osob celkem	310 457	314 849	315 818	313 431
Muži	174 905	177 792	177 658	176 779
Ženy	135 552	137 056	138 161	136 651
Průměrná hrubá mzda – fyzické osoby celkem (v Kč)	26 591	28 093	30 620	32 707
Muži	29 288	30 778	33 231	35 784
Ženy	23 299	24 942	27 608	29 267
Podíl základního vzdělání muži (v %)	10,2	9,2	9,8	10,9
Podíl základního vzdělání ženy (v %)	17,8	17,6	17,2	16,7
Podíl středního vzdělání bez maturity muži (v %)	42,4	42,3	44,8	43,2
Podíl středního vzdělání bez maturity ženy (v %)	29,6	29,3	28,6	30,9
Podíl středního vzdělání s maturitou muži (v %)	33,3	32,9	30,7	31,3
Podíl středního vzdělání s maturitou ženy (v %)	37,1	37,3	37,2	35,0
Podíl VŠ vzdělání muži (v %)	13,8	15,3	14,5	14,6
Podíl VŠ vzdělání ženy (v %)	15,4	15,7	16,8	17,2
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ muži (v tis.)	264,1	264,0	264,5	265,5
- ZŠ a bez vzdělání	27,8	25,1	26,5	29,0
- střední bez maturity	112,1	111,6	118,5	114,7
- střední s maturitou	87,9	86,9	81,2	83,1

- VŠ	36,3	40,4	38,3	38,7
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ ženy (v tis.)	275,5	275,3	275,3	275,6
- ZŠ a bez vzdělání	49,4	48,6	47,8	46,6
- střední bez maturity	81,6	80,8	78,7	85,1
- střední s maturitou	102,2	102,6	102,4	96,4
- VŠ	42,3	43,3	46,3	47,5
Průměrné měsíční náklady domácností na bydlení (v Kč)	5 041	4 895	4 915	5 103
Počet osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou	50 712	50 576	43 838	51 377
Míra chudoby (v %)	8,1	8,0	7,0	8,1
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením celkem (v %)	9,9	9,6	8,5	9,8
Podle pohlaví (v %)				
– ženy	10,8	10,7	11,4	12,1
– muži	8,5	7,6	7,8	8,1
Podle věku (v %)				
– mladší než 18 let	14,1	11,6	11	11,2
– 65 let +	8,1	10,7	14,2	16,6
Podle složení domácnosti (v %)				
– bez dětí	7,9	8,7	9,7	10,8
– s dětmi	11,5	9,6	9,5	9,5
Podle ekonomické aktivity (v %)				
– zaměstnaní	3,8	3,5	3,4	3,5
– nezaměstnaní	52,2	48,6	53,2	52,7
Materiální deprivace: dovolená mimo domov jeden týden v roce (v %)	29,9	24,3	22,8	24,1
Materiální deprivace: zaplatit neočekávaný výdaj (v %)	31,0	24,0	20,2	17,8
Počet osob v exekuci	47 018	48 655	46 046	42 395
Podíl osob v exekuci (v %)	8,7	9,0	8,5	7,9
Počet MŠ	314	319	321	324
Počet dětí v MŠ	23 065	23 045	23 060	23 017
Počet ZŠ	257	260	260	264
Počet žáků v ZŠ	55 426	56 337	57 070	57 646
Počet SŠ	90	89	89	89
Počet studentů SŠ	27 076	26 583	26 633	26 940
Počet konzervatoří	1	1	1	1
Počet studentů konzervatoří	148	146	165	148
Počet VOŠ	17	17	15	15
Počet studentů VOŠ	1 305	1 092	930	841
Počet VŠ	4	4	4	4

Studenti VŠ s trvalým bydlištěm v kraji	18 264	17 124	16 464	16 467
Počet studentů VŠ – občané ČR s místem výuky v kraji	14 884	13 743	12 882	12 843
Počet dětských skupin	12	21	39	51
Počet mikrojeslí	0	0	1	1
Počet škol. družin	247	250	251	252
Počet škol. klubů	38	38	30	38

Zdroj dat: Český statistický úřad, Exekutorská komora ČR, MŠMT, MPSV – projekt IDS.

1.4 Plzeňský kraj

Plzeňský kraj měl ke konci roku 2019 celkem 589,9 tis. obyvatel (viz Tabulka č. 7). Průměrný věk v kraji byl 42,7 let. Z hlediska věkových kategorií bylo 15,4 % obyvatel ve věkové škále 0 až 14 let, 64,5 % ve věku 15 až 64 let a 20,0 % ve věku 65 a více let. Náklady na bydlení činily 14,4 % z čistých příjmů domácností. V kraji byla dále nízká míra nezaměstnanosti (2,3 %; viz Tabulka č. 7). Obecná míra nezaměstnanosti⁵⁵ činila jen 1,5 %, což je třetí nejnižší hodnota mezi kraji. Nejvyšší nezaměstnanost byla sledována u osob se základním vzděláním a bez vzdělání (6,6 %), u ostatních kategorií, tj. střední bez maturity, střední s maturitou a vysokoškolské vzdělání, se nezaměstnanost pohybovala mezi 0,9 a 1,5 %.⁵⁶ Míra zaměstnanosti v Plzeňském kraji byla 59,6 %, což je čtvrtá nejvyšší hodnota mezi kraji.⁵⁷ Míra chudoby v kraji dosahovala 7,8 % a podíl osob v exekuci byl 9,2 % (viz Tabulka č. 7), což je pátý nejhorší údaj v porovnání s ostatními kraji.

Tabulka č. 7: Přehled základních údajů o Plzeňském kraji (k 31. prosinci 2019)

Počet obyvatel celkem	589 899 ⁵⁸
Počet živě narozených dětí	6 027 ⁵⁹
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	2,3 ⁶⁰
Průměrné měsíční náklady domácnosti na bydlení (v Kč)	5 277 ⁶¹
Míra chudoby (v %)	7,8
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením (v %)	9,4 ⁶²
Podíl domácnosti, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží (v %)	16,6 ⁶³
Podíl osob v exekuci (v %)	9,2 ⁶⁴

1.4.1 Demografická a socioekonomická situace rodin

V případě **demografických ukazatelů** byl vývoj většiny ukazatelů velmi mírný, bez výrazných výkyvů. V případě **počtu obyvatel** došlo ve sledovaném období k růstu z 579 tis. na 589,9 tis. U **živě narozených dětí** byl sledován mírný růst z 5,9 tis. na 6 tis. dětí. **Průměrný věk matky** při narození dětí stoupl z 30,3

⁵⁵ ČSÚ. *Statistická ročenka Plzeňského kraje*. 2019. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-plzenskeho-kraje-2019>.

⁵⁶ S výjimkou počtu obyvatel jsou údaje za rok 2018. In tamtéž.

⁵⁷ ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>.

⁵⁸ ČSÚ. Obyvatelstvo. Tab. D.1 Počet obyvatel v Plzeňském kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 (předběžný údaj) in *Statistický bulletin – Plzeňský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-bulletin-plzensky-kraj-1-az-4-ctvrtleti-2019>.

⁵⁹ ČSÚ. Tab. D.3 Narození v Plzeňském kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 in *Statistický bulletin – Plzeňský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-bulletin-plzensky-kraj-1-az-4-ctvrtleti-2019>.

⁶⁰ ČSÚ. Tab. G.2 Podíl nezaměstnaných osob a pracovní místa v evidenci úřadu práce v Plzeňském kraji a jeho okresech k 31. 12. 2019 in *Statistický bulletin – Plzeňský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/g-nezamestnanost-9ckzhtopj4>.

⁶¹ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*. Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část: d/ Charakteristiky bydlení a vybavenost domácnosti (%). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

⁶² Data byla poskytnuta na žádost: ČSÚ, Informační služby, odd. šetření v domácnostech, Mgr. Helena Kovářová, E-mail: helena.kovarova@czso.cz, info servis@czso.cz, tel: 274 052 304.

⁶³ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*, Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část, e). <https://www.czso.cz/documents/10180/125571069/16002120141e.pdf/09a925e3-b934-4870-822f-de61bb0c097c?version=1.0>.

⁶⁴ Mapa exekucí.cz. <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>.

na 30,6 let. V případě **počtu sňatků** došlo též k mírnému růstu, a to z 2,8 tis. na 3 tis. **Počet rozvodů** mírně poklesl z 1,4 tis. na 1,3 tis. Významnější vývoj bylo možné sledovat v případě podílu **úplných rodin čistých**, u kterých došlo k poklesu z 51,6 % (rok 2016) na 45,5 % (rok 2019).

V kategorii **Socioekonomické situace rodin** většina ukazatelů rovněž nevykazuje v letech 2016 až 2019 významné odchylky. Výraznější nárůst byl zjištěn v případě **průměrné hrubé mzdy** fyzických osob (v Kč), kde celková částka u obou pohlaví stoupla ve sledovaném období z 28 276 Kč na 35 208 Kč, u **mužů** z 31 254 Kč na 37 978 Kč a u **žen** z 24 638 Kč na 31 710 Kč. Nárůst mezd byl celkově o 24,5 %, u mužů o 21,5 %, u žen o 28,7 %.

K dalším výraznějším změnám došlo u **počtu osob s VŠ vzděláním**, a to u obou pohlaví. U **mužů** byl sledován nárůst ze 36,7 tis. (rok 2016) na 39,3 tis. (rok 2018) a následný pokles na 37,7 tis. (rok 2019). U **žen** došlo k růstu ze 40,6 tis. (rok 2016) na 44,5 tis. (rok 2018) a rovněž následnému poklesu, a to na 43,2 tis. osob (rok 2019). U **počtu mužů se středním vzděláním s maturitou** došlo ke statisticky významnějšímu poklesu mezi lety 2016 a 2017, a to ze 76,5 tis. na 72,5 tis., tj. o 5,2 %, avšak následně byl opět sledován růst na 77,5 tis. osob. U žen se středním vzděláním bez maturity došlo k obdobnému kolísání, a to k poklesu ze 74,4 tis. (rok 2016) na 70,3 tis. (rok 2018) a následnému růstu na 76,7 tis. (rok 2019) osob.

K dalším změnám došlo rovněž u **počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**, kde došlo ke statisticky významnějšímu růstu mezi roky 2017 a 2018, a to ze 41,2 tis. na 48,4 tis. osob, tj. až o 14,1 %. Následně však došlo v roce 2019 k poklesu na 44,8 tis. osob. **Míra chudoby** se vyvíjela obdobně, kdy v roce 2016 činila 7,5 %, v roce 2018 vzrostla na 8,5 % a následně v roce 2019 klesla na 7,8 %.

U podílu **populace ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením** (v %) docházelo ve sledovaném období k mírnému kolísání mezi hodnotami 9,4 % a 10,4 %.

Významnější změny jsou zřetelné u ukazatele **Materiální deprivace**, kdy data ukazují, že v roce 2016 si 31,2 % osob nemohlo dovolit zaplatit neočekávaný výdaj, avšak v roce 2019 šlo pouze o 23,4 %. Rovněž se snížil podíl osob, které si nemohly dovolit zaplatit dovolenou mimo domov na jeden týden v roce, a to z 30,2 % v roce 2016 na 19,9 % v roce 2019.

1.4.2 Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle

U ukazatelů v kategorii **školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle** došlo k poklesu **počtu studentů VOŠ** z původních 1,4 tis. na 1,3 tis. V kraji působilo ve sledovaném období 5 VOŠ. Mírně ubylo **studentů VŠ** (občané ČR s místem výuky v kraji), o z 12,2 tis. na 11,8 tis. osob. **Počet studentů veřejných a soukromých VŠ s trvalým bydlištěm v kraji** klesl z 12,5 tis. na 11,4 tis. osob, tj. o 9,8 %. K tomu lze doplnit, že v kraji ve sledovaném období působila 1 VŠ. K mírné změně dále došlo u **dětských skupin**, jejichž počet vzrostl z 10 skupin v roce 2016 na 36 v roce 2019.

1.4.3 Finanční náklady vynaložené krajem na rodinnou politiku

K **finančním nákladům** vynaloženým krajem na rodinnou politiku patřila v letech 2016 až 2018 částka 550 tis. Kč, kterou kraj ročně přerozděloval v rámci *Programu podpory projektů mateřských a rodičovských center v Plzeňském kraji*. V roce 2019 došlo k navýšení této částky na 576 tis. Kč.

1.4.4 Institucionální nastavení rodinné politiky

Rodinná politika na Krajském úřadu Plzeňského kraje **není zajištěna institucionálně ani personálně**. Tato oblast je řešena pouze v rámci odboru sociálních věcí, kde se problematice věnují zaměstnanci tohoto odboru nad rámec své hlavní pracovní náplně. V kraji byla dále zpracována **Koncepce rodinné politiky z hlediska sociálních věcí z roku 2015**, která však oblast rodinné politiky řešila z hlediska sociálních věcí (problematika sociálně právní ochrany dětí, péče o děti a zaměření především na rodiny v krizi), a to podle zaměření příslušného odboru, který měl toto odvětví ve sledovaném období na starosti. Dokument byl platný pro rok 2015. V současné době probíhá příprava nové koncepce rodinné politiky, u které kraj plánuje zaměření i na funkční rodiny.

1.4.5 Silné a slabé stránky kraje

Z jednání regionální platformy projektu⁶⁵ (dále též „platforma“) vyplynulo, že mezi **silné stránky** patří zejména existující dotační programy pro poskytovatele sociálních služeb a finanční podpora rodinných center; existující spolupráce se samosprávami v rámci poskytování sociálních služeb; aktivní spolupráce se zaměstnavateli, vysoká zaměstnanost, snaha zaměstnavatelů udržet si kvalitní zaměstnance (provozují např. hlídací kluby, rodinné firemní akce, společné aktivity, mají společenskou odpovědnost); existence organizací zřízených krajem, které poskytují možnosti trávení volného času pro děti a mládež; otevřenost a komunikace kraje.⁶⁶

Mezi **slabé stránky** patří dle platformy zejména existence velkých rozdílů mezi krajským městem a zbytkem kraje; velké rozdíly jsou např. v občanské vybavenosti a dopravní infrastruktuře atd.; nízká provázanost jednotlivých prarodinných opatření.⁶⁷

Mezi **klíčové priority** kraje patří dle platformy prevence v oblasti rodin a sanace rodin, podpora mateřských a rodinných center, oblast sladění osobního a pracovního života, zvyšování povědomí o „family friendly“ zaměstnavatelích a také větší informovanost a podpora flexibilních forem práce. V Plzeňském kraji je prioritou také informovanost rodičů o službách pro rodiny na území kraje a garance jejich kvality.

1.4.6 Závěr

Demografické údaje v Plzeňském kraji nevykazují v letech 2016–2019 významné změny. Za pozornost však stojí pokles podílu úplných rodin čistých, kde byl sledován významnější vývoj (pokles z 51,6 % na 45,5 %). Socioekonomická situace rodin se v tomto období v kraji zlepšila v některých aspektech. Bylo např. možné sledovat **růst průměrné hrubé mzdy**, **zvyšující se počet osob s VŠ vzděláním**, a naopak pokles osob se ZŠ a bez vzdělání, dále také **pokles osob potýkajících se s materiální deprivací**. Stoupl naopak počet osob s příjmem pod hranici chudoby / osob ohrožených chudobou, avšak z hlediska míry chudoby v kraji k významné změně nedošlo. V kraji **poklesl počet studentů VOŠ a studentů VŠ. Došlo k nárůstu počtu dětských skupin**, kdy v roce 2016 bylo v kraji 10 zařízení a v roce 2019 již 36. Plzeňský kraj vynakládal v letech 2016 až 2018 na podporu rodinné politiky 550 tis. Kč, v roce 2019 došlo k mírnému navýšení této

⁶⁵ **Regionální platformu projektu** organizuje MPSV, a to zvlášť v každém kraji. Jedná se o platformu, kterou tvoří aktéři rodinné politiky ze soukromého a veřejného sektoru. Cílem platformy je řešení rodinné politiky na úrovni krajů a obcí.

⁶⁶ MPSV. *Metodika rodinné politiky na krajské a místní úrovni*. 2019. s. 87.
http://rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/novinky/Metodika_RP_2_1.pdf.

⁶⁷ Tamtéž. s. 87.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

částky na 576 tis. Kč. Kraj měl vypracovanou koncepci rodinné politiky pro rok 2015, v současnosti připravuje nový aktuální koncepční dokument.

Tabulka č. 8 – Základní statistické údaje a informace o Plzeňském kraji

Ukazatel	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Počet obyvatel celkem	578 629	580 816	584 672	589 899
Muži	286 667	287 844	290 226	293 394
Ženy	291 962	292 972	294 446	296 505
Počet živě narozených dětí	5 940	6 066	6 082	6 027
Průměrný věk matky při narození dítěte	30,3	30,5	30,6	30,6
Počet úplných/neúplných rodin (v %)				
úplné rodiny čisté	51,6	47,8	46,4	45,5
úplné rodiny smíšené	12,3	13,5	14,1	11,2
neúplné rodiny čisté	4,1	5,0	5,3	7,7
...z toho: svobodný rodič	1,1	1,1	1,1	1,7
...z toho: rozvedený rodič	2,9	3,7	3,5	4,8
neúplné rodiny smíšené	3,7	5,6	5,1	6,1
nerodinné domácnosti	0,8	0,8	0,8	0,4
jednotlivci – muži	12,0	11,6	12,4	14,1
jednotlivci – ženy	15,5	15,7	15,9	15,0
Počet uzavřených sňatků	2 857	2 857	3 034	3 006
Počet rozvodů	1 380	1 356	1 386	1 279
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	3,6	2,6	2,1	2,3
Muži	3,4	2,5	2,1	2,2
Ženy	3,8	2,6	2,2	2,4
Počet zaměstnaných osob celkem	287 200	291 500	293 000	168 206
Muži	162 400	161 900	164 100	128 568
Ženy	124 800	129 700	128 900	35 208
Průměrná hrubá mzda – fyzické osoby celkem (v Kč)	28 276	30 700	33 020	37 978
Muži	31 254	33 683	36 147	31 710
Ženy	24 638	26 927	29 130	9,5
Podíl základního vzdělání muži (v %)	9,9	9,3	9,0	15,9
Podíl základního vzdělání ženy (v %)	17,1	17,3	16,4	43,3
Podíl středního vzdělání bez maturity muži (v %)	43,0	45,0	44,8	30,6
Podíl středního vzdělání bez maturity ženy (v %)	29,9	29,6	28,2	31,7
Podíl středního vzdělání s maturitou muži (v %)	31,7	30,0	30,0	35,8
Podíl středního vzdělání s maturitou ženy (v %)	36,4	35,3	37,5	15,4
Podíl VŠ vzdělání muži (v %)	15,2	15,6	16,2	17,3
Podíl VŠ vzdělání ženy (v %)	16,3	17,8	17,8	244,3
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ muži (v tis.)	241,5	241,8	242,5	168 206
- ZŠ a bez vzdělání	24,4	22,9	21,9	23,5

- střední bez maturity	104,0	108,7	108,7	105,7
- střední s maturitou	76,5	72,5	72,7	77,5
- VŠ	36,7	37,6	39,3	37,7
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ ženy (v tis.)	248,6	248,9	249,4	250,4
- ZŠ a bez vzdělání	42,9	43,2	41,2	40,9
- střední bez maturity	74,4	73,6	70,3	76,7
- střední s maturitou	90,6	87,9	93,4	89,6
- VŠ	40,6	44,2	44,5	43,2
Průměrné měsíční náklady domácností na bydlení (v Kč)	5 235	5 279	5 192	5 277
Počet osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou	42 399	41 182	48 387	44 711
Míra chudoby (v %)	7,5	7,3	8,5	7,8
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením celkem (v %)	10,0	9,7	10,4	9,4
Podle pohlaví (v %)				
– ženy	10,8	10,7	11,4	12,1
– muži	8,5	7,6	7,8	8,1
Podle věku (v %)				
– mladší než 18 let	14,1	11,6	11	11,2
– 65 let +	8,1	10,7	14,2	16,6
Podle složení domácnosti (v %)				
– bez dětí	7,9	8,7	9,7	10,8
– s dětmi	11,5	9,6	9,5	9,5
Podle ekonomické aktivity (v %)				
– zaměstnaní	3,8	3,5	3,4	3,5
– nezaměstnaní	52,2	48,6	53,2	52,7
Materiální deprivace: dovolená mimo domov jeden týden v roce (v %)	30,2	25,3	18,6	19,9
Materiální deprivace: zaplatit neočekávaný výdaj (v %)	31,2	25,6	22,1	23,4
Počet osob v exekuci	45 680	47 175	46 813	44 946
Podíl osob v exekuci (v %)	9,3	9,6	9,6	9,2
Počet MŠ	272	274	276	279
Počet dětí v MŠ	18 853	18 704	18 863	18 845
Počet ZŠ	221	222	222	223
Počet žáků v ZŠ	49 438	50 550	51 237	51 990
Počet SŠ	55	55	55	55
Počet studentů SŠ	21 930	22 059	21 990	22 303
Počet konzervatoří	1	1	1	1
Počet studentů konzervatoří	216	217	215	219
Počet VOŠ	5	5	5	5
Počet studentů VOŠ	1 366	1 270	1 252	1 296
Počet VŠ	1	1	1	1

Studenti VŠ s trvalým bydlištěm v kraji	12 547	12 129	11 528	11 440
Počet studentů VŠ – občané ČR s místem výuky v kraji	12 190	11 984	11 555	11 816
Počet dětských skupin	10	22	33	36
Počet mikrojeslí	0	2	2	1
Počet škol. družin	460	481	457	216
Počet škol. klubů	117	102	92	20

Zdroj dat: Český statistický úřad, Exekutorská komora ČR, MŠMT, MPSV – projekt IDS.

1.5 Karlovarský kraj

Karlovarský kraj měl ke konci roku 2019 celkem 294,7 tis. (viz Tabulka č. 9). Průměrný věk v kraji byl 42,9 let. Z hlediska věkových kategorií bylo 15,1 % obyvatel ve věkové škále 0 až 14 let, 65,0 % ve věku 15 až 64 let a 20,0 % ve věku 65 a více let. Náklady na bydlení činily 15,4 % z čistých příjmů domácností. V kraji byla dále nízká míra nezaměstnanosti (2,7 %; viz Tabulka č. 9). Obecná míra nezaměstnanosti⁶⁸ činila jen 2,9 %. Nejvyšší nezaměstnanost byla sledována u osob se základním vzděláním a bez vzdělání (10,9 %), u ostatních kategorií, tj. střední bez maturity a střední s maturitou se nezaměstnanost pohybovala mezi 1,9 až 2,3 %.⁶⁹ V rámci celé ČR byla obecná míra nezaměstnanosti v kraji třetí nejvyšší. Míra zaměstnanosti v Karlovarském kraji byla 60,4 %, což je třetí nejvyšší hodnota mezi kraji.⁷⁰ Míra chudoby v kraji dosahovala 16,9 % a podíl osob v exekuci byl 16,3 % (viz Tabulka č. 9), což jsou druhé nejvyšší hodnoty v porovnání s ostatními kraji.

Tabulka č. 9: Přehled základních údajů o Karlovarském kraji (k 31. prosinci 2019)

Počet obyvatel celkem	294 664 ⁷¹
Počet živě narozených dětí	2 827 ⁷²
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	2,7 ⁷³
Průměrné měsíční náklady domácnosti na bydlení (v Kč)	5 586 ⁷⁴
Míra chudoby (v %)	16,9
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením (v %)	19,9 ⁷⁵
Podíl domácnosti, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží (v %)	17,2 ⁷⁶
Podíl osob v exekuci (v %)	16,3 ⁷⁷

1.5.1 Demografická situace rodin

V případě **demografických ukazatelů** byl vývoj většiny ukazatelů velmi mírný, bez výrazných výkyvů. V případě **počtu obyvatel** došlo ve sledovaném období k poklesu z 297 tis. na 294,7 tis. U **živě narozených dětí** bylo sledováno kolísání mezi 2,7 tis. a 2,8 tis. dětmi. **Průměrný věk matky** při narození dětí stoupl

⁶⁸ ČSÚ. *Statistická ročenka Karlovarského kraje*. 2019.

<https://www.czso.cz/documents/10180/91280930/33008319.pdf/2bd58a4f-d49c-45b0-a607-f0700a898f6b?version=1.1>.

⁶⁹ S výjimkou počtu obyvatel jsou údaje za rok 2018; U osob s vysokoškolským vzděláním tyto statistické údaje za období 2016 až 2018 chybí, téměř u všech krajů je ale obecná míra nezaměstnanosti u osob s VŠ vzděláním nejnižší. In tamtéž.

⁷⁰ ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>.

⁷¹ ČSÚ. Obyvatelstvo. Tab. D.1 Počet obyvatel v Karlovarském kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 (předběžný údaj) in *Statistický bulletin – Karlovarský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-vysledky-3v5gzkoyta>.

⁷² ČSÚ. Tab. D.3 Narození v Karlovarském kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 in *Statistický bulletin – Karlovarský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-vysledky-3v5gzkoyta>.

⁷³ ČSÚ. Tab. G.2 Podíl nezaměstnaných osob a volná pracovní místa v Karlovarském kraji a jeho okresech k 31. 12. 2019 in *Statistický bulletin – Karlovarský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/g-nezaměstnanost-msxqh71lwj>.

⁷⁴ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*. Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část: d/ Charakteristiky bydlení a vybavenost domácnosti (%). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

⁷⁵ Data byla poskytnuta na žádost: ČSÚ, Informační služby, odd. šetření v domácnostech, Mgr. Helena Kovářová, E-mail: helena.kovarova@czso.cz, tel: 274 052 304.

⁷⁶ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*, Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část, e). <https://www.czso.cz/documents/10180/125571069/16002120141e.pdf/09a925e3-b934-4870-822f-de61bb0c097c?version=1.0>.

⁷⁷ Mapaexekuci.cz. <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>.

z 29,3 na 29,7 let. V případě **počtu sňatků** došlo též jen k mírnému nárůstu, a to z 1,5 tis. na 1,6 tis. a **počet rozvodů** poklesl ze 739 na 694 roce. Významnější vývoj bylo možné sledovat v případě míry úplných rodin smíšených, u kterých došlo k poklesu z 15,5 % na 4,1 % (tj. pokles o 11,4 %). Zároveň došlo k nárůstu podílu neúplných rodin smíšených z 1,4 % na 5,9 %.

V kategorii **Socioekonomické situace rodin** většina ukazatelů rovněž nevykazuje v letech 2016 až 2019 významné odchylky. Nárůst bylo možné sledovat u **počtu zaměstnaných žen** z 63,6 tis. na 67,5 tis. osob, tedy o 5,6 %. U **mužů** hodnoty naopak poklesly z 82,9 tis. na 82 tis. Celkem počet zaměstnaných stoupl ze 146,4 tis. na 149,6 tis. osob. Výraznější nárůst byl zjištěn v případě **průměrné hrubé mzdy** fyzických osob (v Kč), kde celková částka u obou pohlaví stoupla ve sledovaném období z 25 006 Kč na 31 651 Kč, u **mužů** z 27 212 Kč na 33 709 Kč a u **žen** z 22 812 Kč na 29 569 Kč. Nárůst mezd u mužů činil během sledovaného období 23,8 %, u žen 29,6 %.

K dalším výraznějším změnám došlo u **počtu osob s VŠ vzděláním u žen**, a to k růstu z 14,3 tis. na 18,4 tis., tj. o 28,7 %. U **mužů** byl sledován kolísavý vývoj, avšak během celého sledovaného období došlo ke snížení jejich počtu z 14,6 tis. na 12,9 tis., tj. pokles o 11,7 %. U **počtu osob se ZŠ a bez vzdělání** došlo k významnějším změnám u **žen**, jejichž počet poklesl z 32,6 tis. na 27,1 tis., tj. o 16,9 %.

K významnějšímu vývoji došlo rovněž u **počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**, kde došlo k nárůstu z 19,1 tis. na 48,5 tis. (tj. nárůst téměř o 29,4 tis.). **Míra chudoby** vzrostla z 6,6 % na 16,9 %.

U podílu **populace ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením** (v %) došlo ve sledovaném období k nárůstu z hodnoty 11,5 % na 19,9 %.

Významnější změny jsou zřetelné u ukazatele **Materiální deprivace**, kdy data ukazují, že v roce 2016 si 32,4 % osob nemohlo dovolit zaplatit neočekávaný výdaj, v roce 2018 došlo k poklesu na 26,7 %, ale následně byl v roce 2019 sledován růst na 33,1 % osob. Ve sledovaném období se snížil podíl osob, které si nemohly dovolit zaplatit dovolenou mimo domov na jeden týden v roce, a to z 28,3 % na 20,9 %.

1.5.2 Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle

U ukazatelů v kategorii **Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle** došlo k mírnému vývoji u počtu osob studujících vyšší odbornou či vysokou školu. **Počet studentů VOŠ** v kraji poklesl z původních 339 na 264 osob. **Počet studentů VŠ** (občané ČR s místem výuky v kraji) klesl z 628 na 553. **Počet studentů veřejných a soukromých VŠ s trvalým bydlištěm v kraji** poklesl z 5,5 tis. na 5 tis. osob, tj. pokles o 10 %. K tomu lze doplnit, že ve sledovaném období v kraji působily 4 VOŠ. VŠ nejsou v Karlovarském kraji žádné.

V případě **dětských skupin** došlo k nárůstu, kdy vznikly 3 nová zařízení k původním dvěma již existujícím. Mikrojesle jsou v kraji jedny, a to od roku 2018.

1.5.3 Finanční náklady vynaložené krajem na rodinnou politiku

U **finančních nákladů** vynaložených krajem na rodinnou politiku nejsou dostupné informace o výši částky, jelikož se agenda nákladů na opatření pro oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života samostatně nesleduje.

1.5.4 Institucionální nastavení rodinné politiky

Na Krajském úřadu Karlovarského kraje **není oddělení**, které by se rodinnou politikou explicitně zabývalo. Problematiku prarodinných aktivit řeší jedna personální pozice, která je zařazena pod odbor sociálních věcí, avšak v kombinaci s jinou pracovní náplní. V kraji prozatím **není žádný koncepční dokument**, který by se rodinné politice kompletně věnoval. **Vlastní strategický dokument** má např. obec Josefov.

1.5.5 Silné a slabé stránky kraje

Z dosavadních jednání regionální platformy projektu⁷⁸ vyplývá, že mezi **silné stránky** kraje patří zejména největší koncentrace lázeňských kapacit v rámci ČR, zájem Karlovarského kraje o lepší provázanost spolupráce místních zaměstnavatelů se SŠ/VŠ a o založení VŠ v kraji, blízkost zahraničního trhu (Německo). V průmyslových zónách v kraji vznikají pobočky renomovaných firem.

Mezi **slabé stránky** kraje patří dle regionální platformy projektu zejména skutečnost, že podíl kraje na HDP je v rámci ČR nejnižší; dále má kraj v rámci ČR dlouhodobě také nejnižší průměrný příjem na osobu; čistý disponibilní důchod domácností patří mezi nejnižší v ČR; velká migrace (tzv. „pendlování“) pracovníků/rezidentů (zejména kvalifikovaných) za prací mimo kraj (především do Německa); možnosti zaměstnávání – zejména nízké požadavky na vzdělání (např. montovny) a nedostatek míst pro kvalifikované odborníky; nízký podíl inovačního potenciálu ve srovnání s ostatními kraji a chybějící VŠ nebo výzkumné instituce technického zaměření.

Mezi **klíčové priority** patří dle *Programového prohlášení Rady Karlovarského kraje pro období 2016–2020* zejména podpora informovanosti občanů o činnosti kraje prostřednictvím elektronických a tištěných médií a jiných forem komunikace, efektivní hospodaření s finančními prostředky a majetkem kraje, podpora aktivního podílu všech zainteresovaných aktérů při řešení problémů v kraji, podpora oblasti turismu, podpora oblasti zdravotnictví, podpora podnikání a inovací, zavedení pravidelných diskuzních setkání mezi občany a zástupci kraje.⁷⁹

1.5.6 Závěr

Demografické údaje v Karlovarském kraji nevykazují u většiny ukazatelů v letech 2016 až 2019 významné změny. **Poklesla míra úplných rodin smíšených a stoupla naopak míra neúplných rodin smíšených.** Socioekonomická situace rodin se v tomto období v kraji zlepšila v případě některých ukazatelů, což lze konstatovat dle **růstu průměrné hrubé mzdy, počtu zaměstnaných žen a osob s VŠ vzděláním**, ale **také poklesu osob potýkajících se s materiální deprivací**. Došlo naopak k výraznému **nárůstu počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**, také **nárůstu míry chudoby a počtu osob v exekuci**. Institucionální, personální a koncepční zajištění rodinné politiky v kraji chybí, s výjimkou jedné pozice na odboru sociálních věcí. V rámci této pozice je však agenda rodinné politiky řešena v kombinaci s další pracovní náplní.

⁷⁸ **Regionální platformu projektu** organizuje MPSV, a to zvlášť v každém kraji. Jedná se o platformu, kterou tvoří aktéři rodinné politiky ze soukromého a veřejného sektoru. Cílem platformy je řešení rodinné politiky na úrovni krajů a obcí.

⁷⁹ Karlovarský kraj. *Programové prohlášení Rady Karlovarského kraje pro období 2016–2020*. https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/Documents/Programove_prohlaseni_RKK_obdobi_2016_2020.pdf.

Tabulka č. 10 – Základní statistické údaje a informace o Karlovarském kraji

Ukazatel	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Počet obyvatel celkem	296 749	295 686	294 896	294 664
Muži	150 262	149 674	149 222	145 594
Ženy	150 262	149 674	149 222	149 070
Počet živě narozených dětí	2 815	2 753	2 755	2 827
Věk matky při narození dítěte	29,3	29,7	29,7	29,7
Počet úplných/neúplných rodin (v %)				
úplné rodiny čisté	48,0	49,9	50,5	47,2
úplné rodiny smíšené	15,5	11,5	7,7	4,1
neúplné rodiny čisté	3,7	6,4	6,5	4,6
...z toho: svobodný rodič	1,8	2,8	4,5	3,0
...z toho: rozvedený rodič	1,3	2,3	1,4	0,9
neúplné rodiny smíšené	1,4	1,6	6,4	5,9
nerodinné domácnosti	0,0	0,0	0,9	
jednotlivci – muži	12,8	11,1	10,9	18,8
jednotlivci – ženy	18,6	19,5	17,1	19,4
Počet uzavřených sňatků	1 504	1 551	1 631	1 593
Počet rozvodů	739	734	678	694
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	5,5	3,5	2,9	2,7
Muži	5,5	3,5	2,9	2,6
Ženy	5,5	3,4	3,0	2,9
Počet zaměstnaných osob celkem	146,4	149,6	151,8	149,6
Muži	82,9	82,7	82,6	82,0
Ženy	63,6	67,0	69,2	67,5
Průměrná hrubá mzda – fyzické osoby celkem (v Kč)	25 006	26 999	29 236	31 651
Muži	27 212	29 452	31 911	33 709
Ženy	22 812	24 552	26 611	29 569
Podíl základního vzdělání muži (v %)	14,9	15,8	16,7	15,7
Podíl základního vzdělání ženy (v %)	25,2	24,1	21,1	21,1
Podíl středního vzdělání bez maturity muži (v %)	45,0	45,8	43,8	44,1
Podíl středního vzdělání bez maturity ženy (v %)	28,4	29,7	29,8	27,9
Podíl středního vzdělání s maturitou muži (v %)	28,3	27,5	27,9	29,5
Podíl středního vzdělání s maturitou ženy (v %)	35,3	34,1	35,7	36,3
Podíl VŠ vzdělání muži (v %)	11,8	10,9	11,5	10,5
Podíl VŠ vzdělání ženy (v %)	11,1	12,1	13,3	14,4
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ muži (v tis.)	124,2	123,6	123,2	122,9
- ZŠ a bez vzdělání	18,5	19,5	20,6	19,5

- střední bez maturity	55,9	56,6	54,0	54,3
- střední s maturitou	35,2	34,0	34,4	36,2
- VŠ	14,6	13,4	14,2	12,9
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ ženy (v tis.)	129,2	128,7	128,1	127,5
- ZŠ a bez vzdělání	32,6	31,0	27,3	27,1
- střední bez maturity	36,6	38,2	38,1	35,6
- střední s maturitou	45,6	43,8	45,7	46,4
- VŠ	14,3	15,6	17,0	18,4
Průměrné měsíční náklady domácností na bydlení (v Kč)	5 338	5 437	5 451	5 586
Počet osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou	19 124	19 993	35 061	48 482
Míra chudoby (v %)	6,6	6,9	12,2	16,9
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením celkem (v %)	11,5	8,1	14,0	19,9
Podle pohlaví (v %)				
– ženy	10,8	10,7	11,4	12,1
– muži	8,5	7,6	7,8	8,1
Podle věku (v %)				
– mladší než 18 let	14,1	11,6	11	11,2
– 65 let +	8,1	10,7	14,2	16,6
Podle složení domácnosti (v %)				
– bez dětí	7,9	8,7	9,7	10,8
– s dětmi	11,5	9,6	9,5	9,5
Podle ekonomické aktivity (v %)				
– zaměstnaní	3,8	3,5	3,4	3,5
– nezaměstnaní	52,2	48,6	53,2	52,7
Materiální deprivace: dovolená mimo domov jeden týden v roce (v %)	28,3	26,0	17,8	20,9
Materiální deprivace: zaplatit neočekávaný výdaj (v %)	32,4	29,4	26,7	33,1
Počet osob v exekuci	40 068	44 215	42 699	41 303
Podíl osob v exekuci (v %)	15,8	17,5	16,9	16,3
Počet MŠ	123	124	124	124
Počet dětí v MŠ	8 856	8 927	8 954	8 766
Počet ZŠ	106	106	107	106
Počet žáků v ZŠ	24 845	25 002	25 185	25 167
Počet SŠ	38	37	32	32
Počet studentů SŠ	10 994	10 743	10 451	10 492
Počet konzervatorií	0	0	0	0
Počet studentů konzervatorií	0	0	0	0
Počet VOŠ	4	4	4	4

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Počet studentů VOŠ	339	269	228	264
Počet VŠ	0	0	0	0
Studenti VŠ s trvalým bydlištěm v kraji	5 544	5 313	5 111	5 039
Počet studentů VŠ – občané ČR s místem výuky v kraji	628	660	584	553
Počet dětských skupin	2	3	5	5
Počet mikrojeslí	0	0	1	1
Počet škol. družin	107	108	108	106
Počet škol. klubů	8	8	8	5

Zdroj dat: Český statistický úřad, Exekutorská komora ČR, MŠMT, MPSV – projekt IDS

1.6 Ústecký kraj

Ústecký kraj měl ke konci roku 2019 celkem 821 tis. obyvatel (viz Tabulka č. 11). Průměrný věk v kraji byl 42,0 let. Z hlediska věkových kategorií bylo 16,0 % obyvatel ve věkové škále 0 až 14 let, 64,7 % ve věku 15 až 64 let a 19,3 % ve věku 65 a více let. Náklady na bydlení činily 19,5 % z čistých příjmů domácností. V kraji byla dále nízká míra nezaměstnanosti (3,9 %; viz Tabulka č. 11). Obecná míra nezaměstnanosti⁸⁰ činila jen 3,6 %. Nejvyšší nezaměstnanost byla sledována u osob se základním vzděláním a bez vzdělání (13,3 %), nejnižší naopak u osob se středním vzděláním s maturitou (1,5 %). U osob se středním vzděláním bez maturity šlo o 3,5 % a u vysokoškolsky vzdělaných to bylo 2,4 %.⁸¹ V rámci celé ČR byla obecná míra nezaměstnanosti v Ústeckém kraji druhá nejvyšší (3,6 %). Míra zaměstnanosti v Ústeckém kraji byla 55,8 %, což je naopak nejnižší hodnota mezi kraji.⁸² Míra chudoby v kraji dosahovala 16,9 % (viz Tabulka č. 11), což je nejvyšší hodnota v ČR (společně s Karlovarským krajem). Podíl osob v exekuci činil 16,7 %, což jsou opět nejvyšší hodnoty v porovnání s ostatními kraji.

Tabulka č. 11: Přehled základních údajů o Ústeckém kraji (k 31. prosinci 2019)

Počet obyvatel celkem	820 965 ⁸³
Počet živě narozených dětí	8 094 ⁸⁴
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	3,9 ⁸⁵
Průměrné měsíční náklady domácnosti na bydlení (v Kč)	6 116 ⁸⁶
Míra chudoby (v %)	16,9 %
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením (v %)	22,1 ⁸⁷
Podíl domácnosti, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží (v %)	21,5 ⁸⁸
Podíl osob v exekuci (v %)	16,7 ⁸⁹

1.6.1 Demografická a socioekonomická situace rodin

V případě **demografických ukazatelů** byl vývoj většiny ukazatelů velmi mírný, bez výrazných výkyvů. V případě **počtu obyvatel** došlo ve sledovaném období k mírnému poklesu z 821,4 tis. na 821 tis. U **živě narozených dětí** byl sledován pokles z 8,3 tis. na 8,1 tis. dětí. **Průměrný věk matky** při narození dětí stoupl

⁸⁰ ČSÚ. *Statistická ročenka Ústeckého kraje*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/91195091/33008519.pdf/e6a27c6a-7b81-4665-b61b-d01d269102d9?version=1.15>.

⁸¹ S výjimkou počtu obyvatel jsou údaje za rok 2018. In tamtéž.

⁸² ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>.

⁸³ ČSÚ. Obyvatelstvo. Tab. D.7 Počet obyvatel podle krajů v 1. až 4. čtvrtletí 2019. In *Statistický bulletin – Ústecký kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-vysledky-xvhp7ilk6a>.

⁸⁴ ČSÚ. Tab. D.3 Narození v Ústeckém kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019. In *Statistický bulletin – Ústecký kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-vysledky-xvhp7ilk6a>.

⁸⁵ ČSÚ. Tab. Tab. G.2 Podíl nezaměstnaných osob a pracovní místa v evidenci úřadu práce v Ústeckém kraji a jeho okresech. In *Statistický bulletin – Ústecký kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/g-nezamestnanost-z027erx576>.

⁸⁶ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*. Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část: d/ Charakteristiky bydlení a vybavenost domácnosti (%). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

⁸⁷ Data byla poskytnuta na žádost: ČSÚ, Informační služby, odd. šetření v domácnostech, Mgr. Helena Kovářová, E-mail: helena.kovarova@czso.cz, infoservis@czso.cz, tel: 274 052 304.

⁸⁸ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností - 2019*, Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část, e). <https://www.czso.cz/documents/10180/125571069/16002120141e.pdf/09a925e3-b934-4870-822f-de61bb0c097c?version=1.0>.

⁸⁹ Mapaexekuci.cz. <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>.

též velmi mírně z 29,3 na 29,4 let. V případě **počtu sňatků** došlo též k růstu, a to z 3,7 tis. na 4,2 tis. **Počet rozvodů** ve sledovaném období mírně klesl z 2,2 tis. na 2,0 tis.

V kategorii **Socioekonomické situace rodin** většina ukazatelů rovněž nevykazuje v letech 2016 až 2019 významné odchylky. Výraznější nárůst byl zjištěn v případě **průměrné hrubé mzdy** fyzických osob (v Kč), kde celková částka u obou pohlaví stoupla ve sledovaném období z 26 538 Kč na 33 188 Kč, u **mužů** z 28 999 Kč na 36 194 Kč a u **žen** z 25 573 Kč na 29 879 Kč. Nárůst mezd byl u mužů 24,8 % a u žen 16,8 %.

K dalším změnám došlo u **počtu osob s VŠ vzděláním**, a to u obou pohlaví. U **mužů** byl sledován nejprve nárůst ze 38,1 tis. (rok 2016) na 39,6 tis. (rok 2017), ale následně jejich počet poklesl na 34,8 tis. (rok 2018) a poté znovu stoupl na 37,5 tis. (rok 2019). U **žen** tento ukazatel také kolísal, avšak během celého sledovaného období došlo k mírnému nárůstu ze 42,7 tis. na 44,8 tis. **Počet mužů se středním vzděláním s maturitou** mírně stoupl z 95,6 tis. na 100,1 tis., tj. o 4,7 %. U **žen** byl statisticky významnější vývoj u **počtu osob se základním vzděláním a bez vzdělání**, kdy došlo nejprve k poklesu ze 78,5 tis. (rok 2016) na 74,7 tis. (rok 2017), avšak následně došlo k růstu na 83,3 tis. osob (rok 2019), tj. růst o 6,1 % za sledované období. Počet žen se **SŠ vzděláním bez maturity** poklesl ze 106,1 tis. na 101,2 tis., tj. o 4,6 %.

K významnějším změnám došlo rovněž u **počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**, kde došlo k poklesu ze 144,6 tis. (rok 2016) na 111,7 tis. (rok 2018), tedy o 22,8 %, a následnému růstu na 134,6 tis. (rok 2019). **Míra chudoby** v kraji poklesla z 18,1 % na 16,9 %.

U podílu **populace ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením** (v %) byl v kraji sledován poklesl z 22,5 % (rok 2016) na 19,8 % (rok 2017) a následný růst na 22,1 % (rok 2019).

Významnější změny jsou zřetelné u ukazatele **Materiální deprivace**, kdy data ukazují, že během sledovaného období došlo k poklesu podílu osob, který si nemohly dovolit zaplatit neočekávaný výdaj, a to z 47,3 % na 37 %. Rovněž se snížil podíl osob, které si nemohly dovolit zaplatit dovolenou mimo domov na jeden týden v roce, a to ze 41,6 % v roce 2016 na 33,0 %.

U počtu osob v exekuci došlo ve sledovaném období nejprve k růstu ze 115,1 tis. (rok 2016) na 125,2 tis. (rok 2017) a následně k poklesu na 115,8 tis. (rok 2019).

1.6.2 Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle

U ukazatelů v kategorii **školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle** došlo k mírnějšímu vývoji u **počtu studentů SŠ**, kdy jejich počet poklesl z 32,9 tis. na 32,1 tis. V kraji přitom bylo na začátku sledovaného období 95 SŠ, na konci 94 SŠ. Dále v kraji klesl **počet studentů VOŠ** z původních 1,7 tis. na 1,4 tis. Mírně klesl i **počet studentů VŠ** (občané ČR s místem výuky v kraji) z 9,4 tis. na 8,3 tis. osob a také se snížil **počet studentů veřejných a soukromých VŠ s trvalým bydlištěm v kraji** ze 16,3 tis. na 14,9 tis. osob, tj. o 8,6 %. V kraji ve sledovaném období působily 2 VŠ. K výraznější změně dále došlo u **dětských skupin**, kterých bylo v roce 2016 celkem 11, avšak v roce 2019 jich působilo již 54.

1.6.3 Finanční náklady vynaložené krajem na rodinnou politiku

U **finančních nákladů** vynaložených krajem na rodinnou politiku vyčleňoval Krajský úřad ve sledovaném období každý rok 500 tis. Kč v rámci dotačního programu *Podpora Ústeckého kraje na prorodinné*

aktivity⁹⁰. K tomu je potřeba dodat, že se agenda nákladů na opatření pro oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života dále v rámci rozpočtu samostatně nesleduje.

1.6.4 Institucionální nastavení rodinné politiky

Agenda zahrnující rodinnou politiku je na Krajském úřadu Ústeckého kraje řešená v rámci personální pozice na Sociálním odboru a je součástí další běžné pracovní náplně. Samostatné oddělení řešící tuto oblast na krajské úrovni chybí. V kraji byla dále zpracována **Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje 2019–2021**, kterou krajský úřad schválil na konci roku 2018. Vlastní **koncepci rodinné politiky** mají rovněž některá města (např. Litoměřice, Děčín, Chomutov, Krásná Lípa).

1.6.5 Silné a slabé stránky kraje

Z jednání regionální platformy projektu⁹¹ vyplynulo, že mezi **silné stránky** v kraji patří zejména existence katalogu sociálních služeb, komunitních plánů a koordinačních skupin pro rodinné aktivity v obcích kraje; cenově dostupné bydlení v některých oblastech kraje; aktivní síť mateřských a rodinných center a aktivní spolupráce s národní asociací Síť pro rodinu; šíření osvěty o dobrovolnictví a existující systém dobrovolnické činnosti v rámci neziskových organizací v kraji; dostatečná kapacita v MŠ a dalších zařízeních zajišťujících péči o předškolní děti; široká nabídka rodinných a sociálních poraden a dalších služeb pro rodiny na úrovni kraje i obcí; pestrá nabídka volnočasových aktivit a kladné podmínky pro trávení volného času; dobrá dopravní infrastruktura (železniční a silniční veřejná doprava) na většině území; nabídka slev v rámci jízdného v kraji díky integrovanému dopravnímu systému Doprava Ústeckého kraje; široká nabídka místně dostupných zdravotnických zařízení (pobytových i ambulantních) a sociálních služeb, a to na většině území; fungování Rodinných pasů a Senior pasů, možnost využití dotací na podporu prarodinných aktivit a souvisejících oblastí; fungování pracovní skupiny rodinné politiky, která je součástí struktury plánování *Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb Ústeckého kraje na období 2019–2020*.⁹²

Mezi **slabé stránky**⁹³ patří dle stejného zdroje zejména absence sociálního bydlení; velká míra zadlužení v kraji včetně exekucí; nízký status rodiny; nedostatečná osvěta v oblasti rodičovství, manželství a partnerství; nedostatek možností pro volnočasové aktivity, zejména prostor zaměřených specificky na aktivní trávení volného času u mládeže; nízká míra občanské participace a spolkového života; negativní vnímání kraje jeho obyvateli; obtížné budování komunity služeb a podpory rodin z důvodu častého stěhování občanů; nedostatečná komunikace kraje s rodinami (včetně nedostatečně získávané zpětné vazby); nedostatečná nabídka flexibilních forem zaměstnávání ze strany zaměstnavatelů a nedostatečná podpora a nabídka možností ke sladování pracovního a rodinného života; špatná dopravní infrastruktura a obtížná dostupnost služeb v lokalitě Šluknovského výběžku.

⁹⁰ Uvedený dotační titul byl v souvislosti s pandemií COVID-19 dne 20. 4. 2020 zrušen, a to bez náhrady.

⁹¹ **Regionální platformu projektu** organizuje MPSV, a to zvlášť v každém kraji. Jedná se o platformu, kterou tvoří aktéři rodinné politiky ze soukromého a veřejného sektoru. Cílem platformy je řešení rodinné politiky na úrovni krajů a obcí.

⁹² MPSV. *Metodika rodinné politiky na krajské a místní úrovni*. 2019.
http://rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/novinky/Metodika_RP_2_1.pdf.

⁹³ Ze zdroje jsou vybrány pouze ty údaje, které odpovídají úrovni kraje či obcí, vyloučeny byly naopak některé subjektivní údaje o občanech, jako např. nedostatek rodičovských kompetencí a dále některé údaje o statistickém vývoji.

Mezi **klíčové priority** patří dle *Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje 2019–2021*⁹⁴ zejména institucionální, personální a koncepční zajištění rodinné politiky na úrovni kraje i obcí (včetně vytvoření nástroje pro komunikaci mezi aktéry rodinné politiky a rodinami); podpora podmínek pro sladění rodinného a pracovního života; přímá podpora rodiny, finanční podpora rodinných aktivit a opatření, podpora služeb pro rodiny a vylepšení veřejného prostoru pro rodiny s dětmi, mládež a seniory, podpora strukturálně slabých území v prorodinných aktivitách; osvětová informační činnost směřující ke zdravé a funkční rodině.

1.6.6 Závěr

Demografické údaje v Ústeckém kraji nevykazují v letech 2016 až 2019 významné odchylky. Socioekonomická situace rodin se v tomto období v kraji v některých oblastech mírně zlepšila, což lze konstatovat podle **růstu průměrné hrubé mzdy, poklesu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou a osob s materiální deprivací a osob v exekuci**. V kraji naopak **stoupl počet žen se ZŠ a bez vzdělání**, což je z hlediska vzdělání kategorie, u které je sledována nejvyšší obecná míra nezaměstnanosti. V Ústeckém kraji **klesl počet studentů SŠ, VOŠ a VŠ**. Došlo k **nárůstu dětských skupin**. Kraj vynakládá na podporu rodinné politiky ročně 500 tis. Kč, nemá však pro řešení této oblasti samostatné oddělení ani pracovní pozici. Problematiku rodinné politiky řeší zaměstnanec sociálního odboru kraje, a to vedle své běžné pracovní náplně. Kraj má platnou koncepci rodinné politiky na období 2019–2021. Vlastní koncepci dále mají i některé obce.

⁹⁴ Viz oblasti podpory a cíle In *Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje 2019–2021*. https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1730828.

Tabulka č. 12 – Základní statistické údaje a informace o Ústeckém kraji

Ukazatel	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Počet obyvatel celkem	821 377	821 080	820 789	820 965
Muži	407 372	407 324	407 395	407 763
Ženy	414 005	413 756	413 394	413 202
Počet živě narozených dětí	8 263	8 442	8 099	8 094
Průměrný věk matky při narození dítěte	29,3	29,4	29,4	29,4
Počet úplných/neúplných rodin (v %)				
úplné rodiny čisté	53,6	53,2	54,2	48,6
úplné rodiny smíšené	9,9	10,7	8,7	6,7
neúplné rodiny čisté	6,3	5,4	6,2	7,3
...z toho: svobodný rodič	2	1,6	2,3	3,5
...z toho: rozvedený rodič	4,3	3	3,1	3,0
neúplné rodiny smíšené	5,3	4,3	3,9	2,7
nerodinné domácnosti	1	0,8	0,4	0,7
jednotlivci – muži	10	9,7	9,2	13,7
jednotlivci – ženy	13,8	15,9	17,4	20,4
Počet uzavřených sňatků	3 723	3 901	4 299	4 207
Počet rozvodů	2 245	2 252	2 106	2 022
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	7,8	5,4	4,5	3,9
Muži	7,3	5,0	4,0	3,4
Ženy	8,3	5,8	5,1	4,4
Počet zaměstnaných osob celkem	382 628	385 153	385 170	385 044
Muži	214 181	217 652	218 962	218 871
Ženy	168 447	167 501	166 208	166 172
Průměrná hrubá mzda – fyzické osoby celkem (v Kč)	26 538	28 369	30 802	33 188
Muži	28 999	30 989	33 492	36 194
Ženy	25 573	25 388	27 650	29 879
Podíl základního vzdělání muži (v %)	16,2	16,2	16,1	17,2
Podíl základního vzdělání ženy (v %)	22,3	21,3	24,2	23,8
Podíl středního vzdělání bez maturity muži (v %)	44,5	43,6	42,9	42,1
Podíl středního vzdělání bez maturity ženy (v %)	30,2	29,9	28,4	29,0
Podíl středního vzdělání s maturitou muži (v %)	28	28,4	30,6	29,4
Podíl středního vzdělání s maturitou ženy (v %)	35,3	35,8	35,2	34,3
Podíl VŠ vzdělání muži (v %)	11,2	11,6	10,2	11,0
Podíl VŠ vzdělání ženy (v %)	12,2	12,9	12,2	12,8
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ muži (v tis.)	341,4	340,4	340,2	340,4
- ZŠ a bez vzdělání	55,9	55,6	55,5	59,6

- střední bez maturity	151,8	148,5	145,9	143,2
- střední s maturitou	95,6	96,7	104,0	100,1
- VŠ	38,1	39,6	34,8	37,5
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ ženy (v tis.)	351,3	350,0	349,5	349,2
- ZŠ a bez vzdělání	78,5	74,7	84,6	83,3
- střední bez maturity	106,1	104,8	99,2	101,2
- střední s maturitou	124,0	125,2	122,9	119,9
- VŠ	42,7	45,3	42,7	44,8
Průměrné měsíční náklady domácností na bydlení (v Kč)	5 897	5 992	6 163	6 116
Počet osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou	144 646	128 631	111 728	134 589
Míra chudoby (v %)	18,1	16,1	14,0	16,9
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením celkem (v %)	22,5	19,8	20,5	22,1
Podle pohlaví (v %)				
– ženy	10,8	10,7	11,4	12,1
– muži	8,5	7,6	7,8	8,1
Podle věku (v %)				
– mladší než 18 let	14,1	11,6	11	11,2
– 65 let +	8,1	10,7	14,2	16,6
Podle složení domácnosti (v %)				
– bez dětí	7,9	8,7	9,7	10,8
– s dětmi	11,5	9,6	9,5	9,5
Podle ekonomické aktivity (v %)				
– zaměstnaní	3,8	3,5	3,4	3,5
– nezaměstnaní	52,2	48,6	53,2	52,7
Materiální deprivace: dovolená mimo domov jeden týden v roce (v %)	41,6	40,1	35,1	33,0
Materiální deprivace: zaplatit neočekávaný výdaj (v %)	47,3	46,4	41,9	37,0
Počet osob v exekuci	115 090	125 241	121 592	115 770
Podíl osob v exekuci (v %)	16,6	18,1	17,6	16,7
Počet MŠ	357	357	359	360
Počet dětí v MŠ	25 348	25 424	25 122	25 071
Počet ZŠ	279	278	281	281
Počet žáků v ZŠ	74 974	76 079	76 391	76 107
Počet SŠ	95	95	95	94
Počet studentů SŠ	32 991	32 388	31 151	32 121
Počet konzervatoří	1	1	1	1
Počet studentů konzervatoří	232	233	217	218
Počet VOŠ	8	8	8	8

Počet studentů VOŠ	1 701	1 519	1 384	1 437
Počet VŠ	2	2	2	2
Studenti VŠ s trvalým bydlištěm v kraji	16 341	15 529	15 102	14 916
Počet studentů VŠ – občané ČR s místem výuky v kraji	9 427	8 895	8 541	8 328
Počet dětských skupin	11	25	47	54
Počet mikrojeslí	1	6	6	8
Počet škol. družin	266	265	268	268
Počet škol. klubů	49	48	51	49

Zdroj dat: Český statistický úřad, Exekutorská komora ČR, MŠMT, MPSV – projekt IDS

1.7 Liberecký kraj

Liberecký kraj měl ke konci roku 2019 celkem 443,7 tis. obyvatel (viz Tabulka č. 13). Průměrný věk v kraji byl 42,1 let. Z hlediska věkových kategorií bylo 16,2 % obyvatel ve věkové škále 0 až 14 let, 63,9 % ve věku 15 až 64 let a 19,9 % ve věku 65 a více let. Náklady na bydlení činily 16,2 % z čistých příjmů domácností. V kraji byla dále nízká míra nezaměstnanosti (2,9 %; viz Tabulka č. 13). Obecná míra nezaměstnanosti⁹⁵ činila jen 1,9 %. Nejvyšší nezaměstnanost byla sledována u osob se základním vzděláním a bez vzdělání (6,5 %). U osob se středním vzděláním bez maturity šlo o 2,4 %, u osob se středním vzděláním s maturitou byla hodnota dle dostupných údajů nejnižší, tj. 1,1 %. U osob s vysokoškolským vzděláním šlo o 2,1 %.⁹⁶ V rámci celé ČR byla obecná míra nezaměstnanosti v Libereckém kraji na sedmém nejnižším místě, šlo o 1,9 %. Míra zaměstnanosti v kraji byla 56,8 %, což je druhá nejnižší hodnota mezi kraji.⁹⁷ Míra chudoby v kraji dosahovala 10,5 % (viz Tabulka č. 13) a podíl osob v exekuci byl 10,6 %.

Tabulka č. 13: Přehled základních údajů o Libereckém kraji (k 31. prosinci 2019)

Počet obyvatel celkem	443 690 ⁹⁸
Počet živě narozených dětí	4 659 ⁹⁹
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	2,9 ¹⁰⁰
Průměrné měsíční náklady domácnosti na bydlení (v Kč)	5 798 ¹⁰¹
Míra chudoby (v %)	10,5
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením (v %)	12,0 ¹⁰²
Podíl domácnosti, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží (v %)	16,7 ¹⁰³
Podíl osob v exekuci (v %)	10,6 ¹⁰⁴

1.7.1 Demografická a socioekonomická situace rodin

V případě **demografických ukazatelů** byl vývoj většiny ukazatelů velmi mírný, bez výrazných výkyvů. V případě **počtu obyvatel** došlo ve sledovaném období k růstu z 440,6 tis. na 443,7 tis. U **živě narozených**

⁹⁵ ČSÚ. *Statistická ročenka Libereckého kraje*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/91564593/33008719.pdf/dc711afc-bab4-418f-a504-72f6947d4756?version=1.5>.

⁹⁶ S výjimkou počtu obyvatel jsou údaje za rok 2018; u osob s vysokoškolským vzděláním údaj za rok 2018 ve zdroji chybí (míra nezaměstnanosti v roce 2017 činila 2,1 %, byla ale v tomto roce z hlediska dosaženého vzdělání nejnižší, stejně tak, jako v roce 2016). In tamtéž.

⁹⁷ ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>.

⁹⁸ ČSÚ. Obyvatelstvo. Tab. D.1 Počet obyvatel v Libereckém kraji v 1. až 4. čtvrtletí 2019 (předběžný údaj). In *Statistický bulletin – Liberecký kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/19q4d-obyvatelstvo>.

⁹⁹ ČSÚ. Tab. D.3 Narození v Libereckém kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 in *Statistický bulletin – Liberecký kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/19q4d-obyvatelstvo>.

¹⁰⁰ ČSÚ. Tab. G.2 Podíl nezaměstnaných osob a volná pracovní místa v evidenci úřadu práce v Libereckém kraji a jeho okresech k 31. 12. 2019 in *Statistický bulletin – Liberecký kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/19q4g-nezaměstnanost>.

¹⁰¹ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*. Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část: d/ Charakteristiky bydlení a vybavenost domácnosti (%). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

¹⁰² Data byla poskytnuta na žádost: ČSÚ, Informační služby, odd. šetření v domácnostech, Mgr. Helena Kovářová, E-mail: helena.kovarova@czso.cz, infoservis@czso.cz, tel: 274 052 304.

¹⁰³ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*, Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část, e). <https://www.czso.cz/documents/10180/125571069/16002120141e.pdf/09a925e3-b934-4870-822f-de61bb0c097c?version=1.0>.

¹⁰⁴ Mapaexekuci.cz. <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>.

dětí byl sledován pokles z 4,9 tis. na 4,7 tis. dětí. **Průměrný věk matky** při narození dětí stoupl velmi mírně z 30,2 na 30,5 let. V případě **počtu sňatků** došlo k mírnému nárůstu z 2,1 tis. na 2,3 tis. **Počet rozvodů** se každoročně pohyboval kolem hodnoty 1,1 tis.

V kategorii **Socioekonomická situace rodin** většina ukazatelů rovněž nevykazuje v letech 2016 až 2019 významné odchylky. Výraznější nárůst bylo možné sledovat pouze v případě **průměrné hrubé mzdy** fyzických osob (v Kč), kde celková částka u obou pohlaví stoupla ve sledovaném období z 27 326 Kč na 34 226 Kč, u **mužů** z 30 051 Kč na 37 133 Kč a u **žen** z 24 128 Kč na 30 590 Kč. Nárůst mezd byl u mužů 23,6 % a u žen 26,8 %.

K dalším výraznějším změnám došlo u **počtu osob s VŠ vzděláním**, a to u obou pohlaví. U **mužů** byl sledován pokles z 29,3 tis. na 25,9 tis., tedy o 11,6 %. U **žen** byl pozorován naopak nárůst z 26,1 tis. (rok 2016) na 28,9 tis. (rok 2018), tedy o 10,6 %, avšak následně došlo k poklesu na 26,7 tis. (rok 2019). U **mužů** dále došlo k mírnému nárůstu osob se **SŠ vzděláním s maturitou** z 49,2 tis. na 51,9 tis., tj. o 4,5 % a u **žen** k poklesu osob se **SŠ vzděláním bez maturity** z 62,2 tis. na 57,9 tis., tj. o 6,9 %.

K významnějším změnám došlo rovněž u **počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**, kde došlo nejdříve k poklesu z 37,3 tis. (rok 2016) na 33,9 tis. (rok 2017), tedy o 9,2 %, ale následně došlo k nárůstu na 45,5 tis. (rok 2019).

U podílu **populace ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením** došlo ve sledovaném období k mírnému poklesu z 14,0 % na 12,0 %.

Mírnější změny byly sledovány u ukazatele **Materiální deprivace**, kdy došlo k poklesu podílu osob, které si nemohly dovolit zaplatit neočekávaný výdaj, a to z 33,2 % z 26,6 % a k poklesu podílu osob, které si nemohly dovolit zaplatit dovolenou mimo domov na jeden týden v roce, a to z 30,7 % na 22,1 %.

U **počtu osob v exekuci** došlo nejprve k mírnému růstu z 43,1 tis. (rok 2016) na 44,9 tis. (rok 2017), ale následně byl sledován pokles až na 39,2 tis. (rok 2019), tj. pokles o 9,1 % za sledované období.

1.7.2 Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle

U ukazatelů v kategorii **školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle** došlo k mírnějšímu vývoji u **počtu studentů VŠ** (občané ČR s místem výuky v kraji), který klesl z 5,9 tis. na 5,5 tis. **Počet studentů veřejných a soukromých VŠ s trvalým bydlištěm v kraji** klesl z 9,5 tis. na 8,8 tis. osob, tj. pokles o 6,9 %. K tomu lze doplnit, že v kraji působila po celou dobu 1 VŠ. K mírné změně dále došlo u **dětských skupin**, kterých bylo v roce 2019 celkem 35, proti 9 skupinám v roce 2016.

1.7.3 Finanční náklady vynaložené krajem na rodinnou politiku

U **finančních nákladů** vynaložených krajem na rodinnou politiku se agenda na opatření pro oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života samostatně nesleduje. Dle nového strategického dokumentu (viz 1.7.4 Institucionální nastavení rodinné politiky) byly odhadované náklady na rodinnou politiku v roce 2019 ve výši 24,4 mil. Kč.

1.7.4 Institucionální nastavení rodinné politiky

Na Krajském úřadě Libereckého kraje byla v říjnu 2016 zřízena pozice **Koordinátor rodinné politiky**, která je zařazena pod oddělení sociální práce, odbor sociálních věcí. V kraji byl dále zpracován **Strategický plán rodinné politiky Libereckého kraje** (dále též „strategický plán“)¹⁰⁵, který platí po dobu let 2019–2023.

1.7.5 Silné a slabé stránky kraje

Dle výše zmíněného strategického plánu patří mezi **silné stránky** kraje zejména skutečnost, že má definovanou rodinnou politiku (ve výše uvedeném strategickém dokumentu). Kraj rovněž realizuje komunitní plánování na úrovni obcí a podporuje komunitní život. Na území Libereckého kraje jsou dostupná kvalitní mateřská a jiná centra, u některých zaměstnavatelů dochází k zavádění vstřícných opatření, v provozu jsou firemní mateřské školy a v neposlední řadě kraj disponuje domy dětí a mládeže, kulturním a sportovním zázemím a organizacemi podporujícími volnočasové programy.¹⁰⁶

Mezi **slabé stránky** patří zejména nedostatečné ocenění rodičovské a mateřské péče, nedostatek startovacích bytů pro mladé rodiny, nedostatečné úlevy v dopravě pro děti nad 15 let, nedostatek preventivních programů ve školách, nevhodně nastavená otevírací doba v MŠ a družinách, chybějící metodická podpora zaměstnavatelů při zavádění vstřícných opatření, nedostatečné zvýhodnění/zviditelnění vstřícných zaměstnavatelů, nedostatečná podpora mezigeneračních aktivit, bezpečí rodiny na cestě do školy a v parcích. Problémem je dále chybějící ubytování pro početné rodiny v tísní, nedostatek odpoledních aktivit ve školách (viz tzv. školní kluby) a komplikovaná doprava na kroužky i omezený počet dětí u rodinného vstupného (2 + 2)¹⁰⁷. V kraji je také nedostatek pediatriů, psychiatrů, stomatologů a neurologů a dalších odborníků zaměřených na děti a mládež.

Podle strategického plánu patří mezi **priority kraje** podpora vytváření a existence subjektů v oblasti rodinné politiky a podpora zavádění rozšířených forem rodinných slev. Dále je to podpora v oblasti sladování rodinného a pracovního života, a to zejména metodická podpora, podpora rozvoje prorodinných opatření v příspěvkových organizacích kraje, kapacitní dostupnost předškolního vzdělávání, školních družin a rozvoje volnočasových aktivit. Liberecký kraj mezi své priority dále řadí vytváření podmínek pro rodiny, zejména v oblasti specifické primární prevence a bezpečné dopravy. Za velmi důležitou je považována podpora budování mezigeneračních vztahů, rozvoj bezbariérových přístupů u kulturních zařízení a podpora zdravého životního stylu rodin. Dalšími prioritami jsou institucionální zajištění rodinné politiky a osvětová a informační činnost.

1.7.6 Závěr

Demografické údaje v Libereckém kraji nevykazují v letech 2016 až 2019 významné změny, pokud jde o ukazatele s dostupnými daty za každý rok. Socioekonomická situace rodin se v tomto období v kraji zlepšila v některých aspektech, došlo např. k **růstu průměrné hrubé mzdy**, **poklesu počtu osob potýkajících se s materiální deprivací** a **poklesu počtu osob v exekuci**. Naopak ale došlo k mírnému nárůstu počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou. V kraji **poklesl počet studentů VOŠ a studentů VŠ**. Došlo k **nárůstu počtu dětských skupin**. Finanční náklady vynakládané

¹⁰⁵ *Strategický plán rodinné politiky Libereckého kraje: 2019-2023.* <https://odbor-socialni.kraj-lbc.cz/getFile/id:1028969/lastUpdateDate:2018-09-10+15:54:48/image.jpg>.

¹⁰⁶ Tamtéž. S. 26.

¹⁰⁷ Tamtéž. S. 26.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

na podporu rodinné politiky kraj samostatně nesleduje. Od roku 2016 má Liberecký kraj zřízenou **pozici Koordinátora rodinné politiky**. Kraj má pro oblast rodinné politiky schválený *Strategický plán rodinné politiky Libereckého kraje: 2019–2023*.

Tabulka č. 14 – Základní statistické údaje a informace o Libereckém kraji

Ukazatel	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Počet obyvatel celkem	440 636	441 300	442 356	443 690
Muži	216 556	217 041	217 791	218 661
Ženy	224 080	224 259	224 565	225 029
Počet živě narozených dětí	4 960	4 753	4 753	4 659
Věk matky při narození dítěte	30,2	30,3	30,5	30,5
Počet úplných/neúplných rodin (v %)				
úplné rodiny čisté	53,7	50,3	51,3	49,3
úplné rodiny smíšené	11,8	13,8	13,6	12,6
neúplné rodiny čisté	3,1	3,8	3,9	4,0
...z toho: svobodný rodič	1,4	1,3	1,4	1,0
...z toho: rozvedený rodič	1,7	2,0	1,8	2,1
neúplné rodiny smíšené	4,7	3,9	4,9	5,6
nerodinné domácnosti	0,2	0,2	0,2	0,2
jednotlivci – muži	11,0	11,9	12,2	12,4
jednotlivci – ženy	15,5	16,0	13,9	15,9
Počet uzavřených sňatků	2 126	2 289	2 265	2 288
Počet rozvodů	1 102	1 158	1 000	1 180
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	4,4	3,7	1,9	2,9
Muži	3,7	2,6	1,5	2,8
Ženy	5,3	5,2	2,3	3,1
Počet zaměstnaných osob celkem	208 900	207 400	210 300	209 762
Muži	117 500	118 900	119 200	118 931
Ženy	91 400	88 500	91 100	90 830
Průměrná hrubá mzda – fyzické osoby celkem (v Kč)	27 326	29 121	31 615	34 226
Muži	30 051	31 984	34 774	37 133
Ženy	24 128	25 701	27 834	30 590
Podíl základního vzdělání muži (v %)	12,3	12,5	13,3	12,7
Podíl základního vzdělání ženy (v %)	18,1	18,9	19,0	18,1
Podíl středního vzdělání bez maturity muži (v %)	44,0	43,4	42,9	44,2
Podíl středního vzdělání bez maturity ženy (v %)	32,8	31,0	29,6	30,5
Podíl středního vzdělání s maturitou muži (v %)	27,3	29,6	29,3	28,6
Podíl středního vzdělání s maturitou ženy (v %)	35,2	34,9	35,8	37,2
Podíl VŠ vzdělání muži (v %)	16,2	14,3	14,2	14,3
Podíl VŠ vzdělání ženy (v %)	13,8	15,1	15,3	14,1
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ muži (v tis.)	180,4	180,5	180,7	181,2
- ZŠ a bez vzdělání	22,4	22,8	24,4	23,3

- střední bez maturity	79,4	78,4	77,5	80,1
- střední s maturitou	49,2	53,4	52,9	51,9
- VŠ	29,3	25,8	25,6	25,9
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ ženy (v tis.)	189,8	189,7	189,6	189,7
- ZŠ a bez vzdělání	34,4	36,1	36,6	34,5
- střední bez maturity	62,2	58,7	56,2	57,9
- střední s maturitou	66,9	66,3	67,9	70,5
- VŠ	26,1	28,6	28,9	26,7
Průměrné měsíční náklady domácností na bydlení (v Kč)	5 758	5 845	5 836	5 798
Počet osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou	37 322	33 904	45 380	45 553
Míra chudoby (v %)	8,6	7,8	10,5	10,5
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením celkem (v %)	14,0	10,5	12,8	12,0
Podle pohlaví (v %)				
– ženy	10,8	10,7	11,4	12,1
– muži	8,5	7,6	7,8	8,1
Podle věku (v %)				
– mladší než 18 let	14,1	11,6	11	11,2
– 65 let +	8,1	10,7	14,2	16,6
Podle složení domácnosti (v %)				
– bez dětí	7,9	8,7	9,7	10,8
– s dětmi	11,5	9,6	9,5	9,5
Podle ekonomické aktivity (v %)				
– zaměstnaní	3,8	3,5	3,4	3,5
– nezaměstnaní	52,2	48,6	53,2	52,7
Materiální deprivace: dovolená mimo domov jeden týden v roce (v %)	30,7	26,7	24,3	22,1
Materiální deprivace: zaplatit neočekávaný výdaj (v %)	33,2	35,5	29,3	26,6
Počet osob v exekuci	43 092	44 895	40 920	39 197
Podíl osob v exekuci (v %)	11,64	12,13	11,5	10,6
Počet MŠ	238	236	235	235
Počet dětí v MŠ	15 178	14 992	15 078	15 228
Počet ZŠ	203	202	201	201
Počet žáků v ZŠ	39 911	40 722	41 124	41 663
Počet SŠ	49	49	48	48
Počet studentů SŠ	15 699	15 462	15 583	15 758
Počet konzervatoří	0	0	0	0
Počet studentů konzervatoří	0	0	0	0
Počet VOŠ	6	6	6	5

Počet studentů VOŠ	241	256	230	199
Počet VŠ	1	1	1	
Studenti VŠ s trvalým bydlištěm v kraji	9 478	9 145	8 824	8 836
Počet studentů VŠ – občané ČR s místem výuky v kraji	5 911	5 544	5 376	5 526
Počet dětských skupin	9	15	31	35
Počet mikrojeslí	0	0	0	0
Počet škol. družin	197	196	195	194
Počet škol. klubů	19	19	18	17

Zdroj dat: Český statistický úřad, Exekutorská komora ČR, MŠMT, MPSV – projekt IDS

1.8 Královéhradecký kraj

Královéhradecký kraj měl ke konci roku 2019 celkem 551,6 tis. obyvatel (viz Tabulka č. 15). Průměrný věk v kraji byl 43,1 let. Z hlediska věkových kategorií bylo 15,5 % obyvatel ve věkové škále 0 až 14 let, 63,3 % ve věku 15 až 64 let a 21,2 % ve věku 65 a více let. Náklady na bydlení činily 13,1 % z čistých příjmů domácností. V kraji byla dále nízká míra nezaměstnanosti (2,4 %; viz Tabulka č. 15). Obecná míra nezaměstnanosti¹⁰⁸ činila jen 2,3 %. Nejvyšší nezaměstnanost byla sledována u osob se základním vzděláním a bez vzdělání (13,4 %), u ostatních kategorií, tj. střední bez maturity, střední s maturitou a vysokoškolské vzdělání, se nezaměstnanost pohybovala mezi 1,7 až 2,0 %.¹⁰⁹ Míra zaměstnanosti v Královéhradeckém kraji byla 58,0 %.¹¹⁰ Míra chudoby v kraji dosahovala 10,1 % a podíl osob v exekuci byl 7,4 % (viz Tabulka č. 15).

Tabulka č. 15: Přehled základních údajů o Královéhradeckém kraji (k 31. prosinci 2019)

Počet obyvatel celkem	551 647 ¹¹¹
Počet živě narozených dětí	5 504 ¹¹²
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	2,4 ¹¹³
Průměrné měsíční náklady domácnosti na bydlení (v Kč)	4 953 ¹¹⁴
Míra chudoby (v %)	10,1
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením (v %)	12,0 ¹¹⁵
Podíl domácností, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží (v %)	11,1 ¹¹⁶
Podíl osob v exekuci (v %)	7,4 ¹¹⁷

1.8.1 Demografická a socioekonomická situace rodin

V případě **demografických ukazatelů** byl vývoj většiny ukazatelů velmi mírný, bez výrazných výkyvů. V případě **počtu obyvatel** došlo ve sledovaném období k mírnému růstu z 550,8 tis. na 551,6 tis. U počtu **živě narozených dětí** byl sledován rovněž mírný pokles, kdy se v roce 2016 živě narodilo 5,6 tis. dětí, avšak v roce 2019 jen 5,5 tis. **Průměrný věk matky** při narození dětí mírně stoupl z 28,5 na 29,0 let. V případě

¹⁰⁸ ČSÚ. *Statistická ročenka Královéhradeckého kraje*. 2019. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-kralovehradeckeho-kraje-2019>.

¹⁰⁹ S výjimkou počtu obyvatel jsou údaje za rok 2018. In tamtéž.

¹¹⁰ ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>.

¹¹¹ ČSÚ. Obyvatelstvo. Tab. D.1 Počet obyvatel v Královéhradeckém kraji v 1. až 4. čtvrtletí 2019 (předběžný údaj) in *Statistický bulletin – Královéhradecký kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-vysledky-2gfgv2vok3>.

¹¹² ČSÚ. Tab. D.3 Narození v Královéhradeckém kraji v 1. až 4. čtvrtletí 2019 in *Statistický bulletin – Královéhradecký kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-vysledky-2gfgv2vok3>.

¹¹³ ČSÚ. Tab. G.2 Podíl nezaměstnaných osob a pracovní místa v evidenci úřadu práce v Královéhradeckém kraji a jeho okresech k 31. 12. 2019 in *Statistický bulletin – Královéhradecký kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-vysledky-2gfgv2vok3>.

¹¹⁴ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*. Tab. 14.2 Domácnosti podle krajů - 2. část: d) Charakteristiky bydlení a vybavenost domácností (%). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

¹¹⁵ Data byla poskytnuta na žádost: ČSÚ, Informační služby, odd. šetření v domácnostech, Mgr. Helena Kovářová, E-mail: helena.kovarova@czso.cz, infoservis@czso.cz, tel: 274 052 304.

¹¹⁶ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností - 2019*, Tab. 14.2 Domácnosti podle krajů - 2. část, e). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

¹¹⁷ Mapaexekuci.cz. <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>.

počtu sňatků došlo k růstu, a to z 2,6 tis. na 2,8 tis. sňatků. Ve sledovaném období **počet rozvodů** mírně kolísal kolem hodnoty 1,3 tis.

V kategorii **Socioekonomické situace rodin** většina ukazatelů rovněž nevykazuje v letech 2016 až 2019 významné odchylky. Výraznější nárůst bylo možné sledovat v případě **průměrné hrubé mzdy** fyzických osob (v Kč), kde celková částka u obou pohlaví stoupla ve sledovaném období z 26 578 Kč na 34 343 Kč, u **mužů** z 28 818 Kč na 37 304 Kč a u **žen** z 23 669 Kč na 30 489 Kč. Nárůst mezd byl u mužů 29,4 %, u žen 28,8 %.

K dalším výraznějším změnám došlo u **počtu osob s VŠ vzděláním**, a to u obou pohlaví. U **mužů** byl sledován nárůst z 35,5 tis. na 41,6 tis., tedy o 17,2 % a u **žen** z 36,5 tis. na 39,9 tis., tedy o 9,3 %. Pokles u obou pohlaví bylo možné sledovat u **počtu osob se ZŠ a bez vzdělání**. U **mužů** počet poklesl z 24,4 tis. na 21,1 tis., tj. o 13,5 %, a u **žen** tento ukazatel poklesl z 41,2 tis. na 36,0 tis., tj. o 12,6 %. Dalším údajem s výraznějšími změnami je **počet mužů se středním vzděláním bez maturity**, u kterého došlo k poklesu z 99,1 tis. na 91,4 tis., tj. o 7,8 %. U **počtu žen se SŠ s maturitou** došlo ke kolísání, kdy byl nejprve sledován nárůst z 91,5 tis. (rok 2016) na 97,6 tis. (rok 2017), tj. o 6,7 %, a následně pokles na 94,0 tis. (rok 2019).

K významnějším změnám došlo rovněž u **počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**, kde došlo ke kolísání. Mezi lety 2016 a 2017 údaj poklesl z 35,7 tis. na 32,5 tis., tedy o 8,7 %, ale v roce 2018 bylo již možné sledovat růst na 46,6 tis. osob a v roce 2019 až na 54,6 tis. Míra chudoby v kraji však měla jen mírně kolísavé hodnoty, kdy nejprve došlo k poklesu z 6,6 % (rok 2016) na 6,0 % (rok 2017) a poté k nárůstu na 10,1 % (rok 2019).

U podílu **populace ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením** (v %) došlo nejprve k poklesu na 7,2 % (rok 2017) a následně k růstu až na 12 % (rok 2019).

Významnější změny jsou zřetelné u ukazatele **Materiální deprivace**, kdy data ukazují, že v roce 2016 si 24,1 % osob nemohlo dovolit zaplatit dovolenou mimo domov na jeden týden v roce, avšak v roce 2019 šlo jen o 18,8 %.

1.8.2 Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle

U ukazatelů v kategorii **Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle** došlo k poklesu u **počtu SŠ** z 83 na 74 a poklesu počtu studentů SŠ z 23,6 tis. na 22,4 tis. Mírně poklesl i **počet studentů VŠ** (občané ČR s místem výuky v kraji) z 9,5 tis. na 8,8 tis. osob, tj. o 7,4 %. **Počet studentů veřejných a soukromých VŠ s trvalým bydlištěm v kraji** klesl z 14,0 tis. na 13,0 tis. osob, tj. o 7,2 %. K tomu lze doplnit, že v kraji po celou dobu působila 1 VŠ. K výrazné změně dále došlo u **dětských skupin**, kterých bylo v roce 2019 celkem 49 oproti 6 skupinám v roce 2016.

1.8.3 Finanční náklady vynaložené krajem na rodinnou politiku

U **finančních nákladů** vynaložených krajem na rodinnou politiku částka v kraji vzrostla nejprve z 4,7 mil. Kč (2016) na 5,1 mil. Kč (2017) a v dalším roce na 5,5 mil. Kč (2018).

1.8.4 Institucionální nastavení rodinné politiky

Dle informací z Odboru sociálních věcí odboru Krajského úřadu Královéhradeckého kraje (dále jen „KÚ KHK“) v daném kraji **neexistuje oddělení**, které by se rodinnou politikou explicitně zabývalo. Agenda, týkající se rodinné politiky, byla na tomto odboru zajišťována v rámci jedné personální pozice, a to jako doplňková činnost k jiné pracovní náplni. Královéhradecký kraj měl první koncepci rodinné politiky platnou pro období 2012 až 2016. Tento dokument byl schválen v lednu 2012. Do roku 2020 je v platnosti navazující **Koncepce rodinné politiky Královéhradeckého kraje 2017–2020**. Následující koncepce pro období 2020 až 2023, která na tento dokument navazuje, byla vydána v srpnu 2019 a schválena v prosinci téhož roku.¹¹⁸

1.8.5 Silné a slabé stránky kraje

Dle *Koncepce rodinné politiky Královéhradeckého kraje 2020–2023* (dále též „koncepce“) patří mezi **silné stránky** zejména každoročně vyhlašovaný dotační program pro podporu činností sociálních služeb a prarodinných aktivit, dále dotační programy na podporu vzdělávání, volnočasových aktivit, sportu a tělovýchovy, prevence rizikového chování, kultury a cestovního ruchu a na individuální účely (roční činnosti, jednorázové akce). V kraji existuje fungující systém slev a výhod *Rodinné pasy* a *Senior pasy* a dále stabilní a rozsáhlá síť sociálních služeb se zaměřením na rodiny s členem se závislostí na péči druhé osoby a na rodiny se specifickými potřebami v rámci služeb sociální prevence. Kraj realizuje komunitní plánování sociálních služeb, které reaguje i na potřeby rodin v krizových nebo dlouhodobě nepříznivých situacích. Dle koncepce je v kraji také k dispozici aktuální přehled o potřebách a prioritách rodin a seniorů v kraji. KÚ KHK dále zajišťuje metodické vedení sociálních pracovníků obcí a orgánů sociálně právní ochrany dětí. V kraji je ustavena Platforma dostupného bydlení. Královéhradecký kraj se rovněž opakovaně umístil na prvním místě ve srovnávacím výzkumu *Místo pro život*.¹¹⁹

Dle koncepce mezi **slabé stránky kraje** patří zejména orientace na ty oblasti rodinné politiky, které na úrovni kraje nejsou podchyceny koncepčně jinými relevantními dokumenty, nerovnoměrně zajištěná dostupnost sociálních služeb, nedostatečná alokace dotačního titulu *Dotační program pro podporu činností, které navazují, kooperují nebo rozšiř. sociální služby, a pro podporu prarodinných aktivit v Královéhradeckém kraji*¹²⁰, nedostatečná osvěta v oblasti podpory hodnot rodiny a stáří, slevy a výhody *Rodinných pasů* a *Senior pasů* jsou nedostatečné. V koncepci je dále uvedena pasivní role kraje v oblasti podpory rovných příležitostí žen a mužů a sladování pracovního, rodinného/osobního života a též absence pracovních příležitostí v rámci flexibilních a částečných úvazků.¹²¹

Mezi **klíčové priority** patří dle aktuální koncepce institucionální ukotvení rodinné politiky na regionální úrovni, podpora hodnot rodiny a stáří a budování významu rodiny ve společnosti, vytváření prostředí přátelského celé rodině. V rámci institucionálního ukotvení jde především o zajištění koordinátora, který ponese odpovědnost za jednotlivé fáze realizace koncepce, dále jde o plnění jednotlivých fází schváleného

¹¹⁸ Královéhradecký kraj. Soubory ke stažení. <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/socialni-oblast/rovne-prilezitosti/koncepce-rodinne-politiky-kralovehradeckeho-kraje-2020-2023-320084/>

¹¹⁹ Uvedeny jsou jen některé vybrané silné stránky. Kompletní výčet silných stránek je k dispozici ve zdroji. In *Koncepce rodinné politiky Královéhradeckého kraje 2020–2023*. <http://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/krajsky-urad/socialni-oblast/rovne-prilezitosti/KONCEPCE-RODINNE-POLITIKY-KRALOVEHRADECKEHO-KRAJE-2020---2023.pdf>.

¹²⁰ Poznámka: samotná existence tohoto dotačního titulu je zmíněna rovněž v silných stránkách kraje.

¹²¹ *Koncepce rodinné politiky Královéhradeckého kraje 2020–2023*. <http://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/krajsky-urad/socialni-oblast/rovne-prilezitosti/KONCEPCE-RODINNE-POLITIKY-KRALOVEHRADECKEHO-KRAJE-2020---2023.pdf>.

strategického dokumentu a návaznost na oblasti jiných resortů. U priority v rámci podpory rodiny a stáří a budování významu rodiny ve společnosti jde zejména o podporu autonomie rodiny, hodnot a stabilních vztahů, a to s pomocí podpory a realizace aktivit v různých klíčových institucích. Mezi klíčové priority v neposlední řadě patří medializace a propagace témat rodinné politiky, a to především v lokálních médiích. V případě vytváření prostředí přátelského rodině jde např. o finanční podporu prorodinných a proseniorských aktivit, zavádění a rozšiřování aktivit na podporu sladování pracovního a rodinného života, iniciaci a podporu spolupráce relevantních aktérů na místní úrovni, podporu rodin se specifickými potřebami a podporu rozvoje infrastruktury přátelské rodině a seniorům.¹²²

1.8.6 Závěr

Demografické údaje Královéhradeckého kraje nevykazují v letech 2016 až 2019 významné změny, podobně jako např. v hl. m. Praze, Ústeckém, Libereckém či Středočeském kraji. Socioekonomická situace rodin se v tomto období zlepšila v návaznosti na **růst průměrné mzdy**. **Navýšil se počet osob s vysokoškolským vzděláním**, u kterých procentuálně patří nezaměstnanost k nejnižším hodnotám, a **snížil se počet osob se základním či žádným vzděláním**, u kterých je míra nezaměstnanosti nejvyšší. V kraji se však výrazně zvýšil počet osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou, a to o 52,9 %, a vzrostla míra chudoby. V kraji **zaniklo 9 SŠ**, jedna VOŠ a **poklesl počet studentů VŠ**. V kraji **došlo k výraznému nárůstu počtu dětských skupin**, kdy v roce 2016 bylo k dispozici 6 zařízení a v roce 2019 již 49. Finanční částka, kterou Královéhradecký kraj vynakládá na podporu rodinné politiky, rostla. Kraj sice v letech 2016 až 2019 neměl přímo samostatné oddělení či pozici pro řešení rodinné politiky, měl a má však pro tuto oblast vypracované a schválené koncepční materiály, které na sebe kontinuálně navazují. Poslední koncepce je platná do roku 2023.

¹²² *Koncepce rodinné politiky Královéhradeckého kraje 2020–2023.* <http://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/krajsky-urad/socialni-oblast/rovne-prilezitosti/KONCEPCE-RODINNE-POLITIKY-KRALOVEHRADECKEHO-KRAJE-2020---2023.pdf>.

Tabulka č. 16 – Základní statistické údaje a informace o Královéhradeckém kraji

Ukazatel	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Počet obyvatel celkem	550 804	551 089	551 021	551 647
Muži	270 981	271 430	271 591	272 184
Ženy	279 823	279 659	279 430	279 463
Počet živě narozených dětí	5 616	5 702	5 677	5 504
Věk matky při narození dítěte	28,5	28,6	28,6	29,0
Počet úplných/neúplných rodin (v %)				
úplné rodiny čisté	47,4	49,1	47,7	48,1
úplné rodiny smíšené	13,2	12,1	13,2	12,9
neúplné rodiny čisté	3,2	2,3	3,6	2,8
...z toho: svobodný rodič	0,7	0,3	1,6	0,6
...z toho: rozvedený rodič	2,3	2	1,8	2,1
neúplné rodiny smíšené	6,4	6,3	5	5,1
nerodinné domácnosti	0,4	0,6	1,3	1,6
jednotlivci – muži	11,3	10,7	11,6	11,3
jednotlivci – ženy	18,1	19	17,6	18,3
Počet uzavřených sňatků	2 565	2 669	2 791	2 797
Počet rozvodů	1 300	1 343	1 273	1 286
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	4,1	2,2	2,4	2,4
Muži	3,4	1,6	2	2,4
Ženy	4,9	2,9	2,9	2,3
Počet zaměstnaných osob celkem	56,5	58,4	58	272 756
Muži	64,1	66,4	65,9	150 849
Ženy	49,2	50,7	50,4	121 907
Průměrná hrubá mzda – fyzické osoby celkem (v Kč)	26 578	28 580	31 373	34 343
Muži	28 818	31 063	34 284	37 304
Ženy	23 669	25 185	27 461	30 489
Podíl základního vzdělání muži (v %)	10,6	10,5	9,8	9,1
Podíl základního vzdělání ženy (v %)	17,0	16,4	15,1	14,9
Podíl středního vzdělání bez maturity muži (v %)	43,5	41,6	39,1	40,1
Podíl středního vzdělání bez maturity ženy (v %)	29,4	26,6	27,4	28,5
Podíl středního vzdělání s maturitou muži (v %)	30,3	31,1	31,4	32,3
Podíl středního vzdělání s maturitou ženy (v %)	38,2	40,9	40,7	39,5
Podíl VŠ vzdělání muži (v %)	15,6	16,6	19,1	18,3
Podíl VŠ vzdělání ženy (v %)	15,2	16,0	16,7	16,8
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ muži (v tis.)	228,1	227,3	226,5	227,8
- ZŠ a bez vzdělání	24,4	24,0	22,4	21,1

- střední bez maturity	99,1	94,7	89,1	91,4
- střední s maturitou	69,1	70,8	71,5	73,7
- VŠ	35,5	37,8	43,5	41,6
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ s maturitou a VŠ ženy (v tis.)	239,5	238,4	238	237,7
- ZŠ a bez vzdělání	41,2	39,2	36,0	36,0
- střední bez maturity	70,3	63,4	65,3	67,8
- střední s maturitou	91,5	97,6	96,9	94,0
- VŠ	36,5	38,2	39,8	39,9
Průměrné měsíční náklady domácností na bydlení (v Kč)	4 991	5 045	5 042	4 953
Počet osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou	35 659	32 553	46 620	54 562
Míra chudoby (v %)	6,6	6,0	8,6	10,1
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením celkem (v %)	9,5	7,2	9,6	12,0
Podle pohlaví (v %)				
– ženy	10,8	10,7	11,4	12,1
– muži	8,5	7,6	7,8	8,1
Podle věku (v %)				
– mladší než 18 let	14,1	11,6	11	11,2
– 65 let +	8,1	10,7	14,2	16,6
Podle složení domácnosti (v %)				
– bez dětí	7,9	8,7	9,7	10,8
– s dětmi	11,5	9,6	9,5	9,5
Podle ekonomické aktivity (v %)				
– zaměstnaní	3,8	3,5	3,4	3,5
– nezaměstnaní	52,2	48,6	53,2	52,7
Materiální deprivace: dovolená mimo domov jeden týden v roce (v %)	24,1	19,3	19,1	18,8
Materiální deprivace: zaplatit neočekávaný výdaj (v %)	28,7	28,8	27,2	19,3
Počet osob v exekuci	37 351	38 166	35 526	34 577
Podíl osob v exekuci (v %)	8,0	8,2	7,6	7,4
Počet MŠ	311	314	314	314
Počet dětí v MŠ	19 340	19 222	19 009	19 137
Počet ZŠ	269	269	271	272
Počet žáků v ZŠ	48 324	48 917	49 569	49 725
Počet SŠ	83	84	74	74
Počet studentů SŠ	23 652	23 184	22 522	22 455
Počet konzervatoří	0	0	0	0
Počet studentů konzervatoří	0	0	0	0
Počet VOŠ	10	9	9	9

Počet studentů VOŠ	643	584	489	521
Počet VŠ	1	1	1	1
Studenti VŠ s trvalým bydlištěm v kraji	14 035	13 474	13 058	13 038
Počet studentů VŠ – občané ČR s místem výuky v kraji	9 532	9 065	8 786	8 786
Počet dětských skupin	6	24	44	49
Počet mikrojeslí	2	3	3	6
Počet škol. družin	263	264	265	265
Počet škol. klubů	24	26	30	33

Zdroj dat: Český statistický úřad, Exekutorská komora ČR, MŠMT, MPSV – projekt IDS

1.9 Pardubický kraj

Pardubický kraj měl ke konci roku 2019 celkem 522,7 tis. obyvatel (viz Tabulka č. 17). Průměrný věk v kraji byl 42,4 let. Z hlediska věkových kategorií bylo 15,8 % obyvatel ve věkové škále 0 až 14 let (stejně jako v hlavním městě Praze), 64,3 % ve věku 15 až 64 let a 19,9 % ve věku 65 a více let. Náklady na bydlení činily 14,9 % z čistých příjmů domácností. V kraji byla dále nízká míra nezaměstnanosti (2,2 %; viz Tabulka č. 17). Obecná míra nezaměstnanosti¹²³ činila jen 1,7 %. Nejvyšší nezaměstnanost byla sledována u osob se základním vzděláním a bez vzdělání (až 8,4 %). U osob se středním vzděláním bez maturity šlo o 2,4 %, u osob se středním vzděláním s maturitou byla hodnota dle dostupných údajů nejnižší, tj. 0,9 %. U osob s vysokoškolským vzděláním šlo o 1,5 %.¹²⁴ Míra zaměstnanosti v kraji byla 59,1 %.¹²⁵ Míra chudoby v kraji dosahovala 11,1 % a podíl osob v exekuci byl 6,6 % (viz Tabulka č. 17).

Tabulka č. 17: Přehled základních údajů o Pardubickém kraji (k 31. prosinci 2019)

Počet obyvatel celkem	522 662 ¹²⁶
Počet živě narozených dětí	5 672 ¹²⁷
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	2,2 ¹²⁸
Průměrné měsíční náklady domácnosti na bydlení (v Kč)	5 111 ¹²⁹
Míra chudoby (v %)	11,1
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením (v %)	14,7 ¹³⁰
Podíl domácností, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží (v %)	25,3 ¹³¹
Podíl osob v exekuci (v %)	6,6 ¹³²

1.9.1 Demografická a socioekonomická situace rodin

V případě **demografických ukazatelů** byl vývoj většiny ukazatelů velmi mírný, bez výrazných výkyvů. V případě **počtu obyvatel** došlo ve sledovaném období k růstu z 517,1 tis. na 522,7 tis. U **živě narozených dětí** byl sledován růst z 5,3 tis. na 5,7 tis. dětí. **Průměrný věk matky** při narození dětí se po celé sledované

¹²³ ČSÚ. *Statistická ročenka Pardubického kraje*. 2019. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-pardubickeho-kraje-2019>.

¹²⁴ S výjimkou počtu obyvatel jsou údaje za rok 2018; u osob s vysokoškolským vzděláním údaj za rok 2018 ve zdroji chybí (míra nezaměstnanosti v roce 2017 činila 1,5 %, byla ale v tomto roce z hlediska dosaženého vzdělání nejnižší, stejně tak, jako v roce 2016). In tamtéž.

¹²⁵ ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>.

¹²⁶ ČSÚ. Obyvatelstvo. Tab. D.1 Počet obyvatel v Pardubickém kraji v 1. až 4. čtvrtletí 2019 (předběžný údaj) in *Statistický bulletin – Pardubický kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-udaje-o5ypwmukcn>.

¹²⁷ ČSÚ. Tab. D.3 Narození v Pardubickém kraji v 1. až 4. čtvrtletí 2019 in *Statistický bulletin – Pardubický kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-udaje-o5ypwmukcn>.

¹²⁸ ČSÚ. Tab. G.2 Podíl nezaměstnaných osob a pracovní místa v evidenci úřadu práce v Pardubickém kraji a jeho okresech k 31. 12. 2019 in *Statistický bulletin – Pardubický kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/g-nezamestnanost-mmgnkmczvn>.

¹²⁹ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*. Tab. 14.2 Domácnosti podle krajů - 2. část: d/ Charakteristiky bydlení a vybavenost domácností (%). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

¹³⁰ Data byla poskytnuta na žádost: ČSÚ, Informační služby, odd. šetření v domácnostech, Mgr. Helena Kovářová, E-mail: helena.kovarova@czso.cz, infoservis@czso.cz, tel: 274 052 304.

¹³¹ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*, Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část, e). <https://www.czso.cz/documents/10180/125571069/16002120141e.pdf/09a925e3-b934-4870-822f-de61bb0c097c?version=1.0>.

¹³² Mapaexekuci.cz. <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>.

období pohyboval kolem 30,5 let věku. V případě **počtu sňatků** došlo ke kolísání, a to mezi 2,4 tis. a 2,6 tis. **Počet rozvodů** vzrostl z 1,1 tis. (rok 2016) na 1,3 tis. (rok 2017) a následně klesl na 1,1 tis. (rok 2019).

V kategorii **Socioekonomické situace rodin** většina ukazatelů rovněž nevykazuje v letech 2016 až 2019 významné odchylky. Výraznější nárůst bylo možné sledovat v případě **průměrné hrubé mzdy** fyzických osob (v Kč), kde celková částka u obou pohlaví stoupla ve sledovaném období z 26 356 Kč na 32 607 Kč (tj. o 23,7 %), u **mužů** z 28 608 Kč na 35 111 Kč (tj. o 22,7 %) a u **žen** z 23 098 Kč na 29 365 Kč (tj. o 27,1 %).

K dalším výraznějším změnám došlo u **počtu osob s VŠ vzděláním**, a to u obou pohlaví. U **mužů** byl sledován nárůst z 31,3 tis. na 33,4 tis., tedy o 6,7 % a u **žen** došlo k poklesu ze 36,4 tis. na 34,5 tis., tj. o 5,2 %. Další změny bylo možné sledovat u **počtu osob se ZŠ a bez vzdělání**. U **mužů** došlo ke kolísání nejprve z 23,7 tis. (rok 2016) na 22,6 tis. (rok 2017), a poté k nárůstu na 26,0 tis. (rok 2019), tj. nárůst o 9,7 % během celého sledovaného období. U **žen** počet poklesl z 37,6 tis. na 34,9 tis., tj. o 7,2 %. U **počtu žen se středním vzděláním s maturitou** došlo k nárůstu z 80 tis. na 86,6 tis. (tj. o 8,2 %).

K významnějším změnám došlo rovněž u **počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**, kde došlo k růstu ze 41,6 tis. na 56,7 tis., tedy o 36,3 %. Míra chudoby v kraji rovněž vzrostla, a to z 8,2 % na 11,1 %.

Průměrné měsíční náklady domácnosti na bydlení vzrostly ze 4 673 Kč na 5 114 Kč, tj. o 9,4 %.

U podílu **Populace ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením** byl ve sledovaném období zaznamenán růst z 12,2 % na 14,7 %.

Významnější změny jsou zřetelné u ukazatele **Materiální deprivace**, kdy došlo k poklesu podílu osob, které si nemohou dovolit zaplatit neočekávaný výdaj, a to z 37,6 % na 27,4 %. Rovněž se snížil podíl osob, které si nemohly dovolit zaplatit dovolenou mimo domov na jeden týden v roce, a to z 31,9 % na 24,7 %.

1.9.2 Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle

U ukazatelů v kategorii **Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle** došlo k mírnému poklesu **počtu studentů VOŠ** z 1,0 tis. na 741 osob. Mírně klesl i **počet studentů VŠ** (občané ČR s místem výuky v kraji), a to z 7,4 tis. na 6,3 tis. osob. **Počet studentů veřejných a soukromých VŠ s trvalým bydlištěm v kraji** klesl z 13,0 tis. na 11,9 tis. osob, tj. o 8,5 %. K tomu lze doplnit, že v kraji po celou dobu působila 1 VŠ. K výraznější změně dále došlo u **dětských skupin**, kterých bylo v roce 2019 celkem 41, oproti 12 skupinám v roce 2016.

1.9.3 Finanční náklady vynaložené krajem na rodinnou politiku

U **finančních nákladů** vynaložených krajem na rodinnou politiku se agenda na opatření pro oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života samostatně nesleduje.

1.9.4 Institucionální nastavení rodinné politiky

Dle sdělení Krajského úřadu Pardubického kraje (dále jen „KÚ PK“) **neexistuje oddělení**, které by se explicitně rodinnou politikou zabývalo. Na Koncepčním oddělení Odboru sociálních věcí KÚ PK však

existuje personální pozice, která má oblast rodinné politiky zahrnutou v rámci části svého úvazku. Konceptní dokument, který by řešil oblast rodinné politiky v kraji ve sledovaném období chyběl, avšak v době let 2018 až 2020 probíhala příprava krajské koncepce rodinné politiky. Tato nová **Koncepce rodinné politiky Pardubického kraje**¹³³ byla schválena v srpnu 2020 a návrhová část tohoto dokumentu je plánovaná do roku 2022. Některé obce v kraji již mají schválené **vlastní strategické dokumenty**, které se explicitně zaměřují na rodinnou politiku (např. Svitavy, kde existuje *Prorodinná koncepce města Svitavy 2016–2020* a Chrast, kde mají v platnosti dokument *Plán rozvoje rodinné politiky Města Chrast na roky 2013–2020*).

1.9.5 Silné a slabé stránky kraje

Dle *Koncepce rodinné politiky Pardubického kraje* (dále též „koncepce“) patří mezi **silné stránky** zejména bezpečné prostředí, nízká kriminalita a kvalitní integrovaný záchranný systém; kvalitní životní prostředí; široká síť ZŠ a SŠ, univerzita na území kraje; dostupné sociální služby; nabídka dotačních programů na úrovni kraje a obcí pro účely financování prorodinných aktivit; fungující komunitní plánování sociálních a návazných služeb v některých obcích; dobrá úroveň služeb *Poradny pro rodinu* a pedagogicko-psychologických poraden; fungující školské poradenství ve školách; kladný postoj většiny rodin k zajištění péče o seniory v domácím prostředí; realizace změn v péči o ohrožené děti; široká síť mateřských center s nabídkou vzdělávacích, komunitních a poradenských aktivit; dostatečné možnosti pro aktivní trávení volného času; fungující projekt kraje *Přátelská nemocnice*.¹³⁴

Mezi **slabé stránky** patří dle stejného zdroje zejména nedostatečně zajištěné podmínky pro sladění rodinného a pracovního života, (méně možností práce z domova, zkrácených úvazků, flexibilní pracovní doby apod.); nedostatečně zajištěná koordinace krajské rodinné politiky na úrovni kraje; nedostatek motivace obcí pro spolufinancování služeb pro rodiny; nedostatek dostupného bydlení pro rodiny a seniory; nízké povědomí veřejnosti o službách pro rodinu, absence systematické etické výchovy ve školách; nedostatek služeb dětských psychologů, psychiatrů, pediatriů a dětských fyzioterapeutů v kraji; nedostatečná provázanost služeb pro rodiny v nouzi, pro seniory a osoby se zdravotním postižením.¹³⁵

Mezi **klíčové priority** patří dle koncepce zejména osvěta a výchova občanů k funkčním vztahům a podpora rodičovství, vytváření podmínek vhodných pro rodinný život v kraji (včetně péče o zdraví v rámci soukromého života a v zaměstnání), které zahrnuje i podporu a koordinaci krajské rodinné politiky, podporování rodin v nepříznivé sociální situaci, což zahrnuje např. dostupnost zdravotních a sociálních služeb, podporu pečujících osob v přirozeném prostředí, prevenci sociálně patologických jevů a rovněž systémovou mezirezortní spolupráci.¹³⁶

1.9.6 Závěr

Demografické údaje v Pardubickém kraji nevykazují v letech 2016 až 2019 významné změny. Socioekonomická situace rodin se v tomto období v kraji v některých aspektech zlepšila. Došlo např. k **růstu průměrné hrubé mzdy a poklesu počtu osob potýkajících se s materiální deprivací**. Byl také sledován např. **růst počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou, pokles**

¹³³ Pardubický kraj. *Koncepce rodinné politiky Pardubického kraje*. 2020. <https://krajprorodinu.cz/files/file/83brozura-koncepce-rodinne-politiky.pdf>.

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Tamtéž.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

počtu studentů VOŠ a studentů VŠ. Došlo k nárůstu počtu dětských skupin, kdy v roce 2016 bylo v kraji 12 zařízení a v roce 2019 již 41. Výši výdajů, které jsou vynakládány na podporu rodinné politiky, Pardubický kraj samostatně nesleduje a ve sledovaném období neměl samostatnou personální pozici, která by měla v kompetenci řešení oblasti rodinné politiky. Výjimkou je existence pracovníka na Koncepčním oddělení Odboru sociálních věcí, který má tuto oblast jako jednu ze svých pracovních činností. Kraj má od srpna roku 2020 schválenou koncepci rodinné politiky.

Tabulka č. 18 – Základní statistické údaje a informace o Pardubickém kraji

Ukazatel	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Počet obyvatel celkem	517 087	518 337	520 316	522 662
Muži	255 691	256 604	257 948	259 694
Ženy	261 396	261 733	262 368	262 968
Počet živě narozených dětí	5 533	5 372	5 526	5 672
Průměrný věk matky při narození dítěte	30,5	30,4	30,6	30,5
Počet úplných/neúplných rodin (v %)				
úplné rodiny čisté	46,9	48,8	49,7	49,6
úplné rodiny smíšené	15,8	15,0	13,0	15,9
neúplné rodiny čisté	2,3	2,8	2,2	2,3
...z toho: svobodný rodič	0,2	0,5	0,5	0,2
...z toho: rozvedený rodič	2,1	1,2	1,3	1,7
neúplné rodiny smíšené	5,5	4,1	4,0	4,3
nerodinné domácnosti	1,2	0,9	2,0	0,8
jednotlivci – muži	13,8	11,9	11,7	10,2
jednotlivci – ženy	14,5	16,5	17,4	17,0
Počet uzavřených sňatků	2 472	2 450	2 648	2 552
Počet rozvodů	1 171	1 327	1 120	1 117
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	4,0	2,8	2,2	2,2
Muži	4,1	2,9	2,2	2,2
Ženy	4,0	2,8	2,2	2,2
Počet zaměstnaných osob celkem	254 300	254 600	258 600	259 553
Muži	142 100	144 200	143 800	143 824
Ženy	112 200	110 400	114 800	115 729
Průměrná hrubá mzda – fyzické osoby celkem (v Kč)	26 356	28 006	30 358	32 607
Muži	28 608	30 383	32 679	35 111
Ženy	23 092	24 630	27 103	29 365
Podíl základního vzdělání muži (v %)	10,8	10,1	11,2	11,7
Podíl základního vzdělání ženy (v %)	16,7	15,8	15,2	15,5
Podíl středního vzdělání bez maturity muži (v %)	43,0	41,1	40,7	42,4
Podíl středního vzdělání bez maturity ženy (v %)	30,7	30,4	30,9	29,9
Podíl středního vzdělání s maturitou muži (v %)	31,3	33,0	32,4	30,2
Podíl středního vzdělání s maturitou ženy (v %)	36,0	36,5	38,1	38,9
Podíl VŠ vzdělání muži (v %)	14,6	15,4	15,4	15,4
Podíl VŠ vzdělání ženy (v %)	16,4	17,1	15,6	15,5
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ muži (v tis.)	214,3	214,3	215,1	216,2
- ZŠ a bez vzdělání	23,7	22,6	24,8	26,0

- střední bez maturity	92,2	88,0	87,6	91,6
- střední s maturitou	67,0	70,6	69,6	65,2
- VŠ	31,3	33,1	33,1	33,4
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ ženy (v tis.)	222,3	222,1	222,2	222,4
- ZŠ a bez vzdělání	37,6	35,3	34,1	34,9
- střední bez maturity	68,3	67,5	68,7	66,4
- střední s maturitou	80,0	81,0	84,7	86,6
- VŠ	36,4	38,1	34,6	34,5
Průměrné měsíční náklady domácností na bydlení (v Kč)	4 673	4 910	5 004	5 111
Počet osob s příjmem pod hranici chudoby / osob ohrožených chudobou	41 605	52 302	54 921	56 689
Míra chudoby (v %)	8,2	10,3	10,8	11,1
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením celkem (v %)	12,2	12,3	12,9	14,7
Podle pohlaví (v %)				
– ženy	10,8	10,7	11,4	12,1
– muži	8,5	7,6	7,8	8,1
Podle věku (v %)				
– mladší než 18 let	14,1	11,6	11	11,2
– 65 let +	8,1	10,7	14,2	16,6
Podle složení domácnosti (v %)				
– bez dětí	7,9	8,7	9,7	10,8
– s dětmi	11,5	9,6	9,5	9,5
Podle ekonomické aktivity (v %)				
– zaměstnaní	3,8	3,5	3,4	3,5
– nezaměstnaní	52,2	48,6	53,2	52,7
Materiální deprivace: dovolená mimo domov jeden týden v roce (v %)	31,9	27,9	26,8	24,7
Materiální deprivace: zaplatit neočekávaný výdaj (v %)	37,6	32,5	25,7	27,4
Počet osob v exekuci	30 920	30 910	30 027	28 700
Podíl osob v exekuci (v %)	7,1	7,1	6,9	6,6
Počet MŠ	317	316	318	319
Počet dětí v MŠ	18 562	18 387	18 398	18 391
Počet ZŠ	251	252	251	250
Počet žáků v ZŠ	44 988	45 746	46 496	47 028
Počet SŠ	74	75	74	74
Počet studentů SŠ	21 829	21 796	21 870	22 042
Počet konzervatoří	1	1	1	1
Počet studentů konzervatoří	243	226	239	242
Počet VOŠ	8	9	9	7
Počet studentů VOŠ	1 065	987	746	741
Počet VŠ	1	1	1	1

Studenti VŠ s trvalým bydlištěm v kraji	12 983	12 349	11 978	11 894
Počet studentů VŠ – občané ČR s místem výuky v kraji	7 415	6 779	6 436	6 333
Počet dětských skupin	12	24	41	41
Počet mikrojeslí	2	4	4	8
Počet škol. družin	252	253	251	248
Počet škol. klubů	12	12	13	13

Zdroj dat: Český statistický úřad, Exekutorská komora ČR, MŠMT, MPSV – projekt IDS

1.10 Kraj Vysočina

Kraj Vysočina měl ke konci roku 2019 celkem 509,8 tis. obyvatel (viz Tabulka č. 19). Průměrný věk v kraji byl 42,8 let. Z hlediska věkových kategorií bylo 15,4 % obyvatel ve věkové škále 0 až 14 let, 64,4 % ve věku 15 až 64 let a 20,1 % ve věku 65 a více let. Náklady na bydlení činily 13,5 % z čistých příjmů domácností. V kraji byla dále nízká míra nezaměstnanosti (2,7 %; viz Tabulka č. 19). Obecná míra nezaměstnanosti¹³⁷ činila jen 1,7 %. Nejvyšší nezaměstnanost byla sledována u osob se základním vzděláním a bez vzdělání (9,7 %), u ostatních kategorií, tj. střední bez maturity, střední s maturitou a vysokoškolské vzdělání, se nezaměstnanost pohybovala mezi 1,2 až 1,8 %.¹³⁸ Míra zaměstnanosti v Kraji Vysočina byla 58,5 %.¹³⁹ Míra chudoby v kraji dosahovala 8,9 % a podíl osob v exekuci byl 5,1 % (viz Tabulka č. 19).

Tabulka č. 19: Přehled základních údajů o Kraji Vysočina (k 31. prosinci 2019)

Počet obyvatel celkem	509 813 ¹⁴⁰
Počet živě narozených dětí	5 497 ¹⁴¹
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	2,7 ¹⁴²
Průměrné měsíční náklady domácnosti na bydlení (v Kč)	4 641 ¹⁴³
Míra chudoby (v %)	8,9
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením (v %)	12,55 ¹⁴⁴
Podíl domácností, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží (v %)	10,2 ¹⁴⁵
Podíl osob v exekuci (v %)	5,1 ¹⁴⁶

1.10.1 Demografická a socioekonomická situace rodin

V případě **demografických ukazatelů** byl vývoj většiny ukazatelů velmi mírný, bez výrazných výkyvů. V případě **počtu obyvatel** došlo ve sledovaném období k mírnému nárůstu z 508,9 tis. na 509,8 tis. osob, stejně jako u počtu **živě narozených dětí**, kdy se v roce 2016 živě narodilo 5,3 tis. dětí a v roce 2019 necelých 5,5 tis. dětí. **Průměrný věk matky** při narození dětí ve sledovaném období mírně kolísal, přičemž v roce 2019 klesl na 30,4 let (oproti 30,5 let v roce 2016). V případě **počtu sňatků** došlo k růstu z 2,4 tis.

¹³⁷ ČSÚ. *Statistická ročenka kraje Vysočina*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-kraje-vysocina-2019>.

¹³⁸ S výjimkou počtu obyvatel jsou údaje za rok 2018. In tamtéž.

¹³⁹ ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>.

¹⁴⁰ ČSÚ. Obyvatelstvo. Tab. D.1 Počet obyvatel v Kraji Vysočina a jeho okresech (předběžný údaj) in *Statistický bulletin – Kraj Vysočina - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-vysledky-c7vwy110lc>.

¹⁴¹ ČSÚ. Tab. D.3 Narození v Kraji Vysočina a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 in *Statistický bulletin – Kraj Vysočina - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-vysledky-c7vwy110lc>.

¹⁴² ČSÚ. Tab. G.2 Podíl nezaměstnaných osob a pracovní místa v evidenci úřadu práce v Kraji Vysočina a jeho okresech k 31. 12. 2019 in *Statistický bulletin – Kraj Vysočina - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/g-nezamestnanost-fdzofok8yi>.

¹⁴³ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*. Tab. 14.2 Domácnosti podle krajů - 2. část: d/ Charakteristiky bydlení a vybavenosti domácností (%). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

¹⁴⁴ Data byla poskytnuta na žádost: ČSÚ, Informační služby, odd. šetření v domácnostech, Mgr. Helena Kovářová, E-mail: helena.kovarova@czso.cz, infoservis@czso.cz, tel: 274 052 304.

¹⁴⁵ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*, Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část, e). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

¹⁴⁶ Mapaexekuci.cz. <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>.

na 2,6 tis. **Počet rozvodů** kolísal, kdy v roce 2016 činil z 0,9 tis., v roce 2017 dosáhl 1,1 tis. a následně klesl na 1,0 tis. v roce 2019.

V kategorii **Socioekonomické situace rodin** většina ukazatelů rovněž nevykazuje v letech 2016 až 2019 významné odchylky. Výraznější nárůst byl zjištěn v případě **průměrné hrubé mzdy** fyzických osob (v Kč), kde celková částka u obou pohlaví stoupla ve sledovaném období z 26 629 Kč na 33 443 Kč, u **mužů** z 29 650 Kč na 36 451 Kč a u **žen** z 22 845 Kč na 29 476 Kč. Nárůst mezd byl u mužů 22,9 % a u žen 29,0 %.

K dalším výraznějším změnám došlo u **počtu osob s VŠ vzděláním** u **mužů**, kde byl sledován nárůst z 27,8 tis. (rok 2016) na 31,6 tis. (rok 2018), tedy o 13,7 %, a následný pokles na 28,5 tis. (rok 2019). Nárůst bylo možné sledovat rovněž u **počtu osob se středním vzděláním s maturitou**. U **mužů** šlo o růst ze 61,5 tis. na 67,5 tis., tj. o 9,7 % a u **žen** ze 71,6 tis. na 83,5 tis., tj. o 16,6 %. **Počet osob se středním vzděláním bez maturity** naopak poklesl. U **mužů** šlo o pokles ze 105,5 tis. na 96,0 tis., tj. o 9,0 %, a u **žen** ze 74 tis. na 65,2 tis., tj. o 11,9 %. Počet **mužů** se ZŠ a bez vzdělání poklesl o z 23,7 tis. na 20,8 tis., tj. o 12,2 %, a **počet žen** poklesl ze 40,3 tis. na 34,8 tis., tj. o 13,7 %.

K významnějším změnám došlo rovněž u **počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**, kde došlo mezi roky 2016 a 2017 k poklesu ze 41,4 tis. na 36,1 tis., tedy o 12,9 % a v roce 2018 došlo k nárůstu na 49,6 tis. a v roce 2019 k dalšímu poklesu na 44,6 tis. osob. Samotná **míra chudoby** v kraji tento trend kopírovala, přičemž v roce 2016 činila 8,3 % a v roce 2019 pak 8,9 %.

U podílu **Populace ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením** (v %) činila sledovaná hodnota 12,5 % v roce 2016 a po mírném kolísání dosáhla v roce 2019 hodnoty 12,6 %.

Významnější změny jsou zřetelné u ukazatele **Materiální deprivace**, kdy data ukazují, že v roce 2016 si 27,7 % osob nemohlo dovolit zaplatit neočekávaný výdaj, avšak v roce 2019 šlo pouze o 16,9 %. Rovněž se snížil podíl osob, které si nemohly dovolit zaplatit dovolenou mimo domov na jeden týden v roce, a to z 28,3 % na 20,6 %.

Ve sledovaném období dále došlo nejprve k nárůstu **počtu osob v exekuci**, a to z 24,1 tis. (rok 2016) na 25,5 tis. (rok 2018), tj. o 5,9 %, a následně k poklesu na 21,9 tis. osob (rok 2019). **Podíl osob v exekuci** v Kraji Vysočina také nejprve vzrostl z hodnoty 5,6 % (rok 2016) na 5,9 % (rok 2018) a následně klesl na 5,1 % (rok 2019).

1.10.2 Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle

U ukazatelů v kategorii **Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle** došlo k poklesu u **počtu studentů VOŠ** z původních 1,1 tis. na 0,8 tis. osob. V kraji po celou dobu působilo 13 VOŠ (s výjimkou roku 2017, kdy bylo evidováno pouze 12 VOŠ) a 2 VŠ. Ke změně dále došlo u **dětských skupin**, kterých bylo v roce 2019 celkem 18, oproti 3 skupinám v roce 2016.

1.10.3 Finanční náklady vynaložené krajem na rodinnou politiku

Finanční náklady vynaložené krajem na rodinnou politiku se na Krajském úřadu Kraje Vysočina sledovaly v období let 2016 a 2017, a to společně s náklady na politiku stárnutí. V roce 2016 šlo o částku ve výši necelých 40 mil. Kč, v roce 2017 se částka navýšila na necelých 44,5 mil. Kč a v roce 2018 (a později) se již

náklady z těchto oblastí nesledovaly. Dle informací z krajského úřadu se rozpočet na rodinnou politiku a politiku stárnutí od roku 2017 nenavýšoval ani nesnižoval.

1.10.4 Institucionální nastavení rodinné politiky

Na Krajském úřadu Kraje Vysočina funguje pod odborem sociálních věcí od března 2013 **oddělení rodinné a seniorské politiky a rozvoje služeb**. Toto oddělení má **zřízených 7 pozic** (včetně pozice vedoucího oddělení), z nichž **2 pozice řeší přímo rodinnou politiku** a politiku stárnutí. Dalších 5 zaměstnanců má tuto agendu kumulovanou s jinými činnostmi (zabývají se především příspěvkovými organizacemi kraje v sociální oblasti). Kraj má vypracovanou a schválenou již druhou **Koncepci rodinné a seniorské politiky Kraje Vysočina na období 2017–2021**¹⁴⁷. Kraj má tedy rodinnou politiku zajištěnou institucionálně, personálně i koncepčně. Vlastní koncepci rodinné politiky má v kraji několik obcí (např. Věžnice, Lípa a Třebíč, jejíž dokument se věnuje rodinné politice jen částečně, a to v kombinaci se sociálními službami¹⁴⁸).¹⁴⁹

1.10.5 Silné a slabé stránky kraje

Dle *Koncepce rodinné a seniorské politiky Kraje Vysočina na období 2017–2021* (dále též „koncepce“) patří mezi **silné stránky** zejména velká motivace kraje pro řešení oblasti podpory rodin a seniorů; participace ostatních samospráv na řízení aktivit věnovaných rodinné politice a politice stárnutí; existující motivace významných zaměstnavatelů k zavádění opatření podporujících sladování rodinného a pracovního života a rovné příležitosti; existující *Family* a *Senior Pointy*, Univerzita třetího věku a Letní škola seniorů; existující systém *Rodinných a Senior pasů*; zkušenosti týmu Krajského úřadu s řízením aktivit z oblasti rodinné politiky a politiky stárnutí.¹⁵⁰

Mezi **slabé stránky** patří dle koncepce zejména dlouhodobě přetrvávající problém v oblasti sladování pracovního a rodinného života, nedostatek dostupných alternativních služeb péče o děti; nedostatky v rámci péče o rodiny a seniory se specifickou potřebou; nedostatečná informovanost a nedostatek vzdělávacích aktivit pro rodiče, seniory, poskytovatele služeb a zřizovatele; nedostatečná prevence sociálně patologických jevů; nedostatek finančních prostředků pro realizaci potřebných aktivit.¹⁵¹

Mezi **klíčové priority** patří dle koncepce čtyři priority, které vychází z analytické a programové části tohoto strategického dokumentu. Jedná se o spoluvytváření vhodných podmínek pro fungování rodin; podporu žádoucích funkcí rodiny včetně podpory služeb pro funkční i ohrožené rodiny; ochranu práv ohrožených dětí; podporu pozitivního stárnutí a mezigenerační solidarity.

¹⁴⁷ *Koncepce rodinné a seniorské politiky Kraje Vysočina na období 2017–2021*. http://m.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4081710.

¹⁴⁸ Jedná se o *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb a služeb navazujících města Třebíče 2019–2023*. <https://www.socialnisluzbytrebic.cz/strednedoby-plan-rozvoje-socialnich-sluzeb-a-sluzeb-navazujicich-mesta-trevice-2019-2023/d-2217>

¹⁴⁹ MPSV. *Metodika rodinné politiky na krajské a místní úrovni*. 2019. http://rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/novinky/Metodika_RP_2_1.pdf.

¹⁵⁰ *Koncepce rodinné a seniorské politiky Kraje Vysočina na období 2017–2021*. S. 10. http://m.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4081710.

¹⁵¹ Tamtéž.

1.10.6 Závěr

Demografické údaje Kraje Vysočina nevykazují v letech 2016 až 2019 významné změny. Socioekonomická situace rodin v tomto období v kraji měla kladný vývoj s ohledem na **růst průměrné hrubé mzdy, pokles osob se ZŠ a bez vzdělání**, u kterých je největší míra nezaměstnanosti, **nárůst osob se SŠ vzděláním s maturitou a s VŠ vzděláním**, u kterých je míra nezaměstnanosti naopak nejmenší. **Pokles** byl dále zaznamenán **u osob potýkajících se s materiální deprivací**. V rámci negativního vývoje stoupl počet osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou, avšak u míry chudoby ani u populace ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením v kraji významný vývoj zaznamenán nebyl. Stoupl také počet osob v exekuci. V kraji dále **poklesl počet studentů VŠ dohromady se studenty VOŠ**. Dětských skupin vzniklo během sledovaného období 15, kdy v roce 2016 byly v kraji 3 zařízení a v roce 2019 jich bylo již 18. Kraj Vysočina vynakládal na podporu rodinné politiky dohromady s politikou stárnutí 40 mil. Kč v roce 2016 a 44,5 mil. Kč v roce 2017. **Kraj má oblast rodinné politiky ukotvenou institucionálně, personálně a koncepčně.**

Tabulka č. 20 – Základní statistické údaje a informace o Kraji Vysočina

Ukazatel	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Počet obyvatel celkem	508 952	508 916	509 274	509 813
Muži	252 695	252 711	253 061	253 649
Ženy	256 257	256 205	256 213	256 164
Počet živě narozených dětí	5 307	5 440	5 430	5 497
Věk matky při narození dítěte	30,5	30,3	30,6	30,4
Počet úplných/neúplných rodin (v %)				
úplné rodiny čisté	49	47,8	47,5	50,4
úplné rodiny smíšené	15	15,7	13,7	16,8
neúplné rodiny čisté	2,9	3,3	4,9	2,9
...z toho: svobodný rodič	0,8	1	1,1	0,2
...z toho: rozvedený rodič	2,1	1,6	2,7	2,2
neúplné rodiny smíšené	4,4	5,9	6,2	4,4
nerodinné domácnosti	0,6	0,8	0,4	0,6
jednotlivci – muži	12,5	10,8	9,9	8,7
jednotlivci – ženy	15,6	16	17,4	16,3
Počet uzavřených sňatků	2 445	2 554	2 684	2 666
Počet rozvodů	945	1 100	1 064	1 030
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	5,2	3,8	3,0	2,7
Muži	5,1	3,8	3,0	2,7
Ženy	5,3	3,8	3,1	2,7
Počet zaměstnaných osob celkem	242 900	248 100	251 900	252 900
Muži	138 200	141 200	142 900	142 300
Ženy	104 700	106 900	108 900	110 600
Průměrná hrubá mzda – fyzické osoby celkem (v Kč)	26 629	28 568	31 002	33 443
Muži	29 650	31 944	34 339	36 451
Ženy	22 845	24 591	26 889	29 476
Podíl základního vzdělání muži (v %)	11,0	10,1	9,0	9,7
Podíl základního vzdělání ženy (v %)	18,3	17,7	15,6	15,8
Podíl středního vzdělání bez maturity muži (v %)	47,1	44,7	44,5	45,1
Podíl středního vzdělání bez maturity ženy (v %)	33,8	31,9	30,7	29,9
Podíl středního vzdělání s maturitou muži (v %)	28,8	30,8	31,6	31,7
Podíl středního vzdělání s maturitou ženy (v %)	32,7	34,9	37,4	38,3
Podíl VŠ vzdělání muži (v %)	13,0	14,1	14,9	13,4
Podíl VŠ vzdělání ženy (v %)	15,2	15,3	16,2	15,8
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ muži (v tis.)	213,6	213,0	212,7	212,8
- ZŠ a bez vzdělání	23,7	22,1	19,3	20,8
- střední bez maturity	100,5	95,1	94,6	96,0

- střední s maturitou	61,5	65,7	67,2	67,5
- VŠ	27,8	30,0	31,6	28,5
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ ženy (v tis.)	219,1	218,4	218,0	217,9
- ZŠ a bez vzdělání	40,3	39,4	34,1	34,8
- střední bez maturity	74	69,6	66,9	65,2
- střední s maturitou	71,6	76,1	81,6	83,5
- VŠ	33,2	33,3	35,4	34,3
Průměrné měsíční náklady domácností na bydlení (v Kč)	4 574	4 717	4 689	4 641
Počet osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou	41 457	36 116	49 632	44 617
Míra chudoby (v %)	8,3	7,2	9,9	8,9
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením celkem (v %)	12,5	11,3	12,5	12,6
Podle pohlaví (v %)				
– ženy	10,8	10,7	11,4	12,1
– muži	8,5	7,6	7,8	8,1
Podle věku (v %)				
– mladší než 18 let	14,1	11,6	11	11,2
– 65 let +	8,1	10,7	14,2	16,6
Podle složení domácnosti (v %)				
– bez dětí	7,9	8,7	9,7	10,8
– s dětmi	11,5	9,6	9,5	9,5
Podle ekonomické aktivity (v %)				
– zaměstnaní	3,8	3,5	3,4	3,5
– nezaměstnaní	52,2	48,6	53,2	52,7
Materiální deprivace: dovolená mimo domov jeden týden v roce (v %)	28,3	25,2	20,4	20,6
Materiální deprivace: zaplatit neočekávaný výdaj (v %)	27,7	25,6	17,3	16,9
Počet osob v exekuci	24 118	24 974	25 539	21 924
Podíl osob v exekuci (v %)	5,6	5,8	5,9	5,1
Počet MŠ	286	286	288	288
Počet dětí v MŠ	17 821	17 866	17 770	17 965
Počet ZŠ	263	265	266	267
Počet žáků v ZŠ	43 876	44 319	44 729	45 179
Počet SŠ	63	63	65	65
Počet studentů SŠ	21 545	21 274	21 331	21 407
Počet konzervatoří	0	0	0	0
Počet studentů konzervatoří	0	0	0	0
Počet VOŠ	13	12	13	13
Počet studentů VOŠ	1 194	1 080	930	817
Počet VŠ	2	2	2	1

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Studenti VŠ s trvalým bydlištěm v kraji	14 497	13 845	13 268	13 058
Počet studentů VŠ – občané ČR s místem výuky v kraji	2 153	2 205	2 148	2 171
Počet dětských skupin	3	10	17	18
Počet mikrojeslí	0	2	2	4
Počet škol. družin	602	618	611	258
Počet škol. klubů	36	37	38	38

Zdroj dat: Český statistický úřad, Exekutorská komora ČR, MŠMT, MPSV – projekt IDS

1.11 Jihomoravský kraj

Jihomoravský kraj měl ke konci roku 2019 celkem 1,2 mil. obyvatel (viz Tabulka č. 21). Průměrný věk v kraji byl 42,4 let. Z hlediska věkových kategorií bylo 15,9 % obyvatel ve věkové škále 0 až 14 let, 64,4 % ve věku 15 až 64 let a 19,7 % ve věku 65 a více let. Náklady na bydlení činily 15,4 % z čistých příjmů domácností. V kraji byla dále nízká míra nezaměstnanosti (3,5 %; viz Tabulka č. 21). Obecná míra nezaměstnanosti¹⁵² činila jen 2,6 %. Nejvyšší nezaměstnanost byla sledována u osob se základním vzděláním a bez vzdělání (12,6 %), u ostatních kategorií, tj. střední bez maturity, střední s maturitou a vysokoškolské vzdělání, se nezaměstnanost pohybovala mezi 1,6 až 2,9 %. Nejnižší hodnota byla u osob s vysokoškolským vzděláním.¹⁵³ V rámci celé ČR byla obecná míra nezaměstnanosti v kraji čtvrtá nejvyšší, společně s Olomouckým krajem. Míra zaměstnanosti v Jihomoravském kraji byla 58,5 %.¹⁵⁴ Míra chudoby v kraji dosahovala 10,3 % a podíl osob v exekuci byl 6,7 % (viz Tabulka č. 21).

Tabulka č. 21: Přehled základních údajů o Jihomoravském kraji (k 31. prosinci 2019)

Počet obyvatel celkem	1 191 989 ¹⁵⁵
Počet živě narozených dětí	13 328 ¹⁵⁶
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	3,5 ¹⁵⁷
Průměrné měsíční náklady domácnosti na bydlení (v Kč)	5 749 ¹⁵⁸
Míra chudoby (v %)	10,3
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením (v %)	12,5 ¹⁵⁹
Podíl domácnosti, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží (v %)	20,8 ¹⁶⁰
Podíl osob v exekuci (v %)	6,7 ¹⁶¹

1.11.1 Demografická a socioekonomická situace rodin

V případě **demografických ukazatelů** byl vývoj většiny ukazatelů velmi mírný, bez výrazných výkyvů. V případě **počtu obyvatel** došlo ve sledovaném období k růstu z 1,18 mil. na 1,19 mil. U **živě narozených dětí** byl sledován mírný růst, a to z 13,2 tis. na 13,6 tis. živě narozených dětí. **Průměrný věk matky** při

¹⁵² ČSÚ. *Statistická ročenka Jihomoravského kraje*. 2019. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-jihomoravskeho-kraje-2019>.

¹⁵³ S výjimkou počtu obyvatel jsou údaje za rok 2018. In tamtéž.

¹⁵⁴ ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>.

¹⁵⁵ ČSÚ. Obyvatelstvo. Tab. D.1 Počet obyvatel v Jihomoravském kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 (předběžný údaj) in *Statistický bulletin – Jihomoravský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-vysledky-kxiay6quoy>.

¹⁵⁶ ČSÚ. Tab. D.3 Narození v Jihomoravském kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 in *Statistický bulletin – Jihomoravský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-vysledky-kxiay6quoy>.

¹⁵⁷ ČSÚ. Tab. G.2 Podíl nezaměstnaných osob a pracovní místa v evidenci úřadu práce v Jihomoravském kraji a jeho okresech k 31. 12. 2019 in *Statistický bulletin – Jihomoravský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/g-nezamestnanost-4py5fmt3o2>.

¹⁵⁸ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*. Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část: d/ Charakteristiky bydlení a vybavenost domácností (%). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

¹⁵⁹ Data byla poskytnuta na žádost: ČSÚ, Informační služby, odd. šetření v domácnostech, Mgr. Helena Kovářová, E-mail: helena.kovarova@czso.cz, infoservis@czso.cz, tel: 274 052 304.

¹⁶⁰ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností - 2019*, Tab. 14.1 Domácnosti podle krajů - 1. část, e). <https://www.czso.cz/documents/10180/125571069/16002120141e.pdf/09a925e3-b934-4870-822f-de61bb0c097c?version=1.0>.

¹⁶¹ Mapaexekuci.cz. <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>.

narození dětí stoupl z 30,9 na 31,3 let. V případě **počtu sňatků** došlo též jen k mírnému růstu, a to z 5,8 tis. na 6,2 tis. **Počet rozvodů** mírně klesl z 2,8 tis. na 2,6 tis.

V kategorii **Socioekonomické situace rodin** většina ukazatelů rovněž nevykazuje v letech 2016 až 2019 významné odchylky. Výraznější nárůst byl zjištěn v případě **průměrné hrubé mzdy** fyzických osob (v Kč), kde celková částka u obou pohlaví stoupla ve sledovaném období z 28 319 Kč na 35 356 Kč, u **mužů** z 31 261 Kč na 38 545 Kč a u **žen** z 24 404 Kč na 31 356 Kč. Nárůst mezd byl u mužů 23,3 % a u žen 28,5 %.

K dalším výraznějším změnám došlo u **počtu osob se ZŠ a bez vzdělání**, a to u obou pohlaví. U **mužů** byl sledován nárůst ze 38,6 tis. na 48,0 tis., tedy o 24,3 % a u **žen** ze 77,3 tis. na 81,1 tis., tj. o 4,9 %. Dále byl sledován nejprve pokles **počtu osob s VŠ vzděláním** u mužů, a to ze 119,8 tis. (rok 2016) na 110,9 tis. (rok 2018), tj. o 7,4 %, a následně růst na 116,1 tis. (rok 2019).

K významnějším změnám došlo rovněž u **počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**, kde došlo během sledovaného období k nárůstu z 81,9 tis. na 119,3 tis., tedy o 45,7 %. Hodnoty míry chudoby v kraji nejprve mírně kolísaly mezi 7,1 % (rok 2016) a 8,9 % (rok 2017), následně však vzrostly na 10,3 % (rok 2019).

Podíl **Populace ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením** v kraji vzrostl z 11,0 % na 12,5 %.

Významnější změny jsou zřetelné u ukazatele **Materiální deprivace**, kdy data ukazují, že v roce 2016 si 34,0 % osob nemohlo dovolit zaplatit neočekávaný výdaj, avšak v roce 2019 šlo již jen o 23,8 %. Rovněž se snížil podíl osob, které si nemohly dovolit zaplatit dovolenou mimo domov na jeden týden v roce, a to z 28,1 % na 20,6 %.

Dále rovněž ve sledovaném období poklesl počet osob v exekuci, a to ze 78,5 tis. na 66,7 tis., tj. o 15,0 %. Podíl osob v exekuci klesl z 7,9 % na 6,7 %.

1.11.2 Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle

U ukazatelů v kategorii **Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle** došlo k poklesu studentů VOŠ z 2,4 tis. na 1,8 tis. osob (při fungujících 10 VOŠ ve sledovaném období) a u **počtu studentů VŠ** (občané ČR s místem výuky v kraji) byl sledován pokles ze 53,4 tis. na 47,9 tis., tj. o 10,3 %. **Počet studentů veřejných a soukromých VŠ s trvalým bydlištěm v kraji** klesl z 30,2 tis. na 27,3 tis. osob, tj. o 9,6 %. K tomu lze doplnit, že v kraji působilo v letech 2016 až 2018 celkem 11 VŠ, avšak od roku 2019 jich je pouze 9. K výrazné změně dále došlo u **dětských skupin**, u kterých byl sledován výrazný růst z 33 skupin na 159. Obdobně došlo k nárůstu 10 mikrojeslí, kterých bylo v roce 2019 již 20, oproti 3 zařízením v roce 2016.

1.11.3 Finanční náklady vynaložené krajem na rodinnou politiku

U **finančních nákladů** vynaložených krajem na rodinnou politiku není možné určit konkrétní částku, jelikož se agenda nákladů na opatření pro oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života samostatně nesleduje.

1.11.4 Institucionální nastavení rodinné politiky

Na Krajském úřadu Jihomoravského kraje byla od roku 2009 zřízena jedna pozice referenta pro řešení rodinné politiky a v roce 2011 vznikly další dvě obdobné pozice. Od roku 2019 na krajském úřadu fungují dvě pozice těchto referentů, které jsou zařazeny pod oddělení sociální práce, SPO a rodinné politiky a odbor sociálních věcí. V kraji dále byla zpracována **Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje na období 2015–2019**¹⁶², ke které je každoročně schvalován prováděcí dokument – *Akční plán rodinné politiky Jihomoravského kraje*¹⁶³. Dne 19. 9. 2020 byla zastupitelstvem kraje schválena nová **Koncepce rodinné politiky pro všechny generace 2020–2030**.¹⁶⁴ Vlastní **koncepty rodinné politiky** mají některé obce (např. Moravský Krumlov, Blansko, Strážnice, Židlochovice, Boskovice, Znojmo, Šlapanice, Hodonín, Svatobořice, Místřín a Brno; plán rozvoje rodinné politiky mají městys Lysice a Veselí nad Moravou).

1.11.5 Silné a slabé stránky kraje

Dle *Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje na období 2015–2019* (dále jen „koncepce“) patří mezi **silné stránky** kraje zejména dostatečná nabídka programů volnočasových aktivit, nabídka slev pro rodiny v rámci projektu *Rodinné pasy*, široká síť pedagogicko-psychologických poraden i manželských a rodinných poraden, vytvořená stabilní síť sociálních služeb (např. sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, služby rané péče apod.), existence projektů podporujících sladování pracovního a rodinného života a projektů podporujících zaměstnání rodičů po mateřské či rodičovské dovolené, existující programy na podporu zdraví (např. program *Zdravý zoubek*, *Zdravě a bezpečně*), zavedené zvýhodněné přepravní podmínky pro děti do 6 let, přeprava kočárků zdarma v celém integrovaném dopravním systému kraje, existující síť *Family Pointů*, dobře vybavená dětská hřiště a vytvořená síť cyklostezek.¹⁶⁵

Dle koncepce mezi **slabé stránky** patří zejména nedostatečná kapacita v MŠ, obtížně finančně dostupné ostatní formy péče o děti předškolního věku, ohrožení chudobou vícečetných rodin.¹⁶⁶

Mezi **klíčové priority** patří dle koncepce podpora vytváření vhodných životních podmínek pro fungování rodin a spoluvytváření prostředí příznivého rodině, slučitelnost rodiny a zaměstnání, podpora služeb pro rodiny, osvětově informační činnost a institucionální zabezpečení rodinné politiky.¹⁶⁷

1.11.6 Závěr

Demografické údaje v Jihomoravském kraji nevykazují v letech 2016 až 2019 významné změny. Socioekonomická situace rodin se v tomto období v kraji proměňovala různě v závislosti na konkrétních ukazatelích. U kladného vývoje lze zmínit např. **růst průměrné hrubé mzdy, pokles osob potýkajících se s materiální deprivací a pokles počtu osob v exekuci**. Negativní vývoj dokládá naopak **pokles osob s VŠ vzděláním** (významně u mužů), **nárůst osob se ZŠ a bez vzdělání**, ale také **nárůst počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**. V kraji mírně poklesl počet studentů

¹⁶² *Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje na období 2015–2019*.

https://www.rodinnapolitika.cz/webfiles/soubory/koncepce_rodinne_politiky_na_obdobi_2015_2019.pdf.

¹⁶³ Např. dokument na rok 2019. https://www.rodinnapolitika.cz/webfiles/soubory/akcni_plan_rodinne_politiky_2019_web.pdf.

¹⁶⁴ *Koncepce rodinné politiky pro všechny generace 2020/2030*.

https://www.rodinnapolitika.cz/webfiles/soubory/koncepce_rp_jmk_2020_2030_zmenseno.pdf.

¹⁶⁵ *Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje na období 2015–2019*.

https://www.rodinnapolitika.cz/webfiles/soubory/koncepce_rodinne_politiky_na_obdobi_2015_2019.pdf.

¹⁶⁶ Tamtéž.

¹⁶⁷ Tamtéž.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

VOŠ a výrazněji počet studentů VŠ. Došlo však k nárůstu počtu dětských skupin, kdy v roce 2016 bylo v kraji 33 zařízení a v roce 2019 již 159. Kraj má zřízené pozice referentů pro řešení oblasti rodinné politiky a zároveň má schválenou i novou koncepci rodinné politiky na období 2020 až 2030, která navazuje na koncepci z předchozího období.

Tabulka č. 22 – Základní statistické údaje a informace o Jihomoravském kraji

Ukazatel	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Počet obyvatel celkem	1 178 812	1 183 207	1 187 667	1 191 989
Muži	577 723	580 152	582 516	585 254
Ženy	601 089	603 055	605 151	606 735
Počet živě narozených dětí	13 193	13 509	13 594	13 328
Věk matky při narození dítěte	30,9	31,1	31,1	31,3
Počet úplných/neúplných rodin (v %)				
úplné rodiny čisté	44,7	46,1	45,2	45,3
úplné rodiny smíšené	14,1	14,4	14,6	14,6
neúplné rodiny čisté	3,5	2,9	3,7	3,9
...z toho: svobodný rodič	0,9	0,5	1,0	1,1
...z toho: rozvedený rodič	2,2	2,2	2,3	1,8
neúplné rodiny smíšené	9,0	8,3	8,0	7,3
nerodinné domácnosti	1,2	1,0	0,9	0,6
jednotlivci – muži	8,9	8,8	9,3	11,0
jednotlivci – ženy	18,7	18,7	18,4	17,3
Počet uzavřených sňatků	5 837	6 040	6 156	6 164
Počet rozvodů	2 758	2 867	2 684	2 631
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	6,1	4,6	3,9	3,5
Muži	6,0	4,5	3,7	3,4
Ženy	6,2	4,7	4,0	3,5
Počet zaměstnaných osob celkem (v tis.)	577,9	578,1	583,4	588,0
Muži	323,7	320,3	326,1	327,4
Ženy	254,2	257,8	257,3	260,6
Průměrná hrubá mzda – fyzické osoby celkem (v Kč)	28 319	30 311	32 639	35 356
Muži	31 261	33 422	35 767	38 545
Ženy	24 404	26 240	28 643	31 356
Podíl základního vzdělání muži (v %)	7,9	9,0	9,7	9,7
Podíl základního vzdělání ženy (v %)	15,0	16,2	16,1	15,7
Podíl středního vzdělání bez maturity muži (v %)	37,9	38,3	38,1	37,7
Podíl středního vzdělání bez maturity ženy (v %)	25,8	26,5	25,1	26,2
Podíl středního vzdělání s maturitou muži (v %)	29,4	29,4	29,2	28,5
Podíl středního vzdělání s maturitou ženy (v %)	36,4	35,3	36,4	35,7
Podíl VŠ vzdělání muži (v %)	24,8	23,1	22,8	23,9
Podíl VŠ vzdělání ženy (v %)	22,7	21,9	22,3	22,3
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ muži (v tis.)	483,9	484,3	485,3	486,1
- ZŠ a bez vzdělání	38,6	44,6	47,8	48,0
- střední bez maturity	183,2	185,5	184,9	183,3

- střední s maturitou	142,3	142,2	141,7	138,8
- VŠ	119,8	112,0	110,9	116,1
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ ženy (v tis.)	511,9	511,9	512,3	512,9
- ZŠ a bez vzdělání	77,3	83,3	83,1	81,1
- střední bez maturity	131,8	135,8	128,5	134,3
- střední s maturitou	186,4	180,8	186,5	183,3
- VŠ	116,4	111,9	114,2	114,1
Průměrné měsíční náklady domácností na bydlení (v Kč)	5 338	5 437	5 451	5 749
Počet osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou	81 936	102 353	95 232	119 273
Míra chudoby (v %)	7,1	8,9	8,2	10,3
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením celkem (v %)	11	11,9	11,2	12,5
Podle pohlaví (v %)				
– ženy	10,8	10,7	11,4	12,1
– muži	8,5	7,6	7,8	8,1
Podle věku (v %)				
– mladší než 18 let	14,1	11,6	11	11,2
– 65 let +	8,1	10,7	14,2	16,6
Podle složení domácnosti (v %)				
– bez dětí	7,9	8,7	9,7	10,8
– s dětmi	11,5	9,6	9,5	9,5
Podle ekonomické aktivity (v %)				
– zaměstnaní	3,8	3,5	3,4	3,5
– nezaměstnaní	52,2	48,6	53,2	52,7
Materiální deprivace: dovolená mimo domov jeden týden v roce (v %)	28,1	26,1	22,4	20,6
Materiální deprivace: zaplatit neočekávaný výdaj (v %)	34,0	31,2	26,1	23,8
Počet osob v exekuci	78 522	79 072	73 776	66 695
Podíl osob v exekuci (v %)	7,9	7,9	7,4	6,7
Počet MŠ	659	667	669	671
Počet dětí v MŠ	41 129	41 301	41 618	41 796
Počet ZŠ	480	482	482	485
Počet žáků v ZŠ	98 990	101 540	103 570	105 272
Počet SŠ	125	125	123	122
Počet studentů SŠ	46 184	45 920	45 611	45 755
Počet konzervatoří	2	2	2	2
Počet studentů konzervatoří	486	497	487	490
Počet VOŠ	10	10	10	10
Počet studentů VOŠ	2 359	2 063	1 923	1 838
Počet VŠ	11	11	11	9

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Studenti VŠ s trvalým bydlištěm v kraji	30 235	28 663	27 837	27 345
Počet studentů VŠ – občané ČR s místem výuky v kraji	53 375	50 406	48 950	47 898
Počet dětských skupin	33	74	143	159
Počet mikrojeslí	3	10	10	20
Počet škol. družin	469	474	477	480
Počet škol. klubů	69	68	69	68

Zdroj dat: Český statistický úřad, Exekutorská komora ČR, MŠMT, MPSV – projekt IDS

1.12 Olomoucký kraj

Olomoucký kraj měl ke konci roku 2019 celkem 632,0 tis. obyvatel (viz Tabulka č. 23). Průměrný věk v kraji byl 42,8 let. Z hlediska věkových kategorií bylo 15,6 % obyvatel ve věkové škále 0 až 14 let, 64,2 % ve věku 15 až 64 let a 20,2 % ve věku 65 a více let. Náklady na bydlení činily 14,4 % z čistých příjmů domácností. V kraji byla dále nízká míra nezaměstnanosti (2,9 %; viz Tabulka č. 23). Obecná míra nezaměstnanosti¹⁶⁸ činila jen 2,6 %. Nejvyšší nezaměstnanost byla sledována u osob se základním vzděláním a bez vzdělání (11,5 %), u ostatních kategorií, tj. střední bez maturity, střední s maturitou a vysokoškolské vzdělání, se nezaměstnanost pohybovala mezi 0,9 % až 3,5 %. Nejnižší nezaměstnanost byla u osob s vysokoškolským vzděláním.¹⁶⁹ V rámci celé ČR byla obecná míra nezaměstnanosti v kraji čtvrtá nejvyšší společně s Jihomoravským krajem. Míra zaměstnanosti v kraji byla 58,2 %, což je šestá nejnižší hodnota mezi kraji.¹⁷⁰ Míra chudoby v kraji dosahovala 12 % a podíl osob v exekuci byl 7,6 % (viz Tabulka č. 23).

Tabulka č. 23: Přehled základních údajů o Olomouckém kraji (k 31. prosinci 2019)

Počet obyvatel celkem	632 015 ¹⁷¹
Počet živě narozených dětí	6 359 ¹⁷²
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	2,9 ¹⁷³
Průměrné měsíční náklady domácnosti na bydlení (v Kč)	5 220 ¹⁷⁴
Míra chudoby (v %)	12,0
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením (v %)	13,5 ¹⁷⁵
Podíl domácností, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží (v %)	17,9 ¹⁷⁶
Podíl osob v exekuci (v %)	7,6 ¹⁷⁷

¹⁶⁸ ČSÚ. *Statistická ročenka Olomouckého kraje*. 2019.

<https://www.czso.cz/documents/10180/91605301/33009619.pdf/3e23efc1-add8-4177-9a1c-e8193ef73ff9?version=1.1.1>

¹⁶⁹ S výjimkou počtu obyvatel jsou údaje za rok 2018. In tamtéž.

¹⁷⁰ ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>.

¹⁷¹ ČSÚ. Obyvatelstvo. Tab. D.1 Počet obyvatel v Olomouckém kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 v 1. až 4. čtvrtletí 2019 (předběžný údaj) in *Statistický bulletin – Olomoucký kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-udaje-h4p51p2t1s>.

¹⁷² ČSÚ. Tab. D.3 Narození v Olomouckém kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 v 1. až 4. čtvrtletí 2019 in *Statistický bulletin – Olomoucký kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-udaje-h4p51p2t1s>.

¹⁷³ ČSÚ. Tab. G.2 Podíl nezaměstnaných osob a pracovní místa v evidenci úřadu práce v Olomouckém kraji a jeho okresech k 31. 12. 2019 in *Statistický bulletin – Olomoucký kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/g-nezamestnanost-pwbfxvzlpw>.

¹⁷⁴ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*. Tab. 14.2 Domácnosti podle krajů - 2. část: d/ Charakteristiky bydlení a vybavenost domácností (%). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

¹⁷⁵ Data byla poskytnuta na žádost: ČSÚ, Informační služby, odd. šetření v domácnostech, Mgr. Helena Kovářová, E-mail: helena.kovarova@czso.cz, infoservis@czso.cz, tel: 274 052 304.

¹⁷⁶ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*, Tab. 14.2 Domácnosti podle krajů - 2. část, e). <https://www.czso.cz/documents/10180/125571069/16002120141e.pdf/09a925e3-b934-4870-822f-de61bb0c097c?version=1.0>.

¹⁷⁷ Mapaexekuci.cz. <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>.

1.12.1 Demografická a socioekonomická situace rodin

V případě **demografických ukazatelů** byl vývoj většiny ukazatelů velmi mírný, bez výrazných výkyvů. V případě **počtu obyvatel** došlo ve sledovaném období k poklesu z 633,9 tis. na 632,0 tis. U **živě narozených dětí** došlo k poklesu z 6,7 tis. na 6,3 tis. **Průměrný věk matky** při narození dětí stoupl z 30,4 na 30,6 let. V případě **počtu sňatků** došlo též k mírnému z 2,9 tis. na 3,2 tis. **Počet rozvodů** poklesl z 1,43 tis. na 1,38 tis.

V kategorii **Socioekonomické situace rodin** většina ukazatelů rovněž nevykazuje v letech 2016 až 2019 významné odchylky. Výraznější nárůst byl zjištěn v případě **průměrné hrubé mzdy** fyzických osob (v Kč), kde celková částka u obou pohlaví stoupla ve sledovaném období z 25 643 Kč na 32 668 Kč, u **mužů** z 27 832 Kč na 35 226 Kč a u **žen** z 22 808 Kč na 29 613 Kč. Nárůst mezd tak byl u mužů 26,6 a 29,8 %.

K dalším výraznějším změnám došlo u **počtu osob s VŠ vzděláním**, a to u obou pohlaví. U **mužů** byl sledován pokles ze 40,4 tis. (rok 2016) na 33,3 tis. (rok 2018), tedy o 17,6 %, a následný růst na 36,8 tis. (rok 2019). U **žen** došlo naopak k nárůstu ze 41,0 tis. na 47,6 tis., tedy o 16,1 %. U **žen** dále došlo k nárůstu **osob se ZŠ** a bez vzdělání z 49,6 tis. na 54,1 tis., tj. o 9,1 %. Nárůst byl také sledován u počtu **mužů se středním vzděláním s maturitou** ze 73,3 tis. na 79,0 tis., tj. o 7,8 %.

K mírnému růstu došlo v případě průměrných měsíčních nákladů domácností na bydlení, a to z 4 789 Kč na 5 220 Kč.

K významnějším změnám došlo u **počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou** došlo nejprve k poklesu z 60,3 tis. (rok 2016) na 55,0 tis. (rok 2017) a následně k růstu na 74,5 tis. (rok 2019). **Míra chudoby** vzrostla z 9,7 % na 12 %.

U podílu **Populace ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením** došlo ve sledovaném období k mírnému růstu z 12,7 % na 13,5 %.

Významnější změny jsou zřetelné u ukazatele **Materiální deprivace**, kdy data ukazují, že v roce 2016 si 34 % osob nemohlo dovolit zaplatit neočekávaný výdaj, avšak v roce 2019 šlo již o 28,5 %. Rovněž se snížil podíl osob, které si nemohly dovolit zaplatit dovolenou mimo domov na jeden týden v roce, a to z 35,3 % na 28,5 %.

K poklesu došlo rovněž u **počtu osob v exekuci**, a to ze 49,2 tis. na 40,8 tis., podíl osob v exekuci v kraji poklesl z 9,1 % na 7,6 %.

1.12.2 Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle

U ukazatelů v kategorii **Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle** došlo k mírnému vývoji u počtu osob studujících vyšší odbornou či vysokou školu. **Počet studentů VOŠ** v kraji poklesl z původních 1,1 tis. na 930 studentů. **Počet studentů VŠ** (občané ČR s místem výuky v kraji) se snížil z 19,5 tis. na 18,8 tis. osob. **Počet studentů veřejných a soukromých VŠ s trvalým bydlištěm v kraji** klesl z 19,5 tis. na 18,8 tis. osob. K tomu lze doplnit, že v kraji působilo v roce 2016 celkem 8 VOŠ, avšak v roce 2019 došlo k poklesu na 6 VOŠ. Po celé sledované období v kraji působilo 3 VŠ. Ke změně dále došlo u **dětských skupin**, kterých bylo v roce 2016 celkem 11 skupinám a v roce 2019 jich bylo již 53.

1.12.3 Finanční náklady vynaložené krajem na rodinnou politiku

U **finančních nákladů** vynaložených krajem na rodinnou politiku částka v kraji vzrostla z 1 mil. Kč na 3 mil. Kč (tj. nárůst částky o 2 mil. Kč). Jedná se o dotační tituly a fondy podporující prarodinné organizace v kraji. V případě implementace jiných akčních plánů se agenda nákladů na opatření pro oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života dále nesleduje.

1.12.4 Institucionální nastavení rodinné politiky

Na Krajském úřadu Olomouckého kraje se oblasti rodinné politiky věnují dvě pozice (jedna na plný a jedna na částečný úvazek). Jedná se však o pozice, které jsou zařazeny pod oddělení sociálně právní ochrany a odbor sociálních věcí. V kraji dále byla zpracována *Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na období 2019–2022*¹⁷⁸ a *Akční plán koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na rok 2019*.¹⁷⁹ Oba dokumenty byly schváleny zastupitelstvem Olomouckého kraje dne 17. 9. 2018 pod bodem č. UZ/12/48/2018.

1.12.5 Silné a slabé stránky kraje

Dle *Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na období 2019–2022* (dále jen „koncepce“) patří mezi **silné stránky** zejména stávající dotační tituly, existence podpory stávajících prarodinných aktivit a programů, provoz firemní MŠ Olomouckého kraje, dostupné zdravotní služby po celém kraji, rozšířená síť domů dětí a mládeže a síť kulturních organizací kraje, dále existující síť mateřských a rodinných center v kraji, dostatečná kapacita MŠ, ZŠ a SŠ, vybudovaná síť cyklostezek, existence projektů podporujících sladování pracovního a rodinného života a projektů zvyšujících rodičovské kompetence, nabídka slev pro rodiny a seniory v rámci projektů Rodinné pasy a Senior pasy, oceňování zaměstnavatelů, kteří využívají opatření pro sladování rodinného a pracovního života, aktivní spolupráce s NNO, obcemi a MPSV, provoz webového portálu www.rodinajeOK.cz.¹⁸⁰

Mezi **slabé stránky** dle stejného dokumentu patří nedostatek finančních prostředků na prarodinné aktivity v rámci NNO, nedostatek systematického řešení oblasti rovných příležitostí, obtížná finanční dostupnost volnočasových aktivit, a to zejména pro samoživitele a ohrožení chudobou vícečetných rodin.¹⁸¹

Mezi **klíčové priority** dle koncepce patří institucionální a koncepční zajištění rodinné politiky na krajské a obecní úrovni, podpora vytváření vhodných podmínek pro fungování rodin a spoluvytváření prostředí přátelského rodině, podpora slučitelnosti rodiny a zaměstnání, podpora služeb pro rodiny a zajištění informovanosti veřejnosti a médií.¹⁸²

¹⁷⁸ *Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na období 2019–2022*.

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=2ahUKEwidqLO73MjjAhUCPVAKHZcsCj4QFjABegQIBRAC&url=https%3A%2F%2Fwww.olkraj.cz%2Fdownload.html%3Fid%3D60906&usg=AOvVaw2hLt5H8I2UoRD3Pjm3si6R>

¹⁷⁹ *Akční plán Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na rok 2019*. <https://www.olkraj.cz/download.html?id=60907>.

¹⁸⁰ *Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na období 2019–2022*.

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=2ahUKEwidqLO73MjjAhUCPVAKHZcsCj4QFjABegQIBRAC&url=https%3A%2F%2Fwww.olkraj.cz%2Fdownload.html%3Fid%3D60906&usg=AOvVaw2hLt5H8I2UoRD3Pjm3si6R>

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² Tamtéž.

1.12.6 Závěr

Demografické údaje v Olomouckém kraji nevykazují u vybraných ukazatelů v letech 2016 až 2019 významné změny. Socioekonomická situace rodin se v tomto období v kraji změnila pouze u některých ukazatelů. Zlepšení lze sledovat např. prostřednictvím **nárůstu průměrné hrubé mzdy**. **Poklesl také počet osob v exekuci a osob potýkajících se s materiální deprivací**. Dále byl sledován **pokles počtu žen s VŠ vzděláním, nárůst průměrných měsíčních nákladů na bydlení a počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**. V kraji také mírně **poklesl počet studentů VOŠ a studentů VŠ**, avšak v procentech je pokles podobný vývoji v ostatních krajích. Dále **došlo k nárůstu počtu dětských skupin**. Olomoucký kraj ve sledovaném období navýšil finanční prostředky vynakládané na rodinnou politiku z 1 mil. Kč na 3 mil. Kč. Oblasti rodinné politiky se věnují dva zaměstnanci kraje, kteří působí pod oddělením sociálně právní ochrany a pod odborem sociálních věcí. Kraj má pro oblast rodinné politiky schválenou koncepci rodinné politiky na období 2019–2022 a zároveň i akční plány pro jednotlivé roky¹⁸³.

¹⁸³ Akční plán rodinné politiky Olomouckého kraje na rok 2020. <https://www.databaze-strategie.cz/cz/olk/strategie/akcni-plan-rodinne-politiky-olomouckeho-kraje-na-rok-2020>.

Tabulka č. 24 – Základní statistické údaje a informace o Olomouckém kraji

Ukazatel	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Počet obyvatel celkem	633 925	633 178	632 492	632 015
Muži	309 999	309 888	309 620	309 603
Ženy	323 926	323 290	322 872	322 412
Počet živě narozených dětí	6 697	6 679	6 699	6 359
Průměrný věk matky při narození dítěte	30,4	30,5	30,7	30,6
Počet úplných/neúplných rodin (v %)				
úplné rodiny čisté	48,6	48,4	48,2	48,4
úplné rodiny smíšené	16,4	15,9	15,6	10,7
neúplné rodiny čisté	4,7	4,8	4,5	4,0
...z toho: svobodný rodič	1,4	0,9	1,2	1,3
...z toho: rozvedený rodič	3,1	3,7	3,1	2,3
neúplné rodiny smíšené	4,8	5,7	5,8	5,9
nerodinné domácnosti	0,9	1,3	1,5	1,2
jednotlivci – muži	8,9	6,9	8,0	12,8
jednotlivci – ženy	15,7	17,0	16,5	17,1
Počet uzavřených sňatků	2 925	3 039	3 204	3 213
Počet rozvodů	1 432	1 430	1 417	1 377
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	5,9	4,3	3,4	2,9
Muži	6,1	4,4	3,4	2,9
Ženy	5,8	4,2	3,3	2,9
Počet zaměstnaných osob celkem	300,5	304,7	311,6	306,3
Muži	170,7	169,9	171,6	172,1
Ženy	129,8	134,8	140,0	134,2
Průměrná hrubá mzda – fyzické osoby celkem (v Kč)	25 643	27 486	30 073	32 668
Muži	27 832	29 692	32 421	35 226
Ženy	22 808	24 723	27 120	29 613
Podíl základního vzdělání muži (v %)	10,9	10,7	10,3	11,2
Podíl základního vzdělání ženy (v %)	17,9	18,4	18,1	19,5
Podíl středního vzdělání bez maturity muži (v %)	45,6	43,2	44,2	44,0
Podíl středního vzdělání bez maturity ženy (v %)	29,7	27,3	27,9	29,6
Podíl středního vzdělání s maturitou muži (v %)	28,1	31,5	32,6	30,5
Podíl středního vzdělání s maturitou ženy (v %)	37,5	37,7	37,4	33,3
Podíl VŠ vzdělání muži (v %)	15,5	14,6	18,1	14,2
Podíl VŠ vzdělání ženy (v %)	14,8	16,5	16,3	17,4
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ muži (v tis.)	261,1	260,2	259,8	259,3
- ZŠ a bez vzdělání	28,4	27,7	26,7	29,5

- střední bez maturity	119,0	112,3	114,8	114,0
- střední s maturitou	73,3	82,0	84,6	79,0
- VŠ	40,4	38,1	33,3	36,8
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ ženy (v tis.)	277,3	276,3	275,2	274,6
- ZŠ a bez vzdělání	49,6	50,8	49,9	54,1
- střední bez maturity	82,5	75,5	76,9	81,4
- střední s maturitou	104,1	104,1	102,9	91,5
- VŠ	41,0	45,7	44,9	47,6
Průměrné měsíční náklady domácností na bydlení (v Kč)	4 783	5 004	5 140	5 220
Počet osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou	60 311	55 027	65 273	74 489
Míra chudoby (v %)	9,7	8,8	10,5	12,0
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením celkem (v %)	12,7	11,2	12,5	13,5
Podle pohlaví (v %)				
– ženy	10,8	10,7	11,4	12,1
– muži	8,5	7,6	7,8	8,1
Podle věku (v %)				
– mladší než 18 let	14,1	11,6	11	11,2
– 65 let +	8,1	10,7	14,2	16,6
Podle složení domácnosti (v %)				
– bez dětí	7,9	8,7	9,7	10,8
– s dětmi	11,5	9,6	9,5	9,5
Podle ekonomické aktivity (v %)				
– zaměstnaní	3,8	3,5	3,4	3,5
– nezaměstnaní	52,2	48,6	53,2	52,7
Materiální deprivace: dovolená mimo domov jeden týden v roce (v %)	35,3	30,0	24,9	28,5
Materiální deprivace: zaplatit neočekávaný výdaj (v %)	34,0	29,3	27,1	28,5
Počet osob v exekuci	49 257	47 888	41 952	40 798
Podíl osob v exekuci (v %)	9,1	8,9	7,8	7,6
Počet MŠ	378	382	387	388
Počet dětí v MŠ	22 628	22 350	22 667	22 931
Počet ZŠ	297	297	296	296
Počet žáků v ZŠ	54 226	55 049	55 292	55 684
Počet SŠ	94	96	94	91
Počet studentů SŠ	27 158	26 880	26 754	26 742
Počet konzervatoří	1	1	1	1
Počet studentů konzervatoří	123	127	124	121
Počet VOŠ	8	8	8	6

Počet studentů VOŠ	1 124	1 074	939	930
Počet VŠ	3	3	3	3
Studenti VŠ s trvalým bydlištěm v kraji	17 136	16 302	15 544	15 452
Počet studentů VŠ – občané ČR s místem výuky v kraji	19 531	18 861	18 402	18 831
Počet dětských skupin	11	25	44	53
Počet mikrojeslí	1	5	5	5
Počet škol. družin	291	291	291	291
Počet škol. klubů	30	31	31	31

Zdroj dat: Český statistický úřad, Exekutorská komora ČR, MŠMT, MPSV – projekt IDS

1.13 Zlínský kraj

Zlínský kraj měl ke konci roku 2019 celkem 582,5 tis. obyvatel (viz Tabulka č. 25). Průměrný věk v kraji byl 43,1 let. Z hlediska věkových kategorií bylo 15,1 % obyvatel ve věkové škále 0 až 14 let, 64,6 % ve věku 15 až 64 let a 20,3 % ve věku 65 a více let. Náklady na bydlení činily 15,3 % z čistých příjmů domácností. V kraji byla dále nízká míra nezaměstnanosti (1,9 %; viz Tabulka č. 25). Obecná míra nezaměstnanosti¹⁸⁴ činila jen 1,8 %. Nejvyšší nezaměstnanost byla sledována u osob se základním vzděláním a bez vzdělání (6,5 %). U osob se středním vzděláním bez maturity šlo o 1,9 %, u osob se středním vzděláním s maturitou byla hodnota dle dostupných údajů nejnižší, tj. 1,7 %. U osob s vysokoškolským vzděláním šlo o 2,2 %.¹⁸⁵ V rámci celé ČR byla obecná míra nezaměstnanosti ve Zlínském kraji pátá nejnižší. Míra zaměstnanosti ve Zlínském kraji byla 57,6 %, což je naopak čtvrtá nejnižší hodnota mezi kraji.¹⁸⁶ Míra chudoby v kraji dosahovala 11,2 % a podíl osob v exekuci byl 5,3 % (viz Tabulka č. 25), což jsou druhé nejnižší hodnoty v porovnání s ostatními kraji.

Tabulka č. 25: Přehled základních údajů o Zlínském kraji (k 31. prosinci 2019)

Počet obyvatel celkem	582 555 ¹⁸⁷
Počet živě narozených dětí	5 774 ¹⁸⁸
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	2,4 ¹⁸⁹
Průměrné měsíční náklady domácnosti na bydlení (v Kč)	5 166 ¹⁹⁰
Míra chudoby (v %)	11,2
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením (v %)	12,2 ¹⁹¹
Podíl domácnosti, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží (v %)	13,3 ¹⁹²
Podíl osob v exekuci (v %)	5,3 ¹⁹³

¹⁸⁴ ČSÚ. *Statistická ročenka Zlínského kraje*. 2019. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-zlinskeho-kraje-2019>.

¹⁸⁵ S výjimkou počtu obyvatel jsou údaje za rok 2018; u osob s vysokoškolským vzděláním údaj za rok 2018 ve zdroji chybí (míra nezaměstnanosti v roce 2017 činila 2,2 %, byla ale v tomto roce z hlediska dosaženého vzdělání nejnižší, stejně tak, jako v roce 2016). In tamtéž.

¹⁸⁶ ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>.

¹⁸⁷ ČSÚ. Obyvatelstvo. Tab. D.1 Počet obyvatel ve Zlínském kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 (předběžný údaj) in *Statistický bulletin – Zlínský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-vysledky-19frphapm8>.

¹⁸⁸ ČSÚ. Tab. D.3 Narození ve Zlínském kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 in *Statistický bulletin – Zlínský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-vysledky-19frphapm8>.

¹⁸⁹ ČSÚ. Tab. G.2 Podíl nezaměstnaných osob a pracovní místa v evidenci úřadu práce ve Zlínském kraji a jeho okresech k 31. 12. 2019 in *Statistický bulletin – Zlínský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/g-nezamestnanost-n5cpket93b>.

¹⁹⁰ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*. Tab. 14.2 Domácnosti podle krajů - 2. část: d/ Charakteristiky bydlení a vybavenost domácnosti (%). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

¹⁹¹ Data byla poskytnuta na žádost: ČSÚ, Informační služby, odd. šetření v domácnostech, Mgr. Helena Kovářová, E-mail: helena.kovarova@czso.cz, infoservis@czso.cz, tel: 274 052 304.

¹⁹² ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností - 2019*, Tab. 14.2 Domácnosti podle krajů - 2. část, e). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

¹⁹³ Mapaexekuci.cz. <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>.

1.13.1 Demografická a socioekonomická situace rodin

V případě **demografických ukazatelů** byl vývoj většiny ukazatelů velmi mírný, bez výrazných výkyvů. V případě **počtu obyvatel** došlo ve sledovaném období k poklesu z 583,7 tis. na 582,5 tis. U **živě narozených dětí** bylo sledováno kolísání, kdy v roce 2016 bylo živě narozeno 5,9 tis. dětí, v roce 2017 pak 6,1 tis. a v roce 2019 jen 5,8 tis. dětí. **Průměrný věk matky** při narození dítěte vzrostl z 30,9 na 31,1 let. V případě **počtu sňatků** došlo k mírnému růstu z 2,8 tis. na 2,9 tis. **Počet rozvodů** se po celé období pohyboval kolem hodnoty 1,2 tis.

V kategorii **Socioekonomické situace rodin** většina ukazatelů rovněž nevykazuje v letech 2016 až 2019 významné odchylky. Výraznější nárůst byl zjištěn v případě **průměrné hrubé mzdy** fyzických osob (v Kč), kde celková částka u obou pohlaví stoupla ve sledovaném období z 26 246 Kč na 32 688 Kč, u **mužů** z 29 317 Kč na 36 354 Kč a u **žen** z 22 499 Kč na 28 366 Kč. Nárůst mezd byl u mužů 24,0 % a u žen 26,1 %.

K významnějším změnám došlo rovněž u **počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**, kde došlo mezi roky 2016 a 2017 k poklesu z 62,1 tis. na 56,5 tis., tedy o 9 %. Mezi roky 2017 a 2018 byl sledován nárůst na 67,4 tis. a následně pokles na 64,2 tis. v roce 2019. **Míra chudoby** se zvýšila z 9,8 % na 11,2 %.

U podílu **Populace ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením** (v %) došlo k poklesu z 13,7 % na 12,2 %.

1.13.2 Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle

U ukazatelů v kategorii **Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle** došlo k poklesu **počtu studentů VŠ** (občané ČR s místem výuky v kraji) z 8,3 tis. na 7,9 osob. **Počet studentů veřejných a soukromých VŠ s trvalým bydlištěm v kraji** klesl ze 17,5 tis. na 15,2 tis. osob, tj. o 13,14 %. K tomu lze doplnit, že v kraji v letech 2016 až 2018 působily 2 VŠ, od roku 2019 je v kraji jen 1 VŠ. U **dětských skupin** došlo k nárůstu ze 7 skupin na 38.

1.13.3 Finanční náklady vynaložené krajem na rodinnou politiku

U **finančních nákladů** vynaložených krajem na rodinnou politiku bylo v rámci *Pracovní skupiny pro tvorbu Koncepce rodinné a seniorské politiky ve Zlínském kraji pro období 2020–2022*, zjištěno, že ve sledovaném období byly aktivity rodinné politiky financovány z Fondu Zlínského kraje, Sekce sociálních věcí¹⁹⁴. V roce 2016 byla v rámci tohoto programu vyčerpána částka 2 mil. Kč., v roce 2017 šlo o 1,96 mil. Kč a v roce 2018 se jednalo o 2 mil. Kč.

1.13.4 Institucionální nastavení rodinné politiky

Na Krajském úřadě Zlínského kraje ve sledovaném období chybělo jak samostatné **oddělení, tak i samostatná pracovní pozice**, která by se rodinné politice explicitně věnovala. Kraji v období 2016

¹⁹⁴ Program na podporu sociálně zdravotních aktivit.

až 2018 chyběla i **koncepce rodinné politiky**. Od roku 2020 však již platí schválená *Koncepce rodinné a seniorské politiky Zlínského kraje pro období 2020–2022* (2019)¹⁹⁵.

1.13.5 Silné a slabé stránky kraje¹⁹⁶

Dle *Koncepce rodinné a seniorské politiky Zlínského kraje pro období 2020–2022* (dále též „koncepce“) patří mezi **silné stránky** kraje zejména dostupnost péče o děti předškolního věku, dostatečná síť školských zařízení, dostatečný počet sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, široký přírodní a kulturně sociální potenciál pro oblast cestovního ruchu a trávení volného času, intenzivní spolková činnost ve srovnání s jinými kraji ČR, široký výběr neziskových organizací, které nabízí služby pro rodiny a seniory (např. rodinná a mateřská centra, Centra pro rodinu, kluby maminek, volnočasové aktivity, seniorské kluby, spolky a další instituce apod.), nízká míra kriminality ve srovnání s jinými kraji ČR (bezpečný region), aktivní oceňování pěstounů a neformálně pečujících osob v kraji, využívání podpůrných nástrojů v oblasti kulturních, sociálních a sportovních aktivit pro účely trávení volného času rodin a seniorů a dostupnost Zdravotnické záchranné služby.¹⁹⁷

Dle koncepce mezi **slabé stránky** patří zejména nedostatek finančně dostupného bydlení, nevyhovující napojení na nadřazenou dopravní infrastrukturu zejména ve východní části území kraje, nedostatečná provázanost v rámci integrovaného dopravního systému, nejednotný systém sběru, prezentace a mapování aktivit a potřeb pro rodiny a seniory, nedostatečná nabídka vysoce kvalifikovaných pracovních míst, stále chybějící institucionální a personální zajištění rodinné politiky a politiky stárnutí.¹⁹⁸

Mezi **klíčové priority** patří dle koncepce podpora spolkového života rodin v kraji, podpora důstojného života ve staří, podpora informovanosti a osvěty, a to včetně institucionálního zajištění rodinné politiky a politiky stárnutí v kraji.¹⁹⁹

1.13.6 Závěr

Demografické údaje ve Zlínském kraji nevykazují v letech 2016 až 2019 významné změny. Socioekonomická situace rodin se v tomto období v kraji zlepšila jen u některých ukazatelů. Podobně jako po celé ČR, v kraji **došlo k růstu průměrné hrubé mzdy**. Stoupl naopak **počet osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**. V kraji **poklesl počet studentů VŠ**, obdobně jako u ostatních krajů. Došlo dále k **nárůstu počtu dětských skupin**. Zlínský kraj vynakládá na podporu rodinné politiky necelé 2 mil. Kč ročně. Ve sledovaném období ani v současné době kraj nemá pro oblast rodinné politiky institucionální ani personální zajištění, má však již schválenou koncepci rodinné a seniorské politiky na období 2020 až 2022.

¹⁹⁵ *Koncepce rodinné a seniorské politiky Zlínského kraje pro období 2020–2022*. <https://www.kr-zlinsky.cz/koncepce-rodinne-a-seniorske-politiky-pro-obdobi-2020-2022-cl-4757.html>.

¹⁹⁶ Byly vybrány jen některé silné a slabé stránky, vyloučeny byly zejména silné a slabé stránky s interpretací statistik.

¹⁹⁷ Tamtéž.

¹⁹⁸ Tamtéž.

¹⁹⁹ Tamtéž.

Tabulka č. 26 – Základní statistické údaje a informace o Zlínském kraji

Ukazatel	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Počet obyvatel celkem	583 698	583 056	582 921	582 555
Muži	285 855	285 777	285 883	285 949
Ženy	297 843	297 279	297 038	296 606
Počet živě narozených dětí	5 863	6 084	6 078	5 774
Průměrný věk matky při narození dítěte	30,9	30,9	30,9	31,1
Počet úplných/neúplných rodin (v %)				
úplné rodiny čisté	47,6	46,4	48,1	49,0
úplné rodiny smíšené	16,6	17,2	17,2	15,6
neúplné rodiny čisté	3,7	3,5	3,2	2,5
...z toho: svobodný rodič	1,1	0,7	0,5	0,3
...z toho: rozvedený rodič	2,1	2,4	2	2,0
neúplné rodiny smíšené	8,4	8,5	5,5	5,2
nerodinné domácnosti	1,6	0,9	0,6	0,1
jednotlivci – muži	6,8	7,6	9,2	11,1
jednotlivci – ženy	15,4	15,8	16,2	16,5
Počet uzavřených sňatků	2 802	2 940	2 856	2 903
Počet rozvodů	1 228	1 246	1 285	1 274
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	4,9	3,4	2,6	2,4
Muži	5,0	3,6	2,7	2,5
Ženy	4,9	3,3	2,5	2,3
Počet zaměstnaných osob celkem	278,5	281,7	284,7	283,3
Muži	155,9	157,7	160,5	159,7
Ženy	122,6	123,9	124,2	123,5
Průměrná hrubá mzda – fyzické osoby celkem (v Kč)	26 246	27 565	30 317	32 688
Muži	29 317	30 489	33 590	36 354
Ženy	22 499	23 900	26 420	28 366
Podíl základního vzdělání muži (v %)	10,5	9,8	9,6	10,2
Podíl základního vzdělání ženy (v %)	18,1	17,6	16,7	17,1
Podíl středního vzdělání bez maturity muži (v %)	45,8	44,8	44,5	45,2
Podíl středního vzdělání bez maturity ženy (v %)	30,4	30,1	30,3	29,3
Podíl středního vzdělání s maturitou muži (v %)	28,3	30,8	30,4	29,6
Podíl středního vzdělání s maturitou ženy (v %)	35,7	35,7	36,4	37,2
Podíl VŠ vzdělání muži (v %)	15,1	14,6	15,3	14,7
Podíl VŠ vzdělání ženy (v %)	15,4	16,6	16,4	16,1
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ muži (v tis.)	242	241, 2	240,9	240,6
- ZŠ a bez vzdělání	25,5	23,5	23,2	25,2

- střední bez maturity	110,8	108,1	107,2	108,7
- střední s maturitou	68,4	74,3	73,2	71,1
- VŠ	36,6	35,1	36,8	35,4
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ ženy (v tis.)	256	255,6	254,7	254,1
- ZŠ a bez vzdělání	46,4	44,9	42,6	43,9
- střední bez maturity	78,1	76,8	77,1	74,4
- střední s maturitou	91,6	91,2	92,6	94,6
- VŠ	39,6	42,4	41,8	40,9
Průměrné měsíční náklady domácností na bydlení (v Kč)	5 239	5 239	5 258	5 166
Počet osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou	62 138	56 522	67 425	64 223
Míra chudoby (v %)	10,8	9,8	11,8	11,2
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením celkem (v %)	13,7	13,5	13	12,2
Podle pohlaví (v %)				
– ženy	10,8	10,7	11,4	12,1
– muži	8,5	7,6	7,8	8,1
Podle věku (v %)				
– mladší než 18 let	14,1	11,6	11	11,2
– 65 let +	8,1	10,7	14,2	16,6
Podle složení domácnosti (v %)				
– bez dětí	7,9	8,7	9,7	10,8
– s dětmi	11,5	9,6	9,5	9,5
Podle ekonomické aktivity (v %)				
– zaměstnaní	3,8	3,5	3,4	3,5
– nezaměstnaní	52,2	48,6	53,2	52,7
Materiální deprivace: dovolená mimo domov jeden týden v roce (v %)	27,4	26	23,1	19,1
Materiální deprivace: zaplatit neočekávaný výdaj (v %)	23,1	22,6	26,2	15,9
Počet osob v exekuci	28 456	28 650	29 247	26 354
Podíl osob v exekuci (v %)	5,7	5,7	5,9	5,3
Počet MŠ	315	316	317	316
Počet dětí v MŠ	19 972	19 890	19 912	19 999
Počet ZŠ	258	257	259	260
Počet žáků v ZŠ	49 411	50 107	50 411	50 760
Počet SŠ	68	68	69	70
Počet studentů SŠ	24 117	24 056	24 142	24 169
Počet konzervatoří	1	1	1	1
Počet studentů konzervatoří	173	179	185	184
Počet VOŠ	10	10	10	10
Počet studentů VOŠ	858	727	701	674

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Počet VŠ	2	2	2	1
Studenti VŠ s trvalým bydlištěm v kraji	17 516	16 383	15 655	15 183
Počet studentů VŠ – občané ČR s místem výuky v kraji	8 361	8 013	7 832	7 937
Počet dětských skupin	7	20	32	38
Počet mikrojeslí	0	15	15	17
Počet škol. družin	258	257	258	259
Počet škol. klubů	76	75	75	75

Zdroj dat: Český statistický úřad, Exekutorská komora ČR, MŠMT, MPSV – projekt IDS.

1.14 Moravskoslezský kraj

Moravskoslezský kraj měl ke konci roku 2019 celkem 1,2 mil. obyvatel (viz Tabulka č. 27). Průměrný věk v kraji byl 42,7 let. Z hlediska věkových kategorií bylo 15,2 % obyvatel ve věkové škále 0 až 14 let, 65,1 % ve věku 15 až 64 let a 19,6 % ve věku 65 a více let. Náklady na bydlení činily 17,2 % z čistých příjmů domácností. V kraji byla dále nízká míra nezaměstnanosti (4,4 %; viz Tabulka č. 27). Obecná míra nezaměstnanosti²⁰⁰ činila jen 3,7 %, v porovnání s ostatními kraji jde ale o nejvyšší hodnotu tohoto ukazatele. Nejvyšší nezaměstnanost byla sledována u osob se základním vzděláním a bez vzdělání (16,3 %), u ostatních kategorií, tj. střední bez maturity, střední s maturitou a vysokoškolské vzdělání, se nezaměstnanost pohybovala mezi 2,0 až 4,1 %. Nejnižší nezaměstnanost byla u osob s vysokoškolským vzděláním.²⁰¹ Míra zaměstnanosti v kraji byla 57,6 %, což je třetí nejnižší hodnota mezi kraji.²⁰² Míra chudoby v kraji dosahovala 13,0 % a podíl osob v exekuci byl 10,0 % (viz Tabulka č. 27), což jsou čtvrté nejvyšší hodnoty v porovnání s ostatními kraji.

Tabulka č. 27: Přehled základních údajů o Moravskoslezském kraji (k 31. prosinci 2019)

Počet obyvatel celkem	1 200 539 ²⁰³
Počet živě narozených dětí	12 056 ²⁰⁴
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	4,4 ²⁰⁵
Průměrné měsíční náklady domácnosti na bydlení (v Kč)	5 553 ²⁰⁶
Míra chudoby (v %)	13,0
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením (v %)	14,9 ²⁰⁷
Podíl domácnosti, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží (v %)	16,1 ²⁰⁸
Podíl osob v exekuci (v %)	10,0 ²⁰⁹

²⁰⁰ ČSÚ. *Statistická ročenka Moravskoslezského kraje*. 2019. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-moravskoslezskeho-kraje-2019>.

²⁰¹ S výjimkou počtu obyvatel jsou údaje za rok 2018. In tamtéž.

²⁰² ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky*. 2019. <https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>.

²⁰³ ČSÚ. Obyvatelstvo. Tab. D.1 Počet obyvatel v Moravskoslezském kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 (předběžný údaj) in *Statistický bulletin – Moravskoslezský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-udaje-612ijn0ne6>.

²⁰⁴ ČSÚ. Tab. D.3 Narození v Moravskoslezském kraji a jeho okresech v 1. až 4. čtvrtletí 2019 in *Statistický bulletin – Moravskoslezský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/d-obyvatelstvo-predbezne-udaje-612ijn0ne6>.

²⁰⁵ ČSÚ. Tab. G.2 Podíl nezaměstnaných osob a pracovní místa v evidenci úřadu práce v Moravskoslezském kraji a jeho okresech k 31. 12. 2019 in *Statistický bulletin – Moravskoslezský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/g-nezaměstnanost-505ivtIsi2>.

²⁰⁶ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*. Tab. 14.2 Domácnosti podle krajů - 2. část: d/ Charakteristiky bydlení a vybavenost domácnosti (%). <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>.

²⁰⁷ Data byla poskytnuta na žádost: ČSÚ, Informační služby, odd. šetření v domácnostech, Mgr. Helena Kovářová, E-mail: helena.kovarova@czso.cz, infoservis@czso.cz, tel: 274 052 304.

²⁰⁸ ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*, Tab. 14.2 Domácnosti podle krajů - 2. část, e). <https://www.czso.cz/documents/10180/125571069/16002120141e.pdf/09a925e3-b934-4870-822f-de61bb0c097c?version=1.0>.

²⁰⁹ Mapaexekuci.cz. <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>.

1.14.1 Demografická a socioekonomická situace rodin

V případě **demografických ukazatelů** byl vývoj většiny ukazatelů velmi mírný, bez výrazných výkyvů. V případě **počtu obyvatel** došlo ve sledovaném období k poklesu z 1,21 mil. na 1,20 mil. U **živě narozených dětí** se jejich počet pohyboval po celé období lehce nad 12 tis. **Průměrný věk matky** při narození dětí kolísal stoupl z 29,8 na 30,2 let. V případě **počtu sňatků** došlo též jen k mírnému růstu, a to z 5,8 tis. na 6,5 tis. **Počet rozvodů** poklesl z 2,9 tis. na 2,7 tis.

V kategorii **Socioekonomické situace rodin** většina ukazatelů rovněž nevykazuje v letech 2016 až 2019 významné odchylky. Výraznější nárůst byl zjištěn v případě **průměrné hrubé mzdy** fyzických osob (v Kč), kde celková částka u obou pohlaví stoupla ve sledovaném období z 26 555 Kč na 32 845 Kč, u **mužů** z 29 155 Kč na 35 584 Kč a u **žen** z 23 289 Kč na 29 397 Kč. Nárůst mezd byl u mužů 22,0 % a u žen 26,2 %.

K dalším výraznějším změnám došlo u **počtu osob se ZŠ a bez vzdělání**, kdy byl u **žen** sledován pokles ze 111,0 tis. na 97,7 tis., tj. o 12,0 % a u **mužů** došlo nejdříve k poklesu z 58,3 tis. (rok 2016) na 55,1 tis. (rok 2017) a poté k růstu na 61,6 tis. (rok 2019). U **mužů** dále došlo k poklesu **počtu osob se středním vzděláním bez maturity**, a to z 216,1 tis. na 207,2 tis., tj. o 4,1 %. U **žen** naopak došlo ve sledovaném období k nárůstu počtu **osob se středním vzděláním bez maturity**, a to z 152,1 tis. na 160,6 tis., tj. o 5,2 %.

K významnějším změnám došlo rovněž u **počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou**, kde došlo k poklesu z 208,5 tis. na 154,1 tis., tedy až o 26,1 %. Výraznější vývoj než u většiny ostatních krajů, byl sledován i u míry chudoby, která klesla ze 17,4 % na 13,0 %.

U podílu **populace ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením** došlo k výraznému poklesu, a to z 22,1 % na 14,9 %.

Významnější změny jsou zřetelné rovněž u ukazatele **Materiální deprivace**, kdy data ukazují, že v roce 2016 si 43,2 % osob nemohlo dovolit zaplatit neočekávaný výdaj, avšak v roce 2019 šlo jen 27,2 %. Rovněž se snížil podíl osob, které si nemohly dovolit zaplatit dovolenou mimo domov na jeden týden v roce, a to z 40,9 % na 25,3 %.

1.14.2 Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle

U ukazatelů v kategorii **Školy a školská zařízení, dětské skupiny a mikrojesle** došlo k poklesu **počtu studentů VŠ** (občané ČR s místem výuky v kraji) z 25,4 tis. na 21,4 tis. **Počet studentů veřejných a soukromých VŠ s trvalým bydlištěm v kraji** klesl z 33,3 tis. na 29,7 tis. osob, tj. o 10,8 %. K tomu lze doplnit, že v kraji ve sledovaném období působily 4 VŠ. K výraznější změně došlo také u **dětských skupin**, jejichž počet vzrostl z 21 na 83. V kraji v roce 2016 nebyly žádné mikrojesle, v roce 2019 jich bylo již 10.

1.14.3 Finanční náklady vynaložené krajem na rodinnou politiku

U **finančních nákladů** vynaložených krajem na rodinnou politiku částka v kraji není známá, jelikož se agenda nákladů na opatření pro oblasti rodinné politiky a sladování pracovního a rodinného života samostatně nesleduje.

1.14.4 Institucionální nastavení rodinné politiky

Na Krajském úřadu Moravskoslezského kraje není pro účely řešení oblasti rodinné politiky zřízená samostatná pozice ani oddělení. Kraj rovněž postrádá strategický dokument, který by tuto oblast kompletně zastřešoval. Vlastní **koncepci rodinné politiky** mají jen některé obce (např. Ostrava a Třinec).

1.14.5 Silné a slabé stránky kraje

Z jednání regionální platformy projektu²¹⁰ vyplynulo, že mezi **silné stránky** kraje patří zejména dostupné možnosti v oblasti školství, podpora kraje v oblasti péče o předškolní děti, služby v oblasti zdravotnictví, nabídka služeb pro rodiny s dětmi, schopnost kraje reagovat na potřeby občanů.²¹¹

Dle platformy mezi **slabé stránky** patří zejména nedostatek lidí v oblasti zdravotnictví (lékaři, psychologové apod.), nedostatek bezpečného veřejného prostoru pro trávení volného času pro děti, nedostatek kapacit školních družin, nedostatek možností pro odpolední volnočasové aktivity pro děti školního věku, nedostatek dostupného bydlení pro mladé rodiny, mladé páry, seniory a osoby se zdravotním postižením.²¹²

Mezi **klíčové priority** patří dle *Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009–2020* konkurenceschopná a inovativně založená ekonomika, dostatečné vzdělání u občanů a vyšší zaměstnanost (včetně příležitostí pro všechny), soudržná společnost, kvalitní zdravotnictví, cílené sociální služby a úspěšný boj proti chudobě, kvalitní a kulturní prostředí, služby a infrastruktura pro život, zaměstnání a návštěvníky kraje, efektivní veřejná správa.²¹³

1.14.6 Závěr

Demografické údaje v Moravskoslezském kraji nevykazují v letech 2016 až 2019 významné změny. Socioekonomická situace rodin se v tomto období v kraji zlepšila, což dokládá **růst průměrné hrubé mzdy** či **pokles žen se ZŠ a bez vzdělání**. Další pozitivní vývoj dokládá také výrazný **pokles osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou, pokles populace ohrožené příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením a osob potýkajících se s materiální deprivací**. Stejně jako v ostatních krajích, i v Moravskoslezském kraji **poklesl počet studentů VŠ. Došlo však k nárůstu počtu dětských skupin**, kdy v roce 2016 bylo v kraji 21 zařízení a v roce 2019 již 83. Moravskoslezský kraj nesleduje náklady v oblasti krajské rodinné politiky. V kraji chybí pro tuto oblast zajištěné personální pozice i příslušné oddělení. Není ani vytvořený žádný strategický dokument, který by tuto oblast zastřešoval.

²¹⁰ **Regionální platformu projektu** organizuje MPSV, a to zvlášť v každém kraji. Jedná se o platformu, kterou tvoří aktéři rodinné politiky ze soukromého a veřejného sektoru. Cílem platformy je řešení rodinné politiky na úrovni krajů a obcí.

²¹¹ MPSV. *Metodika rodinné politiky na krajské a místní úrovni*. 2019.
http://rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/novinky/Metodika_RP_2_1.pdf.

²¹² Tamtéž.

²¹³ *Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009–2020*. https://www.msk.cz/assets/rozvoj_kraje/srk_2009_2021.pdf.

Tabulka č. 28 – Základní statistické údaje a informace o Moravskoslezském kraji

Ukazatel	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Počet obyvatel celkem	1 209 879	1 205 886	1 203 299	1 200 539
Muži	593 064	591 343	590 516	589 298
Ženy	616 815	614 543	612 783	611 241
Počet živě narozených dětí	12 052	12 078	12 387	12 056
Průměrný věk matky při narození dítěte	29,8	30,0	30,1	30,2
Počet úplných/neúplných rodin (v %)				
úplné rodiny čisté	50,4	51,6	50,7	49,2
úplné rodiny smíšené	9,7	10	11,1	8,9
neúplné rodiny čisté	4	3,8	4,2	3,9
...z toho: svobodný rodič	1,6	1,8	1,5	1,3
...z toho: rozvedený rodič	2	1,6	2	2,1
neúplné rodiny smíšené	6,9	6,4	3,8	5,3
nerodinné domácnosti	0,7	0,4	0,2	0,4
jednotlivci – muži	12,6	12,8	12,9	12,8
jednotlivci – ženy	15,8	14,9	17	19,5
Počet uzavřených sňatků	5 768	6 004	6 285	6 484
Počet rozvodů	2 925	2 816	2 666	2 694
Podíl nezaměstnaných osob celkem (v %)	7,5	5,8	4,7	4,4
Muži	7,7	6,0	4,8	4,6
Ženy	7,2	5,5	4,5	4,3
Počet zaměstnaných osob celkem	569,4	581,4	588,7	579,8
Muži	317,5	323,1	324,4	317,0
Ženy	251,9	258,3	264,4	262,8
Průměrná hrubá mzda – fyzické osoby celkem (v Kč)	26 555	27 991	30 364	32 845
Muži	29 155	30 628	33 081	35 584
Ženy	23 289	24 804	26 976	29 397
Podíl základního vzdělání muži (v %)	11,4	10,8	11,4	12,3
Podíl základního vzdělání ženy (v %)	20,9	19,5	18,7	18,5
Podíl středního vzdělání bez maturity muži (v %)	43,1	41,7	41,3	41,8
Podíl středního vzdělání bez maturity ženy (v %)	28,7	28,3	28,7	30,7
Podíl středního vzdělání s maturitou muži (v %)	29,4	30,4	30,8	29,8
Podíl středního vzdělání s maturitou ženy (v %)	33,9	34,4	34,5	34,4
Podíl VŠ vzdělání muži (v %)	15,9	16,8	16,3	16,1
Podíl VŠ vzdělání ženy (v %)	16,5	17,7	18,0	16,2
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ muži (v tis.)	501,7	499,6	497,5	496,2
- ZŠ a bez vzdělání	58,3	55,1	57,9	61,6

- střední bez maturity	216,1	208,5	205,3	207,2
- střední s maturitou	147,4	152,0	153,3	147,7
- VŠ	79,9	83,8	81,0	79,7
Počet ZŠ, SŠ bez maturity, SŠ a maturitou a VŠ ženy	530,3	527,8	525,3	523,3
- ZŠ a bez vzdělání	111,0	103,4	98,5	97,7
- střední bez maturity	152,1	149,2	150,9	160,6
- střední s maturitou	179,9	181,6	181,4	180,1
- VŠ	87,3	93,6	94,5	84,8
Průměrné měsíční náklady domácností na bydlení (v Kč)	5 709	5 631	5 561	5 553
Počet osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou	208 457	168 156	155 246	154 070
Míra chudoby (v %)	17,4	14,1	13,1	13,0
Populace ohrožená příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením celkem (v %)	22,1	19,2	16,3	14,9
Podle pohlaví (v %)				
– ženy	10,8	10,7	11,4	12,1
– muži	8,5	7,6	7,8	8,1
Podle věku (v %)				
– mladší než 18 let	14,1	11,6	11	11,2
– 65 let +	8,1	10,7	14,2	16,6
Podle složení domácnosti (v %)				
– bez dětí	7,9	8,7	9,7	10,8
– s dětmi	11,5	9,6	9,5	9,5
Podle ekonomické aktivity (v %)				
– zaměstnaní	3,8	3,5	3,4	3,5
– nezaměstnaní	52,2	48,6	53,2	52,7
Materiální deprivace: dovolená mimo domov jeden týden v roce (v %)	40,9	33,7	27,5	25,3
Materiální deprivace: zaplatit neočekávaný výdaj (v %)	43,2	38,3	31,2	27,2
Počet osob v exekuci	110 920	112 277	106 502	103 330
Podíl osob v exekuci (v %)	10,7	10,9	10,3	10,0
Počet MŠ	467	467	463	462
Počet dětí v MŠ	39 419	39 186	39 240	39 156
Počet ZŠ	438	441	440	444
Počet žáků v ZŠ	103 260	104 247	104 448	104 946
Počet SŠ	135	136	135	135
Počet studentů SŠ	48 527	47 662	47 158	47 186
Počet konzervatoří	2	2	2	2
Počet studentů konzervatoří	76	73	96	483
Počet VOŠ	13	13	13	13

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Počet studentů VOŠ	2 336	2 185	2 216	2 436
Počet VŠ	4	4	4	4
Studenti VŠ s trvalým bydlištěm v kraji	33 333	31 494	30 096	29 733
Počet studentů VŠ – občané ČR s místem výuky v kraji	25 434	23 536	21 855	21 430
Počet dětských skupin	21	37	68	83
Počet mikrojeslí	0	5	5	10
Počet škol. družin	431	435	436	439
Počet škol. klubů	36	38	38	40

Zdroj dat: Český statistický úřad, Exekutorská komora ČR, MŠMT, MPSV – projekt IDS.

2. Dotazníkové šetření

V následující kapitole jsou představeny výsledky terénního dotazníkového šetření týkajícího se zkušeností a názorů rodin na vybrané oblasti rodinné politiky na následující oblasti rodinné politiky:

- služby péče o děti mladší 6 let,
- zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let,
- služby pro osoby se zdravotním či sociálním hendikepem, seniory,
- poradenské a preventivní služby,
- sladování rodinného a pracovního života,
- regionální podpora rodin a komunikace,
- rodinná politika obecně.

2.1 Metodologie výzkumu

Byl proveden reprezentativní **kvantitativní výzkum**, kdy se výběrový soubor skládal z **2 382 respondentů** z celé České republiky. **Cílovou populací** v daném sociologickém šetření byly **rodiny žijící na území ČR, které řeší ve svém životě péči o závislé děti ve věku do 26 let (pokud studují), zdravotně či sociálně hendikepované osoby, či seniory vyžadující péči**.

Při sběru dat byl použit kvótní výběr. Jako kvóty byly použity údaje o počtu obyvatel v jednotlivých krajích a obcích, počtu rodin se závislými dětmi a počtu postižených osob a seniorů. Kvóty byly spočítané na základě statistik z Českého statistického úřadu a údajů z různých studií věnovaných výzkumu rodin s dětmi, zdravotně postižených osob a seniorů.

Tabulka č. 29: Výpočet kvót pro jednotlivé kraje.

Kraj	Počet obyvatel	Vzorek
hlavní město Praha	1 324 277	248
Středočeský kraj	1 385 141	259
Jihočeský kraj	644 083	120
Plzeňský kraj	589 899	110
Karlovarský kraj	294 664	55
Ústecký kraj	820 965	154
Liberecký kraj	443 690	83
Královéhradecký kraj	551 647	103
Pardubický kraj	522 662	98
Kraj Vysočina	509 813	95
Jihomoravský kraj	1 191 989	223
Olomoucký kraj	632 015	118

Zlínský kraj	582 555	109
Moravskoslezský kraj	1 200 539	225
Česká republika	10 693 939	2 000

Tabulka č. 30: Výpočet kvót pro jednotlivé velikostní kategorie obce.

Velikost obce	Počet obyvatel	Vzorek
do 999 obyvatel	1 802 152	337
1 000 – 4 999 obyvatel	2 383 098	446
5 000 – 19 999 obyvatel	1 975 201	369
20 000 – 49 999 obyvatel	1 290 888	241
50 000 – 100 000 obyvatel	868 702	162
nad 100 000 obyvatel	2 373 898	444
Česká republika	10 693 939	2 000

Tabulka č. 31: Výpočet kvót pro rodiny se závislými dětmi, hendikepovanými osobami a seniory.

	Rodiny	1 dítě	2 děti	3 a více dětí	Celkem
Populace	Rodiny se závislými dětmi	619 070	460 811	79 566	1 159 447
	Senioři + osoby s hendikepem v domácnostech, kde jsou i děti				94 626
	Senioři + osoby s hendikepem v domácnostech, kde nejsou i děti				262 441
	Rodiny, které pečují o závislé děti nebo postižené a seniory				1 421 888
Vzorek	Rodiny se závislými dětmi	871	648	112	1 631
	Senioři + osoby s hendikepem v domácnostech, kde jsou i děti				133
	Senioři + osoby s hendikepem v domácnostech, kde nejsou i děti				369
	Senioři a hendikepovaní osoby celkem				502

Na základě evidovaných kategorií respondentů podle kvótních znaků byl výběrový soubor převážně podle krajů a velikosti obcí, předložené výstupy obsahují již data po tomto převážení.

Nástrojem sběru dat byl strukturovaný dotazník složený ze 70 uzavřených a otevřených otázek (viz Příloha č. 1)

Metodikou sběru dat bylo standardizované dotazování metodou face to face vyškolených tazatelů s respondenty pomocí elektronického dotazníku (CAPI) a pomocí papírového dotazníku (PAPI).²¹⁴

²¹⁴ Sběr dat proběhl v červnu a v červenci 2020, přičemž se do něj zapojilo celkem 41 tazatelů. Jednalo se o vybrané pracovníky společnosti INBOOX CZ, s.r.o., kteří ještě před začátkem dotazování prošli vstupním praktickým školením, jehož součástí byl pilotní sběr s následnou opravou a prostorem pro dotazy.

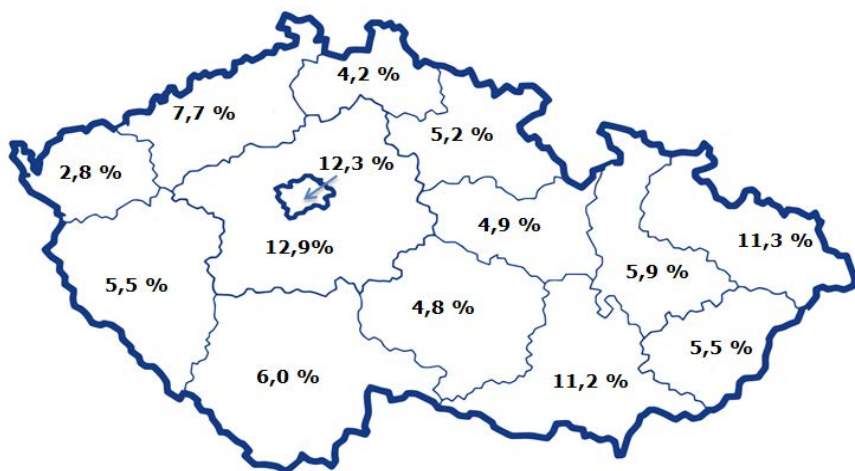

Nasbíraná data byla zkontrolována z hlediska logické struktury otázek, které byly formulovány tak, aby odhalily případné nesrovnalosti, a z hlediska správného výběru respondentů a řádného provedení rozhovoru. Před samotnou analýzou dat proběhlo čištění dat. Statistické zpracování dat proběhlo v programu IMB SPSS, grafické a tabulkové výstupy v programu MS Excel.

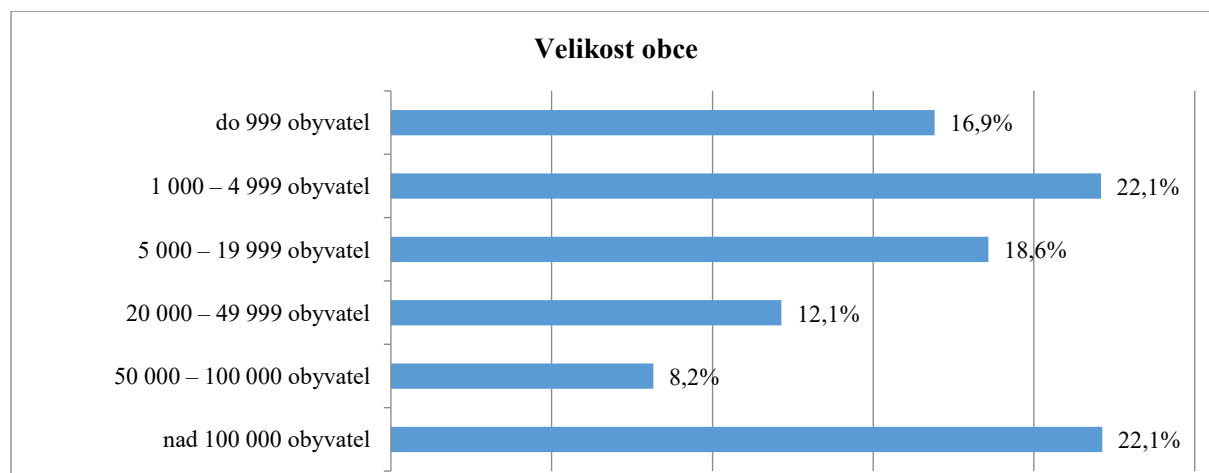
2.1.1 Složení výběrového souboru

Celkem bylo do zpracování výsledků zahrnuto 2 382 validních dotazníků od respondentů.

Graf č. 1: Rozložení souboru podle krajů, N = 2 382.

Graf č. 2: Složení souboru dle velikosti obce, N = 2 382.

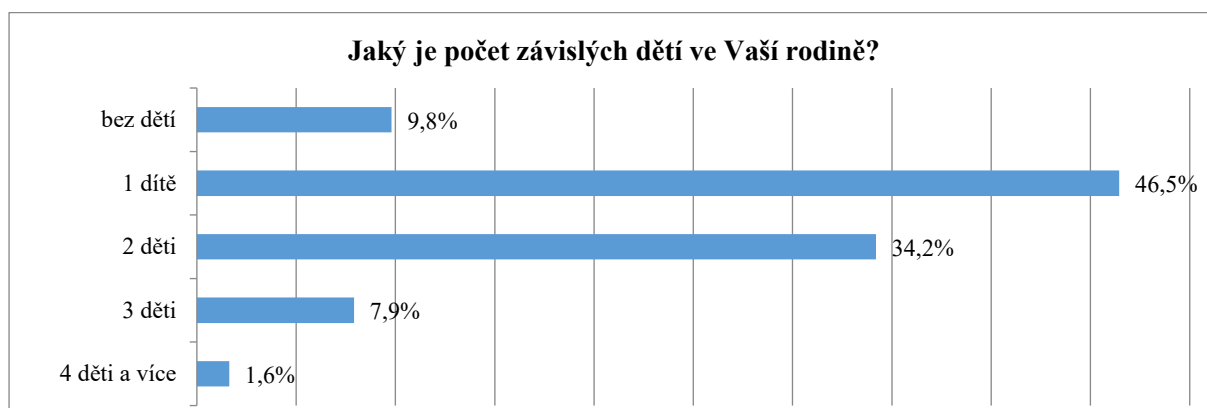
Složení souboru podle počtu závislých osob

V rámci výzkumu byly závislé osoby definovány jako závislé děti ve věku do 26 let (pokud studuje), zdravotně či sociálně hendikepované osoby a senioři vyžadující péči.

Ve výběrovém souboru měla většina respondentů jedno dítě 46,5 %, 34,2 % mělo dvě děti a 6,7 % respondentů 3 děti. Více než 3 děti mělo 1,6 % respondentů.

Mezi respondenty byli také i ti, kteří neměli děti - 9,8 %. Bezdětní respondenti neodpovídali na otázky týkající se zajišťování péče o děti.

Graf č. 3: Procentní distribuce počtu závislých dětí v rodině, N = 2 382.

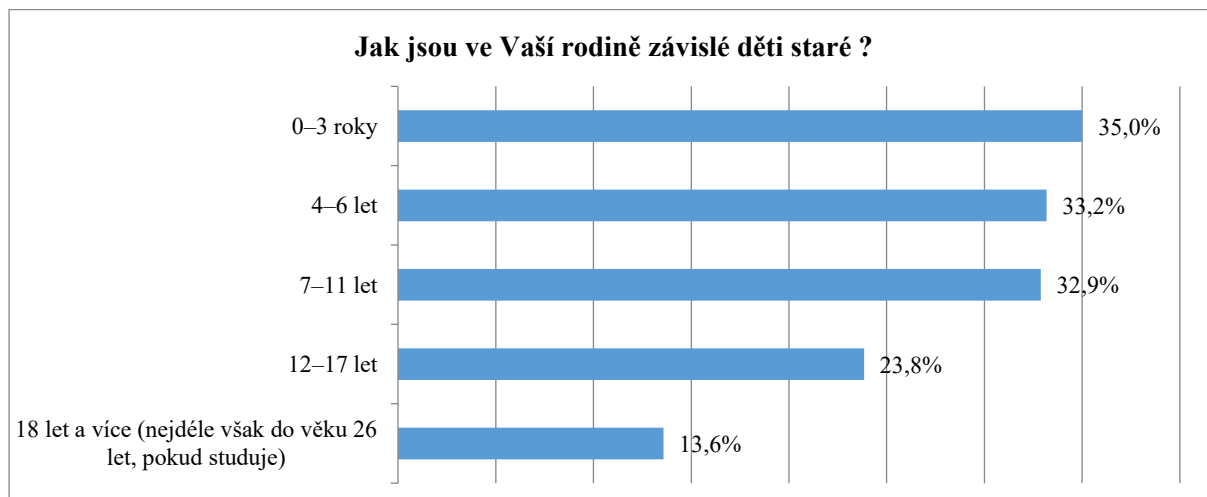

Dotazovaní rodiče měli ve většině případů závislé děti mladší 3 let (35,0 % respondentů), 23,2 % respondentů mělo závislé děti ve věku od 4 do 6 let věku. Tito respondenti odpovídali na otázky týkající se péče o děti do 6 let.

Téměř třetina dotazovaných rodičů měla závislé děti od 7 do 11 let (32,9 % respondentů), 23,8 % respondentů měla závislé děti ve věku od 12 do 17 let věku a 13,6 % rodičů měla závislé dítě starší 18 let. Tito respondenti odpovídali na blok otázek věnovaných službám péče o děti starší 6 let.

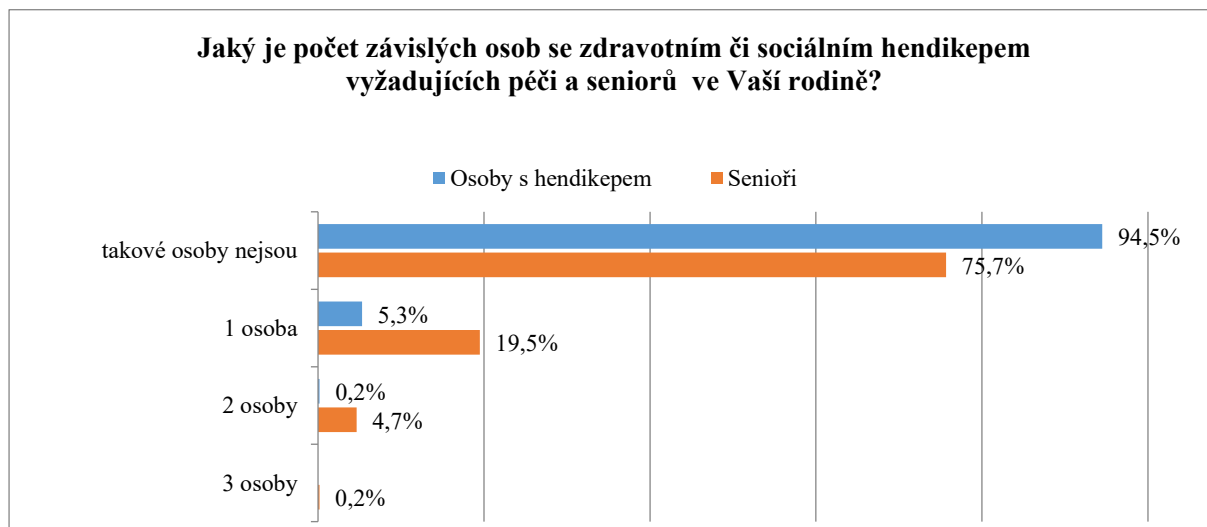

Graf č. 4: Podíly věkových skupin závislých dětí, možnost více odpovědí, N = 2 148.

Mezi respondenty bylo 5,5 % osob majících v rodině závislou osobu se zdravotním či sociálním hendikepem vyžadující péči, a 24,3 % osob majících v rodině seniora vyžadujícího péči.

Graf č. 5: Procentní distribuce počtu závislých osob se zdravotním či sociálním hendikepem vyžadující péči v rodině, N = 2 382.

Interpretace výstupů výzkumu

Výzkum je reprezentativní pro svou cílovou populaci, jež je ze zadání definována jako: „rodiny žijící na území ČR, které řeší ve svém životě péči o závislé děti ve věku do 26 let (pokud studují), zdravotně či sociálně hendikepované osoby a seniory vyžadující péči“, nikoli pro obecnou populaci všech obyvatel ČR. Z důvodu čtenářského komfortu není tato definice neustále opakována, ale je třeba ji mít stále na mysli. Proto např. podíl respondentů, kteří se starají o hendikepovaného člena rodiny nebo seniora vyžadujícího péči, je vyšší než v obecné populaci.

V rámci třídění vyšších stupňů se rozšiřují intervaly spolehlivosti, a to v některých případech velmi výrazně. Zatímco na úrovni celého vzorku se pohybujeme do $\pm 2,5$ %, v případě malých krajů u filtračních otázek (např. počet osob z Karlovarského kraje, které prošly rekvalifikačním kurzem) se dostáváme na malé desítky respondentů, kde se již výběrová chyba může pohybovat v desítkách procent. To je třeba zohlednit i při provádění srovnávací analýzy jednotlivých krajů, příčinou naměřených rozdílů totiž mohou být jak skutečné rozdíly v populaci, tak náhodné vlivy způsobené výběrem u malého počtu respondentů.

2.2 Hlavní výstupy dotazníkového šetření

V následujících podkapitolách budou představeny hlavní výstupy realizovaného dotazníkového šetření v kontextu již dostupných dat. V jednotlivých podkapitolách jsou vždy nejprve uvedena data platná pro celorepublikový výběrový soubor, následně jsou vymezena krajská specifika v dané oblasti.

2.2.1 Služby péče o děti do 6 let

Tato podkapitola je věnována způsobům zajišťování péče o děti ve věku do 6 let. Zaměříme se na využívání různých druhů péče o děti mladší 6 let, dostupnost vybraných možností péče o takové děti, na spokojenost s těmito možnostmi a možnostmi zlepšení v oblasti péče. Výsledky jsou představeny podle typu otázek, a jsou také uvedeny specifické výsledky v jednotlivých krajích.

Způsoby zajištění péče o děti mladší 6 let

Ve výsledcích z dotazníkového šetření je nejpopulárnějším způsobem zajišťování péče o děti ve věku do 6 let u rodičů v celé ČR veřejná mateřská škola, tuto možnost označilo 63,6 % respondentů. Ve školním roce 2019/20 v celé ČR funguje 4 854 mateřských škol, do kterých chodí 350 066 dětí ve věku od 3 do 7 let²¹⁵. Tato forma péče o děti je běžnější, než ostatní (Kuchařová a kol. 2020).

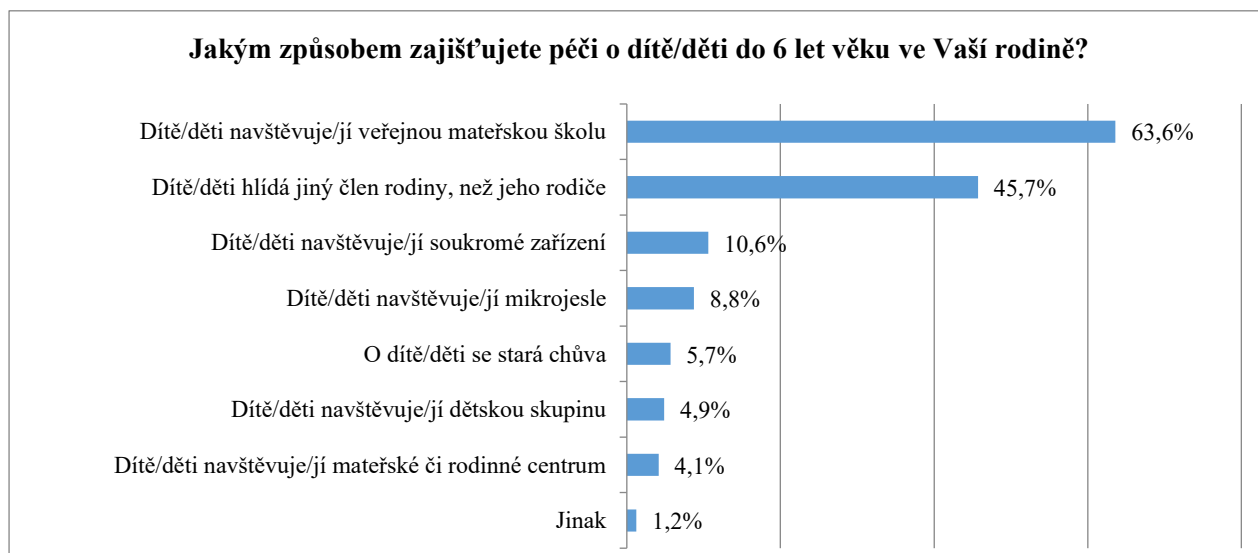
Na druhém místě je hlídání dítěte členem rodiny, jiným než rodičem, tuto možnost označilo 45,7 % respondentů. Jiným členem rodiny mohou být prarodiče a sourozenci rodičů. Tedy více než 80 % seniorů starší 60 let poskytuje výpomoc s výchovou vnoučat a péčí o ně, a polovina seniorů v ČR vedle péče o vnoučata navíc pomáhá s chodem domácnosti a poskytuje peněžní výpomoc svým dospělým dětem (Kuchařová a kol. 2017).

²¹⁵ <https://www.czso.cz/documents/10180/122363208/230042200101.pdf/bdd071e1-803b-4129-b63c-e3850743587d?version=1.3>

Mezi nejméně často vyskytovanými odpověďmi je dětská skupina a mateřské či rodinné centrum, pouze 4,9 % respondentů odpovědělo, že jejich dítě chodí do dětské skupiny a pouze 4,1 % respondentů odpovědělo, že jejich dítě navštěvuje mateřské či rodinné centrum.

Graf č. 6: Podíly způsobů²¹⁶ zajištění péče o dítě mladší 6 let v ČR, možnost více odpovědí, N = 913.

V Plzeňském kraji je ve více než polovině rodin (58,4 %) péče o dítě zajištěna jiným členem rodiny než jeho rodičem. Skoro třetina rodin (27,0 %) využívá soukromá zařízení.

V Karlovarském kraji zajišťují péči o dítě mladší 6 let nejčastěji rodiče pomocí jiného člena rodiny, než je rodič. Veřejnou mateřskou školu využívá pouze 31,4 % rodin.

V Libereckém kraji 76,7 % rodin využívá veřejnou mateřskou školu, a přibližně třetina rodin (35,2 %) využívá soukromá zařízení pro péči o děti mladší 6 let.

Většina rodin z Královéhradeckého kraje využívá a kombinuje hlídání dítěte jiným členem rodiny než rodiče (70,2 % rodin), a využití veřejné mateřské školy (71,9 % rodin).

Na Vysočině 90,7 % rodin využívá veřejnou mateřskou školu jako způsob zajištění péče o dítě mladší 6 let. Pouze 12,7 % rodin využívá hlídání dítěte jiným členem rodiny, než je rodič. Ani jeden respondent neodpověděl, že využívá chůvu, rodinné či mateřské centrum.

Ve Zlínském kraji v 73,4 % rodin děti hlídají jiní členové rodiny než rodiče. Další populární způsob je veřejná mateřská škola, kterou využívá 63,3 % rodin.

²¹⁶ Zde a dále možnost odpovědi „Dítě/děti navštěvuje/jí soukromé zařízení“ byla zkrácená pro lepší přehlednost. Původní znění je následovné: „Dítě/děti navštěvuje/jí soukromé zařízení (soukromá mateřská škola, soukromý dětský klub, firemní školka apod.)“.

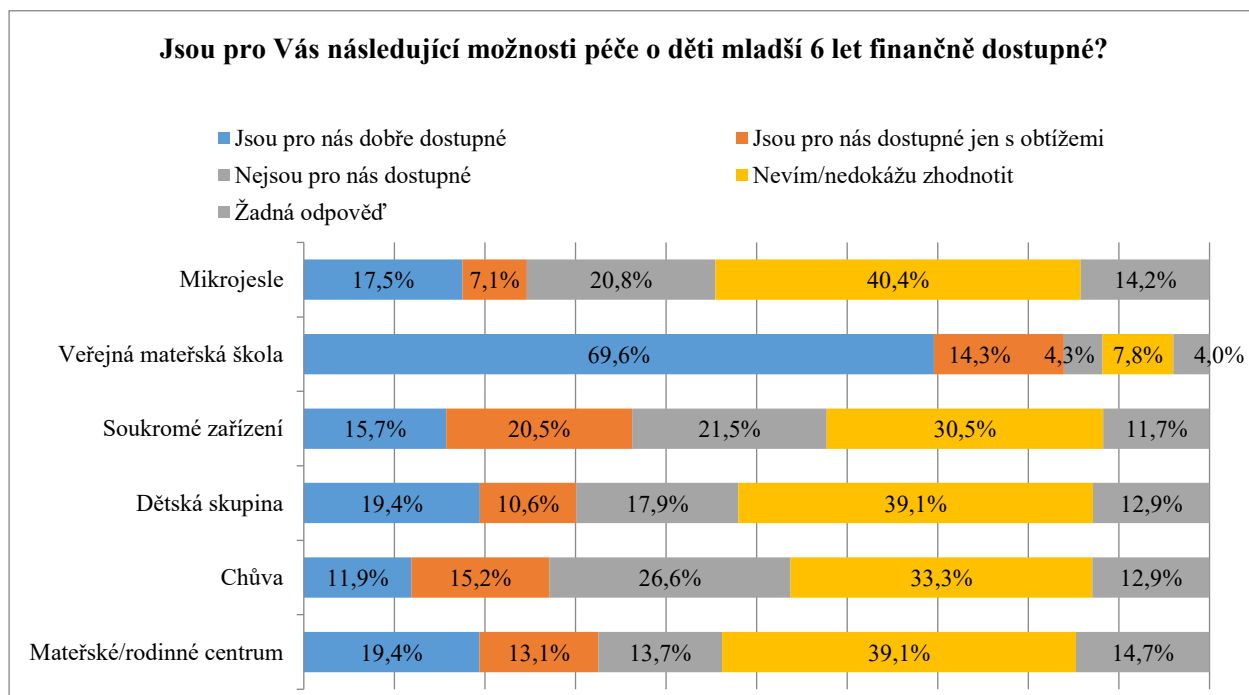
Finanční dostupnost vybraných možností péče o děti mladší 6 let

Dále respondenti hodnotili, nakolik jsou různé možnosti v péči o děti mladší 6 let pro ně finančně dostupné. Nejvíce je pro rodiny dostupná veřejná mateřská škola, tuto možnost ohodnotilo jako dobře finančně dostupnou 69,6 % respondentů. Na druhém a třetím místě je dětská skupina a mateřské rodinné centrum, 19,4 % respondentů odpovědělo, že tato možnost je pro ně dobře finančně dostupná.

Nejméně finančně dostupná je chůva, pro 26,6 % respondentů není tato možnost dostupná, soukromá zařízení nejsou dostupná pro 21,2 % respondentů, a mikrojesele nejsou dostupné pro 20,8 % respondentů.

U většiny možností (kromě veřejné mateřské školy) mají velký podíl odpovědi „nevím/nedokážu zhodnotit“, a „žádná odpověď“, což může znamenat, že respondenti mají o těchto možnostech málo informací nebo mají malý zájem o tyto služby.

Graf č. 7: Podíly hodnocení finanční dostupnosti vybraných možností péče o děti mladší 6 let²¹⁷, N = 913.

Co se týče dostupnosti těchto možností péče, hodnocení finanční dostupnosti se v jednotlivých krajích liší. V hlavním městě Praha je pouze pro 47,1 % rodin dobře finančně dostupná veřejná mateřská škola, ostatní možnosti jsou finančně nedostupné.

Ve Středočeském kraji je veřejná mateřská škola dobře finančně dostupná pouze pro 48,1 % rodin, pro 22,7 % rodin je tato možnost dostupná jen s obtížemi.

V Jihočeském kraji byly skoro všechny vybrané možnosti, kromě chůvy, ohodnoceny jako dobře finančně dostupné.

²¹⁷ Zde a dále možnost odpovědi „Soukromé zařízení“ byla zkrácená pro lepší přehlednost. Původní znění je následovné: „Soukromé zařízení (soukromá mateřská škola, soukromý dětský klub, firemní školka apod.)“.

V Plzeňském kraji jsou soukromá zařízení dobře dostupná pro 28,7 % rodin, a dostupná jen s obtížemi pro polovinu rodin. Chůva je dobře dostupná pro 15,7 % rodin, a dostupná jen s obtížemi pro 30,5 % rodin.

Pro skoro třetinu rodin (32 %) z Karlovarského kraje je finančně nedostupná dětská skupina.

V Ústeckém kraji byly vybrané možnosti péče o děti mladší 6 let ohodnoceny jako dobře finančně dostupné. Pro 29,4 % rodin z Ústeckého kraje je dobře finančně dostupná možnost „mikrojesle“, pro 27 % rodin jsou dobře dostupná soukromá zařízení, pro 21,9 % rodin je dobře dostupná chůva.

V Královéhradeckém kraji 93,0 % rodin ohodnotilo mateřskou školu jako dobře finančně dostupnou, pro 41,9 % rodin jsou dobře dostupná mateřská či rodinná zařízení.

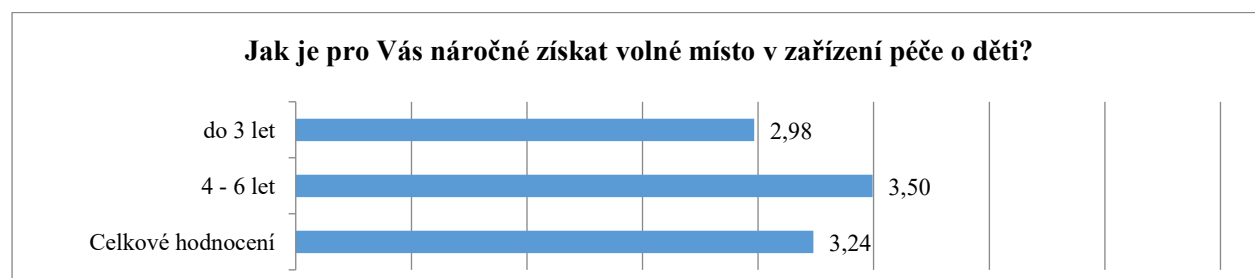
Velký podíl respondentů z Kraje Vysočina nedokázal ohodnotit vybrané možnosti péče o děti do 6 let. Netýká se to veřejné mateřské školy.

Pro 79,1 % rodin ze Zlínského kraje je dobře finančně dostupná pouze veřejná mateřská škola. Ostatní možnosti byly ohodnoceny jako spíše či vůbec nedostupné.

Náročnost získání volného místa v zařízení péče o děti do 3 let

Respondenti měli možnost zhodnotit, jak jsou pro ně dostupná volná místa v zařízeních péče o děti do 3 let na škále od 1 do 5, kde 1 znamená velmi náročné a 5 znamená zcela nenáročné. V celé ČR dostupnost volných míst je v obou skupinách hodnocena neutrálně, i když získání volného místa v zařízení péče o děti ve věku do 3 let je náročnější, než získání volného místa v zařízení péče o děti ve věku od 4 do 6 let. Výsledky korespondují s výsledky analýzy MPSV z roku 2020. Podle výsledků MPSV jsou v případě dětí do 3 let věku zařízení poskytující péči o děti předškolního věku (mateřské školy, dětské skupiny, živnosti a mikrojesle) schopny pojmout přibližně 50 tisíc dětí. V současné době je však poptávka po přibližně 70 tisících místech pro děti mladší 3 let (Zykanová a Janhubová 2020). V případě dětí ve věku 3 až 6 let je stále podíl odmítnutých žádostí o přijetí do předškolního vzdělávání vysoký. V rámci zápisu do předškolního vzdělávání v období 2019/2020 byl podíl odmítnutých žádostí v této věkové kategorii 15 %²¹⁸.

Graf č. 8: Průměrné hodnocení dostupnosti volných míst v zařízeních péče o děti podle věku dítěte.

Při třídění výsledků podle krajů se zjistilo, že průměrné hodnocení dostupnosti volných míst se dramaticky neliší podle regionů, což nepotvrzuje výsledky analýzy MPSV z roku 2020, ve které se objevily významné regionální rozdíly v dostupnosti zařízeních poskytujících péči o děti předškolního věku. Podle informací o zápisech do předškolního vzdělávání bylo nejvíce zamítnutých žádostí v Praze (33 %), v Jihomoravském

²¹⁸ <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/zapisy-do-predskolniho-vzdelavani>

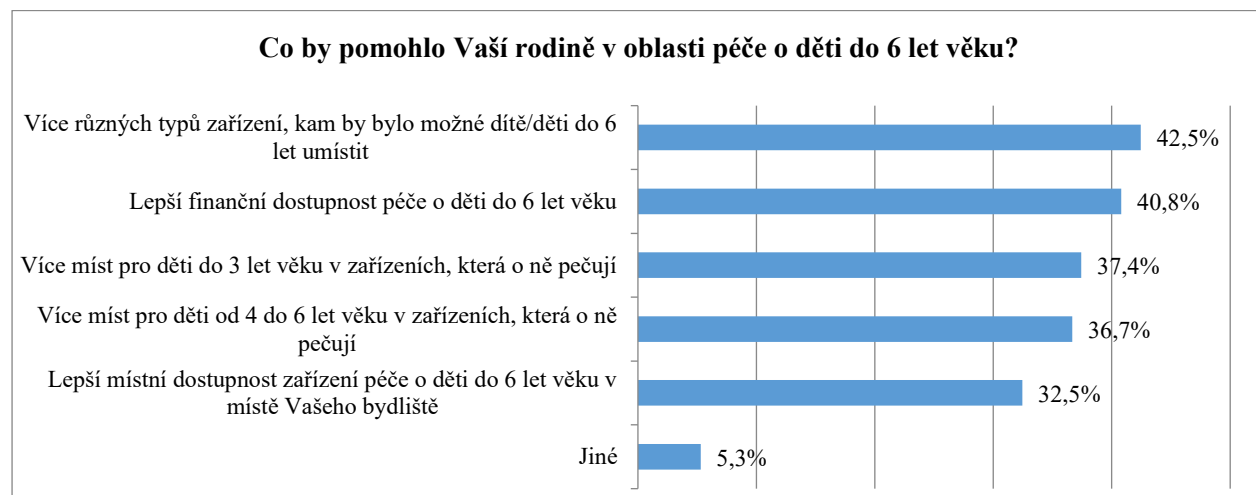

kraji (31 %) a ve Středočeském kraji (29 %) ²¹⁹. Rodiče z hlavního města Prahy odpověděli, že je spíše náročné získat volné místo v zařízení péče o děti: celkové průměrné hodnocení dostupnosti volných míst v HMP – 2,85 (pro děti do 3 let – 2,37, a pro děti ve věku od 4 do 6 let – 3,33). Rodiče z Jihomoravského kraje a Středočeského kraje odpověděli, že je spíše nenáročné získat volné místo v zařízení péče o děti: celkové průměrné hodnocení náročnosti ve Středočeském kraji je 3,06 a v Jihomoravském kraji je 3,26.

Potřebné změny v oblasti rodinné politiky

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že nejvíce by rodinám pomohla širší nabídka zařízení pro děti mladší 6 let, 43,2 % respondentů uvedlo, že by uvítalo více různých typů zařízení, kam by bylo možné dítě/děti do 6 let umístit. Dále by rodiče ocenili lepší finanční dostupnost péče o děti do 6 let věku (tzn. nižší poplatky za umístění dítěte do zařízení), tuto možnost označilo 40,3 % respondentů. Lepší místní dostupnost zařízení by uvítalo 32,0 % dotazovaných rodičů.

Graf č. 9: Podíly návrhů na zlepšení v oblasti péče o děti do 6 let věku ²²⁰, možnost více odpovědí, N = 913.

V hlavním městě Praha, Karlovarském kraji, Královéhradeckém kraji, Olomouckém kraji a Středočeském kraji by rodinám nejvíce pomohlo, kdyby péče o děti do 6 let věku byla finančně dostupnější.

V Jihomoravském kraji a Plzeňském kraji rodiny potřebují více míst pro děti do 3 let věku v zařízeních, která o ně pečují.

V Kraji Vysočina by většině rodin pomohlo, kdyby v zařízeních, která o děti od 4 do 6 let věku pečují, bylo více míst.

V Libereckém kraji, Zlínském kraji, Moravskoslezském kraji, Ústeckém kraji a Pardubickém kraji rodiny potřebují rozšíření nabídky tohoto typu zařízení.

²¹⁹ <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/zapisy-do-predskolniho-vzdelavani>

²²⁰ Zde a dále možnosti odpovědi byly zkráceny pro lepší přehlednost. Původní znění je následovné: „Lepší finanční dostupnost péče o děti do 6 let věku (tzn. nižší poplatky za umístění dítěte do zařízení)“, „Více různých typů zařízení, kam by bylo možné dítě/děti do 6 let umístit – např. lesní školka a další“.

Rodiny z Jihočeského kraje potřebují lepší místní dostupnost zařízení péče o děti do 6 let věku v místě bydliště.

2.2.2 Zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let

V další části budou uvedeny výsledky týkající se hodnocení zkušeností se zařízeními poskytujícími zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let. Výsledky jsou představeny podle otázek, jsou zde také uvedeny specifické výsledky v jednotlivých krajích.

Využití zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let

V celé ČR navštěvují děti dotazovaných rodičů nejvíce školní družiny, tuto možnost odpovědi označilo 58,9 % respondentů. Toto potvrzuje zjištění CVVM z letošního února, vypovídající o velké oblibě školních družin. V únoru 2020 se pro jejich rozšíření do každé základní školy vyslovalo 87 % respondentů, (Hanzlová 2020). Toto zjištění dále podporuje i Kuchařová a kol. (2020), podle které obliba školních družin v posledních letech neustále roste a navštěvuje je čím dál tím více dětí. Podle ČSÚ (2020)²²¹ narostl počet školních družin za posledních 10 let o 3,1 %. Nárůst počtu oddělení školních družin je mnohem výraznější, a to 43,3 %. Za posledních 10 let také významně narostl počet zapsaných žáků, který je 41,1 %.

Graf č. 10: Podíl využití zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let, možnost více odpovědí, N = 898.

Pouze 39,4 % rodin ze Středočeského kraje využívá školní družiny, a jen 35,8 % rodin využívá sportovní klub.

V Plzeňském kraji 41,2 % rodin využívá základní uměleckou školu (ZUŠ), školní družinu využívá jen 14,4 % rodin.

Nejvíce rodin (56,7 %) z Karlovarského kraje využívá centrum volného času či dům dětí a mládeže.

²²¹ <https://www.czso.cz/documents/10180/122363208/2300422007.pdf/0d669a4f-f682-4063-903e-585765c4b7a2?version=1.3>

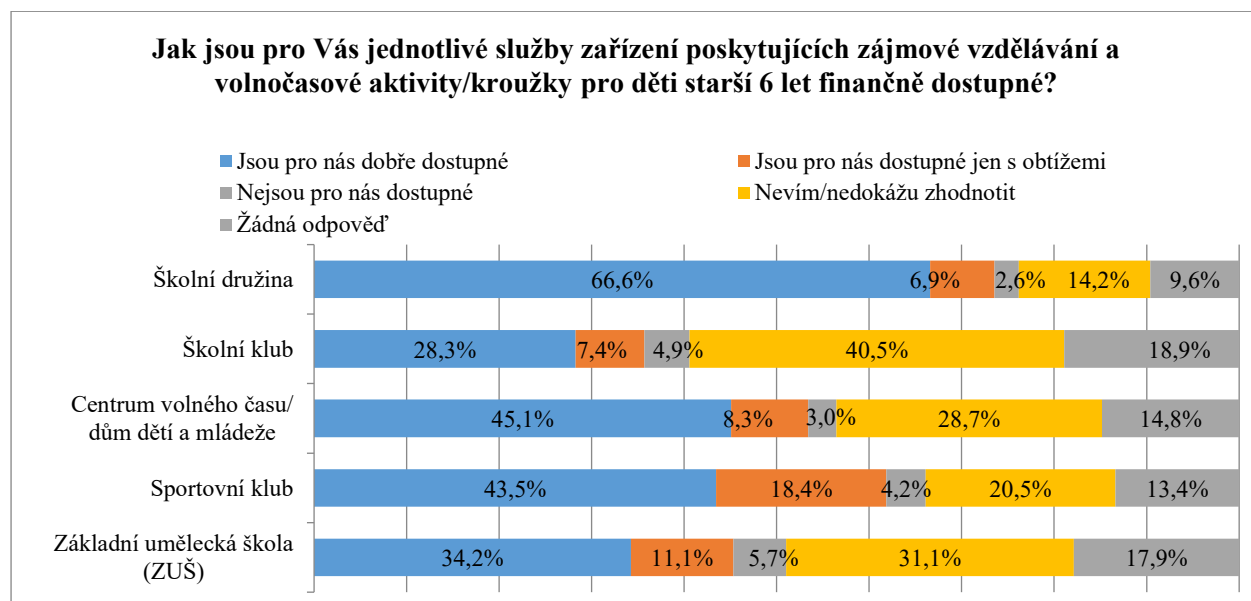
V Pardubickém kraji je nejpobulárnějším zařízením pro děti starší 6 let sportovní klub, 63,7 % rodin využívá toto zařízení.

Nejpobulárnějším zařízením pro děti starší 6 let ve Zlínském kraji je základní umělecká škola (ZUŠ), 58,7 % rodin ji využívá.

Finanční dostupnost služeb zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let

Co se týče finanční dostupnosti jednotlivých služeb zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let, tak všechny předložené varianty jsou dobře finančně dostupné. Nejdostupnější variantou pro rodiče je školní družina, 66,6 % respondentů ohodnotilo tuto možnost jako dobře finančně dostupnou pro jejich rodinu. Nejméně dostupnou možností je školní klub, jen 28,3 % respondentů uvedlo, že tato služba je pro ně dobře finančně dostupná.

Graf č. 11: Podíl hodnocení finanční dostupnosti jednotlivých služeb zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let, N = 898.

Ve Středočeském kraji je školní družina dobře finančně dostupná pouze pro 46,5 % rodin, sportovní klub je dostupný jen pro přibližně čtvrtinu rodin (24,1 %).

V Jihočeském kraji je sportovní klub dobře dostupný jen pro čtvrtinu rodin (26,4 %), a pro 18,7 % rodin je dostupný jen s obtížemi.

Pro téměř třetinu rodin (29,9 %) z Karlovarského kraje není školní družina finančně dostupná, pro 34,0 % rodin není dostupný školní klub. Zbývající aktivity jsou dostupné jen s obtížemi.

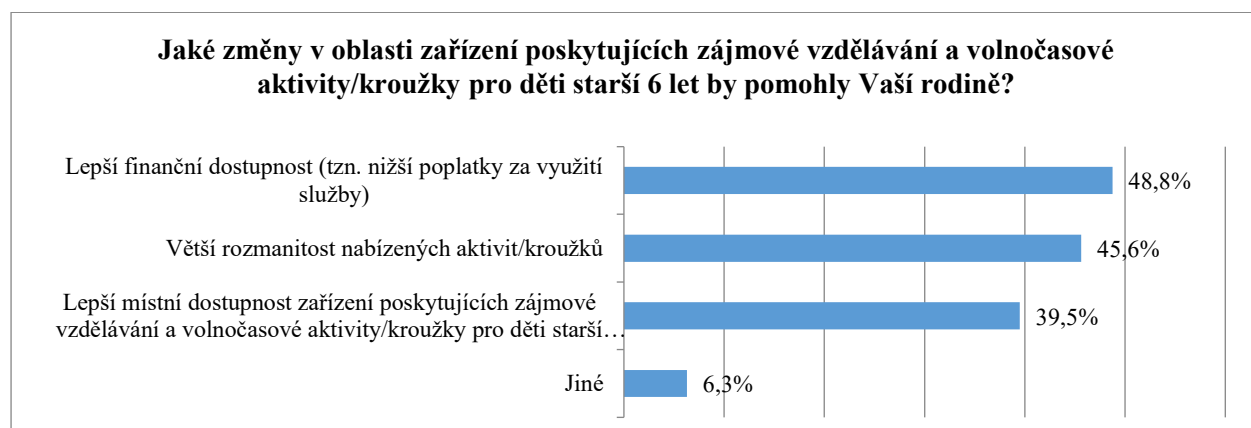
V Královéhradeckém kraji jsou vybrané služby zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let ohodnoceny jako dobře finančně dostupné: pro více než 60 % rodin z Královéhradeckého kraje je dobře dostupná každá služba z nabízeného seznamu služeb.

Potřebné změny v oblasti zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let

Rodinám s dětmi v ČR by pomohlo zlepšení finanční dostupnosti volnočasových aktivit/kroužků pro děti starší 6 let, téměř polovina dotazovaných rodičů (48,8 %) zvolila tuto možnost. Na druhém místě je větší rozmanitost nabízených aktivit/kroužků, 45,6 % respondentů označilo tuto možnost a na posledním místě je lepší místní dostupnost zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let, 39,5 % respondentů označilo tuto možnost.

Graf č. 12: Podíly změn v oblasti zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let, možnost více odpovědí, N = 910.

Rodinám z hlavního města Praha, Plzeňského kraje, Ústeckého kraje, Libereckého kraje, Královéhradeckého kraje, Pardubického kraje a Jihomoravského kraje by pomohlo rozšíření nabídky aktivit a kroužků.

Rodinám ze Středočeského kraje, Karlovarského kraje, Kraje Vysočina a Moravskoslezského kraje by pomohla lepší finanční dostupnost aktivit a kroužků. Ve Středočeském kraji je takových rodin 73 %.

Rodinám z Jihočeského kraje, Olomouckého kraje a Zlínského kraje by pomohla lepší místní dostupnost zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity a kroužky pro děti starší 6 let. Ve Zlínském kraji je takových rodin 59,4 %.

2.2.3 Služby pro osoby se zdravotním či sociálním hendikepem a seniory

Následující kapitola je věnována službám určeným osobám se zdravotním a sociálním hendikepem a seniorům.

Způsoby zajištění péče o člověka se zdravotním či sociálním hendikepem nebo seniorovi

Velká část péče o hendikepované členy rodiny a o seniory vyžadující poskytování nebo zajištění péče probíhá díky neformálním pečovatelům. Podle výsledků z dotazníkového šetření skoro v polovině rodin v ČR je péče o seniory a hendikepované osoby poskytována pouze doma a členy jeho rodiny, 55,1 % respondentů si zvolilo tuto odpověď. Podle dat ČSÚ z roku 2018²²² je z více než půl milionu osob pečujících o osoby se zdravotním postižením využívajících pomoci druhé osoby 96,2 % příbuzných, z toho 63,3 % příbuzných žijících ve stejné domácnosti. Dalšíh 20,9 % pečujících osob jsou pak známí osoby se zdravotním postižením. Téměř polovina (45,9 %) příbuzných pomáhajících osobě se zdravotním postižením se péči o něj věnují několikrát během dne, a 24,3 % poskytuje svému příbuznému se zdravotním postižením téměř neustálou, soustavnou pomoc či dohled²²³. Většina příbuzných bydlících v jedné domácnosti (27,3 %) se v rámci jednoho týdne věnuje péči 10–19 hodin²²⁴. Důvodem může být mimo jiné i obtížná dostupnost služeb poskytovaných v domovech pro osoby se zdravotním postižením. Ke konci roku 2018 v nich evidovali podle ČSÚ²²⁵ celkem 2 733 neuspokojených žádostí. Nejvíce jich bylo v Moravskoslezském kraji (399), a nejméně v Karlovarském kraji (43).

Z výběrového souboru vyplývá, že 13,7 % rodin využívá některou ze sociálních služeb pro zajištění péče o osobu se zdravotním či sociálním hendikepem nebo o seniora. V porovnání s výsledky výzkumu uskutečněného v roce 2015, podíl takových rodin v ČR výrazně stoupl. V roce 2015 v ČR využívalo služeb pobytových zařízení jenom 2,6 % osob starších 65 let (Průša a kol. 2015).

Graf č. 13: Podíl způsobů zajištění péče o osobu se zdravotním či sociálním hendikepem nebo o seniora, N = 666.

²²² <https://www.czso.cz/documents/10180/90600407/26000619409.pdf/15752f3f-5fa1-4bbb-8ce7-f6375f7a6bb8?version=1.1>

²²³ <https://www.czso.cz/documents/10180/90600407/26000619412.pdf/44e700f6-7e1f-448b-9d30-38889213fc59?version=1.1>

²²⁴ <https://www.czso.cz/documents/10180/90600407/26000619413.pdf/d482ce8a-789b-444b-85c7-0b37c49e395d?version=1.1>

²²⁵ <https://www.czso.cz/documents/10180/90404487/19002919608.pdf/abaa0a00-2860-4688-a75e-9fcb976db499?version=1.3>

Ve Středočeském kraji je 94,7 % rodin, které zajišťují péči o seniory a hendikepované osoby doma členy rodiny, v Libereckém kraji je takových rodin 86,3 %, a na Vysočině je to 71,58 % rodin.

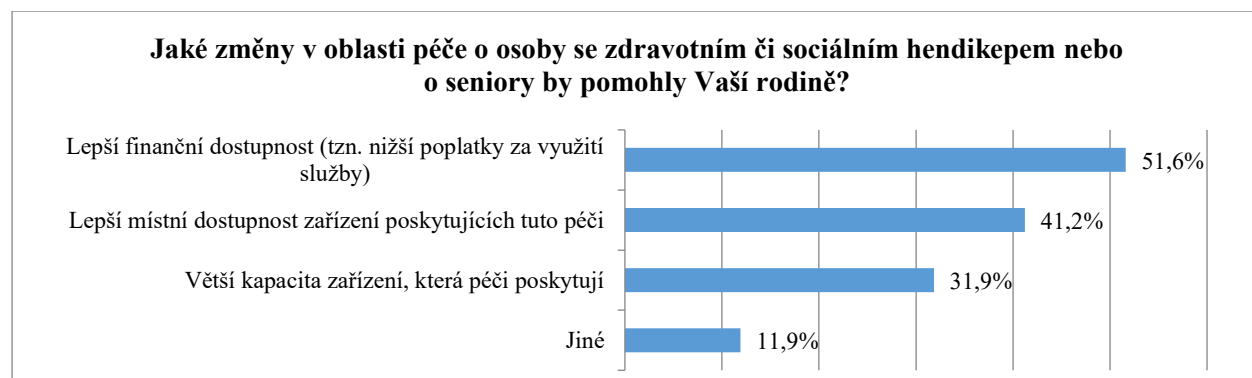
V Moravskoslezském kraji a Karlovarském kraji většina rodin kombinuje péči v domácím prostředí s využitím sociálních služeb.

Přibližně čtvrtina rodin z Ústeckého kraje (25,4 %) využívá některou ze sociálních služeb pro zajišťování péče o osobu se zdravotním či sociálním hendikepem nebo o seniora.

Potřebné změny v oblasti péče o osoby se zdravotním či sociálním hendikepem

Respondenti označovali změny v oblasti péče o osoby se zdravotním či sociálním hendikepem nebo o seniory, které by pomohly jejich rodinám. Přes polovinu respondentů (51,6 %) odpovědělo, že by jejich rodině pomohla lepší finanční dostupnost sociálních a zdravotních služeb, 41,2 % respondentů odpovědělo, že by jejich rodinám pomohla lepší místní dostupnost zařízení poskytujících tuto péči a 31,9 % respondentů uvedlo, že by jejich rodině pomohla v péči o seniory a hendikepované osoby větší kapacita zařízení, která péči poskytují.

Graf č. 14: Podíly změn v oblasti péče o osoby se zdravotním či sociálním hendikepem nebo o seniory, možnost více odpovědí, N = 627.

V rámci dotazníkového šetření se pak projevila již dříve zjištěná zhoršená dostupnost sociálních a zdravotních služeb v určitých regionech. Podle ČSÚ²²⁶ bylo v roce 2018 nejvíce neuspokojených žádostí v domovech pro seniory ve Středočeském kraji (9 533), následovaném hlavním městem Prahou (7 183). Nejméně neuspokojených žádostí v domovech pro seniory bylo v Karlovarském kraji (618).

Většině rodin z hlavního města Praha, Středočeského kraje, Plzeňského kraje, Karlovarského kraje, Ústeckého kraje, Libereckého kraje, Královéhradeckého kraje, Olomouckého kraje, Moravskoslezského kraje a Zlínského kraje by pomohla lepší finanční dostupnost služeb pro osoby se zdravotním či sociálním hendikepem nebo seniory.

Rodinám z Jihočeského kraje a Jihomoravského kraje by nejvíce pomohla lepší místní dostupnost zařízení poskytujících péči o takové osoby.

²²⁶ <https://www.czso.cz/documents/10180/90404487/19002919608.pdf/abaa0a00-2860-4688-a75e-9fcb976db499?version=1.3>

V Pardubickém kraji by 52,3 % rodinám pomohla jak lepší finanční, tak i místní dostupnost zařízení poskytujících péče o osoby se zdravotním či sociálním hendikepem nebo o seniory, a pouze 4,7 % rodin by uvítalo zvětšení kapacity zařízení.

V Kraji Vysočina by většina rodin uvítala zvětšení kapacity zařízení poskytujících péči o takové osoby.

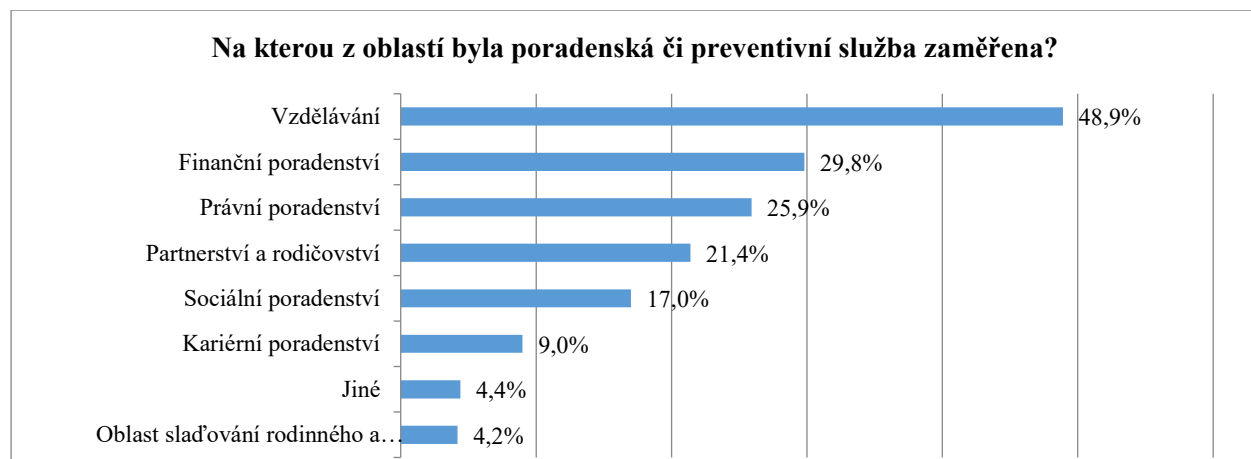
2.2.4 Poradenské a preventivní služby

Další kapitola je věnovaná využití některých poradenských či preventivních služeb. Respondentům byly položeny otázky týkající se oblastí, ve kterých využívali poradenské a preventivní služby a změn, které by jim mohli pomoci.

Oblasti poradenských a preventivních služeb

V grafu 15 jsou představeny podíly jednotlivých oblastí poradenských či preventivních služeb.

Graf č. 15: Procentní distribuce zaměření poradenských či preventivních služeb, možnost více odpovědí
N = 566²²⁷.

Nejpopulárnější oblastí, ve které respondenti dostávali odborné poradenské či preventivní služby, je oblast vzdělávání, téměř polovina respondentů 48,9 %, která takové služby využila, označila tuto oblast. Tuto popularitu je možné si vysvětlit tím, že poradenství v oblasti vzdělávání je poskytováno na středních a vysokých školách, několikrát ročně jsou organizovány veletrhy, kde žáci a studenti takové poradenství dostávají.

Na druhém místě je finanční poradenství, 29,8 % respondentů odpovědělo, že využilo poradenské či preventivní služby v této oblasti. Na třetím místě je právní poradenství, 25,9 % respondentů odpovědělo, že využilo poradenské či preventivní služby v této oblasti. Popularitu těchto dvou oblastí je možné

²²⁷ Zde a dále možnosti odpovědi byly zkráceny pro lepší přehlednost. Původní znění je následovné: „Vzdělávání (např. služby pedagogicko-psychologické poradny – posouzení zralosti pro nástup do ZŠ, výběr SŠ, problémové chování ve škole)“, „Partnerství a rodičovství (např. manželská a rodinná poradna)“, „Finanční poradenství (zvyšování finanční gramotnosti, řešení exekucí, oddlužení apod.)“, „Sociální poradenství (např. zvyšování rodičovských kompetencí, prevence domácího násilí)“, „Jiné, prosím doplňte“.

si vysvětlit tím, že tyto oblasti často vyžadují kvalifikace, které člověk musí získat studiem na vysoké škole. V jednodušších případech si člověk může informace nastudovat sám, ale zabere mu to hodně času.

Nejméně častá oblast, ve které respondenti dostávali odborné poradenské či preventivní služby, je oblast sladění pracovního a rodinného života, pouze 4,2 % respondentů označilo tuto možnost jako odpověď. V otázce partnerských a rodinných vztahů jsou k dispozici manželské a rodinné poradny. Ty jsou také součástí sítě sociálních služeb legislativně zakotvených dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Odborné služby, které poskytují, spadají pod sociální poradenství ošetřené vyhláškou 505/2006 Sb. Asociace manželských a rodinných poradců ČR aktuálně sdružuje 168 odborníků na poradenství v oblasti vztahů²²⁸. Část služeb je poskytována bezplatně, ale někteří poradci mají svou vlastní soukromou praxi. V případě těchto služeb se tedy může stát, že nejsou pro některé občany tak snadno dostupné.

Finančního poradenství nejčastěji využívali respondenti z hlavního města Praha, 59,6 % respondentů označilo tuto možnost.

V Jihočeském kraji a Zlínském kraji více než 60 % respondentů využilo právního poradenství, a každý druhý respondent využil poradenství v oblasti vzdělávání.

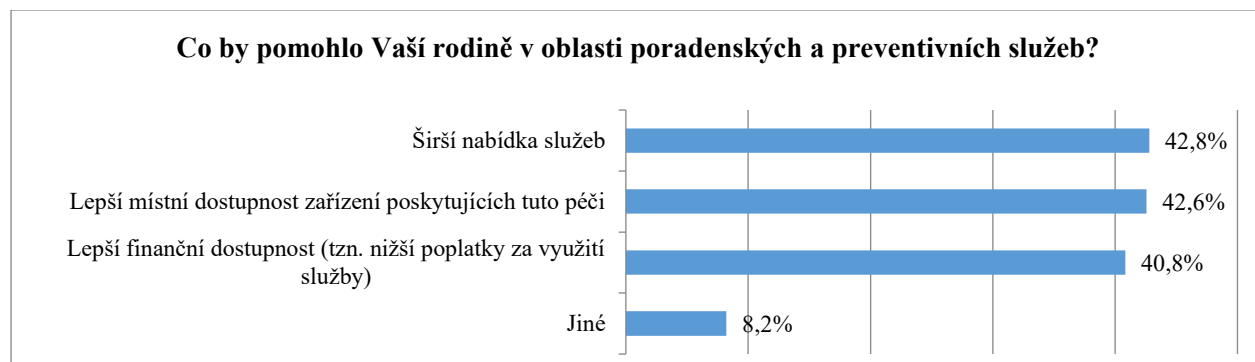
V Karlovarském kraji respondenti nejčastěji využívali finanční poradenství (38,6 %) a poradenství v oblasti vzdělávání (32,8 %). Ani jeden respondent z tohoto kraje nevyužil právní poradenství.

V Moravskoslezském kraji 12,5 % respondentů využilo poradenství v oblasti sladění rodinného a pracovního života.

Potřebné změny v oblasti poradenských a preventivních služeb

Dotazovaným osobám by nejvíce pomohlo rozšíření nabídky služeb, 42,8 % respondentů označilo tuto možnost. Na druhém místě je lepší místní dostupnost různých forem poradenství, 42,6 % respondentů si vybralo tuto možnost. Na třetím místě je lepší finanční dostupnost poradenských a preventivních služeb, 40,8 % respondentů označilo tuto možnost.

Graf č. 16: Podíly změn v oblasti poradenských a preventivních služeb, možnost více odpovědí, N = 566.

V hlavním městě Praha, Jihočeském kraji, Plzeňském kraji, v Kraji Vysočina by rodiny uvítaly širší nabídku služeb.

²²⁸ <http://www.amrp.cz/kde-najiacutet-poradce.html>

Rodiny ze Zlínského kraje, Karlovarského kraje, Jihomoravského kraje, Středočeského kraje a Pardubického kraje by uvítaly lepší finanční dostupnost.

V Moravskoslezském kraji, Libereckém kraji, Královéhradeckém kraji, Ústeckém kraji a Olomouckém kraji by rodinám pomohla lepší místní dostupnost zařízení poskytujících tuto péči.

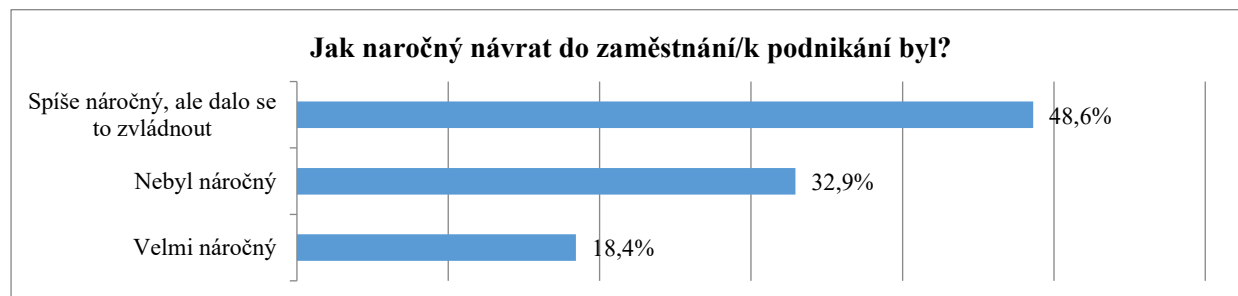
2.2.5 Sladování pracovního a rodinného života

V další kapitole budou představeny výsledky, které se budou týkat sladování pracovního a rodinného života. Otázky se budou zaměřovat na hodnocení návratu z rodičovské či mateřské dovolené, zkušenosti a hodnocení dostupnosti rekvalifikačních kurzů, podpory sladování pracovního a rodinného života v zaměstnání (flexibilní formy práce a jiná opatření).

Návrat po rodičovské/mateřské dovolené

Respondentům byla položena otázka týkající se toho, jestli byl pro ně návrat do zaměstnání po rodičovské dovolené náročný. Pro téměř polovinu respondentů 48,6 %, byl návrat po rodičovské dovolené spíše náročný, ale dalo se to zvládnout. Pro 32,9 % dotazovaných osob nebyl návrat do zaměstnání či podnikání vůbec náročný, a pro 18,4 % respondentů návrat po rodičovské dovolené byl náročný.

Graf č. 17: Procentní distribuce hodnocení náročnosti návratu z rodičovské dovolené do zaměstnání nebo k podnikání, N = 922.

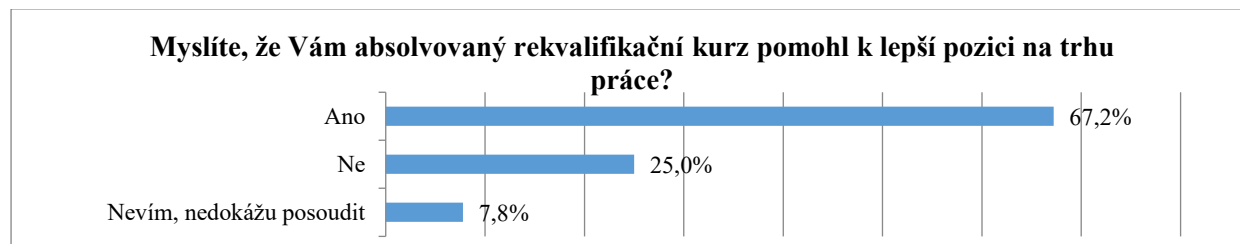
Pro většinu osob z hlavního města Praha, Jihočeského kraje, Plzeňského kraje, Karlovarského kraje, Ústeckého kraje, Libereckého kraje, Královéhradeckého kraje, Pardubického kraje, Kraje Vysočina, Jihomoravského kraje a Moravskoslezského kraje byl návrat po rodičovské dovolené spíše náročný, ale dalo se to zvládnout. Většina respondentů ze Středočeského kraje, Olomouckého kraje a Zlínského kraje odpověděla, že návrat do zaměstnání či podnikání nebyl vůbec náročný.

Rekvalifikační kurzy

Většině dotazovaných absolventů (67,2 %) rekvalifikační kurz pomohl získat lepší pozici na trhu práce.

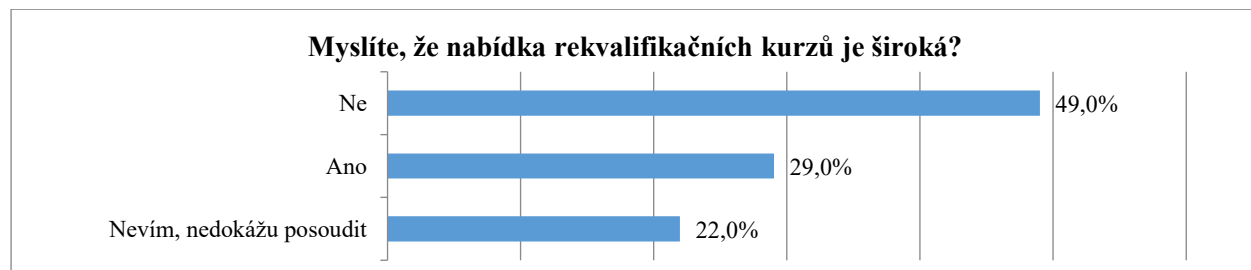
Graf č. 18: Přínos rekvalifikačního kurzu k lepší pozici na trhu práce, N = 341.

Pro většinu respondentů ze Středočeského kraje a Libereckého kraje rekvalifikační kurz nepomohl získat lepší pozici na trhu práce. Většině respondentů z ostatních krajů absolvovaný rekvalifikační kurz pomohl získat lepší pozici na trhu práce.

Skoro polovina respondentů (49,0 %), hodnotila nabídku rekvalifikačních kurzů jako nedostatečně širokou, pro 30,1 % respondentů tato nabídka dostatečně široká byla.

Graf č. 19: Hodnocení nabídky rekvalifikačních kurzů, N = 341.

Většina respondentů ze Středočeského kraje, Jihočeského kraje, Karlovarského kraje a Jihomoravského kraje ohodnotila nabídku rekvalifikačních kurzů jako dostatečně širokou, respondenti z ostatních krajů vyhodnotili nabídku rekvalifikačních kurzů jako nedostatečně širokou.

Většina respondentů (46,6 %) z Ústeckého kraje nedokázala ohodnotit nabídku rekvalifikačních kurzů. Mezi těmi, kdo to dokázal, bylo více respondentů, pro které tato nabídka byla dostatečně široká (46,0 % oproti 7,4 %).

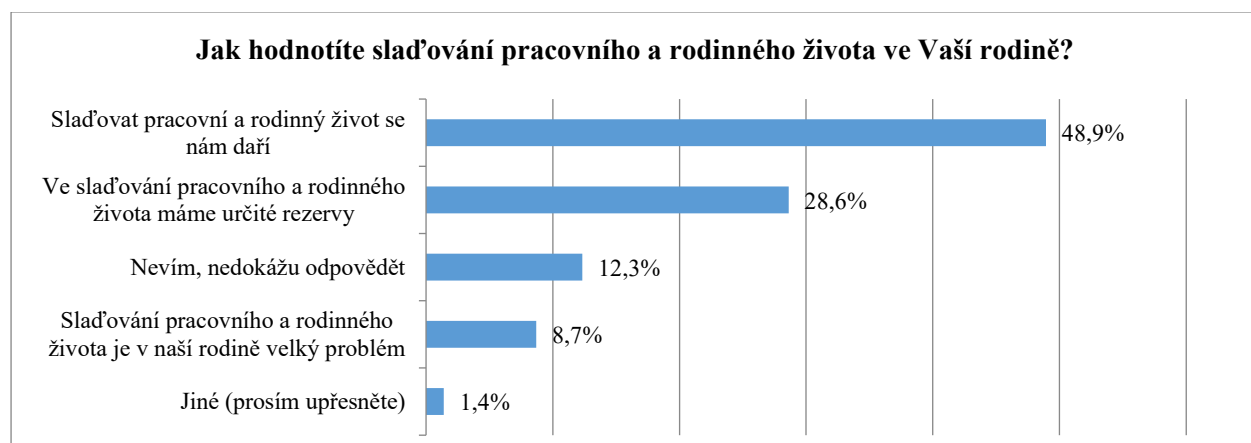
Podpora sladování pracovního a rodinného života v zaměstnání

Přestože respondenti spatřují v oblasti podpory přechodu rodičů z mateřské či rodičovské dovolené zpět do zaměstnání či k podnikání určité nedostatky, většina z nich se vyjadřuje v tom smyslu, že se jim sladování pracovního a rodinného života daří. Téměř polovina respondentů (48,9 %) se vyjádřila, že se jim sladování rodinného a pracovního života daří. To je optimističtější výsledek než ten z výzkumu McNeill Adamse a Jantové (2018), kde v ČR odpovědělo 57 % respondentů, že je pro ně obtížné sladit práci a péči o rodinu. V rámci tohoto dotazníkového šetření se ve smyslu, že mají ve sladování rodinného a pracovního

života určité problémy, nebo že je to pro ně skutečně velký problém, vyjádřilo 37,3 % respondentů. To vypovídá o tom, že pro značnou část lidí s sebou otázka sladění rodinného a pracovního života přináší řadu výzev a úskalí, nicméně čísla jsou o něco optimističtější, než uvádí jiní autoři.

Graf č. 20: Hodnocení sladování pracovního a rodinného života v rodině, N = 2 382.

Ve všech krajích většina respondentů odpověděla, že sladovat pracovní a rodinný život se jim daří. Ve Středočeském kraji se rodinný a pracovní život daří sladovat 61,3 % rodin, v Pardubickém kraji je takových rodin 58,4 %. Nejmenší podíl těchto rodin je v Karlovarském kraji, pouze třetině rodin se daří sladovat pracovní a rodinný život.

Přesně polovina rodin z Kraje Vysočina má ve sladování pracovního a rodinného života určité rezervy.

Nejvíce rodin, kterým se nedaří sladovat pracovní a rodinný život je v Libereckém kraji (18,1 % rodin), a v Plzeňském kraji (18 % rodin).

V ČR zatím zaměstnavatelé své zaměstnance při sladování rodinného a pracovního života příliš nepodporují. Toto zjištění odpovídá informacím obsaženým v nejnovější Zprávě o rodině (Kuchařová a kol. 2020), podle které se zaměstnavatele stále nedaří ve větším měřítku motivovat k rozšíření nabídky částečných úvazků. Názor, že jejich zaměstnavatel podporuje sladování rodinného a pracovního života, zastává v dotazníkovém šetření přibližně čtvrtina dotázaných.

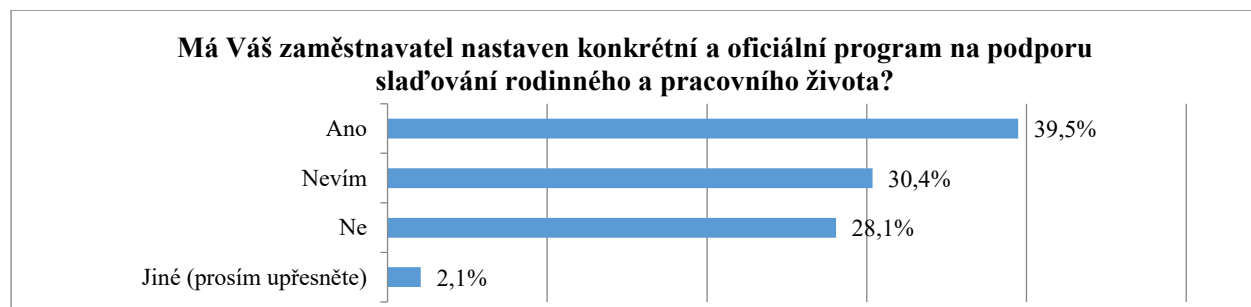
Graf č. 21: Podpora zaměstnavatele ve sladování pracovního a rodinného života zaměstnanců, N = 2 382.

Někteří zaměstnavatelé však mají dokonce oficiálně nastavené procesy a programy na podporu sladování pracovního a rodinného života svých zaměstnanců. Většina respondentů (39,5 %) odpověděla, že v jejich zaměstnání existuje nějaký konkrétní a oficiální pracovní program na podporu sladování pracovního a rodinného života. Skoro třetina respondentů (30,4 %) uvedla, že u nich v zaměstnání takový program není, a 28,1 % respondentů odpovědělo, že neví, jestli u nich takový oficiální program existuje.

Graf č. 22: Nastavení programu na podporu sladování rodinného a pracovního života v zaměstnání, N = 594.

Většina respondentů z hlavního města Praha, Jihočeského kraje, Kraje Vysočina, Královéhradeckého kraje, Moravskoslezského kraje, Olomouckého kraje, Pardubického kraje, Plzeňského kraje, Středočeského kraje a Ústeckého kraje má nastavený konkrétní a oficiální program na podporu sladování rodinného a pracovního života v zaměstnání. Největší podíl takových respondentů je v Kraji Vysočina (63,7 %), a v Plzeňském kraji (60,1 %).

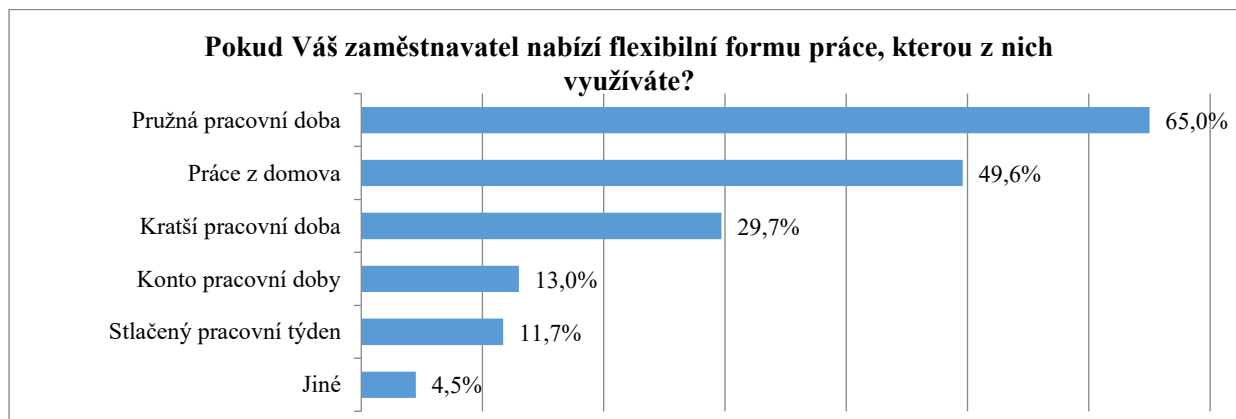
V Jihomoravském kraji, Karlovarském kraji, Libereckém kraji, Středočeském kraji a Zlínském kraji většina respondentů odpověděla, že zaměstnavatel nemá nastavený konkrétní a oficiální program na podporu sladování pracovního a rodinného života. Největší podíl takových respondentů je v Karlovarském kraji (67,4 %), a v Zlínském kraji (53,1 %).

Flexibilní formy práce

Respondenti označovali flexibilní formy práce, které jsou nabízeny v jejich zaměstnání, a kterou oni využívají. Nejčastějším opatřením podporujícím možnost sladit rodinný a pracovní život nabízeným ze strany zaměstnavatele a využívaným rodiči, je zatím podle výpovědí respondentů pružná pracovní doba a práce z domova. To odpovídá zjištěním SocioFactoru (2016). Podle nich souvisí přístup k flexibilním formám práce se vzděláním. Čím je vyšší, tím lepší možnosti zaměstnanec v tomto ohledu má. Respondenti by, jak se zdá, uvítali možnost pracovat z domova navzdory některým nevýhodám, které jsou s touto flexibilní formou práce spojeny. Podle Kuchařové a kol. (2020) jde především o omezení sociálních kontaktů, špatné rozvržení pracovní doby, a rozlišování mezi dobou pracovní a nepracovní. Jistým úskalím může být také zasahování pracovních povinností do volného času. To zase odpovídá závěrům výzkumu Behama a kol. (2019), že jsou zaměstnanci ochotni zaplatit tuto cenu výměnou za lepší sladování pracovního a rodinného života. Ve většině případů, kdy zaměstnavatel umožňuje zaměstnancům využívat některou z flexibilních forem práce, se ji respondenti snaží podle svých slov využívat.

Graf č. 23: Využívané flexibilních forem práce, možnost více odpovědí, N = 544²²⁹.

Ve Středočeském kraji jen přibližně třetina respondentů (35,8 %) využívá možnost práce z domova, skoro třetina respondentů (30,3 %) odpověděla, že využívá konto pracovní doby.

V Plzeňském kraji 85,9 % dotazovaných osob využívá práci z domova, a 81,0 % respondentů využívá pružnou pracovní dobu.

V Libereckém kraji 93,0 % respondentů využívá pružnou pracovní dobu, a přes polovinu respondentů (52,4 %) využívá kratší pracovní dobu.

V Pardubickém kraji pouze 27,0 % respondentů využívá možnosti práce z domova.

V Kraji Vysočina 65,4 % dotazovaných osob někdy pracuje z domova, pružnou pracovní dobu využívá pouze 44,3 % respondentů.

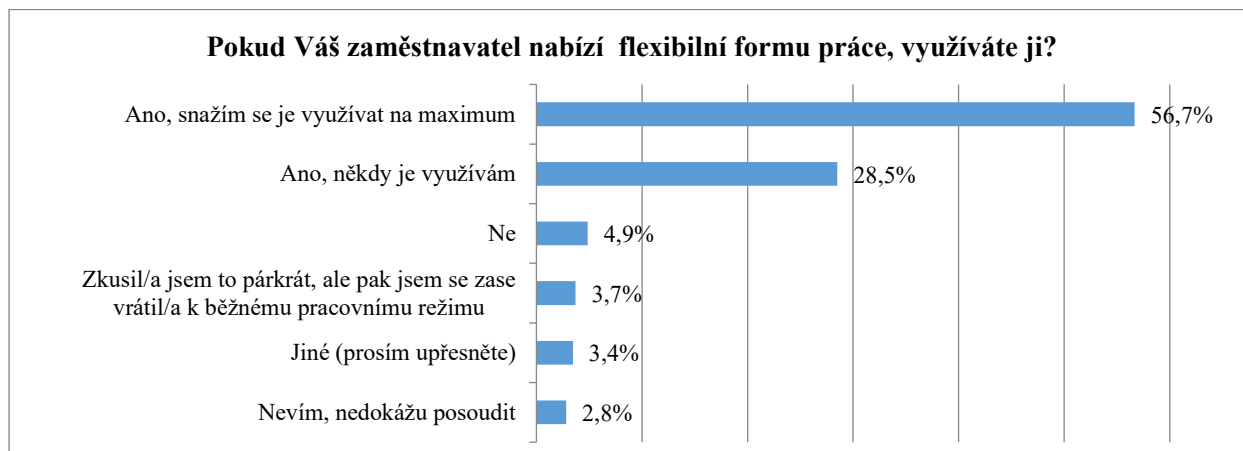
V Olomouckém kraji jen 38,4 % respondentů využívá pružnou pracovní dobu, pouze 27,6 % respondentů využívá kratší pracovní dobu, a jen 27,0 % respondentů občas pracuje z domova.

Přes polovinu dotazovaných osob (56,7 %) se snaží využívat na maximum flexibilní formy práce nabízené jejich zaměstnavatelem, a 28,5 % respondentů někdy vyžilo tuto možnost. Jenom 4,9 % respondentů uvedlo, že nevyužívají flexibilní formy práce, a 3,7 % respondentů odpovědělo, že to zkusili, ale potom se vrátili k normálnímu pracovnímu režimu.

²²⁹ Zde a dále možnosti odpovědí byly zkráceny pro lepší přehlednost. Původní znění je následovné: „Práce z domova (home-office)“, „Konto pracovní doby (nerovnoměrné rozvržení pracovní doby, kdy zaměstnavatel přiděluje práci zaměstnanci podle potřeby a vyplácí mu stálou mzdu)“, „Stlačený pracovní týden (zaměstnanec může pracovat např. 10 hodin denně od pondělí do čtvrtka a mít v pátek volno)“, „Jiné: prosím popište“.

Graf č. 24: Využití flexibilních forem práce, N = 544.

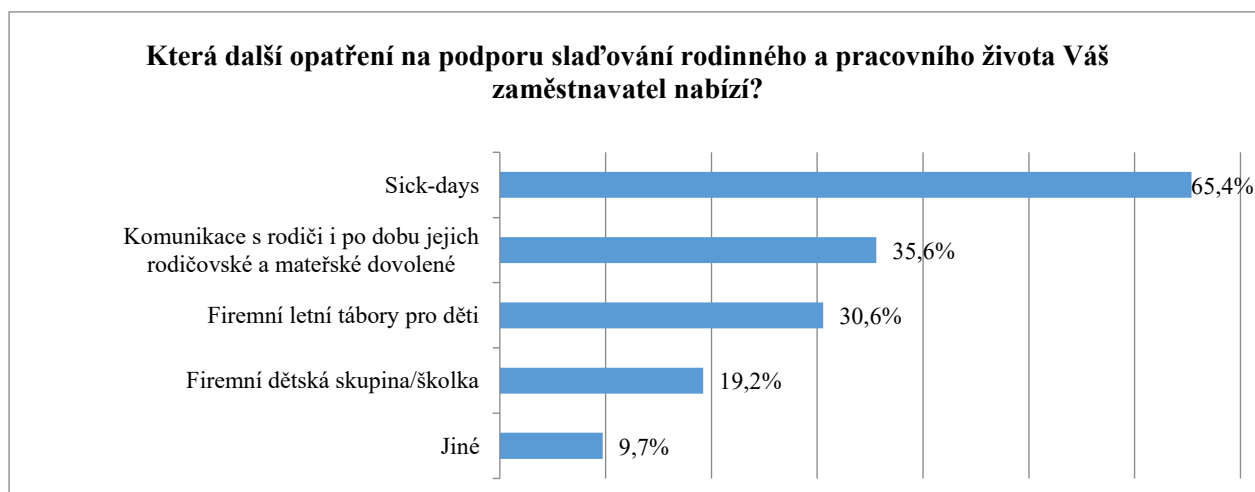
Ve Středočeském kraji se pouze 28,4 % respondentů snaží využívat na maximum flexibilní formy práce nabízené jejich zaměstnavatelem, 23,7 % respondentů nevyužívá nabízené flexibilní formy práce.

Respondenti z Plzeňského kraje, Karlovarského kraje, Kraje Vysočina a Zlínského kraje využívají flexibilní formy práce nabízené zaměstnavatelem: většina je využívá na maximum, někteří respondenti je využívají občas.

V Královéhradeckém kraji se 9,4 % respondentů vrátilo k běžnému pracovnímu režimu po vyzkoušení některých z flexibilních forem práce.

Většina respondentů 65,4 % označila, že v práci mají možnost využít sick-days, 35,6 % respondentů označilo možnost komunikace s rodiči i po dobu jejich rodičovské a mateřské dovolené, 30,6 % dotazovaných osob odpovědělo, že mají možnost poslat děti na letní tábory a 19,2 % respondentů odpovědělo, že mají firemní dětské skupiny či školky.

Graf č. 25: Další opatření na podporu sladování pracovního a rodinného života, N = 286.

Více než polovině respondentů (57,9 %) z hlavního města Praha zaměstnavatel nabízí firemní letní tábory pro děti. Tato možnost je nejvíce populární v tomto kraji.

Většina respondentů (64,3 %) ze Středočeského kraje má možnost využít firemní dětskou školku či skupinu.

V Jihočeském kraji 78,0 % respondentům zaměstnavatel nabízí firemní letní tábory pro děti. Pouze 2,8 % respondentů zaměstnavatel nabízí sick-days.

V Karlovarském kraji všichni respondenti označili možnost „sick-days“.

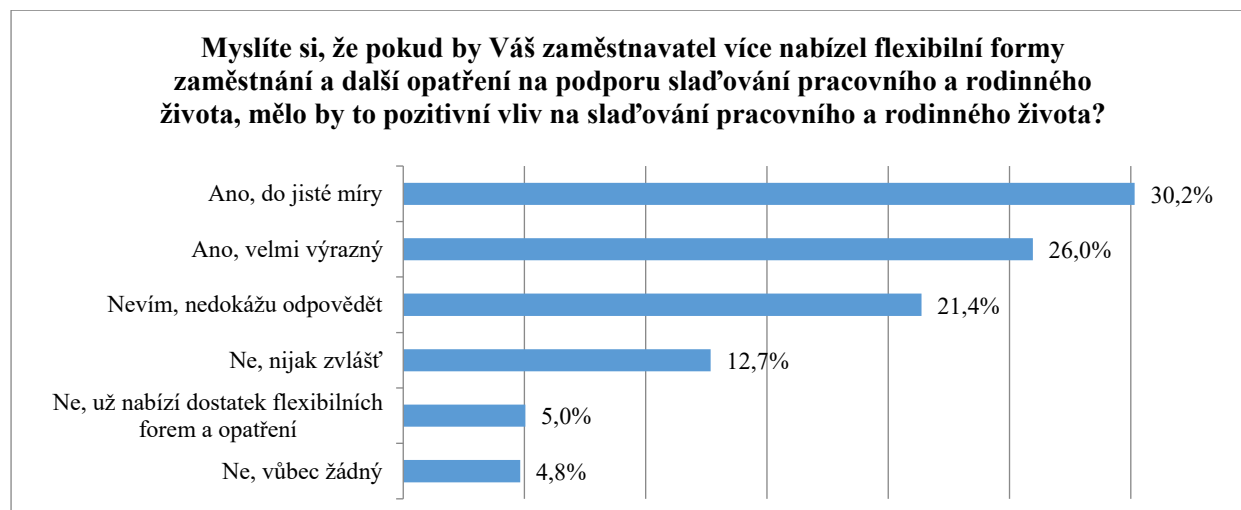
V Královéhradeckém kraji 72,0 % respondentů odpovědělo, že jejich zaměstnavatel nabízí komunikaci s rodiči i po dobu jejich rodičovské a mateřské dovolené.

Ve Zlínském kraji má 60,7 % respondentů možnost využít firemní letní tábory pro děti.

Vliv flexibilních forem práce na sladování rodinného a pracovního života

Respondentům byla položena otázka ohledně toho, jestli by mělo pozitivní vliv aktivnější nabízení flexibilních forem zaměstnání a další opatření na podporu sladování pracovního a rodinného života. Z výsledků je vidět, že zvýšení možností flexibilní práce pro zaměstnance by pomohlo sladování pracovního a rodinného života. Přes třetinu dotazovaných osob, 30,2 % odpovědělo, že by to mělo pozitivní vliv na sladování pracovního a rodinného života, ale jenom do jisté míry. Přes čtvrtinu respondentů 26,8 % odpovědělo, že by to rozhodně mělo pozitivní vliv na sladování pracovního a rodinného života.

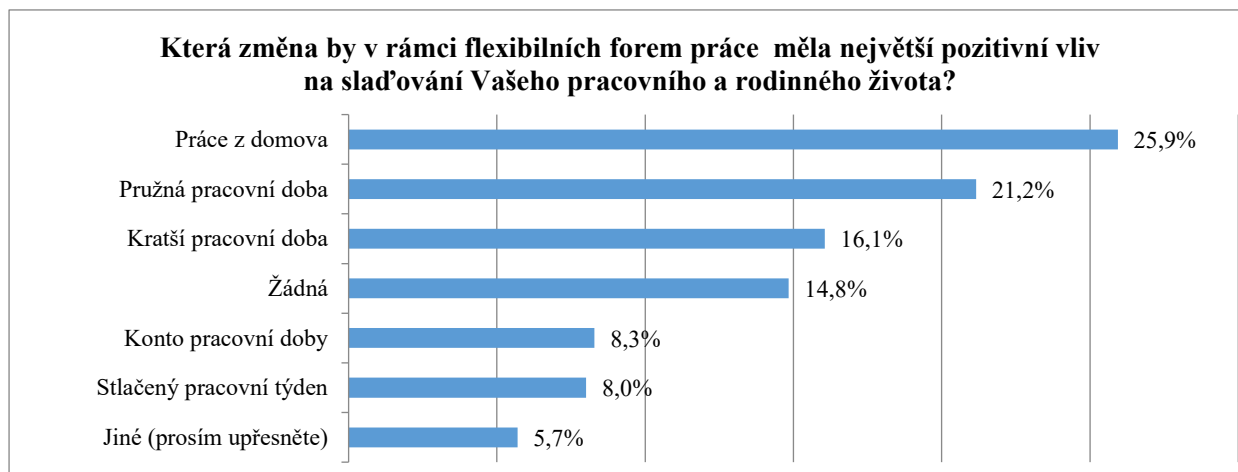
Graf č. 25: Pozitivní vliv flexibilních forem práce na sladování pracovního a rodinného života, N = 2 382.

Největší pozitivní vliv by podle dotazovaných měla možnost práce z domova, 25,9 % respondentů označilo tuto možnost. Na druhém místě je pružná pracovní doba, 21,2 % dotazovaných osob označilo tuto možnost. Na třetím místě je kratší pracovní doba, tuto možnost označilo 16,1 % respondentů.

Graf č. 26: Změna, která by v rámci flexibilních forem práce měla největší pozitivní vliv na sladování pracovního a rodinného života, N = 2 382.

Podle obyvatel hlavního města Praha by největší pozitivní vliv měla pružná pracovní doba a práce z domova. Tyto možnosti mají stejné podíly na celkovém počtu odpovědí respondentů z hlavního města Praha – 22,6 %.

Podle přibližně čtvrtiny obyvatel (24,6 %) ze Středočeského kraje by největší pozitivní vliv měla kratší pracovní doba.

Druhou nejčastější odpovědí dotazovaných osob z Karlovarského kraje, Královéhradeckého kraje, Olomouckého kraje a Moravskoslezského kraje je, že žádná z flexibilních forem práce by neměla pozitivní vliv na sladování pracovního a rodinného života.

Podle respondentů z Pardubického kraje největší pozitivní vliv na sladování rodinného a pracovního života by měl, podle čtvrtiny (25,4 %) respondentů, stlačený pracovní týden a třetina (27,9 %) respondentů uvedla práci z domova.

Konto pracovní doby je nejvíce populární v Kraji Vysočina. Podle 29,6 % respondentů by největší pozitivní vliv na sladování pracovního a rodinného života měla forma konto pracovní doby.

Podle názoru 74,9 % respondentů z Jihomoravského kraje by největší pozitivní vliv na sladování pracovního a rodinného života měla práce z domova, 67,1 % respondentů odpovědělo, že by takový vliv měla pružná pracovní doba.

Ve Zlínském kraji skoro třetina dotazovaných osob (31,5 %) odpověděla, že žádná z vybraných flexibilních forem práce by neměla pozitivní vliv na sladování rodinného a pracovního života.

2.2.6 Oblast regionální podpory rodin a komunikace

V další kapitole budou představeny výsledky týkající se zkušeností obyvatel ČR s pomocí rodinám ze strany krajů, obcí a měst a způsobů komunikace těchto subjektů s rodinami.

Komunikace mezi kraji, obcemi, městy a rodinami

Co se týče sledování rozvoje a aktualizací v oblasti rodinné politiky a prarodinných opatření, většina respondentů, 62,7 %, to sleduje s různou frekvencí, a 37,3 % dotazovaných osob novinky v oblasti rodinné politiky nesleduje.

Graf č. 27: Sledování novinek v oblasti rodinné politiky a prarodinných opatření v obci, městě či kraji, N = 2 382.

V Libereckém kraji se obyvatelé moc nezabývají rodinnou politikou, 58,4 % respondentů nesleduje, co nového v oblasti rodinné politiky a prarodinných opatření nabízí obec, město nebo kraj.

V Královéhradeckém kraji 38,1 % respondentů občas sleduje novinky z oblasti rodinné politiky, a 30,9 % respondentů to dělá pravidelně.

V Pardubickém kraji 42,2 % respondentů občas sleduje, co je nového v oblasti rodinné politiky a prarodinných opatření v obci, městě či kraji, a 26,7 % respondentů sleduje novinky, ale pouze výjimečně.

V Jihomoravském kraji 32,4 % respondentů občas sleduje, co je nového v oblasti rodinné politiky a prarodinných opatření v obci, městě či kraji, a 26,1 % respondentů sleduje tyto novinky, ale výjimečně.

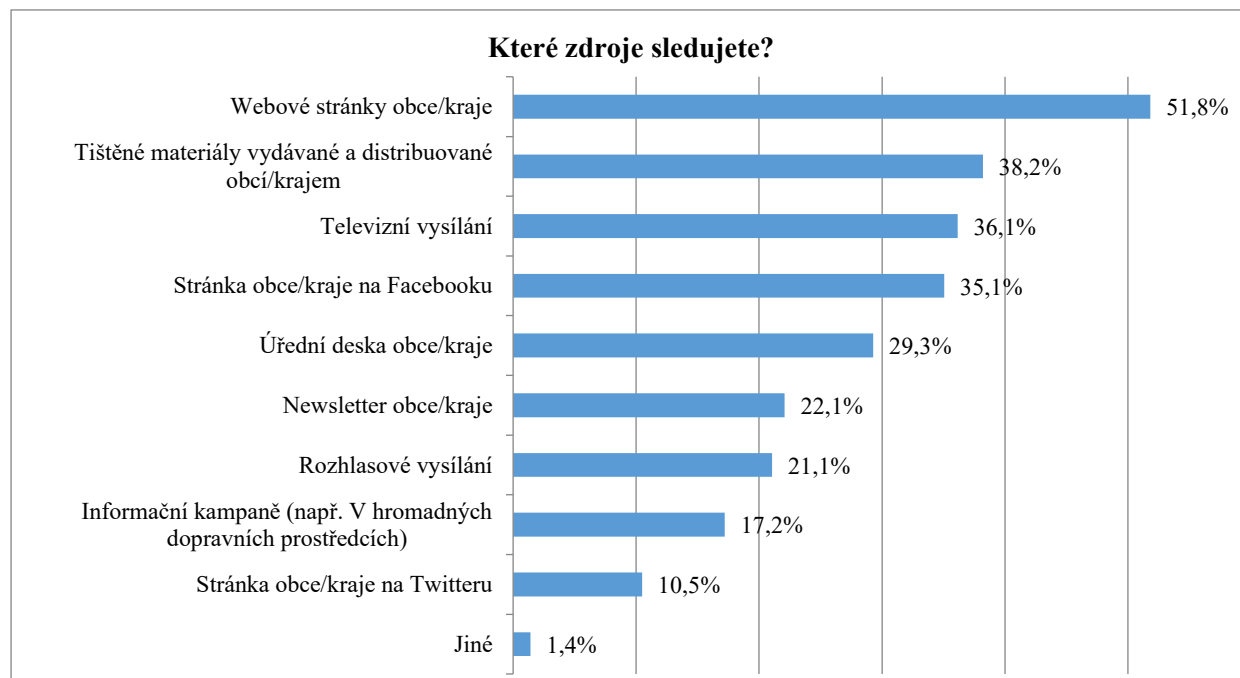
Ve Zlínském kraji 43,0 % respondentů občas sleduje, co je nového v oblasti rodinné politiky a prarodinných opatření v obci, městě či kraji.

Přes polovinu, 51,8 % dotazovaných osob z celé ČR sledujících novinky v oblasti rodinné politiky, získává informace z webových stránek obce/kraje/města. Na druhém místě jsou tištěné materiály vydávané a distribuované obcí/městem/krajem, 38,2 % respondentů označilo tuto možnost odpovědi. Na třetím místě je televizní vysílání, 36,1 % respondentů uvedlo tuto možnost.

Nejméně populární zdroj informací je stránka obce/města/kraje na Twitteru, pouze 10,5 % respondentů zvolilo tuto možnost odpovědi.

Graf č. 28: Sledované zdroje informace o oblasti rodinné politiky a prorodinných opatření v obci či kraji, N = 1 494.

V Jihočeském kraji je nejpopulárnějším zdrojem informací rozhlasové vysílání, 46,3 % respondentů označilo tuto možnost.

V Plzeňském kraji 40,8 % respondentů sleduje informace v oblasti rodinné politiky na stránce obce/kraje na Twitteru.

V Karlovarském kraji, Kraji Vysočina a Plzeňském kraj jsou úřední desky obce/města/kraje stále často používány.

V Karlovarském kraji a Moravskoslezském kraji jenom přibližně třetina respondentů používá webové stránky obce/kraje pro sledování informací v oblasti rodinné politiky.

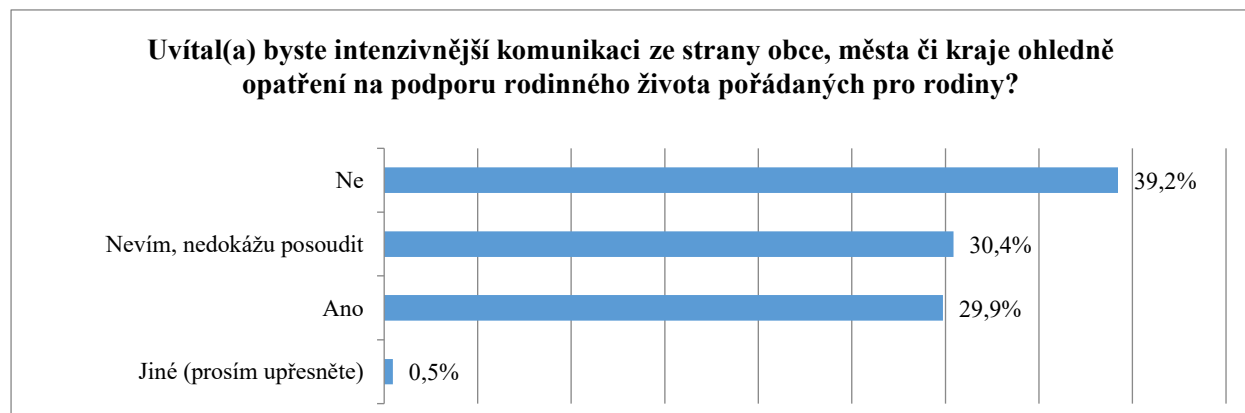
Většina respondentů (73,2 %) z Královéhradeckého kraje nejčastěji získává informace z televizního vysílání.

Přes polovinu obyvatel Jihomoravského kraje a Moravskoslezského kraje sleduje tištěné materiály.

Skoro třetina respondentů (29,9 %) z celé ČR má zájem o intenzivnější komunikaci ze strany obce, města či kraje ohledně opatření na podporu rodinného života pořádaných pro rodiny.

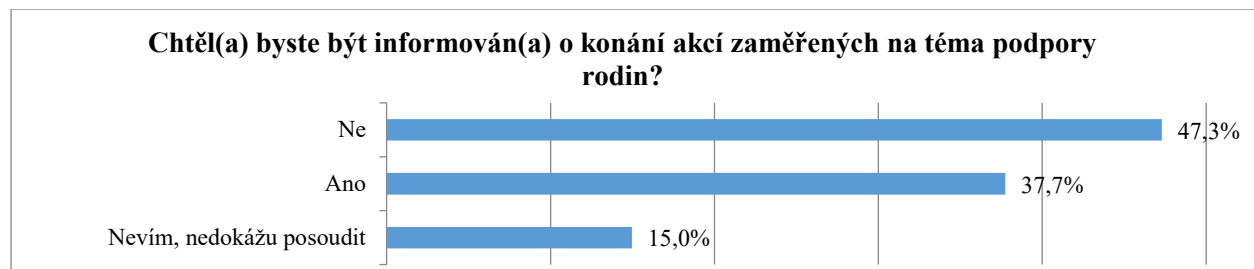
Graf č. 29: Podíly názorů respondentů na intenzivnější komunikaci ze strany obce, města či kraje ohledně opatření na podporu rodinného života pořádaných pro rodiny, N = 2 382.

V řadě krajů respondenti projevili zájem o intenzivní komunikaci ze strany obce, města či kraje ohledně opatření na podporu rodinného života pořádaných pro rodiny. V Kraji Vysočina 72,2 % respondentů odpovědělo, že by takovou intenzivní komunikaci uvítalo. Většina respondentů z Jihočeského kraje a Jihomoravského kraje by také uvítala intenzivní komunikace ze strany obce, města či kraje.

V Plzeňském kraji by pouze 10,3 % obyvatel uvítalo intenzivní komunikaci ze strany obce, města či kraje ohledně opatření na podporu rodinného života pořádaných pro rodiny, 69,7 % respondentů odpovědělo, že o takovou komunikaci nemá zájem.

Graf č. 30: Názor na informovanost o konání akcí zaměřených na téma podpory rodin, N = 2 382.

Většina respondentů z Jihočeského kraje, Jihomoravského kraje, Kraje Vysočina, Moravskoslezského kraje, Pardubického kraje a Zlínského kraje by chtěla být informována o konání akcí zaměřených na téma podpory rodin.

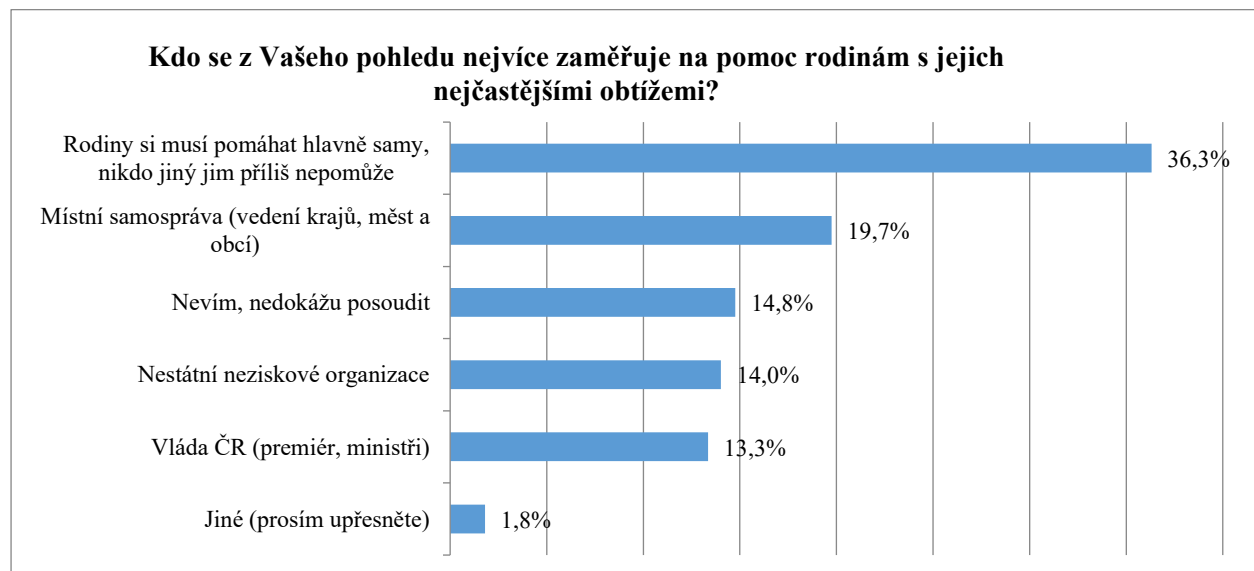
V Libereckém kraji 52,9 % respondentů nedokázalo posoudit, jestli by chtěli dostávat informace o akcích zaměřených na téma podpory rodin.

2.2.7 Oblast rodinné politiky obecně

Další kapitola je věnována hodnocení pomoci rodinám ze strany místní samosprávy v obecnější rovině. Dotazovaným občanům ČR byla položena otázka, kdo se z jejich pohledu nejvíce zaměřuje na pomoc rodinám s jejich nejčastějšími obtížemi. Respondenti vnímají, že rodiny si mají pomáhat především samy. Je tu tedy určitá nedůvěra ve funkčnost systému a opatření zřízených na podporu rodin ze strany jak místní samosprávy, tak vlády ČR a dalších subjektů. S tím může souviset také méně aktivní zájem o novinky v oblasti prorodinných opatření ze strany respondentů. O tom, že se o své sociální zabezpečení mají postarat lidé spíše sami, je přesvědčeno čím dál tím více občanů ČR. Podle výzkumu CVVM z prosince 2019 toto přesvědčení dlouhodobě spíše roste. O tom, že se o své sociální zabezpečení mají postarat sami, bylo na konci roku 2019 přesvědčeno 47 % dotazovaných. Pro srovnání, na konci roku 2012 to bylo 37 % respondentů. Přitom se však respondenti vyjadřují čím dál tím častěji v tom smyslu, že by některé sociální dávky (např. porodné, přídatky na děti apod.) měly být vypláceny každému bez ohledu na výši jeho příjmu (56 % souhlasných odpovědí). Na konci roku 2019 si 38 % respondentů myslelo, že se vláda stará o sociální situaci občanů nedostatečně, a 50 % považovalo tuto péči za přiměřenou.

Graf č. 31: Subjekt nejvíce zaměřený na pomoc rodinám s jejich nejčastějšími obtížemi, N = 2 382.

V hlavním městě Praha si 20,6 % respondentů myslí, že Vláda ČR se nejvíce zaměřuje na pomoc rodinám s jejich nejčastějšími obtížemi.

V Jihočeském kraji pouze 15,3 % respondentů si myslí, že rodiny si musí pomáhat hlavně samy, nikdo jiný jim příliš nepomůže. Na pomoc rodinám se primárně zaměřuje místní samospráva a nestátní neziskové organizace.

Většina respondentů (34,0 %) z Plzeňského kraje si myslí, že na pomoc rodinám se primárně zaměřuje místní samospráva.

Většina respondentů (26,8 %) z Královéhradeckého kraje odpověděla, že na pomoc rodinám se primárně zaměřují nestátní neziskové organizace.

V Moravskoslezském kraji a Jihomoravském kraji si přes polovinu dotazovaných obyvatel myslí, že rodiny si musí pomáhat hlavně samy.

Respondentům byla položena otázka, týkající se problémů, se kterými se rodiny nejvíce potýkají. Výsledky potvrzují, že chudoba rodin či nepříznivá finanční situace rodin je trendem v ČR. Nejčastěji uváděly dotazované osoby finanční problémy (70,1 %). Z toho vyplývá i další trend – obtížná dostupnost bydlení a velké výdaje na něj: 53,3 % respondentů odpovědělo, že rodiny se nejvíce potýkají s problémem nalezení dostupného bydlení, a 52,5 % respondentů uvedlo problémy spojené s vysokými náklady na bydlení.

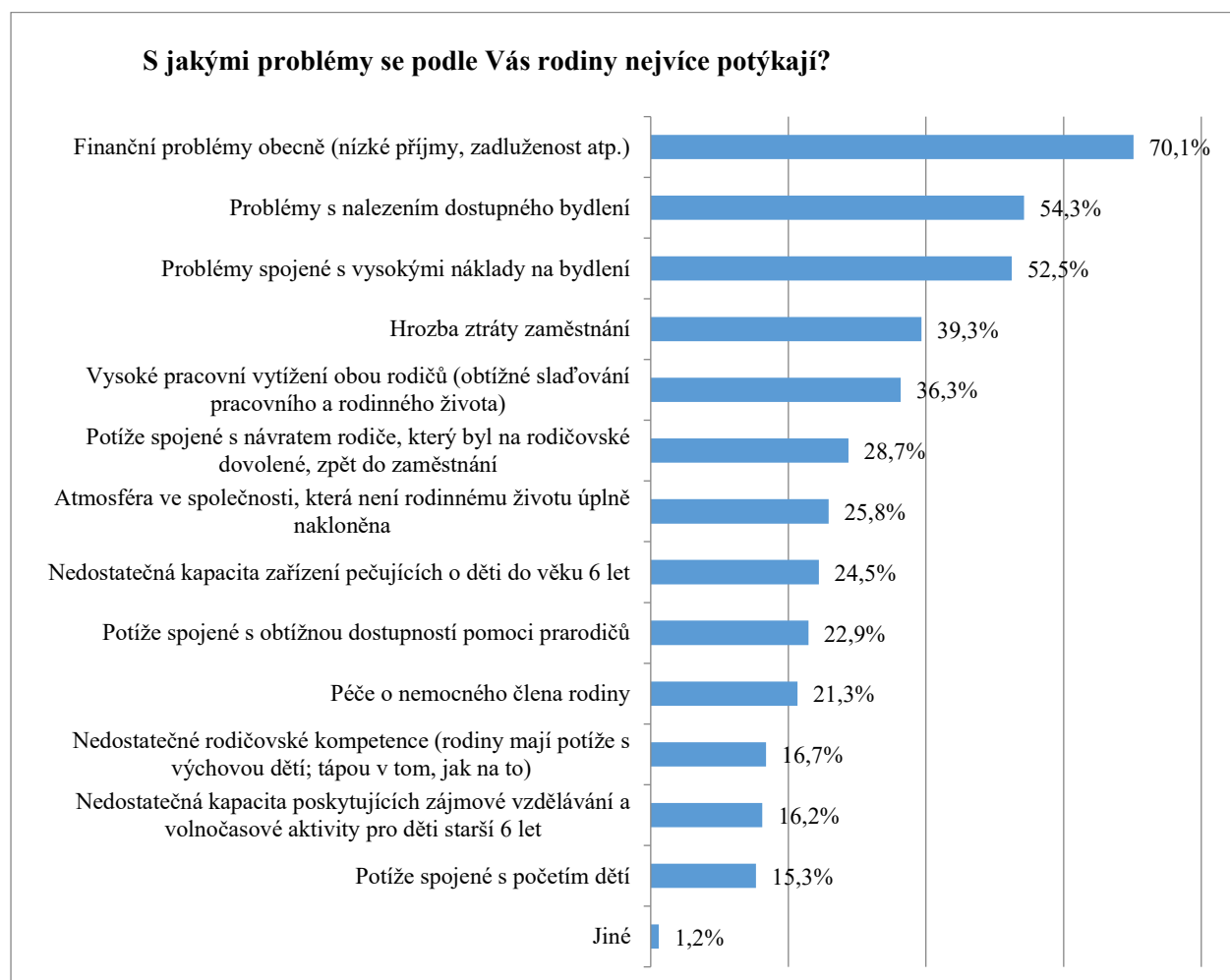
Jako nejproblematictější oblasti z pohledu respondentů se jeví dostatečné finanční zajištění rodin a s ním částečně související nedostatek dostupného bydlení pro rodiny. V otázce bydlení je podle respondentů problémem nejen nedostatek vhodných bytů, ale také jejich finanční nákladnost. ČR přijala v rámci Koncepce rodinné politiky 2017 některá opatření na řešení této nepříznivé situace a další opatření plánuje (Kuchařová a kol. 2020). Podle výpovědí respondentů se však zdá, že zatím nejsou ve významné míře účinná.

Přestože je podle dat ČSÚ (Spurný 2019) v ČR celkový podíl osob ohrožených příjmovou chudobou ve srovnání s ostatními zeměmi EU poměrně nízký (9,6 %), zdá se, že fakticky se může řada rodin pohybovat okolo její hranice. Z výpovědí respondentů v dotazníkovém šetření můžeme usuzovat, že pro nezanedbatelnou část z nich je finanční stránka rodinného života významnou oblastí, ve které se cítí být ohroženi (ať už reálně nebo subjektivně). Podle červnového výzkumu CVVM (Spurný 2020) se hodnocení materiálních životních podmínek domácností oproti letošnímu lednu zhoršilo o 8 %. Klesl počet respondentů, kteří tyto podmínky považovali za dobré a narostl počet respondentů, kteří se přikláněli k názoru, že nejsou ani dobré, ani špatné. Narostl však i počet respondentů, kteří očekávají zhoršení. V otázce bydlení podpořily odpovědi respondentů to, o čem vypovídal už Höhne a kol. v roce 2016. Zdá se, že v tomto ohledu nedochází z pohledu respondentů k výraznému zlepšení situace na trhu s nájemním i vlastnickým bydlením. Podle Kuchařové a kol. (2020) se situace nejen že nelepší, ale spíše se zhoršuje.

V odpovědích respondentů se však objevovaly obavy ze ztráty zaměstnání. Je otázkou, nakolik bylo toto hodnocení ovlivněno situačně. Dotazování probíhalo v období, kdy se řada respondentů mohla cítit ohrožená nepříznivým vývojem situace na trhu práce v souvislosti s pandemií COVID-19. Tuto hypotézu však nepodporují výsledky červencového šetření CVVM (Spurný 2020), podle kterého stoupl přesvědčení respondentů, že pravděpodobně přijdou o práci, pouze o 4 % oproti loňskému roku. Na druhou stranu téměř tři čtvrtiny dotázaných (72 %) si myslí, že v následujících dvou letech nezaměstnanost poroste (Tuček 2020).

Graf č. 32: Problémy, se kterými se potýkají rodiny podle názoru respondentů, N = 2 382.

Ve Středočeském kraji uváděli respondenti vedle finančních problémů (80,9 % respondentů) a problémů s nalezením dostupného bydlení (60,1 % respondentů) i hrozbu ztráty zaměstnání (45,2 %).

V Plzeňském kraji respondenti častěji vyjmenovali potíže spojené s návratem rodiče, který byl na rodičovské dovolené, zpět do zaměstnání (43,0 % respondentů), problémy spojené s vysokými náklady na bydlení (40,7 % respondentů) a další. Finanční problémy označilo pouze 23,5 % respondentů.

V Karlovarském kraji a Zlínském kraji uváděli respondenti vedle finančních problémů a problémů spojených s vysokými náklady na bydlení i hrozbu ztráty zaměstnání.

Rodiny v Ústeckém kraji nejvíce trápí problémy s nalezením dostupného bydlení (64,4 % respondentů), a problémy spojené s vysokými náklady na bydlení (55,3 % respondentů).

V Libereckém kraji vedle finančních problémů (82,2 %), problémů spojených s vysokými náklady na bydlení (64,0 %), respondenti často uváděli vysoké pracovní vytížení obou rodičů (54,5 %), a potíže spojené s návratem rodiče, který byl na rodičovské dovolené, zpět do zaměstnání (45,1 %).

3. Závěry

Tato Analýza přináší ve své první části přehled vybraných statistických dat souvisejících s oblastí rodinné politiky a sladění pracovního a rodinného života i výstupy terénního dotazníkového šetření realizovaného se zástupci rodin ve své druhé části.

První kapitola je zaměřena na deskriptivní analýzu již dostupných dat (zejména od ČSÚ), přičemž každému z krajů ČR je věnována vlastní podkapitola. Demografické údaje u většiny vybraných ukazatelů ani u jednoho kraje nevykazují v letech 2016 až 2019 významné změny. Avšak u socioekonomické situace rodin došlo ke zlepšení hodnot některých ukazatelů ve většině krajů. Jednalo se např. o růst **průměrné hrubé mzdy, počtu zaměstnaných osob** (u některých krajů), **počtu osob s VŠ vzděláním**, pokles **počtu osob s příjmem pod hranicí chudoby / osob ohrožených chudobou a osob potýkajících se s materiální deprivací**, růst **počtu studentů VOŠ a studentů VŠ a počtu dětských skupin**. V případě institucionálního, personálního a koncepčního zajištění rodinné politiky bylo zjištěno, že cca polovina krajů má **zřízenou alespoň jednu samostatnou pozici** pro řešení rodinné politiky. Více než polovina krajů má schválený **aktuální koncepční dokument**, který je platný.

Druhá kapitola obsahuje přehled hlavních zjištění z dotazníkového šetření týkajícího se zkušeností a potřeb rodin s péčí o závislé osoby (děti, hendikepované osoby a senioři) v ČR. Na základě výstupů tohoto šetření vyplývá, že v oblasti **péče o děti mladší 6 let** je potřeba soustředit se na následující změny:

- Rozšíření nabídky zařízení pro děti mladší 6 let zejména v Libereckém kraji, Pardubickém kraji, Moravskoslezském kraji a Zlínském kraji.
- Zlepšení finanční dostupnosti péče o děti do 6 let věku zejména v hlavním městě Praha, Karlovarském kraji a Moravskoslezském kraji. Pro rodiče z těchto krajů jsou dobře dostupné veřejné mateřské školy, ostatní možnosti péče o děti jsou obyvateli tohoto kraje hodnoceny jako nedostupné.
- Rozšíření kapacity v zařízeních pro děti do 3 let, zejména v hlavním městě Praha, Středočeském kraji, Jihočeském kraji, Ústeckém kraji, Kraji Vysočina, Jihomoravském kraji a Zlínském kraji. V těchto krajích je podle dotazovaných rodičů spíše náročné získat volné místo pro děti mladší 3 let.

V oblasti **zájmového vzdělání a volnočasových aktivit či kroužků pro děti starší 6 let** je potřeba se soustředit na následující změny:

- Zlepšení finanční dostupnosti zařízení, zejména v hlavním městě Praha, Středočeském kraji, Karlovarském kraji, Ústeckém kraji, Kraji Vysočina, Moravskoslezském kraji a Zlínském kraji. Přesto, že v těchto krajích jsou vybrané volnočasové aktivity podle respondentů dobře finančně dostupné, přes polovinu dotazovaných rodičů by uvítalo, aby tyto možnosti byly ještě dostupnější.
- Zvětšení rozmanitosti nabízených aktivit, zejména v hlavním městě Praha, Plzeňském kraji, Karlovarském kraji, Ústeckém kraji, Libereckém kraji, Královéhradeckém kraji, Pardubickém kraji a Jihomoravském kraji.
- Zlepšení místní dostupnosti zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let, zejména v Jihočeském kraji, Olomouckém kraji a Zlínském kraji.

V oblasti **služeb pro osoby se zdravotním či sociálním postižením a seniory** je potřeba se soustředit na následující změny:

- Zlepšení finanční dostupnosti zařízení, zejména v hlavním městě Praha, Středočeském kraji, Plzeňském kraji, Karlovarském kraji, Ústeckém kraji, Královéhradeckém kraji, Pardubickém kraji, Olomouckém kraji, Moravskoslezském kraji a Zlínském kraji.
- Zlepšení místní dostupnosti zařízení, zejména v Karlovarském kraji, Pardubickém kraji, Jihomoravském kraji a Olomouckém kraji.
- Zvýšení kapacity zařízení, zejména v Kraji Vysočina.

V oblasti **poradenských a preventivních služeb** je potřeba soustředit se na následující změny:

- Rozšíření nabídky služeb, zejména v hlavním městě Praha, Plzeňském kraji a Kraji Vysočina.
- Zlepšení místní dostupnosti služeb, zejména v Jihočeském kraji, Libereckém kraji, Královéhradeckém kraji, Moravskoslezském kraji a Zlínském kraji.
- Zlepšení finanční dostupnosti služeb, zejména ve Zlínském kraji.

Pro zlepšení situace v oblasti **slad'ování rodinného a pracovního života** je potřeba rozvíjet flexibilní formy práce, a to konkrétně tyto formy: podpora práce z domova, pružná pracovní doba a kratší pracovní doba, a celkově rozvíjet podporu slad'ování rodinného a pracovního života v zaměstnání, k níž patří možnost domluvy se zaměstnavatelem, vstřícnost zaměstnavatele, přátelské prostředí, tolerance rodinného života atd.

V oblasti **komunikace mezi krajem, obcí či městem a rodinou** není potřeba provádět změny na úrovni celé ČR. Většina dotazovaných osob se cítí být dostatečně informována o opatřeních na podporu rodin, včetně aktivit pro rodiny a nevyžaduje intenzivnější komunikaci ze strany obce, města či kraje. Pouze v Moravskoslezském kraji byla identifikována potřeba více informovat rodiny o oblasti rodinné politiky. Většina rodin z Moravskoslezského kraje si cítí být nedostatečně informována v tomto tématu, a v tomto ohledu by uvítala intenzivnější komunikaci.

V oblasti **rodinné politiky obecně** je potřeba dle respondentů vyřešit řadu problémů, se kterými se rodiny v ČR potýkají. Mezi těmito problémy jsou především finanční problémy (nízké příjmy, zadluženost atd.) a problémy spojené s bydlením (obtížné nalezení dostupného bydlení a vysoké náklady na bydlení). V Libereckém kraji patří mezi nejpálčivější problémy, kromě uvedených výše, i hrozba ztráty zaměstnání a vysoké pracovní vytížení obou rodičů. Také více než polovinu rodin v Pardubickém a Moravskoslezském trápí hrozba ztráty zaměstnání.

Z dostupných statistických dat i výstupů realizovaného dotazníkového šetření vyplývá, že praktická slučitelnost rodinného a pracovního života je v ČR stále obtížná. Přestože existuje snaha nastavit pro ni vhodné podmínky, nejsou zatím ve všech oblastech na takové úrovni, aby to bylo bez větších překážek možné. Situaci komplikuje regionální nevyváženost, nestabilita či nevyrovnaná kvalita služeb péče o děti, poradenských služeb pro rodiny, poskytovaných zvýhodnění apod. (Kuchařová a kol. 2017a). Možnosti sladění pracovního a rodinného života významně ovlivňuje také skutečnost, že se rodiče malých dětí musí nezdědka starat i o své rodiče, kteří potřebují péči. Tito lidé se označují za příslušníky tzv. sandwichové generace. Jde o generaci osob, která pečuje jak o své potomky, tak i o své rodiče (SocioFactor 2016). Výstupy dotazníkového šetření potvrzují, že rodiny v ČR potřebují v oblasti slad'ování rodinného a pracovního života zejména kvalitní a místně i finančně dostupnou síť služeb.

Dotazovaným občanům ČR byla v rámci dotazníkového šetření položena také otázka, kdo se z jejich pohledu nejvíce zaměřuje na pomoc rodinám s jejich nejčastějšími obtížemi. Toto zaměření na aktéry rodinné politiky však přineslo zjištění, že respondenti se domnívají, že rodiny si mají pomáhat především samy. V ČR tedy existuje určitá nedůvěra ve funkčnost systému a opatření zřízených na podporu rodin ze strany jak místní samosprávy, tak vlády ČR a dalších subjektů.

Tato Analýza přináší cenné podklady o vybraných opatřeních rodinné politiky v jednotlivých krajích i informace o potřebách rodin žijících v jednotlivých krajích. Tento dokument tak může být využíván jako zdroj dat pro další hlubší analýzy, ale také jako podklad pro strategické a koncepční činnosti v oblasti rodinné politiky na celorepublikové, krajské i místní úrovni.

Seznam použitých zdrojů²³⁰

ČSÚ. *Demografická ročenka krajů - 2010 až 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-kraju-2010-az-2019>

ČSÚ. Informační služby, odd. šetření v domácnostech, Mgr. Helena Kovářová, E-mail: helena.kovarova@czso.cz, infoservis@czso.cz, tel: 274 052 304. Kontakt zprostředkovala Ing. Hedvika Fialová, Krajská správa Českého statistického úřadu v Pardubicích, <https://www.czso.cz/csu/xe/kontakty>.

ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2016*. <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2016>

ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2017*. <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-rn2to6gtkz>

ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2018*. <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-kf03f95ff5>

ČSÚ. *Příjmy a životní podmínky domácností – 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2019>

ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky - 2019*. <https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>

ČSÚ. *Struktura mezd zaměstnanců – 2016*. <https://www.czso.cz/csu/czso/struktura-mezd-zamestnancu-2016>

ČSÚ. *Struktura mezd zaměstnanců – 2017*. <https://www.czso.cz/csu/czso/struktura-mezd-zamestnancu-2017>

ČSÚ. *Struktura mezd zaměstnanců – 2018*. <https://www.czso.cz/csu/czso/struktura-mezd-zamestnancu-2018>

ČSÚ. *Struktura mezd zaměstnanců – 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/struktura-mezd-zamestnancu-2019>

ČSÚ. *Trh práce v ČR – časové řady - 1993-2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/201r-zamestnanost-v-nh-dle-oblasti-a-kraju-diq9ay3ov0>

ČSÚ. *Veřejná databáze*. <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

ČSÚ. *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – roční průměry – rok 2016*. <https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-rocni-prumery-rok-2016>

ČSÚ. *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – roční průměry – rok 2017*. <https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-rocni-prumery-2017>

ČSÚ. *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – roční průměry – rok 2018*. <https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-rocni-prumery-2018>

ČSÚ. *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – roční průměry – rok 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-rocni-prumery-2019>

²³⁰ V seznamu použitých zdrojů jsou pro lepší přehlednost nejprve uvedeny zdroje dat, které byly použity v rámci celého dokumentu. Následují zdroje specifické pro jednotlivé podkapitoly.

Mapaexecuci.cz. <http://mapaexecuci.cz/index.php/mapa-2/>

MPSV. 2019. *Metodika rodinné politiky na krajské a místní úrovni.*
http://rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/novinky/Metodika_RP_2_1.pdf

MPSV. 2020. *Analýza dostupnosti zařízení péče o děti v předškolním věku: Se zaměřením na mateřské školy a dětské skupiny.*

MŠMT. *Statistické ročenky školství – výkonné ukazatele.* <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

1.1 Kraj hl. m. Praha

ČSÚ, Krajská správa ČSÚ v hl. m. Praze. *Vzdělávání.* <https://www.czso.cz/csu/xa/vzdelavani-xa>

ČSÚ. 2019. *Statistická ročenka hl. m. Prahy.*
<https://www.czso.cz/documents/10180/91605915/330120.pdf/101cd92f-350e-4971-9c04-8ff8fa299f1f?version=1.15>

ČSÚ. 2020. *Statistický bulletin - hl. m. Praha - 1. až 4. čtvrtletí 2019.*
<https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-bulletin-hl-m-praha-1-az-4-ctvrtleti-2019>

MAGISTRÁT HL. M. PRAHY. 2018. *Granty hlavního města Prahy – Programy v oblasti rodinné politiky pro rok 2019.*
http://socialni.praha.eu/file/2754216/Priloha_k_usneseni_Rady_HMP_c._2473_ze_dne_18._9._2018.pdf

MAGISTRÁT HL. M. PRAHY. *Koncepce rodinné politiky hlavního města Prahy 2009–2010.*
http://socialni.praha.eu/jnp/cz/rodina/rodinna_politika/koncepce_rodinne_politiky/index.html

MAGISTRÁT HL. M. PRAHY. 2016. *Pravidla grantového řízení hlavního města Prahy pro rok 2017 v oblasti rodinné politiky.*
http://socialni.praha.eu/public/7d/72/3b/2293633_704884_Priloha_c._1_k_usneseni_Rady_HMP_c._2263_ze_dne_13._9._2016.pdf

MAGISTRÁT HL. M. PRAHY. 2017. *Pravidla grantového řízení hlavního města Prahy pro rok 2018 v oblasti rodinné politiky.*
http://socialni.praha.eu/public/e4/a4/e8/2516556_810601_Priloha_c._1_k_usneseni_Rady_HMP_c._2316_ze_dne_19._9._2017.pdf

MAGISTRÁT HL. M. PRAHY. *Programové prohlášení rady hlavního města Prahy.*
http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/primator_a_volene_organ/rada/programove_prohlaseni_rady_hlavniho_1.html

MČ PRAHA 7. *Koncepce rodinné politiky – Městská část Praha 7.* <https://www.praha7.cz/wp-content/uploads/2018/06/Koncepce-rodinné-politiky.pdf>

MČ PRAHA 13. *Koncepce rodinné politiky pro městskou část Praha 13 na období 2018–2024.*
<https://www.praha13.cz/file/trm1/Koncepce-rodinne-politiky-pro-mestkou-cast-Praha-13-na-obdobi-2018-2024.pdf>

MČ PRAHA 18. *Koncepce prorodinné politiky MČ Praha 18 na období 2017–2022.*
https://www.letnany.cz/assets/File.ashx?id_org=80152&id_dokumenty=47701

MČ PRAHA 22. *Koncepce prorodinné a proseniorské politiky MČ Praha 22 pro období 2018–2021.*
https://www.praha22.cz/e_download.php?file=data/editor/139cs_12.pdf&original=koncepce_prorodinne_politiky_2018.pdf

VÚPSV. *Podkladová studie o situaci rodin v hlavním městě Praze, o životních podmínkách a potřebách rodin a možnostech jejich uspokojování*. Str. 22 (Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na území HMP pro období 2019–2021, Pražská SWOT analýza sociálních služeb.).

http://praha.vupsv.cz/Fulltext/Do_1506.pdf

VÚPSV. *Podkladová studie o situaci rodin v hlavním městě Praze, o životních podmínkách a potřebách rodin a možnostech jejich uspokojování*. Str. 58-59 (příloha *Koncepce rodinné politiky hlavního města Prahy 2009–2010*). http://praha.vupsv.cz/Fulltext/Do_1506.pdf

1.2 Středočeský kraj

ČSÚ, Krajská správa ČSÚ pro středočeský kraj. *Vzdělávání*. <https://www.czso.cz/csu/xs/vzdelavani-xs>

ČSÚ. 2019. *Statistická ročenka Středočeského kraje – 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-stredoceskeho-kraje-2019>

ČSÚ. 2020. *Statistická ročenka Středočeského kraje – 2020*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-stredoceskeho-kraje-2020>

ČSÚ. *Statistický bulletin – Středočeský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*.
<https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-bulletin-stredocesky-kraj-4-ctvrtleti-2019>

KRAJSKÝ ÚŘAD PRO STŘEDOČESKÝ KRAJ, Odbor sociálních věcí. <http://kr-stredocesky.cz/web/socialni-oblast>, <https://www.kr-stredocesky.cz/web/socialni-oblast/socialni-sluzby>

MĚSTO KOUŘIM. *Plán rozvoje rodinné politiky města Kouřim na období let 2014–2020*.
http://www.mestokourim.cz/assets/File.ashx?id_org=7121&id_dokumenty=2368

STŘEDOČESKÝ KRAJ. 2019. *Strategie rozvoje územního obvodu Středočeského kraje na období 2019–2024, výhledem do 2030*. <https://www.kr-stredocesky.cz/documents/20541/17031810/SRK+2019+-+2024/d59a9153-ec0c-47ce-a8a8-d3cb03f7097c>

1.3 Jihočeský kraj

ČSÚ, Krajská správa ČSÚ v Českých Budějovicích. *Vzdělávání*. <https://www.czso.cz/csu/xs/vzdelavani-xs>

ČSÚ. 2019. *Statistická ročenka Jihočeského kraje*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-jihoceskeho-kraje-2019>

ČSÚ. 2020. *Statistická ročenka Jihočeského kraje*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-jihoceskeho-kraje-2020>

ČSÚ. *Statistický bulletin – Jihočeský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*.
<https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-bulletin-jihocesky-kraj-1-az-4-ctvrtleti-2019>

JIHOČESKÝ KRAJ. *Dotace schválené*. https://www.kraj-jihocesky.cz/ku_dotace/schvalene

JIHOČESKÝ KRAJ. Sociální portál Jihočeského kraje/ Rodinná politika a rovné příležitosti. *Koncepce v oblasti rodinné politiky*. <https://socialniportal.kraj-jihocesky.cz/?koncepte-v-oblasti-rodinne-politiky>

KRAJSKÝ ÚŘAD JIHOČESKÉHO KRAJE, Odbor sociálních věcí. Mgr. Pavlína Čalounová, referentka pro seniorskou a rodinnou politiku.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MĚSTYS DUB. *Plán rozvoje rodinné politiky Městyse Dub.* <http://www.spov.org/data/files/plan-rozvoje-rodinne-politiky-dub.doc>

MĚSTYS KŘEMŽE, Mgr. Alena Nováková. <http://www.kremze.cz/urad-60/radnice/povinne-informace/osoba-mgr-alena-novakova-15.html?fresult=Mgr.+Alena+Nov%C3%A1kov%C3%A1>

NOVÉ HRADY. *Plán rozvoje rodinné politiky města Nové Hradky pro období 2014–2018.* http://www.novehrady.cz/assets/File.ashx?id_org=10625&id_dokumenty=6110

OBEČNÍ ÚŘAD VRÁBČE. *Zápis č. 3/2016. ze zasedání zastupitelstva obce Vrábče konaného v kanceláři OÚ Vrábče dne 2. 3. 2016 od 18:30.* <http://www.vrabce.cz/upload/zasedani/zapis-pro-rok-2016-c-3-1457081549.pdf>

1.4 Plzeňský kraj

ČSÚ, Krajská správa ČSÚ v Plzni. *Vzdělávání.* <https://www.czso.cz/csu/xp/vzdelavani-xp>

ČSÚ. 2019. *ČSÚ. Statistická ročenka Plzeňského kraje.* <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-plzenskeho-kraje-2019>

ČSÚ. 2020. *ČSÚ. Statistická ročenka Plzeňského kraje.* <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-plzenskeho-kraje-2020>

ČSÚ. *Statistický bulletin – Plzeňský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019.* <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-bulletin-plzensky-kraj-1-az-4-ctvrtleti-2019>

PLZEŇSKÝ KRAJ. *eDotace.* <https://dotace.plzensky-kraj.cz/verejnost/dotacnitituly>

PLZEŇSKÝ KRAJ. *Koncepce v oblasti rodinné politiky z hlediska sociálních věcí na území Plzeňského kraje pro rok 2013.* <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/koncepce-v-oblasti-rodinne-politiky-z-hlediska-socialnich-veci-na-uzemi-plzenskeho-kraje-pr-0>

1.5 Karlovarský kraj

ČSÚ, Krajská správa ČSÚ v Karlových Varech. *Vzdělávání.* <https://www.czso.cz/csu/xk/vzdelavani-xk>

ČSÚ. 2019. *Statistická ročenka Karlovarského kraje.* <https://www.czso.cz/documents/10180/91280930/33008319.pdf/2bd58a4f-d49c-45b0-a607-f0700a898f6b?version=1.1>

ČSÚ. 2020. *Statistická ročenka Karlovarského kraje.* <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-karlovarskeho-kraje-2020>

ČSÚ. *Statistický bulletin – Karlovarský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019.* <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-bulletin-karlovarsky-kraj-1-az-4-ctvrtleti-2019>

KARLOVARSKÝ KRAJ. *Programové prohlášení Rady Karlovarského kraje pro období 2016–2020.* https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/Documents/Programove_prohlaseni_RKK_obdobi_2016_2020.pdf

KRAJSKÝ ÚŘAD KARLOVARSKÉHO KRAJE, Odbor sociálních věcí. <https://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/odbory/Stranky/socialni/Odb-socialni.aspx>

OBEC JOSEFOF. <http://www.obecjosefov.cz/dotace/dokoncene-projekty/dokoncene-projekty-v-roce-2018/obec-pratelska-rodine-a-seniorum/>

1.6 Ústecký kraj

ČSÚ, Krajská správa ČSÚ v Ústí nad Labem. *Vzdělávání*. <https://www.czso.cz/csu/xu/vzdelavani-xu>

ČSÚ. 2019. *Statistická ročenka Ústeckého kraje*.

<https://www.czso.cz/documents/10180/91195091/33008519.pdf/e6a27c6a-7b81-4665-b61b-d01d269102d9?version=1.15>

ČSÚ. 2020. *Statistická ročenka Ústeckého kraje*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-usteckeho-kraje-2020>

ČSÚ. *Statistický bulletin – Ústecký kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-bulletin-ustecky-kraj-1-az-4-ctvrtleti-2019>

KRAJSKÝ ÚŘAD ÚSTECKÉHO KRAJE, Odbor sociálních věcí. <http://www.kr-ustecky.cz/odbor-socialnich-veci/os-17491>

KRÁSNÁ LÍPA. 2017. *Koncepce rodinné politiky obce Krásná Lípa na období 2017-2022*.

<https://www.krasnalipa.cz/doc/koncepce-rodinne-politiky.pdf>

LITOMĚŘICE. 2014. *Koncepce rodinné politiky města Litoměřice 2014-2019*.

<https://www.dataplan.info/cz/litomerice/rozvoje-zamery/strategie/koncepce-rodinne-politiky-mesta-litomerice-2014-2019?typ=struktura>

STATUTÁRNÍ MĚSTO DĚČÍN. *Koncepce prorodinné politiky města Děčín 2019–2023*. https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1731540

STATUTÁRNÍ MĚSTO CHOMUTOV. 2103. *Koncepce rodinné politiky statutárního města Chomutova 2013-2020*. https://www.chomutov-mesto.cz/?download=/_i.000599/koncepce-rodinne-politiky-smch.doc

ÚSTECKÝ KRAJ. 2018. *Koncepce rodinné politiky Ústeckého kraje 2019-2021*. https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1730828

1.7 Liberecký kraj

ČSÚ, Krajská správa ČSÚ v Liberci. *Vzdělávání*. <https://www.czso.cz/csu/xl/vzdelavani-xl>

ČSÚ. 2019. *Statistická ročenka Libereckého kraje*.

<https://www.czso.cz/documents/10180/91564593/33008719.pdf/dc711afc-bab4-418f-a504-72f6947d4756?version=1.5>

ČSÚ. 2020. *Statistická ročenka Libereckého kraje*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-libereckeho-kraje-2020>

ČSÚ. *Statistický bulletin – Liberecký kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*.

<https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-bulletin-liberecky-kraj-1-az-4-ctvrtleti-2019>

KRAJSKÝ ÚŘAD LIBERECKÉHO KRAJE, Odbor sociálních věcí, Oddělení sociální práce, Rodinná politika. <https://odbor-socialni.kraj-lbc.cz/oddeleni-socialni-prace/rodinna-politika>

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

LIBERECKÝ KRAJ. *Strategický plán rodinné politiky Libereckého kraje: 2019-2023*. <https://odbor-socialni.kraj-lbc.cz/getFile/id:1028969/lastUpdateDate:2018-09-10+15:54:48/image.jpg>

1.8 Královéhradecký Kraj

ČSÚ, Krajská správa ČSÚ v Hradci Králové. *Vzdělávání*. <https://www.czso.cz/csu/xh/vzdelavani-xh>

ČSÚ. 2019. *Statistická ročenka Královéhradeckého kraje*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-kralovehradeckeho-kraje-2019>

ČSÚ. 2019. *Statistická ročenka Královéhradeckého kraje*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-kralovehradeckeho-kraje-2020>

ČSÚ. *Statistický bulletin – Královéhradecký kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-bulletin-kralovehradecky-kraj-1-az-4-ctvrtleti-2019>

KRAJSKÝ ÚŘAD KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE, Odbor sociálních věcí. <http://www.kr-kralovehradecky.cz/nejsen-na-to-sam-3/kontakty.php>

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ. 2019. *Koncepce rodinné politiky Královéhradeckého kraje 2020-2023*. <http://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/krajsky-urad/socialni-oblast/rovne-prilezitosti/KONCEPCE-RODINNE-POLITIKY-KRALOVEHRADECKEHO-KRAJE-2020---2023.pdf>

1.9 Pardubický kraj

ČSÚ, Krajská správa ČSÚ v Pardubicích. *Vzdělávání*. <https://www.czso.cz/csu/xe/vzdelavani-xe>

ČSÚ. 2019. *Statistická ročenka Pardubického kraje*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-pardubickeho-kraje-2019>

ČSÚ. 2020. *Statistická ročenka Pardubického kraje*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-pardubickeho-kraje-2020>

ČSÚ. *Statistický bulletin – Pardubický kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-bulletin-pardubicky-kraj-1-az-4-ctvrtleti-2019>

CHRAST. *Plán rozvoje rodinné politiky Města Chrast na roky 2013–2020*. <https://www.mestochrast.cz/plan-rozvoje-rodinne-politiky-na-roky-2013-2020/d-8644>

KRAJSKÝ ÚŘAD PARDUBICKÉHO KRAJE. Ing. Pavel Šotola, člen Rady pardubického kraje. <https://www.pardubickykraj.cz/>

PARDUBICKÝ KRAJ. 2020. *Koncepce rodinné politiky Pardubického kraje*. <https://krajprorodinu.cz/files/file/83brozura-koncepce-rodinne-politiky.pdf>

PARDUBICKÝ KRAJ. *Programové prohlášení Rady Pardubického kraje 2016-2020*. <https://adoc.pub/programove-prohlaeni-rady-pardubickeho-kraje.html>

SVITAVY. *Prorodinná koncepce města Svitavy 2016–2020*. <https://www.svitavy.cz/prorodinna-koncepce-mesta-svitavy-2020-2022>

1.10 Kraj Vysočina

ČSÚ, Krajská správa ČSÚ v Jihlavě. *Vzdělávání*. <https://www.czso.cz/csu/xj/vzdelavani-xj>

ČSÚ. 2019. *Statistická ročenka kraje Vysočina*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-kraje-vysocina-2019>

ČSÚ. 2020. *Statistická ročenka kraje Vysočina*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-kraje-vysocina-2020>

ČSÚ. *Statistický bulletin – Kraj Vysočina - 1. až 4. čtvrtletí 2019*.
<https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-bulletin-kraj-vysocina-1-az-4-ctvrtleti-2019>

KRAJ VYSOČINA. *Koncepce rodinné a seniorské politiky Kraje Vysočina na období 2017-2021*.
http://m.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4081710

KRAJSKÝ ÚŘAD KRAJE VYSOČINA, Odbor sociálních věcí, Oddělení rodinné a seniorské politiky.
<http://extranet.kr-vysocina.cz/telefon/oj/oddeleni-rodinne-a-seniorske-politiky-a-rozvoje-sluzeb>

MĚSTO TŘEBÍČ. *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb a služeb navazujících města Třebíče 2019–2023*. https://www.trebic.cz/assets/File.ashx?id_org=16973&id_dokumenty=42332

OBEC LÍPA. *Koncepce rodinné politiky obce Lípa 2017-2020*.
[https://obeclipa.webnode.cz/files/200003437-84df085d94/Koncepce%20prorodinn%C3%A9%20politiky%20obce%20L%C3%ADpa_20170522_final%20\(2\).pdf](https://obeclipa.webnode.cz/files/200003437-84df085d94/Koncepce%20prorodinn%C3%A9%20politiky%20obce%20L%C3%ADpa_20170522_final%20(2).pdf)

OBEC VĚŽNICE. *Plán rozvoje prorodinné a seniorské politiky obce Věžnice*.
https://www.obecveznice.cz/images/dokumenty/prorodinna-politika/rodinna_a_seniorska_politika_v_obci_veznice.pdf

1.11 Jihomoravský kraj

ČSÚ, Krajská správa ČSÚ v Brně. *Vzdělávání*. <https://www.czso.cz/csu/xb/vzdelavani-xb>

ČSÚ. 2019. *Statistická ročenka Jihomoravského kraje*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-jihomoravskeho-kraje-2019>

ČSÚ. 2020. *Statistická ročenka Jihomoravského kraje*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-jihomoravskeho-kraje-2020>

ČSÚ. *Statistický bulletin – Jihomoravský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*.
<https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-bulletin-jihomoravsky-kraj-1-az-4-ctvrtleti-2019>

JIHOMORAVSKÝ KRAJ. *Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje na období 2015–2019*.
https://www.rodinnapolitika.cz/webfiles/soubory/koncepce_rodinne_politiky_na_obdobi_2015_2019.pdf;
<https://www.rodinnapolitika.cz/strategicke-dokumenty-rodinne-politiky/>

KRAJSKÝ ÚŘAD JIHOMORAVSKÉHO KRAJE, Odbor sociálních věcí. <https://www.kr-jihomoravsky.cz/contacts.aspx?odbor=odbor+socialnich+v%C4%Bci>

RODINNÁ POLITIKA JMK. *Koncepce rodinné politiky na úrovni obcí*.
<https://www.rodinnapolitika.cz/koncepce-rodinne-politiky-na-urovni-obci/>

1.12 Olomoucký kraj

ČSÚ, Krajská správa ČSÚ v Olomouci. *Vzdělávání*. <https://www.czso.cz/csu/xm/vzdelavani-xm>

ČSÚ. 2019. *Statistická ročenka Olomouckého kraje*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-olomouckeho-kraje-2019>

ČSÚ. 2020. *Statistická ročenka Olomouckého kraje*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-olomouckeho-kraje-2020>

ČSÚ. *Statistický bulletin – Olomoucký kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*.
<https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-bulletin-olomoucky-kraj-1-az-4-ctvrtleti-2019>

KRAJSKÝ ÚŘAD OLOMOUCKÉHO KRAJE, Odbor sociálních věcí. <https://www.kr-olomoucky.cz/rodinna-politika-cl-582.html>

OLOMOUCKÝ KRAJ. *Akční plán Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na rok 2019*.
<https://www.olkraj.cz/download.html?id=60907>

OLOMOUCKÝ KRAJ. *Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na období 2019–2022*.
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=2ahUKEwidqLO73MjjAhUCPVAKHZcsCj4QFjABegQIBRAC&url=https%3A%2F%2Fwww.olkraj.cz%2Fdownload.html%3Fid%3D60906&usg=AOvVaw2hLt5H8I2UoRD3Pjm3si6R>

OLOMOUCKÝ KRAJ. *Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje*. <https://www.kr-olomoucky.cz/strategie-rozvoje-uzemniho-obvodu-olomouckeho-kraje-cl-537.html>

1.13 Zlínský kraj

ČSÚ, Krajská správa ČSÚ ve Zlíně. *Vzdělávání*. <https://www.czso.cz/csu/xz/vzdelavani-xz>

ČSÚ. 2019. *Statistická ročenka Zlínského kraje*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-zlinskeho-kraje-2019>

ČSÚ. 2020. *Statistická ročenka Zlínského kraje*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-zlinskeho-kraje-2020>

ČSÚ. *Statistický bulletin – Zlínský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-bulletin-zlinsky-kraj-1-az-4-ctvrtleti-2019>

KRAJSKÝ ÚŘAD ZLÍNSKÉHO KRAJE. Pracovní skupina pro tvorbu Koncepce rodinné a seniorské politiky ve Zlínském kraji pro období 2020–2022.

ZLÍNSKÝ KRAJ. *Koncepce rodinné a seniorské politiky Zlínského kraje pro období 2020–2022*.
<https://www.kr-zlinsky.cz/koncepce-rodinne-a-seniorske-politiky-pro-obdobi-2020-2022-cl-4757.html>

1.14 Moravskoslezský kraj

ČSÚ, Krajská správa ČSÚ v Ostravě. *Vzdělávání*. <https://www.czso.cz/csu/xt/vzdelavani-xt>

ČSÚ. 2019. *Statistická ročenka Moravskoslezského kraje*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-moravskoslezskeho-kraje-2019>

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

ČSÚ. 2020. *Statistická ročenka Moravskoslezského kraje*. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-moravskoslezskeho-kraje-2020>

ČSÚ. *Statistický bulletin – Moravskoslezský kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2019*.
<https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-bulletin-moravskoslezsky-kraj-1-az-4-ctvrtleti-2019>

KRAJSKÝ ÚŘAD MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE, Odbor sociálních věcí.
https://www.msk.cz/urad/odbor_15.html

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. Moravskoslezský kraj. *Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009–2020*. <https://www.databaze-strategie.cz/cz/msk/strategie/strategie-rozvoje-msk-2009-2020>

STATUTÁRNÍ MĚSTO OSTRAVA. 2018. *Koncepce rodinné politiky statutárního města Ostravy na období 2019–2022*. https://socialnizaclenovani.ostrava.cz/wp-content/uploads/2018/10/Koncepce-rodinn%C3%A9-politiky-SMO_final-po-schv%C3%A1len%C3%AD.pdf

2. Dotazníkové šetření

BEHAM, Barbara, DROBNÍČ, Sonja, PRÄG, Patrik, BAIERL, Andreas a ECKNER, Janin, 2019. Part-Time Work and Gender Inequality in Europe. A Comparative Analysis of Satisfaction with Work-Life Balance. *European Societies*. 21(3), 378–402.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14616696.2018.1473627>

ČSÚ, 2019a. 4.9 *Osoby se zdravotním postižením využívající pomoc druhé osoby podle kategorie pomáhající osoby a subjektivního vnímání omezení*.
<https://www.czso.cz/documents/10180/90600407/26000619409.pdf/15752f3f-5fa1-4bbb-8ce7-f6375f7a6bb8?version=1.1>

ČSÚ, 2019b. 4.12 *Frekvence pomoci příbuzného bydlícího ve společné domácnosti podle věku*.
<https://www.czso.cz/documents/10180/90600407/26000619412.pdf/44e700f6-7e1f-448b-9d30-38889213fc59?version=1.1>

ČSÚ, 2019c. 4.13 *Počet hodin pomoci týdně*.
<https://www.czso.cz/documents/10180/90600407/26000619413.pdf/d482ce8a-789b-444b-85c7-0b37c49e395d?version=1.1>

ČSÚ, 2019d, 6-8. *Evidovaný počet neuspokojených žádostí v zařízeních sociálních služeb podle krajů k 31. 12. 2018*. <https://www.czso.cz/documents/10180/90404487/19002919608.pdf/abaa0a00-2860-4688-a75e-9fcb976db499?version=1.3>

ČSÚ, 2020. *Školy a školská zařízení – školení rok 2019/2020*.
<https://www.czso.cz/documents/10180/122363208/230042200101.pdf/bdd071e1-803b-4129-b63c-e3850743587d?version=1.3>

HANZLOVÁ, Radka, 2020. *Názory občanů na vybraná opatření v rodinné politice – únor 2020*. Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.
https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5173/f9/es200319.pdf

HÖHNE, Sylva, KUCHAROVÁ, Věra, PALONCYOVÁ, Jana, 2016. *Rodiny s dětmi v České republice. Sociodemografická struktura, finanční a materiální podmínky*. Praha: VÚPSV.
http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_416.pdf

KUCHAROVÁ, Věra, BARVÍKOVÁ, Jana, HÖHNE, Sylva, NEŠPOROVÁ, Olga, PALONCYOVÁ, Jana a VIDOVIČOVÁ, Lucie, 2020. *Zpráva o rodině 2020*. Praha: VÚPSV.
<https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Zpr%C3%A1va%20o%20rodin%C4%9B%202020.pdf/c3bdc63d-9c95-497d-bded-6a15e9890abd>

MCNEILL ADAMS, Harry a JANTA, Barbara, 2018a. *Family-friendly workplaces. Overview of policies and initiatives in Europe*. EPIC. Lucembursko: Publications Office of the European Union.
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4b55a8f4-3a45-11e9-8d04-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-114601224>

MŠMT, 2020. *Údaje o zápisech do předškolního vzdělávání pro rok 2020/21*.
<https://www.msmt.cz/file/53433/download/>.

PRŮŠA, Ladislav, BAREŠ, Pavel, HOLUB, Martin a ŠLAPÁK, Milan, 2015. *Vybrané aspekty péče o seniory z hlediska sociálního začleňování*. Praha: VÚPSV. http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_409.pdf

SOCIOFACTOR S.R.O., 2016. *Výzkum veřejného mínění zaměřený na sladění pracovního a rodinného života a rovnost žen a mužů v oblasti rodinné politiky a trhu práce*.
https://www.mpsv.cz/files/clanky/32158/TACR_zprava_sladovani.pdf.

SPURNÝ, Martin. *Názory české veřejnosti na sociální zabezpečení – prosinec 2019*.
https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5088/f9/es200113.pdf

SPURNÝ, Martin, 2020. *Občané o materiálních životních podmínkách svých domácností – červen 2020*. CVVM. https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5243/f9/eu200728.pdf

SPURNÝ, Martin, 2020. *Postoj české veřejnosti ke svému zaměstnání – červenec 2020*. CVVM. https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5279/f9/eu200921.pdf

TUČEK, Milan, 2020. *Česká veřejnost o nezaměstnanosti – červenec 2020*. CVVM. https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5267/f9/eu200831.pdf

ZYKANOVÁ, Tamara a JANHUBOVÁ, Kristýna, 2020. *Analýza dostupnosti zařízení péče o děti v předškolním věku*. MPSV.
<https://drive.google.com/file/d/1mO7aLH280WlQMnIXxNW0b4z05GYRN185/view>

Seznam tabulek a grafů

- Tabulka č. 1: Přehled základních údajů o kraji hl. m. Praha (k 31. prosinci 2019)
- Tabulka č. 2: Základní statistické údaje a informace o kraji - hl. m. Praha
- Tabulka č. 3: Přehled základních údajů o Středočeském kraji (k 31. prosinci 2019)
- Tabulka č. 4: Základní statistické údaje a informace o Středočeském kraji
- Tabulka č. 5: Přehled základních údajů o Jihočeském kraji (k 31. prosinci 2019)
- Tabulka č. 6: Základní statistické údaje a informace o Jihočeském kraji
- Tabulka č. 7: Přehled základních údajů o Plzeňském kraji (k 31. prosinci 2019)
- Tabulka č. 8: Základní statistické údaje a informace o Plzeňském kraji
- Tabulka č. 9: Přehled základních údajů o Karlovarském kraji (k 31. prosinci 2019)
- Tabulka č. 10: Základní statistické údaje a informace o Karlovarském kraji
- Tabulka č. 11: Přehled základních údajů o Ústeckém kraji (k 31. prosinci 2019)
- Tabulka č. 12: Základní statistické údaje a informace o Ústeckém kraji
- Tabulka č. 13: Přehled základních údajů o Libereckém kraji (k 31. prosinci 2019)
- Tabulka č. 14: Základní statistické údaje a informace o Libereckém kraji
- Tabulka č. 15: Přehled základních údajů o Královéhradeckém kraji (k 31. prosinci 2019)
- Tabulka č. 16: Základní statistické údaje a informace o Královéhradeckém kraji
- Tabulka č. 17: Přehled základních údajů o Pardubickém kraji (k 31. prosinci 2019)
- Tabulka č. 18: Základní statistické údaje a informace o Pardubickém kraji
- Tabulka č. 19: Přehled základních údajů o Kraji Vysočina (k 31. prosinci 2019)
- Tabulka č. 20: Základní statistické údaje a informace o Kraji Vysočina
- Tabulka č. 21: Přehled základních údajů o Jihomoravském kraji (k 31. prosinci 2019)
- Tabulka č. 22: Základní statistické údaje a informace o Jihomoravském kraji
- Tabulka č. 23: Přehled základních údajů o Olomouckém kraji (k 31. prosinci 2019)
- Tabulka č. 24: Základní statistické údaje a informace o Olomouckém kraji
- Tabulka č. 25: Přehled základních údajů o Zlínském kraji (k 31. prosinci 2019)
- Tabulka č. 26: Základní statistické údaje a informace o Zlínském kraji
- Tabulka č. 27: Přehled základních údajů o Moravskoslezském kraji (k 31. prosinci 2019)
- Tabulka č. 28: Základní statistické údaje a informace o Moravskoslezském kraji
- Tabulka č. 29: Výpočet kvót pro jednotlivé kraje

Tabulka č. 30: Výpočet kvót pro jednotlivé velikostní kategorie obce

Tabulka č. 31: Výpočet kvót pro rodiny se závislými dětmi, hendikepovanými osobami a seniory

Graf č. 33: Rozložení souboru podle krajů, N = 2 382

Graf č. 34: Složení souboru dle velikosti obce, N = 2 382

Graf č. 35: Procentní distribuce počtu závislých dětí v rodině, N = 2 382

Graf č. 36: Podíly věkových skupin závislých dětí, možnost více odpovědí, N = 2 148

Graf č. 37: Procentní distribuce počtu závislých osob se zdravotním či sociálním hendikepem vyžadující péči v rodině, N = 2 382

Graf č. 38: Podíly způsobů zajištění péče o dítě mladší 6 let v ČR, možnost více odpovědí, N = 913

Graf č. 39: Podíly hodnocení finanční dostupnosti vybraných možností péče o děti mladší 6 let, N = 913

Graf č. 40: Průměrné hodnocení dostupnosti volných míst v zařízeních péče o děti podle věku dítěte

Graf č. 41: Podíly návrhů na zlepšení v oblasti péče o děti do 6 let věku, možnost více odpovědí, N = 913

Graf č. 42: Podíl využití zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let, možnost více odpovědí, N = 898

Graf č. 43: Podíl hodnocení finanční dostupnosti jednotlivých služeb zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let, N = 898

Graf č. 44: Podíly změn v oblasti zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let, možnost více odpovědí, N = 910

Graf č. 45: Podíl způsobů zajištění péče o osobu se zdravotním či sociálním hendikepem nebo o seniora, N = 666

Graf č. 46: Podíly změn v oblasti péče o osoby se zdravotním či sociálním hendikepem nebo o seniory, možnost více odpovědí, N = 627

Graf č. 47: Procentní distribuce zaměření poradenských či preventivních služeb, možnost více odpovědí N = 566

Graf č. 48: Podíly změn v oblasti poradenských a preventivních služeb, možnost více odpovědí, N = 566

Graf č. 49: Procentní distribuce hodnocení náročnosti návratu z rodičovské dovolené do zaměstnání nebo k podnikání, N = 922

Graf č. 50: Přínos rekvalifikačního kurzu k lepší pozici na trhu práce, N = 341

Graf č. 51: Hodnocení nabídky rekvalifikačních kurzů, N = 341

Graf č. 52: Hodnocení sladování pracovního a rodinného života v rodině, N = 2 382

Graf č. 53: Podpora zaměstnavatele ve sladování pracovního a rodinného života zaměstnanců, N = 2 382

Graf č. 54: Nastavení programu na podporu sladování rodinného a pracovního života v zaměstnání, N = 594

- Graf č. 55: Využívané flexibilních forem práce, možnost více odpovědí, N = 544
- Graf č. 56: Využití flexibilních forem práce, N = 544
- Graf č. 25: Další opatření na podporu sladování pracovního a rodinného života, N = 286
- Graf č. 57: Pozitivní vliv flexibilních forem práce na sladování pracovního a rodinného života, N = 2 382
- Graf č. 58: Změna, která by v rámci flexibilních forem práce měla největší pozitivní vliv na sladování pracovního a rodinného života, N = 2 382
- Graf č. 59: Sledování novinek v oblasti rodinné politiky a prorodinných opatření v obci, městě či kraji, N = 2 382
- Graf č. 60: Sledované zdroje informace o oblasti rodinné politiky a prorodinných opatření v obci či kraji, N = 1 494
- Graf č. 61: Podíly názorů respondentů na intenzivnější komunikaci ze strany obce, města či kraje ohledně opatření na podporu rodinného života pořádaných pro rodiny, N = 2 382
- Graf č. 62: Názor na informovanost o konání akcí zaměřených na téma podpory rodin, N = 2 382
- Graf č. 63: Subjekt nejvíce zaměřený na pomoc rodinám s jejich nejčastějšími obtížemi, N = 2 382
- Graf č. 64: Problémy, se kterými se potýkají rodiny podle názoru respondentů, N = 2 382

Příloha č. 1: Dotazník

Technická poznámka:

Otázky odsazené více od kraje s označením -> Filtrovací otázka jsou otázky, na které by měla odpovídat pouze část respondentů na základě jejich předchozí odpovědi. Tímto způsobem dojde k tomu, že se každý respondent bude zabývat pouze otázkami, které jsou pro něj relevantní (tzn. respondent, který nevyužívá ani nevyužíval služby péče o děti školního věku, na ně nebude dále dotazován, pokud v první otázce na ně odpoví, že je nevyužívá). Většina programů pro sběr dat tuto možnost standardně nabízí.

Dobrý den,

Děkujeme Vám, že jste se rozhodl/a věnovat svůj čas vyplnění tohoto dotazníku.

Rodina je důležitou součástí každé společnosti. Přesto to její členové nemají vždy lehké. Naštěstí existují způsoby, díky kterým je možné rodinám pomoci a ulehčit jim každodenní fungování. V tomto dotazníku se Vás budeme ptát hlavně na oblast služeb pro rodiny, na to, jakým způsobem sladíte svůj pracovní a rodinný život, jak vnímáte podporu rodin ze strany obcí a krajů a jakou pomoc – především ze strany obce, města a kraje – byste uvítali. Pokud se Vás budeme v dotazníku ptát na obec, město či kraj, budeme tím mít vždy na mysli obec, město a kraj, ve kterém se svou rodinou žijete. Stejně tak nás zajímá Vaše aktuální situace, případně zkušenost za poslední 2 roky.

DEMOGRAFICKÉ OTÁZKY

Na začátku Vás poprosíme o několik údajů o Vás, které nám pomohou Vaše odpovědi co nejlépe zpracovat a vyvodit z nich doporučení určená pro podporu žádoucích změn. Šetření je zcela anonymní a tyto údaje budou využity výhradně hromadně.

1. Jste:

- a) Muž ☐
- b) Žena ☐

2. Do které věkové kategorie spadáte?

- a) 18–24 let ☐
- b) 25–29 let ☐
- c) 30–34 let ☐
- d) 35–39 let ☐
- e) 40–44 let ☐
- f) 45–49 let ☐
- g) 50–54 let ☐
- h) 55–59 let ☐
- i) 60–64 let ☐
- j) nad 65 let ☐

3. V jakém typu rodinné domácnosti žijete? Můžete zvolit i více vhodných variant.

- a) nesezdaný pár ☐
- b) manželský pár ☐
- c) rodič samoživitel ☐
- d) vícegenerační soužití ☐
- e) registrované partnerství ☐
- f) jiné – doplňte: ☐

.....

4. Jaký je počet závislých dětí či jiných závislých osob ve Vaší rodině? Uveďte prosím počty osob, o které Vaše rodina pečuje v jednotlivých skupinách (pokud ve Vaší rodině žádná taková osoba není, uveďte prosím 0)

- a) závislé děti
- b) osoby se zdravotním či sociálním hendikepem vyžadující péči
- c) senioři vyžadující péči

➔ Filtrovací otázka: Počet dětí >0

4. Jak jsou závislé děti ve Vaší rodině staré? Označte všechny varianty, které platí.

- a) 0–3 roky ☐
- b) 4–6 let ☐
- c) 7–11 let ☐
- d) 12–17 let ☐
- e) 18 let a více (nejdéle však do věku 26 let) ☐
- f) nemám závislé děti ☐

5. Kraj, ve kterém žijete:

- a) hlavní město Praha ☐
- b) Středočeský kraj ☐
- c) Jihočeský kraj ☐
- d) Plzeňský kraj ☐

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

- e) Karlovarský kraj ☐
- f) Ústecký kraj ☐
- g) Liberecký kraj ☐
- h) Královéhradecký kraj ☐
- i) Pardubický kraj ☐
- j) Kraj Vysočina ☐
- k) Jihomoravský kraj ☐
- l) Olomoucký kraj ☐
- m) Moravskoslezský kraj ☐
- n) Zlínský kraj ☐

6. Velikost obce, ve které žijete:

- a) do 999 obyvatel ☐
- b) 1 000 – 4 999 obyvatel ☐
- c) 5 000 – 19 999 obyvatel ☐
- d) 20 000 – 49 999 obyvatel ☐
- e) 50 000 – 100 000 obyvatel ☐
- f) nad 100 000 obyvatel ☐

7. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání je:

- a) nedokončené základní ☐
- b) dokončené základní ☐
- c) střední bez maturity ☐
- d) střední s maturitou ☐
- e) dokončené Vyšší odborné (VOŠ) ☐
- f) dokončené vysokoškolské (bakalářské a vyšší) ☐
- g) jiné – upřesněte prosím jaké: ☐

.....

8. Váš hlavní ekonomický status je:

- a) zaměstnaný/á ☐
- b) nezaměstnaný/á ☐
- c) podnikající ☐
- d) studující ☐
- e) v domácnosti ☐
- f) v důchodu ☐
- g) na mateřské/rodičovské dovolené ☐
- h) jiný – upřesněte prosím jaký: ☐

.....

OBLAST SLUŽEB PRO RODINY A JEJICH POTŘEBY

SLUŽBY PÉČE O DĚTI DO 6 LET VĚKU

V této části dotazníku nás zajímá, jakými způsoby je ve Vaší rodině zajišťována péče o dítě/děti. Nejprve se budeme věnovat péči o děti do 6 let věku a následně se zaměříme na zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity pro děti starší 6 let. Ptáme se na Vaši aktuální situaci, případně zkušenost za poslední 2 roky.

9. Využil/a jste nebo využíváte (např. z důvodu Vašeho zaměstnání, podnikání apod.) zajištění péče o vaše děti ve věku do 6 let? (např. prarodiče, chůvy, dětské skupiny, mateřské školy)

- a) ano ☐
- b) ne ☐
- c) ne, nemám závislé děti mladší 6 let ☐

→ Filtrovací otázka: a) ANO

9.a Jakým způsobem zajišťujete péči o dítě/děti do 6 let věku ve Vaší rodině? Můžete označit více možností.

- a) Dítě/děti navštěvuje/jí mikrosesle ☐
- b) Dítě/děti navštěvuje/jí veřejnou mateřskou školu ☐
- c) Dítě/děti navštěvuje/jí soukromé zařízení (soukromá mateřská škola, soukromý dětský klub, firemní školka apod.) ☐
- d) Dítě/děti navštěvuje/jí dětskou skupinu ☐
- e) O dítě/děti se stará chůva ☐
- f) Dítě/děti navštěvuje/jí mateřské či rodinné centrum ☐
- g) Dítě/děti hlídá jiný člen rodiny, než jeho rodiče ☐
- h) Jinak – prosíme popište..... ☐

9.b Jsou pro Vás následující možnosti péče o děti mladší 6 let finančně dostupné?

	Nejsou pro nás dostupné	Jsou pro nás dostupné jen s obtížemi	Jsou pro nás dobře dostupné	Nevím/ Nedokážu zhodnotit
a) Mikrojesle	☐	☐	☐	☐
b) Veřejná mateřská škola	☐	☐	☐	☐
c) Soukromé zařízení (soukromá mateřská škola, soukromý dětský klub, firemní školka apod.)	☐	☐	☐	☐
d) Dětská skupina	☐	☐	☐	☐
e) Chůva	☐	☐	☐	☐
f) Mateřské či rodinné centrum	☐	☐	☐	☐
g) Jiné – napište které:	☐	☐	☐	☐

9.c Jak je pro Vás náročné získat volné místo v zařízení péče o děti do 3 let věku? Ohodnoťte to prosím na škále od 1 do 5, kde 1 znamená velmi náročné a 5 zcela nenáročné.

☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5

9.d Jak je pro Vás náročné získat volné místo v zařízení péče o děti od 4 do 6 let věku? Ohodnoťte to prosím na škále od 1 do 5, kde 1 znamená velmi náročné a 5 zcela nenáročné.

☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5

Nyní se Vás budeme ptát s ohledem na Vaši životní situaci a zkušenosti, co by se podle Vás mělo v oblasti péče o děti do 6 let změnit k lepšímu. Opět se ptáme na Vaši aktuální situaci, případně zkušenost za poslední 2 roky.

9.e Co by pomohlo Vaší rodině v oblasti péče o děti do 6 let věku? Můžete označit více možností.

- a) Více míst pro děti do 3 let věku v zařízeních, která o ně pečují ☐
 - b) Více míst pro děti od 4 do 6 let věku v zařízeních, která o ně pečují ☐
 - c) Lepší finanční dostupnost péče o děti do 6 let věku (tzn. nižší poplatky za umístění dítěte do zařízení) ☐
 - d) Více různých typů zařízení, kam by bylo možné dítě/děti do 6 let umístit – např. lesní školka a další ☐
 - e) Lepší místní dostupnost zařízení péče o děti do 6 let věku v místě Vašeho bydliště ☐
 - f) Jiné – prosím, popište..... ☐
- ...

9.f Jak jste celkově spokojen/a s možností/možnostmi péče o dítě do 6 let věku, kterou využíváte/jste v posledních dvou letech využíval(a)? Ohodnoťte to prosím na škále od 1 do 5, kde 1 znamená velmi nespokojen a 5 velmi spokojen.

☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5

Zde můžete uvést svůj komentář:

.....

.....

ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ A VOLNOČASOVÉ AKTIVITY/KROUŽKY PRO DĚTI STARŠÍ 6 LET

V této části dotazníku se budeme ptát na Vaši zkušenost se zařízeními poskytujícími zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let. I zde se ptáme na Vaši aktuální situaci, případně zkušenost za poslední 2 roky.

10. Navštěvuje některé z Vašich dětí starších 6 let zařízení poskytující zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky (např. družina, školní klub, dům dětí a mládeže)?

- a) Ano ☐
- b) Ne ☐
- c) Ne, nemám závislé děti starší 6 let ☐

➔ Filtrovací otázka: a) ANO

10.a Která zařízení poskytující zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let jste využíval(a)/ využíváte? Můžete označit více možností.

- a) Školní družina ☐
- b) Školní klub ☐
- c) Centrum volného času/dům dětí a mládeže ☐
- d) Sportovní klub ☐
- e) Základní umělecká škola (ZUŠ) ☐
- f) Jiné – uveďte prosím které: ☐

.....

10.b Jak jsou pro Vás jednotlivé služby zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let finančně dostupné?

- | | Nejsou pro nás
dostupné | Jsou pro nás
dostupné jen s
obtížemi | Jsou pro nás
dobře
dostupné | Nevím/
Nedokážu
zhodnotit |
|--|----------------------------|--|-----------------------------------|---------------------------------|
| a) Školní družina | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| b) Školní klub | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| c) Centrum volného času/dům dětí a mládeže | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| d) Sportovní klub | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| e) Základní umělecká škola (ZUŠ) | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| f) Jiné – uveďte prosím které: | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |

.....

10.c Jaké změny v oblasti zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let by pomohly Vaší rodině?

- a) Lepší finanční dostupnost (tzn. nižší poplatky za využití služby) ☐
- b) Větší rozmanitost nabízených aktivit/kroužků ☐
- c) Lepší místní dostupnost zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let ☐
- d) Jiné – prosím, popište: ☐

.....

10.d. Jak jste celkově spokojen/a se službami zařízení poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity/kroužky pro děti starší 6 let, které využíváte nebo jste využívali? Ohodnoťte to prosím na škále od 1 do 5, kde 1 znamená velmi nespokojen a 5 velmi spokojen.

☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5

Zde můžete uvést svůj komentář:

.....

SLUŽBY PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM ČI SOCIÁLNÍM HENDIKEPEM A SENIORY

V následující části se zaměříme na služby určené pro osoby se zdravotním či sociálním hendikepem a seniory. Zase se ptáme na Vaši aktuální situaci, případně zkušenost za poslední 2 roky.

11. Je mezi členy Vaší rodiny člověk se zdravotním či sociálním hendikepem nebo senior, o kterého Vaše rodina pečuje nebo musí zajistit péči?

- a) Ano ☐
- b) Ne ☐
- c) Nevím ☐
- d) Jiná možnost – upřesněte prosím jaká: ☐

.....

➔ Filtrovací otázka: a) ANO

11.a Jakým způsobem je/byla člověku se zdravotním či sociálním hendikepem nebo seniorovi ve Vaší rodině zajišťována péče?

- a) Péče o tohoto člověka je poskytována doma členy rodiny ☐
- b) Využíváme některou ze sociálních služeb ☐
- c) Kombinujeme péči v domácím prostředí s využitím sociálních služeb ☐
- d) Nevím ☐
- e) Jiná možnost – upřesněte prosím jaká: ☐

.....

➔ Filtrovací otázka: b) SOCIÁLNÍ SLUŽBA

11.b a c. Jakou sociální službu pro člena Vaší rodiny se zdravotním či sociálním hendikepem nebo pro seniora využíváte?

Prosím stručně popište (např. kdo a kde službu poskytuje, co je jejím prostřednictvím zajišťováno)

.....
.....

➔ Filtrovací otázka: a) ANO

11.c Jaké změny v oblasti péče o osoby se zdravotním či sociálním hendikepem nebo o seniory by pomohly Vaší rodině? Můžete označit více možností.

- a) Větší kapacita zařízení, která péči poskytují ☐
- b) Lepší finanční dostupnost (tzn. nižší poplatky za využití služby) ☐
- c) Lepší místní dostupnost zařízení poskytujících tuto péči ☐
- d) Jiné – prosím, popište: ☐

.....

11.d Jak jste celkově spokojen(a) se službami poskytujícími péči o lidi se zdravotním či sociálním hendikepem nebo o seniory?

Ohodnoťte to prosím na škále od 1 do 5, kde 1 znamená velmi nespokojen a 5 velmi spokojen.

○	○	○	○	○
1	2	3	4	5

Zde můžete uvést svůj komentář:

.....
.....

PORADENSKÉ A PREVENTIVNÍ SLUŽBY

V této části dotazníku se Vás budeme ptát na to, zda využíváte některé z poradenských či preventivních služeb, které jsou ve Vašem okolí dostupné. Také zde se ptáme na Vaši aktuální situaci, případně zkušenost za poslední 2 roky.

12. Využil/a jste někdy z důvodu Vaší životní situace nebo životní situace jiného člena rodiny odbornou poradenskou či preventivní službu (např. návštěva pedagogicko-psychologické poradny, manželské poradny, mateřského a rodinného centra, oddlužovacího centra apod.)?

- a) Ano, využívám nebo jsem v posledních dvou letech využil/a poradenské či preventivní služby ☐
- b) Ne, nikdy jsem tyto služby nevyužil/a ☐
- c) Nevím ☐
- d) Nechci odpovídat ☐

→ Filtrovací otázka: a) ANO

12.a Na kterou z oblastí byla poradenská či preventivní služba zaměřena? Můžete zvolit více možností.

- a) Vzdělávání (např. služby pedagogicko-psychologické poradny – posouzení zralosti pro nástup do ZŠ, výběr SŠ, problémové chování ve škole) ☐
- b) Partnerství a rodičovství (např. manželská a rodinná poradna) ☐
- c) Finanční poradenství (zvyšování finanční gramotnosti, řešení exekucí, oddlužení apod.) ☐
- d) Kariérní poradenství ☐
- e) Oblast sladování rodinného a pracovního života ☐
- f) Právní poradenství ☐
- g) Sociální poradenství (např. zvyšování rodičovských kompetencí, prevence domácího násilí) ☐
- h) Jiné, prosím doplňte: ☐

.....

12.b Co by pomohlo Vaší rodině v oblasti poradenských a preventivních služeb by pomohly Vaší rodině? Můžete označit více možností.

- a) Širší nabídka služeb ☐
- b) Lepší finanční dostupnost (tzn. nižší poplatky za využití služby) ☐
- c) Lepší místní dostupnost zařízení poskytujících tuto péči ☐
- d) Jiné – prosím, popište: ☐

.....

12.c Jak jste celkově spokojen(a) s poskytováním poradenských a preventivních služeb ve Vašem okolí? Ohodnoťte to prosím na škále od 1 do 5, kde 1 znamená velmi nespokojen a 5 velmi spokojen.

☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5

Zde můžete uvést svůj komentář:

.....
.....

SLAĎOVÁNÍ RODINNÉHO A PRACOVNÍHO ŽIVOTA

V této části dotazníku se zaměříme na otázku slad'ování pracovního a rodinného života. V dnešní době, kdy jsou nároky ze strany zaměstnavatelů vysoké, převážná část rodin je finančně závislá na příjmu obou partnerů a péče o děti a domácnost vyžaduje také svůj čas, je to téma obzvláště palčivé. Existují opatření, která mohou pomoci rodičům při návratu do zaměstnání po rodičovské dovolené a stejně tak je řada možností, jak mohou (nejen) zaměstnavatelé usnadnit rodičům slad'ování pracovního a rodinného života. Nyní se budeme ptát na Vaše zkušenosti a názory týkající se těchto opatření. Ptáme se opět na Vaši aktuální situaci, případně zkušenost za poslední 2 roky.

13. Co je hlavním zdrojem příjmu Vaší rodiny?

- a) Moje zaměstnání ☐
- b) Zaměstnání partnera/partnerky ☐
- c) Moje podnikatelská činnost ☐
- d) Podnikatelská činnost partnera/partnerky ☐
- e) Moje finanční podpora v mateřství/rodičovství ☐
- f) Finanční podpora v mateřství/rodičovství partnera/partnerky ☐
- g) Jiná moje sociální dávka ☐
- h) Jiná sociální dávka partnera/partnerky ☐
- i) Jiné – prosíme, doplňte: ☐

.....

14. Vracel/a jste se už Vy nebo Váš partner/partnerka z rodičovské dovolené do zaměstnání/k podnikání?

- a) Ano ☐
- b) Ne ☐

➔ Filtrovací otázka: a) ANO

14.a Pokud ano, jak náročný návrat do zaměstnání/k podnikání byl?

- a) Velmi náročný ☐
- b) Spíše náročný, ale dalo se to zvládnout ☐
- c) Nebyl náročný ☐

15. Co podle Vás rodinám nejvíce pomůže v situaci, kdy se jeden (případně oba) z rodičů vrací z mateřské/rodičovské dovolené do zaměstnání/k podnikání?

.....

16. Využil/a jste někdy rekvalifikační kurz?

- a) Ano ☐
- b) Ne ☐

➔ Filtrovací otázka: a) ANO

16.a. Byl(a) jste s absolvovaných rekvalifikačním kurzem spokojen(a)?

- a) Ano ☐
- b) Ne ☐
- c) Nevím, nedokážu posoudit ☐
- d) Zde můžete uvést svůj komentář k absolvovanému kurzu: ☐

.....

16.b Myslíte si, že Vám absolvovaný rekvalifikační kurz pomohl k lepší pozici na trhu práce?

- a) Ano ☐
- b) Ne ☐
- c) Nevím, nedokážu posoudit ☐

16.c Myslíte si, že je nabídka rekvalifikačních kurzů dostatečně široká?

- a) Ano ☐
- b) Ne ☐
- c) Nevím, nedokážu posoudit ☐

16.d Myslíte si, že je důležité, aby měli rodiče na rodičovské dovolené nebo rodiče, kteří se z ní vracejí, snadný přístup k rekvalifikačním kurzům?

- d) Ano ☐
- e) Ne ☐
- f) Nevím, nedokážu posoudit ☐

17. Jak hodnotíte sladování pracovního a rodinného života ve Vaší rodině?

- a) Sladovat pracovní a rodinný život se nám daří ☐
- b) Ve sladování pracovního a rodinného života máme určité rezervy ☐
- c) Sladování pracovního a rodinného života je v naší rodině velký problém ☐
- d) Nevím, nedokážu odpovědět ☐
- e) Jiné – prosím upřesněte: ☐

.....

18. Podporuje Váš zaměstnavatel sladování rodinného a pracovního života svých zaměstnanců (např. umožňuje flexibilní pracovní dobu, práci z domova, provozuje dětskou skupinu, ...)?

- a) Ano ☐
- b) Ne ☐
- c) Nevím, nedokážu posoudit ☐

➔ Filtrovací otázka: a) ANO

18.a Má Váš zaměstnavatel nastaven konkrétní a oficiální program na podporu sladování rodinného a pracovního života?

- a) Ano ☐
- b) Ne ☐
- c) Nevím ☐
- d) Jiné – prosím upřesněte: ☐

.....

18.b Nabízí Váš zaměstnavatel některou z flexibilních forem práce (např. flexibilní pracovní dobu, možnost práce z domova, zkrácený pracovní úvazek, sdílení pracovního místa)?

- a) Ano ☐
- b) Ne ☐
- c) Nevím ☐

→ Filtrovací otázka: a) ANO

18.c Pokud Váš zaměstnavatel flexibilní formu práce nabízí, kterou z nich využíváte? Můžete uvést více možností.

- a) Pružná pracovní doba ☐
- b) Práce z domova (home-office) ☐
- c) Konto pracovní doby (nerovnoměrné rozvržení pracovní doby, kdy zaměstnavatel přiděluje práci zaměstnanci podle potřeby a vyplácí mu stálou mzdu) ☐
- d) Kratší pracovní doba ☐
- e) Stlačený pracovní týden (zaměstnanec může pracovat např. 10 hodin denně od pondělí do čtvrtka a mít v pátek volno) ☐
- f) Jiné: prosím popište: ☐
.....
- g) Žádnou ☐

→ Filtrovací otázka: a) ANO

18.d Pokud Váš zaměstnavatel nabízí některé z flexibilních forem práce, využíváte je?

- a) Ano, snažím se je využívat na maximum ☐
- b) Ano, někdy je využívám ☐
- c) Zkusil/a jsem to párkrát, ale pak jsem se zase vrátil/a k běžnému pracovnímu režimu ☐
- d) Ne ☐
- e) Nevím, nedokážu posoudit ☐
- f) Jiné: prosím popište: ☐
.....

→ Filtrovací otázka: a) ANO, snažím se + b) ANO, někdy

18.d. a+b Pokud některou z flexibilních forem práce využíváte, jaký největší přínos to pro Vás mělo/má?

.....

→ Filtrovací otázka: c) ZKUSIL + d) NE

18.d.c+d Pokud máte možnost využívat některou z flexibilních forem práce, ale neděláte to, co je důvodem?

.....

→ Filtrovací otázka: a) ANO

18 e. Nabízí Váš zaměstnavatel další opatření na podporu sladování pracovního a rodinného života (např. sick days, firemní tábory pro děti, dětská skupina)?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím, nedokážu posoudit
- d) Jiné: prosím popište:

☐
☐
☐
☐

.....

→ Filtrovací otázka: a) ANO

18 e+a Která další opatření na podporu sladování pracovního a rodinného života Vás zaměstnavatel nabízí? Můžete uvést více možností.

- a) Sick-days
- b) Komunikace s rodiči i po dobu jejich rodičovské a mateřské dovolené
- c) Firemní dětská skupina/školka
- d) Firemní letní tábory pro děti
- e) Jiné – doplňte:

☐
☐
☐
☐
☐

.....

20. Myslíte si, že pokud by Váš zaměstnavatel více nabízel flexibilní formy zaměstnání a další opatření na podporu sladování pracovního a rodinného života (např. pružnou pracovní dobu nebo práci z domova, založení firemní dětské skupiny), mělo by to pozitivní vliv na sladování ve Vaší rodině?

- a) Ano, velmi výrazný
- b) Ano, do jisté míry
- c) Ne, nijak zvlášť
- d) Ne, vůbec žádný
- e) Ne, už nabízí dostatek flexibilních forem a opatření
- f) Nevím, nedokážu odpovědět

☐
☐
☐
☐
☐
☐

21. Která změna v rámci flexibilních forem práce by měla největší pozitivní vliv na sladování Vašeho rodinného a pracovního života?

- a) Pružná pracovní doba
- b) Práce z domova
- c) Konto pracovní doby (nerovnoměrné rozvržení pracovní doby, kdy zaměstnavatel přiděluje práci zaměstnanci podle potřeby a vyplácí mu stálou mzdu)
- d) Kratší pracovní doba
- e) Stlačený pracovní týden (zaměstnanec může pracovat např. 10 hodin denně od pondělí do čtvrtka a mít v pátek volno)
- f) Jiné:
- g) Žádná

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

.....
.....

22. V čem vidíte hlavní výhodu flexibilních forem práce a dalších opatření na podporu sladování pracovního a rodinného života?

.....
.....

23. Co by podle Vašeho názoru bylo nejvíce nápomocné pro sladování rodinného a pracovního života?

.....
.....

OBLAST REGIONÁLNÍ PODPORY RODIN A KOMUNIKACE

V následující části dotazníku se Vás budeme ptát na Vaši zkušenost s pomocí rodinám ze strany obcí, měst a krajů a na způsob, jakým s rodinami, respektive s Vámi, komunikují. I zde se ptáme na Vaši aktuální situaci, případně zkušenost za poslední 2 roky.

24. Využíváte některé z forem podpory rodin poskytované obcí, městem nebo krajem (např. Rodinné pasy a Senior pasy. Finanční příspěvky na volnočasové aktivity dětí, slevy na MHD apod.)?

- a) Ano ☐
- b) Ne ☐
- c) Nevím ☐

➔ Filtrovací otázka: a) ANO

24.a Pokud ano, které to jsou a jak jste s nimi spokojeni. Ohodnoťte to prosím na škále od 1 do 5, kde 1 znamená velmi nespokojen a 5 velmi spokojen

	1	2	3	4	5	Nevyužívám
a) Rodinné pasy, Senior pasy	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Slevy na dopravu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Sleva na poplatek za komunální odpad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Příspěvek při narození dítěte	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Příspěvek na služby péče o dítě	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Příspěvek na volnočasové aktivity dětí	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) Příspěvky na rekreační, sportovní nebo kulturní aktivity	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Jiné formy: uveďte prosím jaké:						
.....	☐	☐	☐	☐	☐	
.....						
.....						

Zde můžete uvést svůj komentář:

.....

OBLAST KOMUNIKACE

V této části dotazníku se budeme zajímat o to, zda máte dostatek informací o tom, co se ve Vaší obci, městě či kraji děje v oblasti rodinné politiky a prorodinných opatření. Jedná se hlavně o to, jak obec, město či kraj komunikuje důležité informace v této oblasti s těmi, kterých se to týká, a jak je pro rodiny jednoduché si tyto informace v případě potřeby zjistit. Ptáme se na Vaši aktuální situaci, případně zkušenost za poslední 2 roky.

25. Sledujete, co se děje nového v oblasti rodinné politiky a prorodinných opatření ve Vaší obci, městě či kraji?

- a) Ano, pravidelně ☐
- b) Ano, občas ☐
- c) Ano, ale pouze výjimečně ☐
- d) Ne ☐

➔ Filtrovací otázka: a) ANO + b) ANO + c) ANO

25.a+b+c Pokud ano, které zdroje sledujete? Můžete označit více možností.

- a) Webové stránky obce/kraje ☐
- b) Newsletter obce/kraje ☐
- c) Úřední deska obce/kraje ☐
- d) Tištěné materiály vydávané a distribuované obcí/krajem ☐
- e) Stránka obce/kraje na Facebooku ☐
- f) Stránka obce/kraje na Twitteru ☐
- g) Informační kampaně (např. V hromadných dopravních prostředcích) ☐
- h) Televizní vysílání ☐
- i) Rozhlasové vysílání ☐
- j) Jiné, prosím doplňte: ☐

.....

26. Uvítal/a byste intenzivnější komunikaci ze strany obce, města či kraje ohledně opatření na podporu rodinného života a aktivit pořádaných pro rodiny?

- a) Ano ☐
- b) Ne ☐
- c) Nevím, nedokážu posoudit ☐
- d) Jiné – prosím upřesněte: ☐

.....

27. Jak by podle Vás měly obec, město a kraj komunikovat s rodinami, které žijí na jejím území, ohledně opatření, která zavádí za účelem zvýšení kvality jejich života?

.....
.....

28. Cítíte se být dostatečně informován/a o opatřeních na podporu rodin, včetně aktivit pro rodiny, které jsou pořádané obcí, městem či krajem?

- a) Ano ☐
- b) Ne ☐
- c) Jiné – prosím upřesněte: ☐
.....

➔ Filtrovací otázka: b) NE

28.b Uvítal(a) byste v tomto ohledu intenzivnější komunikaci?

- a) Ano ☐
- b) Ne ☐
- c) Jiné – prosím upřesněte: ☐
.....

29. Chtěl/a byste být informován/a o konání akcí zaměřených na téma podpory rodin (různé konference, kulaté stoly, expertní skupiny, setkání s představiteli obce, města či kraje atp.)?

- a) Ano ☐
- b) Ne ☐
- c) Nevím, nedokážu posoudit ☐

OBLAST RODINNÉ POLITIKY OBECNĚ

V této části dotazníku se budeme věnovat pomoci rodinám v obecnější rovině a bude nás zajímat, jaká je Vaše osobní zkušenost. Důležité je především to, jak vnímáte pomoc ze strany místní samosprávy – tedy Vaší obce/města a kraje. Zase se ptáme na Vaši aktuální situaci, případně zkušenost za poslední 2 roky.

30. Kdo se z Vašeho pohledu nejvíce zaměřuje na pomoc rodinám s jejich nejčastějšími obtížemi?
- a) Vláda ČR (premiér, ministři) ☐
 - b) Místní samospráva (vedení krajů, měst a obcí) ☐
 - c) Nestátní neziskové organizace ☐
 - d) Rodiny si musí pomáhat hlavně samy, nikdo jiný jim příliš nepomůže ☐
 - e) Nevím, nedokážu posoudit ☐
 - f) Někdo jiný – prosíme, doplňte: ☐

.....

31. S jakými problémy se podle Vás rodiny nejvíce potýkají? Můžete zvolit i více vhodných variant.
- a) Finanční problémy obecně (nízké příjmy, zadluženost atp.) ☐
 - b) Problémy s nalezením dostupného bydlení ☐
 - c) Problémy spojené s vysokými náklady na bydlení ☐
 - d) Nedostatečná kapacita zařízení pečujících o děti do věku 6 let ☐
 - e) Nedostatečná kapacita poskytujících zájmové vzdělávání a volnočasové aktivity pro děti starší 6 let ☐
 - f) Potíže spojené s návratem rodiče, který byl na rodičovské dovolené, zpět do zaměstnání ☐
 - g) Atmosféra ve společnosti, která není rodinnému životu úplně nakloněna ☐
 - h) Vysoké pracovní vytížení obou rodičů (obtížné sladění pracovního a rodinného života) ☐
 - i) Potíže spojené s obtížnou dostupností pomoci prarodičů ☐
 - j) Potíže spojené s počtem dětí ☐
 - k) Nedostatečné rodičovské kompetence (rodiny mají potíže s výchovou dětí; tápou v tom, jak na to) ☐
 - l) Hrozba ztráty zaměstnání ☐
 - m) Péče o nemocného člena rodiny ☐
 - n) Jiné: ☐

.....

.....

32. Máte pocit, že Vaše obec, město či kraj, dostatečně podporuje rodiny?
Ohodnoťte to prosím na škále od 1 do 5, kde 1 znamená „podporuje dostatečně“ a 5 „podporuje nedostatečně“.

☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5

Zde můžete uvést svůj komentář:

.....
.....

33. Jaká podpora ze strany Vaší obce, města či kraje by nejvíce pomohla Vaší rodině?

.....
.....

34. Jak celkově hodnotíte situaci rodin v ČR?

.....
.....

35. Co je podle Vás pro spokojený život rodiny nejdůležitější?

.....
.....

36. Co by podle Vás nejvíce ulehčilo život rodinám ve Vaší obci, městě či kraji?

.....
.....

37. Pokud máte na srdci cokoli důležitého, co byste rádi dodali k tématu a v předchozích otázkách jsme se na to zapomněli zeptat, může to uvést nyní.

.....
.....

Děkujeme Vám za účast v našem šetření.